Gloria Goldreich

cină cu Anna Karenina

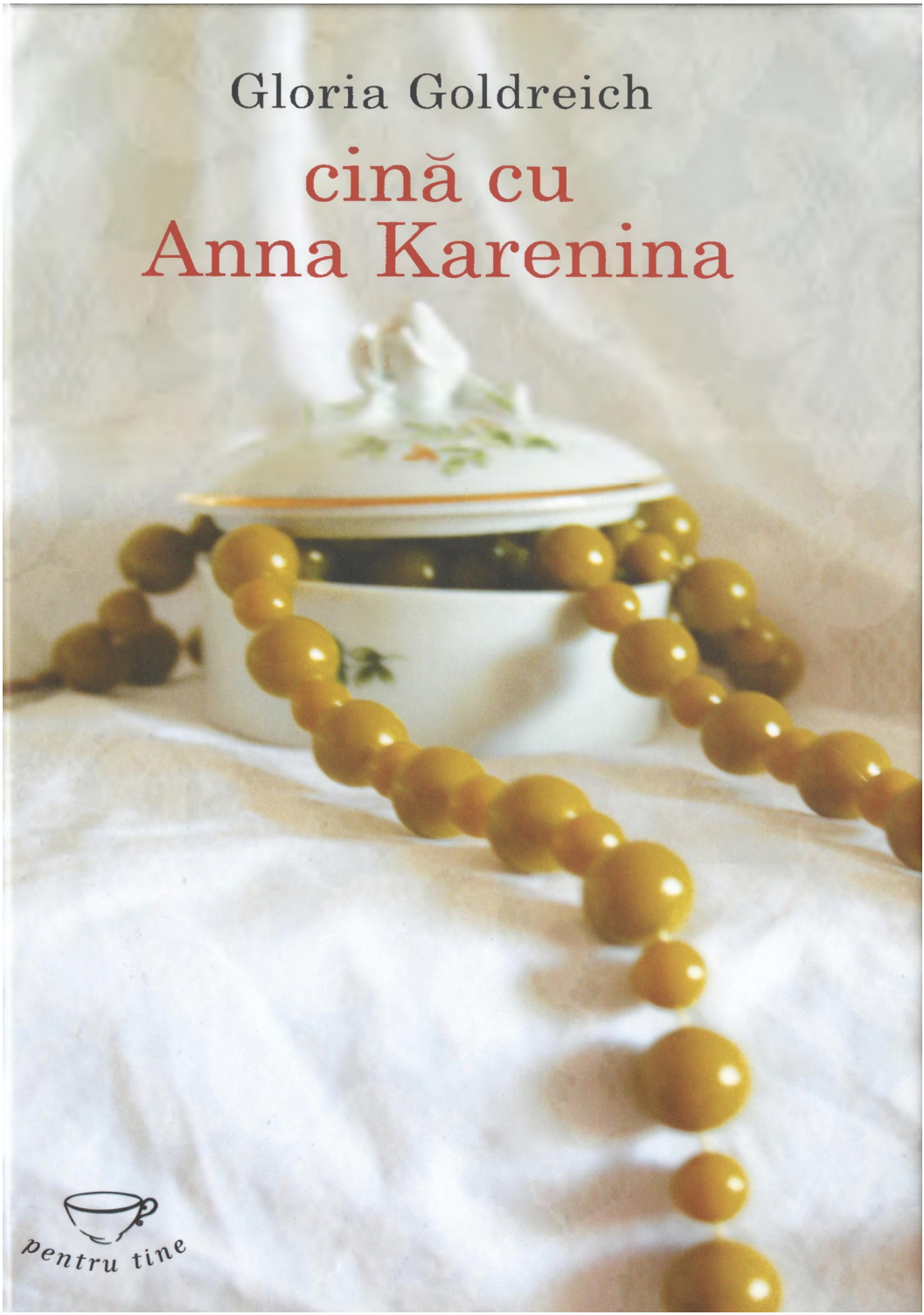

pentru tine

GLORIA GOLDREICH
a absolvit cursurile
Universității Brandeis.
În studenție, a câștigat
concursul de proză scurtă
organizat de *Seventeen Magazine,*
revistă care i-a publicat pentru
prima dată un text original.
Este autoarea unei serii de cărți
pentru copii, a unor romane
pentru tineri și editorul
antologiei premiate
A Treasury of Jewish Literature.
Romanul *Leah's Journey*
a câștigat National Jewish
Book Award pentru ficțiune
în 1979, iar cel de-al doilea
roman, *Four Days,* a fost
recompensat cu Federation
Arts and Letters Award.
Multe dintre cărțile ei
au fost selectate pentru The
Book of the Month Club,
Literary Guild și
Troll Book Club.
Gloria Goldreich
este căsătorită cu un avocat
și este mama a trei copii.

În colecția

pentru tine

au apărut:

Moștenire

Insula

Dragostea
și alte lucruri imposibile

La fraga

În jocul celor mari

Floare-de-Zăpadă
și evantaiul secret

Fata sălbatică

Vârsta perfectă

Cenușa unei iubiri

Casa de vacanță

Toate casele
au nevoie de un balcon

Căsătorie din dragoste

Londra este cel mai frumos
oraș din America

Gloria Goldreich

cină cu Anna Karenina

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
GOLDREICH, GLORIA
Cină cu Alina Karenina / Gloria Goldreich; trad.: Ana Niculescu
– Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2009

ISBN 978-973-54-0051-4

I. Niculescu, Ana (trad.)

821.111-31135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, Bucureşti, ROMÂNIA
www.raobooks.com
www.rao.ro

GLORIA GOLDREICH
Dinner with Anna Karenina
© 2006 Gloria Goldreich
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
ANA NICULESCU

Fotografia copertei
FLORIC AZAHIU

© RAO International Publishing Company, 2007
pentru versiunea în limba română

februarie 2010

ISBN 978-973-54-0051-4

Pentru cititorii mei preferaţi:

Ruthy Gal, Saul Eitan şi Ilan Yehuda Amkraut, Gila
Rose, Samuel Nathan şi Lily Esther Sheldon

Capitolul unu

Trish Bartlett îşi privi ceasul în timp ce mergea grăbită pe East 83 Street. Şase fără un sfert. Nu întârziase, dar nici nu voia să fie foarte punctuală sau să ajungă prima. Încetini pasul şi zăbovi în piaţa coreeană aflată în colţul străzii Cynthiei. Examină florile din vaze, irişii veştejiţi, ultimii trandafiri din sezon, care îşi scuturau deja petalele. Se hotărî, în cele din urmă, să aleagă un ghiveci cu cârciumărese de culoarea chihlimbarului care, se gândi ea, aveau să fie decorul potrivit pentru cina festivă ce marca prima întâlnire a clubului de carte în anul acela. Dar, în timp ce plătea, începuse deja să regrete achiziţia făcută. După cum o cunoştea pe Cynthia, cu siguranţă trona deja pe masă un aranjament floral scump, asortat cu faţa de masă şi cu porţelanurile. Asta era stilul Cynthiei – o eleganţă lipsită de ostentaţie, obţinută fără prea mare efort. Erau de ajuns cârdul de credit şi Mae, menajera ei, întotdeauna pregătită să taie cozile florilor şi să pună vaza la locul potrivit pe masa aşezată cu mult bun-gust.

Ţinând cu dificultate floarea, Trish îşi trecu servieta dintr-o mână în alta, strâmbându-se când îşi dădu seama cât e de grea. Era burduşită cu fişele pacienţilor, pe care îşi propusese să le

completeze în noaptea aceea. Însă, avea să îi rămână puţin timp pentru asta după întâlnirea clubului de carte, după efuziunile pasionale ale lui

Jason (care deveniseră o obişnuinţă în nopţile când ea se întorcea târziu acasă, ca şi cum ar fi dorit să îşi afirme puterea asupra ei, să compenseze proasta dispoziţie pe care i-o dăduse singurătatea), după ce avea s-o liniştească pe Mandy, care inevitabil se trezea, probabil din instinct, chiar în momentul în care partida de amor a părinţilor ei atingea punctul culminant. Cu toate acestea, fişele pacienţilor aşteptau să fie completate. Se pare că avea să urmeze o inspecţie din partea statului în spital, iar programul ei era supraîncărcat, lăsându-i foarte puţin timp pentru cazurile urgente care apăreau întotdeauna. Avusese două chiar în acea după-amiază – o fată de treisprezece ani care se automutilase, ajungând la un pas de sinucidere, şi o studentă anorexică de la colegiul Sarah Lawrence, care se prăbuşise în camera ei de cămin şi plângea într-una, fără să poată vorbi.

„Mi-am greşit meseria, îşi spuse Trish cu amărăciune, aşteptând culoarea verde a semaforului. Cynthia a ştiut cum să aleagă, lua-o-ar naiba!” Rostise ultimele cuvinte cu voce tare şi fu surprinsă să îşi audă tonul aspru. Până la urmă, Cynthia era prietena ei, prietena ei bună.

— Pe cine dai naibii?

Jen, care probabil se afla la câţiva paşi în urmă, se strecură lângă ea, rânjind ştrengăreşte. Deşi avea şi ea o mapă de piele enormă, luă servieta lui Trish, ajutând-o să ţină florile mai uşor.

— Jen, nu te mai furişa în spatele prietenilor tăi!

Mă gândeam la o idioată de la spital care a greşit un diagnostic, minţi Trish. Nimeni important.

Se aplecă puţin şi depuse o sărutare pe capul micuţ al prietenei sale, încântată de cele câteva momente petrecute împreună, înainte de iureşul frenetic produs de îmbrăţişările şi saluturile exuberante ale membrelor clubului. Aveau să se reunească după vacanţa de vară, ţinând fiecare strâns în mână câte un exemplar din *Anna Karenina,* cu colţurile îndoite şi cu o mulţime de sublinieri. Dintre toate membrele clubului, Trish se simţea cel mai aproape de Jen, cea care nu îţi punea nervii la încercare şi nu te înfrunta niciodată. Era la fel de calmă cu prietenii precum se purta şi cu Ian, partenerul ei, cu care avea o relaţie de lungă durată.

— Arăţi senzaţional, Jen. Cum a fost în vacanţă?

Cu zâmbetul ei de elf, Jen arăta într-adevăr minunat. Soarele dăduse pielii sale o nuanţă roz-aurie, şi buclele scurte şi negre îi încadrau capul asemenea unei căşti; o rochie croşetată de culoarea mărgeanului i se mula pe trupul subţire, dar bine clădit.

— Destul de bine. Câteva weekenduri reuşite şi apoi o perioadă foarte plictisitoare în Rhode Island. Ian a simţit o nevoie bruscă să picteze peisaje marine şi cineva i-a împrumutat o colibă lângă Westerly. Aşa că el a pictat, iar eu am citit *Anna Karenina,* încercând să ţin nisipul departe de costumul de baie. Crezi că Anna şi-a făcut vreodată probleme că îi intră nisipul între degete?

— Chiar dacă şi-ar fi făcut, nu ar fi vorbit niciodată despre asta, replică Trish râzând. Contele Lev nu era prea încântat de dezvăluirile

intime pe care şi le fac femeile.

— Ar trebui să discutăm despre asta diseară. După ce-o să mâncăm cassoulet. Asta avem în meniu. Cynthia a zis că a ales-o special ca să sărbătorim prima întâlnire din acest an. Deşi nu prea avea un aer festiv azi, la birou. Ceva o nemulţumeşte. Poate că noua ei asistentă e prea deşteaptă sau prea drăguţă, sau ambele.

— Nu-mi aduc aminte să o fi văzut pe prinţesa noastră Cynthia nemulţumită de ceva, îşi dădu cu părerea Trish. După opinia mea de psiholog, Cynthia nu are cum să sufere de sindromul ăla din *Totul despre Eva.*

— Poate.

Jen se încruntă şi privi în sus spre ulmul înalt care stătea de strajă în faţa casei Cynthiei. Frunzele înguste se îngălbeniseră pe margini şi tremurau legănate de adierea serii. Câteva dintre ele, abia desprinse din copac, stăteau împrăştiate pe trotuar ca nişte semne firave ale toamnei ce urma să vină. Deşi aerul era călduţ, Jen tremura involuntar.

— Asta înseamnă că începi un alt proiect cu ea? întrebă Trish.

— Cynthia are mereu un proiect nou în minte. Cei obosiţi sau directorul de marketing de la Nightingale’s nu au dreptul la odihnă. Acum dă zor să facă un catalog pentru Ziua Recunoştinţei – mănuşi de bucătărie în formă de curcan, şorţuri din satin, de culoarea dovleacului – produse pretenţioase de bucătărie, cumpărate de clienţii cu pretenţii care nu vor găti niciodată. Şi trebuie să îl termin repede, aşa că probabil nu o să dorm la noapte, dar nu mă plâng. Avem nevoie de bani.

Lan nu a mai vândut nimic de câteva luni şi suntem cam strâmtoraţi. Mă bucur că am de lucru. O mulţime de persoane specializate în design grafic o duc rău în perioada asta, deci pot să mă consider foarte norocoasă că Cynthia îmi ştie numărul de telefon pe de rost.

— Şi Cynthia e la fel de norocoasă că lucrezi pentru ea, insistă Trish, plină de loialitate.

Văzuse cataloagele şi broşurile pe care Jen le realiza cu atât de multă uşurinţă şi admira îndemânarea prietenei sale. Ca mulţi oameni de ştiinţă, venera talentul artistic, acea intuiţie creatoare care, ignorând datele precise, studiile, experimentele, se manifesta misterios pe pânză şi pe hârtie.

— Cynthia este o tipă norocoasă, în general, spuse Jen fără urmă de ranchiună, şi Trish o aprobă dând din cap, uimită de generozitatea ei. Aprecierile lui Trish despre viaţa Cynthiei ascundeau întotdeauna o doză de invidie, ceea ce era scuzabil, dar deloc de admirat.

Adevărul era că Cynthia avea tot ce îşi putea dori – o slujbă grozavă ca director de marketing la Nightingale’s, un magazin cu mărfuri de lux, un salariu mare şi beneficii şi mai mari. Mai era şi Eric, soţul perfect şi arătos ale cărui filme documentare câştigau premiu după premiu. Liza şi Julie, fetiţele gemene cu părul de aur aveau aceeaşi vârstă ca şi Mandy, dar erau tot atât de sigure pe ele pe cât era Mandy de timidă (Trish era convinsă că gemenele nu se trezeau niciodată noaptea, tremurând de frică). Şi, bineînţeles, era Mae, menajera asistată de o întreagă procesiune de bone europene care vorbeau engleza cu un

accent adorabil, şi care îngrijeau impecabil copiii şi numeroasele camere cu ferestre largi, podele strălucitoare din esenţe de lemn tare şi terasa care dădea spre o grădină amenajată elegant. Şi mai erau, desigur, excursiile în locuri exotice la premierele filmelor lui Eric, sau pentru lansarea celei mai recente colecţii Nightingale's. O viaţă de basm şi un personaj pe măsură – Cynthia era la fel de bună şi generoasă pe cât era de norocoasă.

Invidia lui Trish o surprindea chiar şi pe ea însăşi. Nu avea, ştia foarte bine, motive reale să o invidieze pe Cynthia. Ea însăşi trăia aşa cum îşi închipuia în zilele dinaintea absolvirii liceului, când Facultatea de Medicină şi căsătoria păreau nişte planuri foarte îndepărtate şi nu era sigură dacă va fi în stare să le realizeze. Chiar şi în anii 1990, femeilor le era greu să răzbată la Facultatea de Medicină, iar pentru studentele bursiere ca ea, ascensiunea era chiar şi mai dificilă. Încă se mai mira şi azi că, în pofida tuturor piedicilor, reuşise să îşi construiască o carieră, că purta pe deget inelul de la Jason, iar Mandy îi zâmbea din fotografia de la grădiniţă, aşezată discret pe birou. Slujba lui Jason nu era la fel de spectaculoasă ca a lui Eric, dar îşi conducea cu succes propriul grup de investiţii financiare, numele lui apărea din când în când în *Wall Street Journal,* iar în ultima vreme o ruga insistent să se gândească la perspectiva ca el să se alăture unui grup financiar mai puternic şi plănuia să îşi cumpere o casă de vacanţă în

Berkshires. Se apropiau tot mai mult de ţintă, o asigura el după fiecare reuşită, cu obrajii îmbujoraţi de succes, asemenea unui alpinist care era pe punctul de a atinge un pisc foarte înalt şi

greu accesibil. Întotdeauna Trish îl recompensa cu o îmbrăţişare afectuoasă, cu un zâmbet cald de încuviinţare, dorindu-şi ca propriul entuziasm să fie la fel de mare ca al lui. „Este grozav, îşi spunea cu seriozitate. Am un soţ minunat.”

Iar Mandy era un copil precoce şi foarte iubitor (Trish le considera în secret pe gemenele Cynthiei cam distante sau, cum ar fi spus colegii ei psihologi, incapabile să îşi manifeste afectivitatea). Trish ştia că este admirată de mai tinerele ei colege. O rezidentă psihiatră, foarte atrăgătoare, copiase tunsoarea ciufulită şi neregulată a lui Trish. Şi le auzise vorbind în şoaptă despre priceperea ei de a împăca viaţa de familie cu o carieră reuşită. Succesul ei le dădea speranţe. „Are o viaţă minunată, o auzise pe una dintre stagiare vorbind despre ea. A fost suficient de deşteaptă ca să facă copilul abia după ce şi-a terminat rezidenţiatul şi a primit un post.” Şi aşa era. „Am o viaţă minunată”, îşi spunea Trish. Era ca un fel de mantră pe care, dacă o repeta suficient de des, putea ajunge să o creadă.

Atunci, de ce sfârşea mereu prin a-şi compara viaţa cu a Cynthiei? De ce se lupta în fiecare dimineaţă să se elibereze din coconul de tristeţe care o prindea peste noapte ca într-o capcană? Scutură din umeri. Probabil că oboseala era de vină. Ritmul frenetic al fiecărei zile. Ar trebui să îşi ia un ajutor în casă. Îşi permiteau. Chiar în seara asta avea să îi ceară Cynthiei numărul de telefon al agenţiei care îi recomandase bonele foarte pricepute şi pline de farmec.

Starea sa de spirit se însenină deodată, ca şi cum gândul acela pasager echivala cu luarea unei

hotărâri, şi îi zâmbi lui Jen în timp ce urcau treptele late de piatră spre uşa lucioasă de stejar. Jen fu cea care ridică inelul greu de bronz care strălucea discret. Ferestrele erau deschise şi linia melodică simplificată din *Fur Elise* se răsfrângea din coardele unor mici viori Suzuki. Gemenele exersau, şi muzica lor plutea în aerul cald al serii.

Aroma cărnii fripte amestecate cu mirodenii misterioase le încântă mirosul şi Trish îşi dădu seama că îi era foame. Încercă să îşi aducă aminte dacă mâncase la prânz, dar nu îi veni în minte decât mărul ronţăit între o conversaţie cu un părinte îndurerat şi o discuţie cu un medic gastroenterolog preocupat de dieta unui pacient care suferea de bulimie. Pe acesta din urmă îl trimisese la Donna, care avea să îi reproşeze, cu siguranţă, cândva între desert şi analiza romanului, deranjul pe care i-l provocase.

Chiar Donna fu cea care le deschise uşa, întâmpinându-le cu un zâmbet de bun venit, îmbrăţişând-o pe Jen şi aşezându-şi braţul colegial (şi probabil în semn de iertare) pe umerii lui Trish. Nu era prima oară când lui Trish îi trecea prin minte că Donna părea cu totul altă persoană în afara spitalului. Când se afla la serviciu, în biroul ei de medic nutriţionist, cu pereţii verzi acoperiţi doar de grafice cu piramide alimentare şi desene în relief ale sistemului digestiv, Donna îşi strângea părul blond-cenuşiu într-un coc sobru. Nu se machia, purta un halat alb care îi ascundea rotunjimile moi şi atrăgătoare şi botine Oxford albe, până la gleznele zvelte. Dar aici, în faţa uşii Cynthiei, părul ei desfăcut îi acoperea umerii în valuri de mătase, pleoapele îi erau fardate cu un

albastru-deschis ce se potrivea perfect cu ochii ei mari şi pudra trandafirie aplicată discret pe obraji îi punea în evidenţă pometii înalţi. Purta un pulover mov pal, care i se mula pe sâni, şi pantaloni asortaţi. Pantofii fără toc, de aceeaşi culoare, îi acopereau picioarele ca nişte mănuşi foarte moi. Părea o femeie care se îmbrăcase pentru un bărbat, şi cu siguranţă unul din cei doi bărbaţi din viaţa ei avea să o aştepte după întâlnirea din seara aceea. Un iubit răbdător, care urma să fie chemat prin telefon la colţul lui East 8.3 Street – fie Tim, cântăreţul de jazz, fie Ray, cercetătorul neurolog. Jongla cu orele serilor, cu serile săptămânii; cină cu Ray, un concert cu Tim, weekenduri petrecute alternativ cu unul sau cu altul din cei doi bărbaţi, spre uimirea şi admiraţia femeilor din jurul ei. Nu îşi doreau viaţa Donnei, se jurau între ele, dar erau uimite de modul în care reuşea să facă asta. Bineînţeles, Donna era mai tânără decât ele, îşi spuneau, şi de aici venea şi energia ei. Ea şi Rina erau copilele grupului, păşind în vârful picioarelor pe terenul nesigur al vârstei de treizeci şi ceva de ani.

— Aţi întârziat, le mustră cu blândeţe. A venit toată lumea. Unele dintre noi suntem la al doilea pahar de Chablis. Şi aţi ratat duetul Lizei şi al Juliei.

— Probabil că au făcut-o intenţionat, strigă Elizabeth sarcastică, sora lui Jen, din camera de zi, unde stătea alături de Rina pe canapeaua din piele.

Trish o privi pe Jen plină de compătimire, căci Elizabeth nu rata aproape niciodată ocazia de-a arunca o aluzie răutăcioasă, o înţepătură plină de

cinism.

Trish se miră, nu pentru prima oară, de diferenţa uriaşă dintre cele două surori – Elizabeth, cea înaltă, cu părul şaten-deschis şi cu faţa îngustă şi tensionată, şi Jen, cu alura de elf, relaxată şi docilă, gata să râdă de ea însăşi şi să ofere afecţiune celor din jur. Ele două dădeau o cu totul altă dimensiune tezelor despre natura firii umane şi educaţie, concepte atât de îndrăgite de colegii lui Trish. Era foarte greu de crezut că trăiseră în aceeaşi casă şi aveau aceiaşi părinţi. Dar, pe de altă parte, viaţa le tratase foarte diferit. Nu putea simţi decât compasiune pentru Elizabeth. Nu era deloc uşor să fie mama unui copil autist şi soţia unui şovinist fără margini ca jigodia aia de Bert.

Şi apoi, Elizabeth era un membru valoros al grupului, fiind foarte receptivă şi intuitivă. Le împărtăşea întru totul pasiunea pentru analiză literară şi studiu aprofundat. Jen nu greşise cerându-i surorii ei să li se alăture atunci când o fostă membră a clubului, Caria, se mutase, după divorţ, în Lost Angeles. Clubul le pierduse de-a lungul timpului pe unele dintre membrele iniţiale, şi femeile care le luaseră locul fuseseră evaluate cu mare grijă înainte de a fi invitate să li se alăture. Nu erau, îşi spuneau ele, ca unul dintre grupurile acelea în care membrele se întâlnesc ca să îşi piardă timpul, în căutarea unui refugiu departe de soţii lor nemulţumiţi şi de copiii pretenţioşi, purtând o discuţie lejeră despre ultimul bestseller. Se întâlneau pentru că literatura era pasiunea lor comună. Cărţile erau la fel de importante pentru ele ca aerul pe care îl

respirau. Împărtăşeau capacitatea de a se adânci în vieţile fictive ale personajelor, plăcerea de a dezbate cu înflăcărare despre intriga unei cărţi, deciziile luate de personaje, dilemele care apăreau pe parcurs. Fiecare dintre ele avea un mod unic de a privi lucrurile, atât personal, cât şi profesional, şi Elizabeth, în ciuda sarcasmului şi a rigidităţii sale, avea o inteligenţă ascuţită. Probabil că se simţea depăşită de propriile probleme, dar putea face faţă cu uşurinţă necazurilor Annei Karenina. Trish se întrebă, deodată, cum vedea Elizabeth, care îşi sacrificase întreaga viaţă pentru fiul său cu dizabilităţi, gestul Annei de a-şi abandona propriul copil.

Zâmbi către Rina, care era, ca de obicei, prea palidă şi prea slabă, cu trupul ei subţire înghiţit de puloverul alb, cu două mărimi mai mare, şi de pantalonii negri, lălâi. Nu purta inele şi avea unghiile roase din carne. Rina, în schimb, luă act de prezenţa ei fluturând încet din mână, ca şi cum orice efort în plus ar fi fost peste puterile sale.

Cynthia, zâmbitoare şi radioasă, cu părul ca de chihlimbar prins lejer la spate, cu un topaz fumuriu agăţat pe un lanţ lung de aur, adăugând o notă de eleganţă rochiei sale simple de mătase, verde ca jadul, stătea comod pe un scaun din piele. Liza şi Julie, în pijamale cu Winnie the Pooh şi ţinând în mână câte o mică vioară, erau cocoţate în poala ei, şi feţele lor zâmbitoare erau întoarse spre ea ca şi cum ar fi pozat pentru un artist nevăzut. Ultimele raze ale soarelui care aluneca încet către apus la încorona pe mamă şi pe fiicele sale cu aureole incandescente.

— Jen, Trish. Ce flori încântătoare! Mulţumesc!

Cynthia le zâmbi şi le făcu semn să se apropie pentru a lua paharele de vin.

Ca la un semn, Mae apăru neauzită şi luă cârciumăresele.

Mae, menajera irlandeză şi voinică a Cynthiei, cu ochii căprui-deschis şi părul atât de subţire, încât lăsa să i se vadă scalpul roz, purta un trening de culoarea piersicii, una dintre multele ei ţinute sport la care avea întotdeauna tenişi asortaţi.

— De unde îşi ia tenişii ăştia? întrebase Elizabeth odată, când Mae apăruse îmbrăcată în verde-măsliniu, iar Jen îi explicase cu calm că directorul de marketing de la Nightingale’s putea găsi cu minim efort orice produs în orice colţ al lumii.

— Iar dacă fabrica nu are produsul respectiv, îl fabrică special pentru ea, explicase Jen.

— Ce noroc pe capul lui Mae! Cred că e mult mai bine decât să ai o viaţă personală, venise replica acră a lui Elizabeth, aşa cum era de aşteptat.

— Mulţumesc, Mae, spuse Jen pe un ton plăcut. Cum a fost în vacanţă?

— Destul de bine.

Menajera, toate ştiau lucrul ăsta, nu era de acord cu ele, dezaproba discuţiile lor înflăcărate, le purta pică pentru timpul pe care Cynthia îl petrecea cu ele, şi care însemna muncă în plus pentru ea. Mae era cea care, până la urmă, gătea pentru ele (urmând reţetele sofisticate alese de Cynthia), punea masa (după cum îi indica Cynthia) şi făcea curăţenie în timp ce ele stăteau în camera de zi şi dezbăteau despre intriga cărţii şi evoluţia

personajelor. Ştiau, de asemenea, că Cynthiei nu îi păsa de părerea lui Mae. Era preocupată doar de eficienţa ei şi de faptul că se putea baza pe ea pentru îndeplinirea corectă a sarcinilor. În schimb, îi plătea un salariu generos şi îi comanda special tenişi în culori pastelate. Asemenea multor femei care simt că au dreptul la o viaţă privilegiată, Cynthia era dispusă sa plătească ceva în plus, pentru a se asigura că nevoile familiei ei sunt satisfăcute pe deplin, iar problemele administrative ale căminului ei sunt gestionate fără cusur.

— E gata cina? o întrebă pe Mae, care se retrăgea din cameră.

— Trebuie doar să mă anunţaţi, spuse Mae şi trânti uşa care dădea spre bucătărie.

— Ingrid, strigă Cynthia, şi apoi se întoarse către fiicele sale, aşezându-şi câte o mână cu manichiura perfectă pe părul lor auriu. E timpul să mergeţi la culcare. Daţi-mi o sărutare şi mergeţi cu Ingrid.

Ca nişte îngeri ascultători, fetiţele îşi lipiră petalele roşii şi mătăsoase ale buzelor pe obrajii mamei lor, apoi, ca să tragă de timp, insistară să facă un tur al camerei şi să ofere, chicotind, câte un pupic cu aromă de gumă de mestecat tuturor femeilor din încăpere. Noua bonă, Ingrid, era suplă şi cu părul cârlionţat. Purta blugi cu paiete şi un tricou care lăsa să i se vadă cercelul din buric. Aşteptă cu răbdare şi zâmbind uşor până ce Liza şi Julie veniră în fugă la ea şi o prinseră fiecare de câte o mână. Fetele o traseră apoi afară din cameră şi ea se supuse capriciilor lor.

Cynthia rămase nemişcată până ce auzi

trântindu-se uşa de la dormitorul fetelor, apoi se întoarse către prietenele ei. Vorbea foarte încet şi toate se aplecară spre ea ca să o asculte. Trish îşi aminti de doctorul Tremont, profesorul ei psihanalist, care folosea tehnica discursului abia perceptibil. „Când un pacient face eforturi să te audă, atunci te ascultă cu adevărat", îi spusese el. „Oare foloseşte şi Cynthia o astfel de tehnică la şedinţele importante din sala de consiliu de la Nightingale's?" se întrebă Trish, dar alungă imediat gândul acesta. Ochii Cynthiei erau alarmant de strălucitori, obrajii îi erau roşii, iar fiecare cuvânt, oricât de încet ar fi fost rostit, era ca un geamăt de durere.

— Vreau să vă spun ceva foarte important. Divorţez de Eric. A plecat de acasă de dimineaţă şi va veni mâine – când eu voi fi la birou, iar gemenele, la şcoală — să îşi ia lucrurile. Totul s-a întâmplat foarte repede. Niciunul din noi nu era pregătit pentru asta. Dar noaptea trecută am descoperit ceva ce m-a făcut să nu mai pot sta lângă el nici măcar o zi. Nu îi mai puteam permite să doarmă aici. Vă rog să nu mă întrebaţi nimic, pentru că nu vă voi răspunde. Am vrut să ştiţi situaţia pentru că am împărţit atâtea lucruri împreună. Ştiu că sunteţi alături de mine, dar sincer vă spun, mă descurc. Nu am nevoie de nimic. Pot ţine lucrurile sub control. Şi mă pot controla şi pe mine. Nu vreau să mai vorbesc despre asta.

Un surâs firav îi joacă pe buze, dar prietenele ei rămaseră înmărmurite de uimire, ca şi cum cea mai mică mişcare pe care ar fi făcut-o ar fi putut strica echilibrul acela fragil. Îşi ţineau ochii

plecaţi, iar feţele lor erau învăluite în tristeţe.

Clinchetul cristalului care se sparse le făcu să tresară şi îşi întoarseră privirea spre cioburile care străluceau asemenea lacrimilor pe podeau de lemn, acolo unde Rina îşi scăpase paharul de vin. Ca şi cum ar fi ieşit din transă, toate încercară să îi vorbească Cynthiei în acelaşi timp, vocile lor devenind un cor care exprima îngrijorarea şi uimirea.

— Cynthia!

Întrebarea pe care nu aveau voie să o pună le sporea şi mai tare confuzia.

— Dar ce Dumnezeu s-a putut întâmpla?

— Nu puteţi să rezolvaţi problema asta, oricare ar fi ea? Gândiţi-vă la copii. Va fi îngrozitor pentru ei.

— Cynthia, nu-mi vine să cred. Nu se poate să fie adevărat.

Se chinuiau să găsească vorbele potrivite ca să o consoleze sau ca să-i dea sfaturi. Trish o întrebă încet, abia auzit, dacă se gândiseră să apeleze la terapie de cuplu. Jen, care era împăciuitoare ca de obicei, fiind la fel de apropiată de Eric ca şi de Cynthia, murmură ceva despre timpul care avea să le limpezească pe toate.

După şocul iniţial, acum încă nu le venea să creadă ceea ce tocmai auziseră. Doar era vorba despre Cynthia cea pricepută şi privilegiată, a cărei viaţă provoca mereu uimire şi o uşoară stare de invidie. Nu ştiau ce sfaturi îi pot da unei femei care nu avusese niciodată nevoie de ele. Norocoasa Cynthia devenise dintr-odată lipsită de noroc.

Jen fu cea care se ridică şi o strânse pe Cynthia

în braţe, aşezându-şi capul de spiriduş pe umărul ei. Cynthia îşi trecu degetele prin părul lui Jen, consolând-o absentă, la rândul ei, pe cea care voia să o susţină. Cynthia era foarte palidă acum şi toate observară că ochii ei erau roşii de plâns în spatele fondului de ten aplicat cu multă pricepere.

— Hei, spuse ea ridicându-se de pe scaun şi bătu din palme, schimbându-şi instantaneu dispoziţia. Asta e întâlnirea unui club de carte, nu o şedinţă de terapie pentru cei care au pierdut pe cineva drag. Haideţi să mâncăm şi să ne începem discuţia despre fermecătoarea Anna. Presupun că nu a îndrăznit nimeni să vină cu cartea neterminată. Am avut toată vara la dispoziţie pentru asta.

Încercă să pară dezinvoltă şi merse la braţ cu Jen, conducându-le în sufragerie, unde le aştepta o masă acoperită cu o faţă de masă din olandă galben-brună. Paharele strălucitoare şi tacâmurile lustruite flancau farfuriile din ceramică. Ordinea şi frumuseţea ţineau piept haosului emoţional.

Trish îşi dădu seama că avusese dreptate. Un buchet frumos de ochiul-boului stătea într-o vază de ceramică de culoarea pământului aşezată în mijlocul mesei. Cârciumăresele ei fuseseră puse pe măsuţa mobilă pentru cafea şi erau eclipsate de vasul enorm din cupru pe care Mae îl umpluse deja cu cafea aromată. Dar în acel moment nu o mai invidia pe Cynthia. Îi fu ruşine de gândurile ei de mai devreme; invidia se transformase în compasiune. O privi pe prietena ei care era preocupată să pună cassoulet-ul în farfurie, cu obrajii roşii, dar cu mişcări sigure şi cu zâmbetul pe chip. Trish se întrebă dacă Cynthia alesese reţeta şi nuanţele de culoare pentru decor înainte

sau după ce descoperise lucrul acela care o făcuse să îl alunge pe Eric, fără să stea pe gânduri, din casa şi din viaţa lor comună. Răutatea ei neaşteptată o făcu să se ruşineze din nou şi îşi concentra atenţia spre combinaţia delicioasă din miel şi fasole albă, apoi se grăbi şi ea, alături de celelalte, să o complimenteze pe Cynthia.

— Delicios.

— Totul arată minunat!

— Vesela asta este nouă?

Nu au discutat despre Anna *Karenina* la masă, dar, în schimb, au vorbit despre vacanţele lor. Trish, Jason şi Mandy petrecuseră o săptămână în Berkshires şi o alta în Hamptons. Căutau o locuinţă de vacanţă, le mărturisi Trish, dar ea nu era sigură dacă voia să fie la mare sau la munte. Omise să le spună prietenelor ei că, în liniştea nopţii, când Jason respira uşor lângă ea, nu era sigură dacă îşi dorea măcar o casă de vacanţă.

Deşi Cynthia nu le povesti despre vara ei, toate ştiau că zburase către Riviera franceză împreună cu Eric şi gemenele la un festival de film şi petrecuseră o săptămână pe o insulă din Grecia la o conferinţă despre cine-verite. Fotografii de la sosire şi de la plecare ale fermecătorului cuplu, împreună cu frumoasele lor fetiţe gemene, apăruseră în revista *New York* şi la rubrica de stil din *Times.* Era absurd să te gândeşti la ce li se întâmpla acum.

„Ce făcuse arătosul de Eric, încât să distrugă viaţa frumoasă şi perfectă a familiei lui?” Trish ştia că toate se gândeau la lucrul acesta, că toate analizau variantele posibile de răspuns în timp ce mâncau mielul şi sorbeau vinul, ascultând

poveştile fără sfârşit despre vacanţele celorlalte. În timp ce vorbeau, străduindu-se să se poarte normal, mai aruncau câte o privire furişă către Cynthia, care mâncase foarte puţin, dar îşi umpluse paharul cu vin de mai multe ori.

Donna petrecuse prima săptămână cu Tim la un festival de jazz în Newport, şi pe cea de-a doua, cu Ray într-o staţiune balneară din Connecticut. Plină de veselie, le spuse că nu le recomanda niciuna din experienţele acelea.

— Un lucru puţin ştiut despre cântăreţii de jazz – nu se spală prea des. Nu e vorba de Tim, desigur, ci de prietenii lui. Şapte zile de muzică de jazz în camere care duhneau a trupuri nespălate şi a iarbă ieftină.

Îi zâmbiră cu compasiune şi o scutiră de întrebările despre staţiunea balneară.

Rina călătorise la Londra împreună cu Jeremy, fiul ei de şase ani, încercând să meargă pe urmele Silviei Plath şi să reconstituie ultimele luni de coşmar din viaţa ei. Dorinţa de moarte a poetei americane şi impactul acesteia asupra operei sale era subiectul mult amânatei teze de doctorat a Rinei, începută în timpul sarcinii şi abandonată în repetate rânduri, pentru că Jeremy îi consuma toată energia.

— Coordonatorul lucrării mele este foarte înţelegător, le spuse ea cu o vagă amărăciune. Mi-a spus că o mamă singură ar trebui să aibă alte preocupări decât doctoratul.

— L-ai putea da în judecată pentru atitudine sexistă, spuse Elizabeth.

— Nu mai contează asta când sunt aşa de aproape să îmi termin lucrarea, spuse Rina. Nu

mai trebuie să provoc ostilităţi. Jeremy a fost un însoţitor de călătorie grozav. E genetic, presupun.

Mai luă o porţie de cassoulet şi o mâncă mult prea repede, de parcă s-ar fi temut că mâncarea avea să dispară şi ea avea să rămână înfometată. Se ştia că va lua acasă într-o caserolă de plastic restul de mâncare şi colţurile de pâine.

Tăcură. Toate ştiau că Rinei nu îi plăcea să călătorească, şi nu îndrăzniră să întrebe cine era tatăl lui Jeremy, bărbatul al cărui ADN îl făcuse un bun însoţitor de călătorie. Chiar şi Donna, care fusese colega ei de cameră în facultate, recunoştea că are unele bănuieli, dar nu putea da informaţii sigure despre legătura în urma căreia se născuse Jeremy. Rina nu îi făcuse nicio mărturisire, şi, chiar dacă ar fi făcut-o, mărturisirea ar fi putut fi falsă (dar Donna nu le spusese acest lucru celorlalte). Donna fusese întotdeauna conştientă de capacitatea Rinei de a se reinventa, de a modifica adevărul, astfel încât să se potrivească pretenţiilor bizare ale vieţii imaginare pe care şi-o modela. Rina o sunase într-o bună zi ca să o anunţe că este însărcinată şi îi ceruse o dietă sănătoasă pentru perioada de sarcină, apoi o sunase iar să îi spună că alimentele bogate în calciu pe care i le recomandase erau prea scumpe. Donna îi sugerase că ar trebui să îi ceară tatălui copilului să o ajute cu aceste cheltuieli, şi Rina îi răspunsese răspicat că se descurcă şi singură, şi se pare că în cele din urmă o făcuse. Donna o văzuse la standul cu salate de la Food Emporium umplându-şi un recipient cu broccoli crud şi spanac, pe care le ciugulea în timp ce îşi punea în căruţul de cumpărături

conserve îndoite şi pâine veche de o zi. Îndesa bucăţele de brânză în geanta ei umflată, umplea pahare de carton cu lapte de la barul cu cafea, pe care le bea fără jenă în timp ce se îndrepta agale spre casa de marcat.

Donna, grijulie ca întotdeauna, o invita la cină, îi dădea acasă mâncarea rămasă şi, după ce se născuse Jeremy, căra prin tot oraşul recipiente cu piure de fructe şi legume.

— Fii atentă să îl hrăneşti aşa cum trebuie, o sfătuise ea pe Rina, în parte din datorie profesională, în parte din prietenia pe care i-o purta.

Rina primise şi mâncarea, şi sfaturile, pentru că şi acum, ca de fiecare dată, era o fată care lua totul, o fată care le zâmbea tipilor cu care ieşeau colegele ei de cameră, când aşteptau în camera comună, o expertă în aplicaţiile pentru granturi, un excelent concurent în faţa comisiilor de evaluare. Excursia la Londra fusese finanţată de o fundaţie; apartamentul din Hampstead, unde stătuse împreună cu Jeremy, aparţinea unui prieten al unui prieten.

— Londra, cât de frumos! spuse Elizabeth, plină de invidie. Normal că eu şi Bert nu am fost niciodată în Europa. Ne făcuserăm planuri să mergem imediat după ce ne-am căsătorit, dar nu s-a întâmplat aşa, desigur. Şi acum, cu toate cheltuielile pentru şcoala lui Adam, suntem norocoşi dacă ne permitem să facem o excursie în afara statului. Am predat la o şcoală de vară ca să reuşim să ne plătim facturile, şi aşa am petrecut o săptămână la un motel din apropierea şcolii lui Adam. Bert crede că nu e bine să stăm departe de

el, şi doctorii şi asistenţii sociali sunt de acord cu asta.

Adam avea nouă ani şi era autist, un băiat frumos, cu ochii negri, aşa cum apărea în fotografiile pe care Elizabeth le arăta din când în când, şi îşi petrecuse o bună parte din copilărie învârtindu-se pe podea, aranjând şi rearanjând un set de animale domestice din lemn, a căror suprafaţă pictată se decolorase după atâţia ani în care fuseseră linse şi supte. După ce mai crescuse, începuse să îşi muşte degetele până ce sângele ţâşnea din capilarele străpunse. Din cauză că îşi provoca astfel de sângerări şi pentru că toţi cei care îi ajutau refuzaseră să mai lucreze cu el, Bert şi Elizabeth fuseseră nevoiţi să îl ducă într-un centru special pe care abia îşi puteau permite să îl plătească.

— Şi tu eşti de acord cu el? întrebă Trish încet.

— Bineînţeles! Elizabeth se înroşi de furie. Asta nu e o şedinţă de terapie, Trish, şi eu nu sunt pacienta ta. Unele dintre noi chiar au venit aici să discute despre Anna Karenina.

— Atunci, să trecem la treabă, interveni Cynthia. Aduceţi-vă cafeaua în camera de zi şi haideţi să începem.

Din nou, Mae se strecură înăuntru ca la o indicaţie scenică, puse un platou cu fursecuri daneze pe măsuţa lucioasă din lemn de stejar din faţa canapelei şi începu să strângă, ursuză, masa.

Ţinându-şi într-o mână cafeaua şi scotocind după cărţile lor, membrele clubului se aşezară în semicerc şi se întoarseră spre Trish, care urma să înceapă discuţiile. Una dintre ele primea dinainte rolul de a conduce discuţiile şi trebuia să facă un

rezumat al cărţii şi al contextului social şi istoric, oferind informaţii relevante despre autor şi sugerând temele ce trebuiau abordate. Trish, ca de obicei, îşi luase rolul în serios, şi acum îşi căuta prin servietă notiţele pe care şi le făcuse când se aflase alături de Jason pe plaja din East Hampton, cu câteva săptămâni în urmă. Găsi dosarul şi, când îl deschise, granule de nisip alb căzură pe podeaua lustruită de lemn. Izbucniră în râs, dându-şi capetele pe spate şi regăsind atmosfera familiară.

Trish le vorbi, plină de energie, despre viaţa lui Tolstoi, despre impactul noilor ştiinţe din secolul al XIX-lea asupra scrierilor sale, dezgustul lui pentru materialism şi relaţiile complicate pe care le avea cu femeile, inclusiv cu propria soţie.

— Trebuie să ţinem minte un lucru important despre un bărbat care ar trebui să fie receptiv la problemele femeilor, spuse Trish.

Biata lui soţie, mamă a nouă copii, care a făcut şi câteva avorturi, a scris de mână şapte versiuni ale romanului *Război şi pace.* Şapte versiuni ale acelei cărţi uriaşe, scrise cu peniţa pe hârtie, în timp ce administra moşia şi îi ştergea la nas pe toţi acei copii.

— Ce vrei să spui cu asta, că ar trebui să fim recunoscătoare că nu trăim în secolul al XIX-lea? întrebă Elizabeth. Sau că merită să primească o decoraţie pentru masochism?

— Vreau să spun că ar trebui să ne întrebăm cât de mult ştia marele conte despre modul de viaţă al unei femei, despre modul de viaţă al propriei soţii. Dacă nu era în stare să înţeleagă asta, cum putea să o înţeleagă pe Anna Karenina? replică Trish şi

reveni la notiţele sale.

— Vreau să vă citez un pasaj pe care îl cred foarte important. A spus aşa: „Istoria este o acumulare de accidente aflate la voia întâmplării". Cred că putem extinde această viziune şi la modul în care a construit viaţa personajelor sale, la faptul că destinele lor individuale sunt determinate de accidente şi de întâmplare. Toată povestea Annei este guvernată de hazard. Fratele ei se întâlneşte din întâmplare cu contele Vronski, iar Anna se îndrăgosteşte de el. Întâlniri nebuneşti, nopţi pline de pasiune. Nu putea fi vorba de divorţ în Rusia imperială. Vronski ezită. Anna se simte disperată şi, în cele din urmă, se aruncă în faţa trenului. Ceea ce ne aduce înapoi la ideea de întâmplare. Dacă fratele ei nu l-ar fi întâlnit niciodată pe Vronski – o întâlnire din întâmplare, să nu uităm asta –, Anna ar fi rămas soţia bătrânului şi plicticosului Alexei şi ar fi murit în căminul ei ocrotitor şi nu sub roţile trenului.

— Asta înseamnă că nu avem niciun control asupra propriilor vieţi, nu putem face alegeri sau lua decizii calculate. Programul în doisprezece paşi nu se aplică, suntem la cheremul sorţii, spuse Rina. Chestia asta te-ar putea lasă fără serviciu, Trish.

— Chiar şi terapia stă sub semnul întâmplării, admise Trish.

Discutară despre acest subiect pentru o vreme, fiecare dintre ele povestind despre o întâmplare care îi schimbase viaţa. Elizabeth vorbi despre cum îl întâlnise pe Bert la o petrecere la care era cât pe ce să nu ajungă. Donna se hotărâse să se mute în New York pentru că scrisoarea care o

înştiinţa că a fost acceptată pentru un program de cercetare în Boston fusese trimisă la altă adresă, astfel încât sosise la o săptămână după ce acceptase oferta celor de la spitalul metropolitan. O prietenă a Rinei făcuse mononucleoză, şi ea preluase postul de lector în locul acesteia la colegiu. Ian şi Jen se întâlniseră la un atelier de pictură. El îi criticase desenele şi apoi o condusese în dormitorul său. Jucându-se cu ce-ar fi fost dacă… Elizabeth nu ar fi mers la petrecere, scrisoarea pentru Donna ar fi ajuns la timp, Jen nu ar fi participat la atelierul de pictură. Visară şi făcură speculaţii, îşi dezvăluiră intimitatea şi izbucniră în hohote de râs. La fel ca Anna a lui Tolstoi, ele erau marionete în jocul periculos al destinului.

Doar Cynthia rămase tăcută, ridicându-se brusc pentru a trage draperiile şi a întoarce cu faţa în jos fotografia de la nunta ei cu Eric, care era aşezată pe pian. Făcuse o descoperire accidentală cu o seară în urmă, toate erau conştiente de lucrul acesta, fapt care îi schimbase viaţa, şi se întrebau când avea să înceapă să vorbească despre ea. Nu acum. Era prea curând. Ea era, dintre toate, cea mai reţinută, nu îşi împărtăşea secretele, dar mărturisirile intime pe care le făcea erau foarte sincere. Adevărul, le spusese ea odată, era obsesia ei. Angajaţii erau concediaţi dacă erau prinşi chiar şi cu minciuni nevinovate. Prieteniilor li se punea capăt fără ezitare pe motive legate de sinceritate. Nu putea suferi înşelăciunea. Şi era evident pentru toate că Eric o înşelase, şi ea descoperise lucrul acesta.

Dar întrebarea plutea încă în aer. „Ce-ar fi fost

dacă” nu ar fi descoperit nimic, dacă misterioasa taină ar fi rămas ascunsă? L-ar mai fi alungat pe Eric, s-ar mai fi pus problema divorţului, sau viaţa ei încântătoare şi-ar fi urmat cursul firesc? Se priviră cu subînţeles, recunoscând gândul comun care le preocupa, şi schimbară repede subiectul, revenind la problemele ridicate de Trish.

— O să vă dau un citat din conte – nu-mi amintesc la cine se referea, poate la Le vin, spuse Trish. Dar are legătură cu discuţia. „Dacă sunt tot atâtea inimi ca şi capete, atunci sunt tot atâtea moduri de a iubi pe cât de multe inimi sunt.”

Tăcură, rumegând cuvintele, căutând legături cu propriile gânduri şi trăiri.

— Dragostea maternă şi dragostea erotică, sugeră Elizabeth. E diferită pentru fiecare mamă şi copilul ei şi pentru fiecare pereche de îndrăgostiţi.

Dar nu mai dezvoltă ideea începută şi îşi mai turnă o ceaşcă de cafea.

Ele îi admirară curajul şi nu îi puseră întrebări. Cum era înţeleasă dragostea maternă de către Elizabeth, mama unui copil bolnav, care îşi sacrificase viaţa pentru a-l îngriji? Ştiau că Adam o zgâria şi o muşca pe Elizabeth până la sânge. Văzuseră cicatricile, iar Jen le povestise despre asta. Dreptul la dragostea maternă putea fi pierdut?

Discutară pe tema aceasta referindu-se la roman. Nu dragostea pentru Vronski o făcuse oare pe Anna să îl abandoneze pe Serioja, fiul ei de opt ani – dragostea erotică anula datoria maternă? Discuţia se extinse, apoi se stinse, vocile lor se ridicară şi apoi pieriră, feţelor lor se îmbujorară

de fervoarea schimbului de replici. Erau Anna, Vronski, Kitty şi Levin până ce confuzia din gospodăria lui Oblonski le năuci cu totul. Lectura de vară căpătase viaţă.

— Dar când Dolly, cumnata Annei, vorbeşte despre propria căsnicie, despre situaţia ei, se exprimă cam aşa, spuse Trish entuziasmată, răsfoind cartea cu colţurile îndoite pentru a găsi citatul. L-am găsit: „Cel mai rău este că nu îl pot alunga: suntem legaţi din cauza copiilor. Şi nu pot trăi cu el. Prezenţa lui e un chin permanent”. Aceasta este dilema unei femei – alegerea groaznică pe care trebuie să o facă.

Linguriţa Cynthiei se lovi zornăind de pereţii ceştii de cafea. Se ridică brusc şi plecă din cameră. Trish îşi duse mâna la gură.

— Ce ameţită sunt! Nu m-am gândit, eram aşa de concentrată la ce discutam… Am uitat. Să mă duc după ea?

Se priviră, tulburate, neştiind ce să facă, dar, înainte să apuce cineva să rostească un cuvânt, Cynthia se întoarse. Îşi refăcuse machiajul şi avea în mână un coş în care erau nişte cutiuţe frumos împachetate.

— Mă scuzaţi. Am luat o aspirină. Cred că începe să mă doară capul. Şi am uitat să vă dau astea. Le-am găsit într-un mic magazin din Florenţa şi m-am gândit la voi, fetelor.

Îşi arăta din nou firea mărinimoasă, împărţind cu ele norocul ei, invitându-le să ia parte pentru un timp la viaţa ei luxoasă. De fiecare dată când se întorcea dintr-una dintre fabuloasele ei odisee, le aducea suvenire micuţe, dar foarte scumpe

— Pandantive din Atena, brelocuri din cuarţ roz

din Turcia, batiste de mătase din Franţa.

Încântate, uşurate, rupseră ambalajul, deschiseră cutiile şi găsiră semne de carte din piele moale, fiecare vopsit în altă culoare pastelată. Îi mulţumiră, exuberante, şi puseră semnele de carte la locurile lor.

— *Madame Bovary* pentru data viitoare? întrebă Jen.

Aprobară dând din cap.

— Trish, dacă tot te ocupi de infidelităţile europene, ce zici dacă o coordonezi tu şi pe asta, iar apoi vei preda ştafeta altcuiva, spuse Elizabeth cu vocea lipsită de inflexiune.

Cădea mereu în sarcina ei să le organizeze întâlnirile. Era obişnuită să ia decizii fără să ofere alternative. Îşi închipuiau cum decurg întâlnirile ei cu părinţii la şcoala specială la care lucra pe post de consultant, emiţând ultimatumuri, refuzând să accepte scuze. Şi admiteau că deciziile ei erau de obicei înţelepte. Aprobară tot, notându-şi data următoarei şedinţe în calendarele lor de buzunar. Se vor întâlni la Rina şi o vor suna înainte pentru a vedea dacă o pot ajuta cu ceva. Rina nu le va servi *cassoulet.* Ea se va ocupa doar de sucuri şi ele vor aduce restul bunătăţilor.

O îmbrăţişară pe Cynthia la despărţire, murmurându-i că sunt alături de ea şi sunt dispuse să o ajute.

— Sună-mă oricând, Cyn!

— Dacă putem face ceva pentru tine… dacă ai chef să vorbeşti cu cineva…

— Te poţi baza pe noi.

Vocile lor erau triluri de îngrijorare, palpitând de compasiune.

Ea zâmbi amabilă fiecăreia, le aprobă dând din cap, apoi ridică din umeri.

— A fost o întâlnire grozavă, spuse ea, ignorându-le îngrijorarea. Au fost discuţii foarte interesante, Trish.

Obrajii lui Trish se îmbujorară, dar dădu din cap în semn că îi mulţumeşte.

Uşa grea de stejar se închise în urma lor, merseră până la colţul străzii şi apoi se întoarseră să privească spre casă. Dar pentru că draperiile erau trase, nu îşi putură da seama dacă luminile mai ardeau sau nu în camera pe care tocmai o părăsiseră. Nu îşi doreau să şi-o închipuie pe Cynthia singură, bocind pe întuneric.

Printr-un acord tacit, nu se despărţiră după ce traversară Third Avenue. Donna nu îl convocă pe niciunul din iubiţi, iar celelalte sunară acasă inventând scuze mincinoase.

— Trebuie să mă întorc la spital să iau nişte dosare, îi spuse Trish lui Jason.

— Prietena mea nu se simte bine şi mai stau o vreme cu ea, îi spuse Rina babysitterei.

— Cynthia vrea să discutăm despre catalogul pentru Ziua Recunoştinţei, deci nu ştiu când ajung acasă, îşi informă Jen robotul telefonic.

Nu încercă să ghicească unde se afla Ian. Le spusese prietenelor ei odată că nu îi cere niciodată socoteală.

— Trish vrea să vorbim despre nişte medicamente noi care l-ar putea ajuta pe Adam, îi spuse Elizabeth lui Bert. Nu, nu ştiu cât durează.

Închise telefonul, deşi el încă nu terminase cu protestele.

Rânjind vinovate una la cealaltă, intrară într-o

cafenea, se aşezară la o masă ce abia fusese ştearsă şi sorbiră din cafeaua fără cofeină, neagră şi călduţă.

— Oare ce-o fi făcut Eric? Ce i-a făcut Cynthiei de a determinat-o să ia o decizie atât de drastică? dădu Jen glas gândurilor lor.

— Nu cred că e vorba doar despre o aventură. Nici măcar despre câteva aventuri. Nu l-a mai lăsat nici măcar o singură noapte în casă din cauza asta. Nu este Dolly a lui Tolstoi şi nu mai suntem în secolul al XIX-lea. Dacă ar fi fost vorba despre o aventură, ar fi aruncat cu lucrurile unul în celălalt, ar fi mers la un consilier marital aşa cum a sugerat Trish, apoi ar fi făcut terapie la Institutul Ackerman, şi după aceea ar fi plecat într-o croazieră de două luni.

— Abuz asupra minorilor, sugeră Elizabeth. Văd destule cazuri la serviciu şi nu sunt limitate la familiile care locuiesc la periferie. Poate a găsit ceva din întâmplare prin e-mailurile lui, nişte adrese de site-uri porno cu minori.

— Eric nu se încadrează în profilul ăsta, protestă Donna. E prea plin de sine, prea preocupat de propria imagine, prea sigur pe el şi plin de succes.

— Nu există un profil bine definit al celor cu comportament sexual deviant, adăugă Trish. Dar înclin să îi dau dreptate Donnei.

— Şi se purta grozav cu copiii. Cred că îţi dai seama despre cum este un tip atunci când îl vezi cu copiii lui, spuse Rina. Odată, l-a dus pe Jeremy pe platourile de filmare la un documentar pe care îl făcea, pe Jeremy şi pe un prieten de-al lui – aveau de scris nu ştiu ce proiect – şi s-au simţit extraordinar acolo.

— Poftim, ripostă Elizabeth şi izbucniră toate în râs.

Au vehiculat şi alte ipoteze în timp ce o chelneriţă care se uita insistent la ceas le umplea ceştile cu cafea. Droguri. Homosexualitate. Rina, care era mereu invidioasă pe averea celorlalte, sugeră ca ar fi vinovat de deturnare de fonduri şi iar izbucniră în râs.

— Trebuie să fim alături de Cynthia, asta e tot, spuse Jen în cele din urmă.

— De parcă ar avea nevoie de noi, replică acru Elizabeth.

— Unii oamenii chiar *au* nevoie de ceilalţi, spuse Jen.

Roşi puternic şi se uită spre sora sa, care îşi întoarse privirea de la ea. Celelalte îşi făcură de lucru reîmprospătându-şi stratul de ruj sau bând ultimul rest de cafea. Era un acord tacit între ele să nu se amestece în discuţiile răutăcioase care mai apăreau din când în când între cele două surori. Trish vorbise odată cu Donna despre dinamica ciudată dintre Elizabeth şi Jen.

— Nu este o relaţie atipică pentru două surori, spusese ea. Sunt blocate într-o îmbrăţişare fatală. Împart aceeaşi poveste de viaţă, aceleaşi responsabilităţi legate de mama lor. Se iubesc, dar nu se plac.

Îi trecuse prin minte să facă un studiu psihanalitic asupra relaţiei dintre surori, dar nu se ţinuse de treabă. În timp ce le asculta pe jen şi pe Elizabeth, ideea îi reveni în minte şi se gândi că ar putea să o pună în practică.

Verifică nota şi puse o bancnotă de zece dolari pe masă. Era timpul să plece. Discutaseră

suficient. Prea multe lucruri fuseseră dezvăluite.

Se despărţiră la colţul străzii şi Trish fugi să prindă autobuzul care avea să o ducă în partea cealaltă a oraşului. Scotoci după cartelă şi îşi puse jos servieta care, dintr-odată, devenise mult prea grea.

Capitolul doi

Rina Samuelson se pregătise pentru întâlnirea clubului de carte cu o meticulozitate care le-ar fi surprins şi pe prietenele ei. Ele o considerau pe Rina veşnica studentă. Trăia mereu la limită, profitând de ocaziile care i se iveau, se mulţumea cu apartamentul ei închiriat din West Side, pe care ea însăşi îl descria, mimând indiferenţa, ca fiind mobilat cu lucruri primite de la cei care fie făceau schimb de verighete, fie divorţau. Canapeaua bej extensibilă din camera de zi, pe care dormea ea, fusese a lui Trish şi Jason de pe vremea când abia se căsătoriseră. Rina aranjase perne viu colorate cu modele indiene peste tapiţeria uzată. O cuvertură imprimată acoperea fotoliul de răchită pe care îl găsise pe un trotuar în West End Avenue. Covorul albastru se afla în apartament atunci când îl închinase, iar suprafaţa lui decolorată era imprimată cu figuri geometrice şi o pată de culoare ruginie care ar fi putut fi sânge. Foştii locatari divorţaseră la scurt timp după ce reziliaseră contractul de închiriere al apartamentului, şi Rina îşi închipuia că cearta dinaintea despărţirii devenise violentă. Farfurii cu mâncare şi ceşti pe jumătate pline cu cafea fuseseră azvârlite şi aterizaseră pe covorul care

fusese adus probabil din luna de miere, de pe o insulă grecească. Oare Ted Hughes nu aruncase şi el o dată cu o farfurie cu mâncare în Sylvia Plath? Rina îşi aminti vag că citise despre asta.

Trebuia să verifice dacă avea dreptate şi să lege aceasta întâmplare de una dintre poeziile din Ariei.

Măsuţa joasă de cafea o adusese cu ea din apartamentul pe care îl împărţise cu Donna în perioada studenţiei.

— Tu nu ai nevoie de ea, iar eu nu îmi permit să cumpăr una nouă, îi spusese Donnei, şi Donna, care avea nevoie de ea pentru că, la rândul ei, nu îşi permitea pe atunci să cumpere una nouă, nu protestase.

Rina ştia cum să inspire milă.

Pentru întâlnirea clubului de carte, Rina luă de pe masă micul vraf de publicaţii literare care trona pe unul dintre colţuri şi le cără în dormitorul lui Jeremy, dosindu-le în spatele patului pentru copii pe care i-l dăduse Cynthia când redecorase camera gemenelor. Adună ziarele din mijlocul mesei şi le duse în camera de incinerare, unde stărui destul timp pentru a scoate două ediţii *New Yorker* vechi de o lună din tomberon. Şovăi puţin în faţa ultimului număr din *Vanity Fair,* dar pata de grăsime de pe copertă o făcu să renunţe. Ridicând din umeri, se întoarse în apartament, unde strânse de pe podea construcţiile din piese Lego ale lui Jeremy şi dădu cu aspiratorul înainte să o sune pe Ellen, mama celui mai bun prieten al lui Jeremy, să se asigure că băiatul ei se simte bine şi totul decurge aşa cum plănuise.

— Mulţumesc mult că l-aţi primit pe Jeremy la

voi, îi spuse lui Ellen. Nu îi place când clubul de carte se ţine la noi acasă.

Asta era de fapt o minciună. Lui Jeremy îi plăcea foarte mult când membrele clubului se adunau în camera de zi, copleşindu-l cu atenţia lor şi cu micile daruri pe care i le aduceau. Dar Rina se simţea stingherită la gândul că el rămânea treaz în camera sa şi asculta conversaţia lor, iar din când în când apărea în camera de zi ca să ceară un pahar cu apă sau să se plângă că îl doare burta. Ea nu îşi permitea luxul de care se bucura Cynthia, casa ei mare, unde camera copiilor era departe, la etaj, iar bonele, nu foarte zâmbitoare, dar competente, aveau grijă de copii pe timpul nopţii. „Cynthia cea norocoasă", se gândi ea, dar apoi reveni asupra acestei idei. „Mai nou, Cynthia cea fără de noroc." Şi apoi, lui Jeremy îi făcea bine să se adapteze la ritmul unei alte familii, iar ea avea nevoie de camera lui ca să depoziteze hainele şi servietele pe care prietenele ei urmau să le pună grămadă pe patul îngust.

— Ne-ar plăcea foarte mult ca Seth să rămână peste noapte la noi, cândva, spuse ea, şi răspunsul evaziv al lui Ellen nu o surprinse. Ellen, de profesie avocată, se măritase cu un bancher specializat în investiţii şi renunţase la carieră, mândră că poate sta acasă să îşi crească unicul copil. Nu era împăcată cu statutul de mamă singură al Rinei (pe care aceasta îl descria prietenilor ca pe un mod de viaţă), cu absenţa neexplicată a tatălui lui Jeremy, cu apartamentul dezordonat şi probabil nu foarte curat al familiei Samuelson. Odată, când îl aştepta pe Seth, Rina o surprinsese plimbându-şi degetul pe suprafaţa

mesei din bucătărie şi ştergând o pată de grăsime cu o batistă delicată din olandă. Când Rina îi spusese că membrele clubului ei de carte aveau să vină la ea în seara aceea pentru întâlnire, Ellen îi povesti cu înflăcărare că şi ea făcea parte dintr-un club de carte şi că se întâlneau în fiecare după-masă. Citeau Isabel Allende, se grozăvi ea.

„O tâmpită", se gândi Rina şi nu îi spuse lui Ellen că grupul ei o citise pe Allende în urmă cu trei ani şi că li se păruse pretenţioasă şi plictisitoare.

— Bine, mulţumesc pentru tot, îi spuse ea lui Ellen după ce o asigură din nou că băieţii se înţeleg bine şi că Jeremy primise o pijama de împrumut pentru că cea pe care o trimisese Rina se pare că îi era cam mică.

Închise telefonul, smulse un şerveţel plin de praf din cutia de pe masa de telefon (pe care o găsise la gunoi) şi îl puse în buzunar.

Îşi închise computerul şi puse cu grijă documentele abia scoase la imprimantă într-un dosar pe care îl băgă în sertar. Nu voia să lase la vedere primul capitol al romanului pe care era posibil să nu îl termine niciodată. Lăsă doar teancul de eseuri necorectate pentru cursurile ei de compoziţie. Simpla lor vedere o epuiza. Avea să se ocupe de ele altă dată. Trebuia să se ocupe de ele. Anul acesta voia să îşi obţină titularizarea şi nu dorea să se confrunte cu plângeri din partea studenţilor.

Verifică starea plantei ei de avocado din bucătărie, care se parc că nu mai voia să crească, amintindu-şi cu nostalgic şi amărăciune de florile colorate şi plantele cu frunze mari din sera

părinţilor ei din Florida. Scotoci în dulapuri după farfurii de carton, tacâmuri şi pahare din plastic pe care le aranjă pe masă în grămezi, apoi încercă să îndepărteze un cocoloş de plastilină Play-Doh, dar îl abandonă ca să răspundă ţârâitului insistent al soneriei.

Donna şi Trish dădură buzna înăuntru, vorbind şi râzând. Pungile din hârtie maro, pătate de grăsime, pe care le cărau umplură micul apartament cu o mireasmă plăcută şi abia perceptibilă de usturoi de la homarii şi carnea de vită gătită în stil Szechuan. Se simţeau şi aromele de legume trase la tigaie şi creveţii cu orez.

— Am cerut să mi se livreze mâncarea la birou şi a sosit exact când discutam despre dietă cu pacientul meu obez. O sincronizare perfectă, spuse Donna râzând, în timp ce îi dădea pungile Rinei.

— Ei bine, şi nutriţioniştii au voie din când în când să ia o masă care nu se încadrează în piramida alimentară, îi spuse Trish. Dar nu cred că ar fi o idee prea bună să se mai întâmple şi altă dată.

— Nu fac din asta un obicei, ripostă Donna iritată. Şi ţin să-ţi amintesc că eşti în afara programului.

— Scuză-mă. Ai dreptate. Câteodată mă simt de parcă nu aş fi plecat niciodată de la spital.

O notă de tristeţe apăru în vocea ei, şi expresia Donnei se îmbună.

Rina aşeză pe masă cutiile din carton alb şi le deschise uşa lui Jen şi Cynthiei, care aduseseră şi ele cutii de plastic sofisticate, cu mâncare de la Shun Lee East – pâine prăjită cu sparanghel, supă

iute acrişoară şi pacheţele de primăvară delicate. Schimbară nelipsitele sărutări, fiecare dintre ele îmbrăţişând-o pe Cynthia o secundă mai mult decât ar fi fost normal, căutând pe figura ei machiată cu mare grijă noi semne care să îi trădeze nefericirea şi fragilitatea.

— Cum te simţi, Cynthia? Fii sinceră! îndrăzni Trish să întrebe, iar celelalte îşi făcură de lucru cu aranjarea mesei în timp ce aşteptau nerăbdătoare răspunsul ei.

Dar Cynthia era ca întotdeauna, sigură pe sine şi calmă, vorbind pe un ton hotărât.

— Sunt bine. Credeţi-mă, sunt bine, spuse ea şi o rugă pe Rina să încălzească supa, adăugând că adusese şi nişte castroane de unică folosinţă deoarece nu era sigură dacă Rina are aşa ceva prin casă.

— Ai avut dreptate, nu am, spuse Rina. Nu m-am gândit niciodată să iau castroane pentru supă.

Se miră cum de Cynthia, trecând, fără îndoială, printr-o traumă emoţională, se putuse gândi la castroanele de unică folosinţă pentru supă. Dacă ar trece printr-un astfel de şoc emoţional, ea ar fi cuprinsă de disperare. Îşi aminti de primele zile în care aflase că este însărcinată cu Jeremy. Zăcuse trei săptămâni încolăcită pe canapea, în poziţie fetală, şi se scula doar ca să mănânce biscuiţi săraţi, să bea ceai şi să îşi mintă prietenii şi pe coordonatorul tezei, care o sunau cu regularitate.

— Sunt bine, îi asigura ea. Mă descurc. Asta este exact ce îmi doream.

Se întreba dacă o credeau cu adevărat când le spunea că „asta era exact ce îşi dorea”, să nască şi să crească un copil singură, dar până la urmă nu

conta deloc ce credeau ei. Tot ce conta era că ea avea nevoie de copilul acesta care urma să se nască, pentru a se putea reconecta cu lumea, pentru a avea din nou o legătura biologică cu cineva.

Petrecuse ore în şir făcând eforturi să găsească cea mai bună soluţie care să îi permită să păstreze copilul şi să îl întreţină. Trebuia să pună la punct problemele legate de finanţare, să ceară o bursă generoasă, să investească prudent mica moştenire pe care o avea de la părinţii ei ca să aibă bani pentru mâncare, chirie şi doctori. Stătea trează gândindu-se la buget, transfera în minte banii dintr-o coloană în alta. Cândva, obişnuia să mimeze sărăcia, să smulgă tot ce se putea de pe urma acestei drame, să profite de simpatia pe care i-o aducea. Acum, acea sărăcie imaginară devenise realitate.

Nu se gândise niciodată să-i ceară bani bărbatului care o lăsase însărcinată (şi nici nu se gândise niciodată la el ca fiind tatăl copilului). Voia ca el să dispară din viaţa ei la fel de repede precum apăruse. ÎI întâlnise la câteva săptămâni după ce părinţii ei fuseseră omorâţi într-un accident de maşină pe o autostradă în Florida, la doar şase luni după ce se mutaseră din New York pentru a începe o viaţă nouă în Grădina Paradisului, un complex rezidenţial dedicat exclusiv pensionarilor. Casa lor abia fusese construită, la fel şi mobila, iar canapelele şi scaunele din răchită, covoarele din sisal de culoarea grâului, dormitorul din lemn de culoare deschisă erau de asemenea noi. Chiar şi vesela din bucătărie era nouă, ceramica luminoasă,

portocalie şi galbenă înlocuind porţelanurile ciobite din copilăria ei. Unicul copil al unor părinţi care nu mai aveau alte rude, în timpul doliului, Rina a stat pe jos, singură în apartamentul care încă mai mirosea a vopsea proaspătă. Poza înrămată de la absolvirea facultăţii era singura dovadă că între ea şi camera scăldată în soare mai există o legătură. Vecinii ei în vârstă îi ofereau caserole cu mâncare şi plăcintă cumpărată de la magazin, neştiind ce i-ar putea aduce unei fete singure care îşi plângea morţii. Se simţea de două ori deposedată. Părinţii ei muriseră şi toată mobila din trecutul ei dispăruse. Nu mai avea nici familie, nicio istorie de care să se simtă ancorată. Donna luase avionul şi o ajutase să vândă casa şi tot ce era în ea. Apoi se întorseseră împreună la New York.

Reîncepuse să lucreze la teza de doctorat, dar înainta foarte greu, copleşită de pierderea suferită şi de singurătate. Întotdeauna fusese slabă, dar acum slăbise şi mai mult, pometii ei deveniseră foarte pronunţaţi pe chipul ascuţit. Îşi purta părul lung şi negru prins în coadă. Se îmbrăca în negru, dar în seara când îl întâlnise pe tatăl lui Jeremy purta un pulover de un roşu aprins peste nelipsita helancă neagră. Era mai în vârstă decât ea, un lector invitat să ţină un singur seminar despre poezia britanică în departamentul ei de studii. Era un universitar cunoscut, mereu pe drumuri de la o universitate la alta, traversând Atlanticul pentru o conferinţă la Oxford sau pentru o bursă în Italia.

În timp ce vorbea despre Wilfred Owen, îşi învârtea verigheta aurie pe deget, dar ochii lui strălucitori, albaştri, nu încetau să o privească pe

Rina. Nu fusese surprinsă când o abordase după curs şi o invitase la o cafea.

— Semeni cu un portret de Modigliani, îi spusese el în timp ce stăteau într-o bodegă, sorbind din băutura amară pe care niciunul din ei nu şi-o dorea. Dar de ce eşti tristă? Evreii sunt întotdeauna aşa de trişti?

Întrebarea aceasta o făcuse să se retragă, îi studiase faţa palidă cu trăsături patriciene, căutând un semn de răutate, dar nu găsise niciunul. Compasiunea lui o topise. Tânjea după alinare, îşi dorea să fie mângâiată, să aparţină cuiva chiar şi pentru puţin timp. Merseseră pe jos foarte încet spre apartamentul ei, dar făcuseră dragoste cu o grabă care îi uimise pe amândoi. El rămăsese peste noapte, iar în dimineaţa când plecase, ea îşi dăduse seama că nici măcar nu o întrebase cum o cheamă. Peste două luni ştia cu certitudine că rămăsese însărcinată şi această veste o binedispuse.

Urma să aibă un copil, avea să existe cineva în lumea aceasta cu care avea să aibă o legătura de sânge. Copilul va fi doar al ei. Tatăl nu va afla niciodată de naşterea lui, nu va şti niciodată că are un băiat evreu, fie el vesel sau trist. Va fi independentă, dar în acelaşi timp vor rămâne legaţi pentru totdeauna. Legaţi. Cuvântul acesta o intriga.

— Asta este ce îmi doresc, îi spusese Donnei, care îi vorbise cu multă delicateţe despre variantele pe care le avea. Cazul „Roe versus Wade” schimbase lumea.

— Nu vreau să avortez, spusese ea. Îmi doresc copilul acesta.

— Dar cum o să te întreţii?

Donna fusese colega ei de cameră în facultate. Ştia că Rina îşi făcuse întotdeauna griji în privinţa banilor, câteodată fără temei. Primea cecuri de la părinţii ei, dar Rina prefera să economisească banii şi se împrumuta cu sume mici de la colegii de cămin. Donna nu scosese o vorbă când lănţişorul unei fete dispăruse şi o văzuse pe Rina pipăind pe ascuns un lănţişor pe care nu îl mai văzuse până atunci. Altcineva anunţase cu îngrijorare că o bancnotă de zece dolari îi dispăruse din portofel. Rina, care era mereu foarte calculată când venea vorba de bani, insistase să plătească nota pentru cina din seara aceea. Nota însuma aproape zece dolari. Nu întrebase nimic. Rina era prietena ei, confidenta ei şi o cititoare împătimită, la fel ca ea. Pasiunea lor pentru literatură, intimitatea pe care o împărţeau, crease o legătură strânsă între ele. Donna nu ar fi spus ceva care i-ar fi făcut rău Rinei.

— O să mă descurc, îi răspunsese Rina, şi Donna nu o contrazisese.

Rina ştia că este în stare să se descurce, că putea face faţă. Colinda magazinele cu preţuri mici, cumpăra pâine veche de o zi şi reuşea să supravieţuiască. Nu avea de ales. Apoi se instala melancolia şi îşi simţea sufletul la fel de greu precum povara pe care o căra în pântece, fătul care îi încetinea paşii şi o făcea să gâfâie. Acea tristeţe bizară şi persistentă sălăşluia în ea, apărând ori de câte ori crezuse că o învinsese, făcând-o să plângă din senin sau să fie cuprinsă de amărăciune fără motiv. Lucrul acesta îl speriase pe Jeremy în timpul vizitei lor la Londra, când

stăteau pe scările din faţa casei unde Sylvia Plath, care nu îşi putuse ţine sub control propriii demoni, îşi pusese capul în cuptor în timp ce copiii ei dormeau.

— Te simţi bine? o întrebau prietenii şi colegii, speriaţi de paloarea feţei, de cearcănele adânci din jurul ochilor şi de apatia de care era cuprinsă.

Îi dădeau sfaturi şi se ofereau să o ajute, îi făceau mici cadouri, îi dădeau împrumuturi generoase, se ofereau să aibă grijă de copil. Donna o invita la masă, îi aducea farfurii cu mâncare acasă, o suna mereu, seara târziu, dimineaţa devreme. Se uitau împreună la televizor, purtând papucii enormi, roz, în formă de iepuraşi, jerpeliţi, pe care şi-i dăruiseră una alteia în primii ani de facultate. Glumeau pe seama reclamelor, reduceau sonorul şi inventau propriul dialog, izbucnind în râs amuzate, simţindu-se pline de spirit. Recreaseră viaţa din căminul studenţesc pe care îl părăsiseră cu zece ani în urmă. Donna o invitase să se alăture clubului de carte şi, din acel moment, apăruse un nou grup de prietene care îşi făceau griji pentru ea, o sunau în serile singuratice, începând mereu conversaţia cu întrebarea inevitabilă: „Te simţi bine?”

Doar Trish îndrăznise acum să îi pună această întrebare Cynthiei, care, de fapt, părea să se simtă foarte bine, radiind ca de obicei, sigură şi stăpână pe sine. Era îmbujorată, avea pielea netedă şi se mişca prin bucătăria mică a Rinei cu o energie plină de graţie, cotrobăind după un vas suficient de mare pentru supă, un polonic, nişte mănuşi. Mâinile ei nu tremurau ca mâinile Rinei. Dar, desigur, situaţia Cynthiei era cu totul alta. Ea

beneficia de sprijinul unui întreg sistem – familie, prieteni, colegi de muncă, o casă primitoare şi personal de serviciu care veghea ca totul să meargă bine. Şi nu trebuia să îşi facă griji din punct de vedere financiar. Câştiga bine şi ştia cum să îşi investească economiile. Banii îi făceau viaţa uşoară, îi garantau confortul, siguranţa. Indiferent ce făcuse Eric („şi totuşi, ce putuse oare să facă?”), chiar dacă rămăsese singură de curând, Cynthia nu avea să fie niciodată nevoită să caute prin supermarket conserve îndoite sau să îmbrace aşa-numitele haine „uşor uzate”, haine care poartă în ele mirosul unei persoane străine.

Rina o urmări în timp ce aducea supa la masă şi umplea holurile de unică folosinţă. Oare banii şi siguranţa financiară îi dădeau acea uşurinţă în mişcări? Nu ştia. Probabil nu avea să afle niciodată. Totuşi, aceasta era una dintre întrebările la care prietenele ei încercau să afle răspuns în timpul conversaţiilor telefonice, neliniştite în legătură cu starea Cynthiei. Rina şi Donna discutaseră despre asta în timpul convorbirilor târzii din noapte.

— Cel puţin, nu trebuie să îşi facă griji în privinţa banilor, spuse Rina ironic.

— De unde ştii asta?

— Am adus vorba într-o discuţie despre asta şi a zis că nu sunt probleme, că stă mai mult decât bine la acest capitol.

Jen şi Trish avuseseră o scurtă întâlnire la o cafea şi se arătaseră îngrijorate pentru că Cynthia era acum singură. Toate erau preocupate din cauza asta. Toate erau curioase. Îşi imaginau nopţile ei lungi în casa aceea mare. Încercau să se

pună în situaţia ei. Nu deţineau nicio certitudine pe care să o împărtăşească una alteia, şi conversaţiile se terminau brusc. Erau nemulţumite de ele însele şi da, erau nemulţumite şi de Cynthia, şi le păreau rău pentru ea, foarte rău.

— Nu o aşteptăm şi pe Elizabeth? întrebă Rina, învârtind polonicul deasupra oalei de supă aburindă. Sunteţi sigure că vine?

— O să apară şi ea. Aduce caseta video, spuse Trish.

— Caseta video? întrebă Jen surprinsă.

— Da. Nu v-a spus? M-am gândit că ar fi plăcut să ne uităm la caseta cu *Madame Bovary.* E un film clasic cu Van Heflin, Jennifer Jones, Louis Jourdan. I-am spus de el lui Elizabeth şi mi-a zis că îl au la şcoală. Iese din tiparul nostru puţin, dar m-am gândit că ne-ar prinde bine o schimbare. O să ne uităm la el în timpul mesei.

Trish zâmbi, încântată de ideea ei, încântată că membrele grupului fuseseră surprinse. Avea să fie foarte relaxant să stea comod şi să urmărească filmul în tăcere. Ziua îi fusese prea plină de vorbe – şuvoiul de cuvinte al pacienţilor, discuţiile aprinse cu colegii, prea puţine cuvinte schimbate cu Jason, o convorbire mult prea lungă la telefon cu Mandy despre petrecerea tematică pentru ziua ei de naştere care urma să fie abia peste câteva luni. Tânjea după tăcerea aceea plăcută care se va instala în timp ce imaginile filmului vor curge pe micul ecran al televizorului Rinei, iar vocile actorilor vor răsuna şi se vor stinge acompaniate de zgomotul beţişoarelor şi de comentariile rostite alene despre costumele absurde ale lui Jennifer Jones.

— Nu mi-a spus, zise Jen, dar nu prea am apucat să vorbim în ultima vreme. A avut o săptămână grea – Adam trece din nou printr-o perioadă dificilă şi Bert nu pare să fie foarte înţelegător în privinţa asta. Ca să nu mai spun de litaniile nesfârşite de plângeri din partea mamei.

Tăcură. Auziseră despre perioadele dificile ale lui Adam, care precedau clipele lui de înstrăinare totală, atacurile violente asupra celor care aveau grijă de el şi încercau să pătrundă în neînţeleasa lui lume emoţională. Şi mai ştiau ce presupunea lipsa de înţelegere a lui Bert. Se certa mereu cu Elizabeth din cauza tratamentului lui

Adam, era furios din cauza costurilor mari care le secătuiau veniturile şi care îl împiedicau să îşi ia o slujbă în sectorul privat mai puţin sigură decât actualul său post de statistician într-o agenţie de stat. Naviga pe internet şi tipărea articole despre autism, arătându-i-le lui Elizabeth pe cele care insinuau că autismul era legat de respingerea maternă, de lichidul amniotic toxic produs în timpul gestaţiei, de o predispoziţie genetică moştenită pe linie maternă. Teorii obscure, nedemonstrate, dar care îi provocau mai mult ca sigur mult stres lui Elizabeth. Era un om înalt, mai degrabă musculos decât gras, şi obişnuia să ţină pumnii încleştaţi chiar şi în timpul conversaţiilor obişnuite. Părul lui deschis la culoare se rărea, şi prietenele soţiei lui se amuzau răutăcioase pe seama pistruilor care îi punctau scalpul. Ştiau şi despre mama lui Jen şi a lui Elizabeth, femeia în vârstă şi prost dispusă, care se plânsese de ele în copilărie, iar acum, bătrână şi infirmă, li se plângea lor.

Trish se uită la ceas.

— A spus că trebuie să treacă mai întâi pe acasă, dar că nu o să întârzie.

Vorbise cu ezitare în glas, cuprinsă de îngrijorare. Bert era un exemplu clinic de violenţă latentă, se gândi ea, deşi nu ar fi rostit niciodată asta cu voce tare. Trish voise să discute problema aceasta cu Jen. Dar relaţia dintre cele două surori era şi aşa suficient de încordată.

— Aş putea să o sun, propuse Jen, dar exact când rostea aceste cuvinte uşa se deschise şi intră Elizabeth, scuzându-se şi dând din cap, pentru că nu îi stătea în fire să zâmbească.

— Scuze. A trebuit să discut ceva cu Bert. Dar am adus caseta.

L-o dădu Rinei, care îi luă şi haina, observând vânătaia nouă de pe braţul lui Elizabeth înainte ca aceasta să îşi tragă în jos mânecile bluzei.

Elizabeth îi surprinse privirea.

— Ah, chestia aia, spuse ea. M-am ciocnit din greşeală de un dulap. Sunt foarte neîndemânatică.

Rina nu comentă în niciun fel. Nu era, de fapt, nimic de spus. Văzu că Cynthia o priveşte insistent pe Elizabeth şi se îndepărtă. Văzu cum Cynthia îşi mototoleşte batista în mână, îşi ţuguie buzele şi pleacă brusc din cameră, cu un licăr ameninţător în privire. Poate asta era. Poate că Eric fusese agresiv, o abuzase fizic, pe ea şi chiar pe gemene. Asta ar putea fi cheia misterului, răspunsul la acest „de ce” obsesiv care nu le dădea pace. Era o variantă pe care niciuna dintre ele nu o luase până acum în calcul. Întotdeauna îl crezuseră pe Eric foarte gentil, ceea ce era de fapt un anacronism în Manhattan – un bărbat plin de succes care avea

mereu maniere delicate şi un ton blând. Poate ar trebui să vorbească cu Trish despre asta. Nu. Nu cu Trish, care avea mereu un spirit atât de enervant de analitic. Îşi şi imagina reacţia lui Trish. „De ce ai crede aşa ceva, Rina? Poate că este o închipuire de-a ta!” Donna. O să îi sugereze aceasta variantă Donnei.

Se auzi apa de la toaletă. Cynthia se întoarse: îşi împrospătase stratul de ruj, îşi reînnodase la gât eşarfa cea galbenă. Elizabeth introduse caseta în aparatul video şi îşi umplură farfuriile cu mâncare, în timp ce Trish reducea lumina în încăpere. Îşi scoaseră pantofii, se aşezară comod pe canapea sau pe podea anticipând ce avea să urmeze cu un zâmbet vinovat. Îşi înfipseră beţişoarele în bucăţile de carne de vită şi în homari, ronţăiră pacheţelele de primăvară, sorbiră din supă şi din ceai stând comod şi urmărindu-l pe doctorul Charles Bovary intrând într-o mică gospodărie din zona rurală a Franţei, luând alături de Emma acel prim mic dejun fatal. Mestecau concentrate la povestea ce se derula în faţa lor

— Căsătoria lui Charles şi a Emmei, şi apoi Emma plictisită iremediabil de căsătorie şi de maternitate, făcând pasul greşit şi implicându-se în aventuri lipsite de noroc, apoi finalul care îl va duce pe soţul ei în pragul falimentului şi pe ea o va face să se sinucidă. Donna fu singura care plânse la scena tragică de la final. Lacrimile ei le nedumeriră şi le stânjeniră pe celelalte. Actorii jucaseră îngrozitor, scenariul fusese şi mai rău, iar Donna era de obicei un critic obiectiv.

— Hai, Donna, termină. A fost atât de răsuflat, spuse Jen în timp ce Rina reumplu cana Donnei,

dar evită să o privească în ochi pe prietena ei.

— Cred că în acest caz putem spune, fără teamă că vom greşi, că filmul a fost mult mai prost decât cartea, spuse Elizabeth sec în timp ce pe ecran se derula genericul.

— Nu e chiar aşa. A avut şi părţi bune.

Cynthia îşi mai turnă o ceaşcă de ceai.

— Ar fi fost bine dacă Jennifer Jones ar fi ştiut să joace, dar chiar şi aşa a reuşit să surprindă caracterul Emmei.

— Sau lipsa ei de caracter, interveni Trish. Deşi eu cred că Flaubert o privea cu simpatie pe Emma. Ştiţi că atunci când l-au întrebat de unde s-a inspirat în conturarea personajului, a spus…

— *„Madame Bovary, c'est moi”,* strigară ele la unison şi izbucniră în râs, încântate de ele însele şi de lucrurile pe care le împărtăşeau.

— Cu siguranţă că în această lumină l-a jucat şi James Mason pe Flaubert, spuse Trish. Deşi restul filmului a fost destul de dur cu Emma şi foarte îngăduitor cu bietul Charles Bovary. Cred că Hollywoodul din acea vreme nu era prea îngăduitor cu femeile necredincioase. Căsătoria fericită făcea parte din visul american şi filosofia care avea întâietate atunci era că o căsătorie, oricum ar fi ea, trebuie să fie păstrată cu orice preţ. Iar Emma, care trădase jurământul căsătoriei, devenise pentru ei o ticăloasă.

— Hm, totuşi, cred că şi mahării de la Hollywood sunt de acord că, în unele cazuri, faptele unuia din parteneri fac divorţul inevitabil, spuse Cynthia.

Se duse la fereastră şi privi strada pustie.

Celelalte o priviră, având în minte un singur gând, transmis aproape telegrafic de la una la

alta. „Ce fapte o făcuseră pe ea să rupă căsnicia atât de brusc? Ce făcuse Eric?” La cafenea, în discuţiile lor telefonice purtate târziu în noapte, nu dădeau prea mare crezare variantei ca Eric să fi avut o altă relaţie. Cynthia era superbă, iar viaţa lor împreună era ca un vis. Dar acum, ţinând cont de reacţia Cynthiei faţă de infidelitatea Emmei Bovary, această posibilitate începea din nou să prindă contur. Dar Cynthia destrămă această iluzie la fel de repede precum o crease.

— Desigur, infidelitatea motivată de rutina vieţii de cuplu nu ar fi un argument suficient pentru mogulii de la Hollywood. Nu ar fi de ajuns să năruie o căsnicie, nici atunci, nici acum, spuse ea dezamăgită. Sunt lucruri mult mai grave care duc la despărţire.

Se aşeză pe canapea şi închise ochii pentru o secundă.

Lui Trish îi trecu prin minte că Cynthia s-ar putea să le tachineze, să se joace cu ele, scăpărând scântei de indicii şi stingându-le înainte să se fi aprins. Gândul acesta nedrept o şocă şi se grăbi să schimbe subiectul discuţiei:

— Flaubert era mai degrabă interesat de caractere decât de căsătorie, spuse ea. El însuşi nu a fost căsătorit niciodată şi îi desconsidera pe cei care o făceau. ÎI ura pe soţul surorii sale şi pe soţia fratelui său. Cred că vedea căsătoria ca pe un fel de închisoare, ca pe sfârşitul libertăţii.

— Nu e chiar aşa de absurdă ideea, murmură Donna. Într-un fel, sunt de aceeaşi părere. Dacă m-aş mărita, aş renunţa la libertatea mea. În clipa de faţă sunt propriul stăpân. Am cariera mea, apartamentul meu. Pot să iau cina cu Tim într-o

seară, sau să plec în weekend cu Ray. Fără scuze, fără regrete, fără minciuni.

— Emma Bovary ar fi fost invidioasă pe libertatea ta. O şi văd jonglând cu iubiţii, fără să dea socoteală nimănui, o femeie care îşi poate controla singură situaţia financiară, viaţa. Dar în roman se considera un fel de prizonieră, observă Trish.

Donna roşi puternic.

— Nu *jonglez* cu iubiţii, murmură ea. Se întâmplă să fie doi bărbaţi în viaţa mea, atâta tot.

— Şi ai tot dreptul şi eşti foarte norocoasă, o asigură Rina.

În astfel de discuţii sărea imediat în sprijinul Donnei.

— Ce fel de prizonieră? o întrebă Jen pe Trish, care răsfoia preocupată cartea, căutând pasajele care să îi susţină afirmaţiile.

— O prizonieră a plictiselii, încătuşată de propriile dorinţe, interveni Rina rânjind pentru că îi fusese uşor să dea răspunsul ăsta. Limbajul academic o prinsese în capcană. Cita din propria teză, în care o descria pe Sylvia Plath ca fiind prizoniera propriilor dorinţe, o idee pe care încă nu o demonstrase. Dar ceea ce scoate în evidenţă filmul – lucrul care este total opus scrierii lui Flaubert – este că plictiseala şi dorinţele acelea arzătoare sunt un lucru teribil de greşit. Desigur, îşi dorea lucruri frumoase, haine croite după ultima modă, pălării, poşete. Dar de când este asta o crimă?

— De când ai fi în stare să faci orice pentru lucrurile acelea frumoase. Când cumperi ceea ce nu îţi permiţi. Aducându-l pe soţul tău în pragul

falimentului. Asta este exact ce a făcut Emma, spuse Elizabeth. Şi eu îmi doresc foarte multe lucruri, dar ştiu că nu le voi avea niciodată. Aşa că mă descurc şi fără ele. Şi probabil că aşa o să fac toată viaţa.

Stătea foarte dreaptă, cu buzele strânse în timp ce degetele ei se plimbau încet peste vânătaia de pe braţ.

— Dar există anumite femei care nu se pot descurca altfel, care ar face orice să obţină lucrurile de care cred că au nevoie, lucrurile pe care le merită, insistă Rina. Îmi vine în minte o femeie pe care am văzut-o la Saks zilele trecute.

— Ai fost tu la Saks? întrebă Donna ironică. Rina cea chivernisită a fost la Saks pe Fifth Avenue?

Rina râse.

— Se întâmplă uneori ca universitarilor de condiţie modestă să le fie permis să între în lumea celor opulenţi şi bogaţi. Erau reduceri mari pentru o singură zi la raionul de copii, şi lui Jeremy îi trebuiau nişte cămăşi. Aşa că am fost să le cumpăr şi apoi m-am mai învârtit pe acolo. Şi atunci am văzut-o pe femeia aceea, înaintând cu greu prin aglomeraţie spre masa unde erau expuse genţile la reducere.

Rina tăcu şi toate se aplecară spre ea, aşteptând. Anecdotele Rinei, observaţiile ei despre micile întâmplări din oraş le amuzau întotdeauna. Avea un ochi atent şi era pricepută la cuvinte. Donna le spusese că, în facultate, Rina scrisese scurte povestiri pentru ziarul din campus şi ţinuse discursuri în sala de întâlnire a studenţilor.

— Dar asta era vechea Rina, adăugase ea, şi celelalte înţeleseseră aluzia. Rina de dinaintea lui

Jeremy, Rina de dinaintea tragediei, cea care urma să îşi termine disertaţia în timp record, urma să scrie romane într-un birou plin de cărţi, cu covoare groase, şi să se mărite cu cineva la fel de arătos ca Ted Hughes al Sylviei Plath.

Totuşi, vestigii din vechea Rina ieşeau la iveală când avea de spus o poveste bună.

— Şi cine era ea şi ce făcea? întrebă Jen, nerăbdătoare să audă povestea, bucurându-se că scăpase pentru moment de discuţia despre Emma Bovary.

Deşi lui Jen îi plăcuse eroina lui Flaubert, şi chiar îi iertase duplicitatea, tăcerea Emmei nu era un mister pentru Jen. Ea înţelesese că uneori este necesar să nu dai glas adevărului pentru a nu tulbura pacea. Şi îşi făcuse mereu o prioritate din evitarea confruntărilor. Măcar atâta lucru învăţase şi ea din copilăria petrecută alături de Elizabeth. Se uită spre sora ei, dar atenţia lui Elizabeth era concentrată asupra Rinei.

— Era o femeie atrăgătoare, părul argintiu îi ajungea până la umeri, avea acea prospeţime de parcă tocmai ieşise din salonul de coafură şi o faţă osoasă machiată cu multă grijă şi foarte tristă, degetele lungi, unghiile foarte îngrijite şi lăcuite cu o nuanţă discretă corai, înaltă, suplă, purta un taior negru, lucios şi o eşarfă din mătase roşie, pantofi roşii, piele marocană probabil.

Vocea Rinei era tărăgănată ca şi cum ar fi încercat să îşi amintească fiecare detaliu, pentru că fiecare detaliu avea o importanţă capitală.

— Bijuterii avea? o îndemnă Cynthia, arătând spre propria brăţară voluminoasă, atingându-şi cerceii grei de aur.

Iubea bijuteriile, iar Eric îi dăruise piese rare de ziua ei, de aniversarea lor, în vacanţe. Se întrebau dacă va duce dorul acelor daruri, dacă va continua să poarte broşele şi colierele ce reprezentau momentele aniversare ale căsătorie lor. „Dacă nu mai suporţi ca soţul tău să stea cu tine în aceeaşi casă încă o noapte, cum de poţi să porţi bijuteriile de la el?” Trish îşi atinse şi ea brăţara din argint şi peruzea – dăruită de Jason la naşterea lui Mandy, atât ca mulţumire, dar şi pentru a-şi cere iertare. Închise ochii. Nu voia să se gândească la lucrul care îl făcuse să îşi ceară iertare, la trădarea lui, la momentul ei de laşitate.

— O verighetă cu diamante. Şi eşarfa era prinsă cu o broşă de argint în formă de săgeată. Dar acum urmează partea amuzantă. Nu avea geantă. Folosindu-şi amândouă mâinile, scormonea prin mormanul de genţi de seară, poşete, sacoşe din piele – ştiţi cum răvăşesc femeile totul prin magazin în perioada de reduceri – de parcă ar fi fost Moise despărţind Marea Roşie. Nu ştiu de ce, dar mă fascina, aşa că am continuat să o privesc şi am văzut-o cum îşi vâră adânc mâinile în mormanul acela şi scoate afară o geantă foarte mare, din aceea gen sac, din piele neagră cu mânere din carapace de broască-ţestoasă, şi fără ca măcar să se uite în jur să vadă dacă o urmăreşte cineva…

— Ceea ce făceai tu, desigur, spuse Elizabeth pe un ton aspru.

Rina o ignoră şi continuă.

— Fără să se uite în jur, cu o mişcare bruscă a mâinii, a smuls eticheta, a căutat în buzunarele de la jachetă şi şi-a pus în geantă portofelul, trusa de

machiaj, două seturi de chei şi, ţinând-o foarte firesc, s-a îndreptat spre un alt raion. Şi chestia amuzantă e că tristeţea îi dispăruse de pe faţă. Zâmbea.

— Şi ai presupus că asta este relevant în discuţia despre Emma Bovary pentru că… tonul lui Elizabeth era nerăbdător.

— Pentru că Rina crede, şi eu la fel, că această femeie suferă de aceeaşi dependenţă ca şi Emma Bovary – dependenţa de lucrurile frumoase. Spera poate că, posedând aceste lucruri, făcându-le parte din viaţa ei, va scăpa de plictiseala teribilă pe care o simte, de banalitatea vieţii cotidiene. Vă amintiţi cum Emma se uita mereu pe fereastră aşteptând să se întâmple ceva şi niciodată nu se întâmpla nimic. Într-un fel, ea seamănă cu toate femeile care nu au niciun control asupra propriilor vieţi şi încearcă să obţină acest control, chiar dacă o fac prin mijloace perverse.

Trish vorbi repede, surprinsă de propriile cuvinte, dar chiar în acea clipă îşi dădu seama de ce le spusese Rina povestea. Acest mic incident o făcu să înţeleagă mult mai limpede sensul cărţii decât atunci când citise romanul.

Făcu o pauză. Vorbise la repezeală, gândurile îi zburau în toate direcţiile. Îşi proiectase oare în Emma Bovary propriile nemulţumiri? Nu avea nicio relevanţă că viaţa ei dinamică din Manhattanul secolului al XXI-lea nu suferea comparaţie cu existenţa plicticoasă a unei soţii de doctor de provincie din Normandia secolului al XIX-lea. Pe măsură ce citea cartea, se regăsea în sentimentul acela de plictiseală care o copleşise pe Emma în provincia Yonville. Deseori, noaptea

târziu, întorcând paginile cărţii în timp ce Jason dormea sforăind uşor lângă ea, închisese brusc cartea, pătrunsă de senzaţia că, în ciuda aparenţelor exterioare, propria viaţă şi propriile angajamente se desfăşurau dincolo de voinţa sa. Ca şi Emma, se simţea neputincioasă, propriile alegeri erau anulate de pretenţiile pacienţilor ei, ale lui Jason, ale lui Mandy. Asta încercau să facă tinerii ei pacienţi anorexici când încetau să mai mănânce, când se forţau să vomite. Încercau să exercite un anumit control asupra propriilor vieţi, asupra propriilor corpuri. Nu fusese o întâmplare că ea, care se luptase încă din copilărie să îşi ia în stăpânire propria viaţă, alesese să se specializeze în tulburări alimentare. Propriile nevoi îi deveniseră un fel de călăuză în viaţa profesională. O vedea pe Emma Bovary într-o nouă lumină, şi poate chiar pe ea însăşi. O nouă perspectivă care, foarte ciudat, îi scăpase până atunci.

— Tu presupui că a avea o aventură este un lucru pervers, spuse Jen cu blândeţe. Presupun că ai putea considera relaţia mea cu Ian o aventură, cel puţin din punctul de vedere al convenţiilor tradiţionale. Nu suntem căsătoriţi. Nu ne-am luat niciun angajament formal unul faţă de celălalt. Dar eu nu consider asta o perversitate.

— Nu. Bineînţeles că nu, se grăbi Trish să nege.

— Există aventuri şi aventuri.

Cuvintele Cynthiei, rostite pe un ton neutru, fură primite de celelalte cu o tăcere ciudată care încerca să înăbuşe întrebarea ce le chinuia, acel „de ce” nerostit, dar mereu prezent.

Avusese Eric o aventură care ieşise din limitele acceptate? O legătură cu o adolescentă, cu o

femeie mai în vârstă, cu unul dintre tinerii atrăgători care se găsesc. Mereu în preajma platourilor de filmare? 11 Posibilităţile erau infinite. Erau, aşa cum spusese Cynthia, aventuri şi aventuri.

Trish îşi atinse din nou brăţara, gândindu-se cum Jason plânsese când i-o dăduse, pentru că în timpul sarcinii ei, în timpul sarcinii ei dificile, avusese o scurtă legătură cu o colegă într-un oraş îndepărtat. O aventură stupidă, lipsită de importanţă, spusese el. O iubea pe Trish, doar pe ea. Trebuia să fie cinstit cu ea. Nu avea să se mai întâmple niciodată. El îi promisese acest lucru şi ea îl crezuse, îi dăduse voie să îi strecoare brăţara pe braţ, să îi ia mâna şi să i-o sărute, îl iertase pentru că părea de neconceput să facă altfel, încercase să nu îl învinovăţească, îi găsise scuze. Fusese departe şi se simţea singur. Urmau să aibă un copil. Nu avea importanţă, fusese o aventură de o noapte. „Existau aventuri şi aventuri."

Donna fu cea care schimbă subiectul.

— Cred că o vedem pe Emma doar din perspectiva de soţie, de burgheză frustrată. Dar cum rămâne cu calitatea ei de mamă? Când o femeie naşte, se schimbă datele ecuaţiei, nu-i aşa?

— În mod irevocabil, veni repede răspunsul ferm al lui Elizabeth.

Nu aveau nicio îndoială că l-ar fi părăsit pe Bert dacă nu ar fi fost la mijloc Adam. Nu fusese niciodată o căsătorie fericită. Măcar atâta lucru le dezvăluise şi Jen, deşi era mult prea loială faţă de sora ei ca să între în detalii. Ştiau că Elizabeth şi Bert se despărţiseră în timpul sarcinii şi locuiseră separat până ce Adam fusese diagnosticat cu

autism. Starea lui, nevoile lui îi aduseseră din nou împreună şi îi făcuseră să rămână împreună, prinşi în plasa unei căsătorii pline de amărăciune şi reproşuri. Divorţul era scump şi îngrijirea unui copil ca Adam era de asemenea costisitoare. Aleseseră să fie prizonierii slujbelor sigure, dar care nu le ofereau nicio satisfacţie, ai căsătoriei lor nefericite, ai vieţilor lor dominate de suferinţa lui Adam şi de propria suferinţă.

— Dar Emma Bovary, la fel ca Anna Karenina, nu a fost niciodată preocupată de copilul ei. Se gândea doar la ea şi la fericirea ei, adăugă Elizabeth, iar cuvintele ei purtau nota mulţumirii de sine pentru că ea proceda aşa cum se cuvine.

Nici ea nu era fericită şi nu avea să fie niciodată fericită, dar îşi făcea datoria. Se uită la Jen care refuză să o privească şi, aşa cum făcea pe vremea când erau copii, îşi înăbuşi replica, refuză să participe la o discuţie abstractă pornise de la *Madame Bovary,* dar care urma să sfârşească în mod cert cu acuzaţii şi învinuiri.

— Există momente când trebuie să judeci lucrurile din afară, spuse Cynthia. Nu e doar scuzabil, este necesar. O mamă care se protejează pe sine îşi protejează copiii.

Tăcu, dar ele îşi imaginară gândurile ei, vorbele ei nerostite („Ceea ce am făcut şi eu, de aceea l-am obligat pe Eric să plece”), şi le învârtiră pe toate părţile. Aveau să discute despre această replică în săptămânile următoare, în timpul convorbirilor telefonice grăbite şi la mesele luate la repezeală în restaurante de cartier. Cafeaua li se va răci în timp ce vor discuta despre Cynthia, disecându-i vorbele, încercând să îi afle secretul.

„În ce mod le ameninţase Eric pe gemene? Dar oare le-a ameninţat în vreun fel? De ce se considera Cynthia ocrotitoarea fetiţelor?”

Le obseda enigma deciziei ei irevocabile. Stăruiau asupra fiecărui indiciu pe care ea îl oferea, de parcă ar fi primit un fir magic care, dacă l-ar fi urmat cu atenţie, le-ar fi condus printr-un labirint emoţional spre ieşire, unde totul devenea clar, iar acel „de ce” la care ele căutau tot felul de răspunsuri imaginare era, în sfârşit, limpezit.

— Nici Emma Bovary şi nici Anna Karenina nu s-au gândit să îşi protejeze copiii. Doar pe patul de moarte Emma îşi aminteşti că are un copil, spuse Donna. Ceea ce este de înţeles. Nu e ca şi cum copiii ar fi centrul universului fiecărei femei. Fiica ei nu era, cu siguranţă, centrul vieţii Emmei Bovary. Chiar dacă vă vine greu să credeţi, există femei care nici măcar nu îşi doresc un copil.

— Nici tu nu îţi doreşti un copil, Donna? o întrebă Trish.

Era foarte ciudat că lucra împreună cu Donna, o considera o persoană apropiată, şi totuşi ştia atât de puţine lucruri despre ea. Calmul şi seninătatea sub care se ascundea fu destrămat de această întrebare directă. Presupuse că Rina ştia mult mai multe despre Donna, dar, evident, nu putea fi sigură nici de acest lucru.

— Discutăm despre Emma Bovary, nu despre Donna Saunders, replică răspicat Donna. Dar, dacă tot ai întrebat, nu ştiu sigur dacă vreau copii, la fel cum nu ştiu dacă vreau să mă mărit. Şi poate că ar fi fost mai bine pentru Emma Bovary dacă nu s-ar fi măritat. Poate nu ar fi murit cu gustul de

arsenic pe buze şi cu cântecul orbului răsunându-i în urechi.

Discutară apoi despre cum ar fi fost viaţa Emmei dacă nu s-ar fi măritat cu Charles Bovary. Enumerară, pline de entuziasm, o mulţime de variante, chicotind pe seama deznodămintelor literare propuse de ele. Emma ar fi putut să se mute la Paris, să devină un fel de George Sand, să îl părăsească pe Rodolphe, amantul ei, în loc să aştepte ca el să o respingă pe ea. Sau ar fi putut sta în Yonville, fiica ei Berthe ar fi putut deveni o tânără frumoasă care s-ar fi îndrăgostit de Rodolphe şi ar fi trăit viaţa la care visase mama ei.

Charles Bovary ar fi putut să îşi perfecţioneze tehnica chirurgicală şi să devină membru al Legiunii de Onoare. Emma ar fi dansat la balurile de la Paris, găzduite de familiile regale, ar fi trăit aşa cum visa când se afla la şcoala de maici.

Cynthia şi-o imagină ca fiind o femeie bătrână, o văduvă care locuieşte în hoteluri de cinci stele, îmbrăcată elegant, acoperită de straturi de machiaj, cu părul fixat cu briantină, urmată de un tânăr care îi căra geanta sau mantia.

— Am întâlnit astfel de femei în hotelurile de pe Riviera. Foste primadone plictisite. Fiecare dintre ele este un fel de Emma Bovary cu bani, spuse ea. Eric chiar se gândise să facă un documentar despre ele.

Tresări când rosti numele soţului său.

Jen o vedea pe Emma trăind în pace cu Charles Bovary, împăcată cu viaţa de familie, încântată să fie amanta unor bărbaţi mai în vârstă, care i-ar fi plătit rochiile de bal şi orele de muzică.

— Cineva ar putea plăti un artist să îi facă

portretul. Sau ea însăşi şi-ar putea descoperi talentul pentru pictură şi ar putea deveni artistă.

Bătu din palme, încântată de destinul pe care i-l alesese, iar celelalte dădură din cap în semn de aprobare. Nu îşi dorea ca Emma să se otrăvească, la fel cum nu îşi dorea ca Anna Karenina să moară sub roţile trenului.

— De ce femeile sunt mereu victimele? se plânse Elizabeth.

— E vorba de secolul al XIX-lea, răspunse Rina. Cum ar fi arătat Emma în secolul al XXI-lea?

Tăcură un moment, gândindu-se la posibilităţi, şi apoi îşi împărtăşiră gândurile într-o conversaţie însufleţită, făcând schimb de teorii, jonglând cu nenumăratele posibilităţi – Emma, dependentă de prozac, Emma, om de afaceri, Emma pe post de Martha Stewart.

Ideile lor le dădeau energie. Se înălţau pe aripile închipuirilor lor, făceau ca bărbaţii şi femeile din Yonville să ia decizii dramatice, dezbăteau aprins pe seama detaliilor istorice şi sociale din care se dezvoltase romanul. Scufundate în lumea fictivă a lui Flaubert, îşi lăsau propriile vieţi în urmă, uitau de micile iritări şi confuzii, de dilemele fără sfârşit care le acaparau fiecare zi. Pentru puţin timp, nu mai fură atât de preocupate de situaţia Cynthiei, Trish uită de propria letargie emoţională, iar Elizabeth, de grija pentru starea lui

Adam care nu îi dădea pace. Telefonul Rinei sună, dar aceasta nu se duse să răspundă, lăsând robotul să o facă în locul ei. Jen mâzgăli pe un şerveţel silueta unei femeie şi a unui copil, Emma şi Berthe, probabil. Faţa Donnei radia de entuziasmul cu care asculta, apoi discuta şi

asculta din nou.

Pentru ele, literatura era ca un drog, fiecare intrigă complicată provocându-le o nouă euforie, suspendându-le deasupra realităţii, permiţându-le să schimbe brusc direcţia – când pe bulevardele mărginite de zăpadă din Sankt Petersburg, când la Opera somptuoasă din Rouen.

Vorbiseră adesea pline de melancolie despre cărţile ce reprezentau pentru ele un fel de evadare, le conduceau spre tărâmuri imaginare care le intrigau şi le făceau să cadă pe gânduri.

Încă din copilărie, cărţile fuseseră baloanele cu aer cald care le purtau departe de bodogănelile înfuriate ale părinţilor care se certau, de colegii de şcoală care le respingeau, de plictiseala din facultate. Surorile, Elizabeth şi Jen, atât de diferite, aveau în comun dependenţa de lectură, ascunzând volumele de basme în colţurile întunecate ale casei lor din suburbii, considerând frazele introductive şi formulele de încheiere un fel de mantre magice – „A fost odată ca niciodată... Şi au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi". Rina şi Trish mărturisiseră că citeau la lumina lanternei, ascunse sub pătură. Donna nu se dusese niciodată la culcare fără o carte alături şi ascultase cărţi înregistrate în timp ce o ajuta pe mama ei în bucătărie. Cynthia citea în timp ce mergea spre şcoală, în timp ce mergea spre casă, împiedicându-se şi julindu-şi genunchii, şi apoi ridicându-se doar ca să citească mai departe.

Astfel de mărturisiri le stârniseră râsul şi le făcuseră să se recunoască una pe alta. Erau la fel, cititoare înnăscute, purtând lectura în sânge, asemenea celor care se nasc cu ochii albaştri sau

cu predispoziţie spre alcoolism.

Clubul lor de carte nu era unul obişnuit pentru că ele însele nu erau cititoare obişnuite. Fiecare dintre ele frecventase alte cluburi de carte, auzise comentarii superficiale, pseudoanalize, cuvinte aruncate în jocuri intelectuale în care cineva încerca să pară mai deştept decât ceilalţi. „Eu cred că autorul a vrut de fapt să spună că… Haideţi să discutăm despre simbolistică, eu cred că înseamnă… Sfârşitul e oribil… Poate ar trebui să încercăm o biografie data viitoare.”

Şi ele erau foarte diferite. Literatura era pasiunea lor, fiecare carte pe care o discutau era o provocare pentru suflet şi pentru minte, fiecare dintre întâlnirile lor era o sărbătoare a ideilor. Prietenia lor, intimitatea împărtăşită, îşi avea rădăcinile în această pasiune comună, lucru nemărturisit, dar recunoscut tacit. Discutând despre cărţi, se deschideau una faţă de cealaltă, îşi dezvăluiau visurile, temerile cele mai ascunse, speranţele. Aşa cum făceau acum, adâncite în lumea Emmei Bovary, pe care nici nu o compătimeau, nici nu o admirau.

În cele din urmă, istovite, se lăsară să cadă pe scaune, scăpând din mână cărţile.

— Deci, spuse Trish, cine este Madame Bovary?

— *Nous sommes Madame Bovary,* răspunseră ele în cor şi râseră, amuzate de propria îndrăzneală şi de miezul de adevăr pe care ştiau că îl conţine această afirmaţie.

Cynthia fu cea care găsi punga cu prăjituri cu răvaşe, şi o dădură de la una la alta în timp ce Rina le umplea paharele, iar Elizabeth, care nu suporta dezordinea de niciun fel („Cum se

descurcase, se întrebau, când Adam, în una dintre crizele lui inexplicabile, răvăşise camera de zi?”), îndesă farfuriile de carton şi cuţitele de plastic într-o pungă de gunoi neagră.

Nu le scăpă atenţiei faptul că Rina puse resturile preparatelor chinezeşti într-un singur recipient, amestecând fără să îi pese creveţii cu sosul de la homari şi cu carnea de vită Szechuan. Urma să mănânce tot acel amestec fără nicio problemă, Donna ştia foarte bine asta. Minifrigiderul din camera lor de cămin era umplut până la refuz cu felii de pizza recuperate din cutiile comandate de vecinii lor, salate veştejite şterpelite de la cantină şi batoane de ciocolată mâncate pe jumătate, care prindeau treptat o nuanţă albicioasă. Adunatul compulsiv de resturi practicat de Rina o amuza pe atunci. Acum devenise un motiv de îngrijorare şi de iritare.

— Ce naiba încerci să dovedeşti? o întrebase pe prietena ei de mai multe ori, neaşteptând vreun răspuns din partea ei.

O acceptare mută stătea la baza intimităţii lor. Îşi întoarse privirea de la Rina şi dădu mai departe farfuria cu prăjituri cu răvaş.

Una câte una, muşcară din prăjituri şi citiră cu voce tare previziunile scrise pe şerveţele firave de hârtie.

— „Un bărbat misterios în viitorul tău”, citi Donna şi făcu o grimasă. Exact ce îmi trebuie, încă un bărbat să îmi complice existenţa.

— Vrei să facem schimb? întrebă Elizabeth. Ba nu, nu te mai deranja. „Noroc la bani.” Prefer să am noroc la bani decât la bărbaţi.

Jen şi Trish aveau aceeaşi previziune.

„Nu faceţi niciun plan până la următoarea lună plină”, citi Jen cu voce tare.

— Se impune un control al calităţii la minunata fabrică de prăjituri cu răvaşe din cer, spuse Trish. Dacă un grup întreg ar găsi acelaşi bilet s-ar putea să nu mai creadă în ele. Dar, oricum, eu nu o să îmi fac niciun plan până la următoarea lună plină. E cel mai bun sfat pe care l-am primit azi.

— Nici eu, încuviinţă Jen. O să las toate planurile în seama lui Ian.

— De ce nu ne surprinde asta, răspunse tăios Elizabeth.

Jen tresări dar nu spuse nimic.

— Al meu este foarte potrivit, spuse Rina. „împlineşte azi ce ai început ieri.”

Aruncă o privire la teancul de lucrări necorectate.

— Încerc, îi spuse ea bucăţii de hârtie şi-o rupse în două.

— Cynthia? întrebă Trish.

— Nu merită să îl citesc, spuse Cynthia şi îl azvârli în punga de gunoi. Trebuie să plec. Noile bone şi Mae au nişte neînţelegeri şi am promis că voi ajunge acasă mai devreme pentru a discuta această problemă cu Mae.

— Parcă ea lucra pentru tine, nu invers, spuse Elizabeth sec.

Cynthia nu răspunse, îşi puse cartea în servieta ei de piele moale şi îşi aruncă pe umeri pelerina din păr de cămilă care se potrivea cu rochia ei dreaptă. Se aplecă să îşi înnoade şireturile la cizme, şi părul ei roşcat străluci ca o flacără în lumina lămpii. Pentru o clipă arătă ca în un personaj din reclamele din catalogul ei, în care

sloganul firmei se potrivea perfect cu calmul pe care îl afişa „Femeia Nightingale's, viaţa şi hainele ei în perfectă ordine". Le zâmbi, ca şi cum ar fi pozat pentru un fotograf nevăzut.

— Să mă sune şi pe mine cineva când vă hotărâţi pentru viitoarea carte, spuse ea şi, mimând un sărut formal, ieşi din cameră, închizând uşor uşa în urma ei.

Rina fu cea care scoase din punga de gunoi biletul aruncat de Cynthia şi îl citi cu voce tare.

— „Deciziile luate în grabă vor fi regretate mai târziu."

— Corect. Foarte corect, murmură Elizabeth.

— Probabil că a deranjat-o, spuse Trish. Nu l-ar fi citit cu voce tare.

— Poate că a considerat că este adevărat. E absurd, dar chiar se întâmplă să crezi în răvaşele astea. Eu citesc mereu horoscopul în rubricile alea ridicole din reviste şi ziare, şi e ciudat că o parte din mine înclină să le creadă, mărturisi Donna.

— S-ar fi putut să vadă un oarecare adevăr în biletul ăsta stupid. A luat o decizie în grabă şi s-ar putea să fi început să o regrete. Nu îi e uşor fără Eric, spuse Rina. Cel puţin, nu are probleme financiare. Mă descurc eu, darămite ea. Dar nu asta e problema. Problema este de ce? Ce naiba putea el să facă? Şi de ce nu vrea să vorbească despre asta?

Se aflau pe terenul cunoscut al speculaţiilor din săptămânile trecute reluate la nesfârşit. În cursul săptămânii, fiecare dintre ele încercase să ajungă la inima Cynthiei, încercase să o întâlnească la prânz sau pentru cină, făcuse aluzii, încercase să creeze o legătură emoţională. „Trebuie să fie

foarte greu să treci prin asta singură.” „Cum se simt gemenele?” „Cum te simţi tu?”

Cynthia rămăsese nereceptivă, dar politicoasă. Se simţea bine. Da, era un moment dificil. Gemenele făceau faţă situaţiei.

— Ce părere aveţi? se întrebară din nou una pe alta, dar întrebarea era retorică.

Toate variantele erau epuizate, toate opţiunile enumerate. Schimbară subiectul şi discutară despre următoarea carte.

— E rândul Donnei să aleagă, spuse Trish verificându-şi agenda. Tu eşti gazda, tu alegi.

— Gata cu secolul al XIX-lea. Fără eroine europene care se sinucid, spuse Donna placid. Am început să citesc *Scrisorile* lui Edith Wharton. Cred că avem mult de discutat pe tema lor. Şi, dacă avem timp, am putea citi şi unul dintre romane. *Reciful,* poate.

— *Reciful* sau scrisorile. Sau amândouă. Dar va fi o seară dedicată lui Wharton, puse ordine în lucruri Trish, ca întotdeauna.

Dădură din cap uşurate în semn că sunt de acord. O alegere bună. Avea să fie o întâlnire plină de miez. Avea să fie distractiv.

— Vreau să încerc nişte reţete noi, spuse Donna şi izbucniră din nou în râs.

Donna era o expertă în gastronomie, gătea cu flerul unui gurmand. La ea acasă nu trebuiau să se bazeze pe mâncarea chinezească. Data fu stabilită şi notată în agende şi PDA-uri[1].

— Îi spun eu Cynthiei, adăugă Jen. Mă întâlnesc

1 Personal digital assisrant - calculatoare mici de ţinut în mână, care au fost iniţial proiectate să fie agende personale electronice, dar care în decursul timpului au căpătat caracteristicile unui adevărat PC.

cu ea mâine să discutăm despre o nouă campanie de promovare.

— Grozav, răspunseră toate la unison.

Fiecare dintre ele urma să caute o scuză în seara următoare ca să o sune pe Jen şi să afle cum se simţea Cynthia, dacă spusese ceva nou, dacă menţionase numele lui Eric. Ruşinate de curiozitatea lor, evitară să se privească în ochi şi îşi depuseră pe obraji sărutări uşoare, gesturi care le precedau întotdeauna despărţirile.

Pentru că seara era neobişnuit de caldă, Trish se hotărî să meargă pe jos spre casă. Discuţiile aprinse şi propriile amintiri i se învârteau prin minte fără încetare. Conversaţia inevitabilă despre situaţia Cynthiei o făcuse să se simtă fără vlagă, la fel de obosită ca după o şedinţă solicitantă de terapie. Trecătorii întârziaţi păşeau pe lângă ea. O femeie cu părul alb, gârbovită de bătrâneţe, împovărată de o haină din lână închisă la culoare, prea groasă pentru acel anotimp, plimba un mic pudel şi vorbea blând cu el. Un curier pe bicicletă, legănând o pizza, o depăşi în viteză. Un cuplu purtând treninguri asortate trecu pe lângă ea, alergând în tăcere; cei doi se opriră la colţul străzii şi se sărutară, faţa fetei se ridică, iar capul iubitului ei se aplecă delicat spre ea. Trish îşi încetini imediat paşii ca să îi poată urmări. Un taxi se opri în faţa unei case şi o femeie tânără, într-un taior business, cu o servietă în mână, sări din el, făcu cu mâna către o fereastră de la etaj şi se grăbi să între.

„Eu de ce nu mă grăbesc acasă la Jason şi la Mandy?” se întrebă Trish, invidiind nerăbdarea acelei femei, după cum invidiase, înţelegea asta

acum, spontaneitatea emoţionantă a sărutului zărit la colţul străzii. Încercă să îşi aducă aminte de ultima oară când ea şi Jason se aruncaseră unul asupra celuilalt, tânjind după atingerea şi mângâierea celuilalt, dar renunţă iritată.

Relaţia lor nu fusese niciodată, de fapt, una născută din pasiune înflăcărată şi din atracţie. S-au apropiat unul faţă de celălalt în mod raţional, după ce se cunoscuseră prin nişte prieteni cărora li se păruse, pe bună dreptate, că ei doi au multe în comun. Ea era în primul an de rezidenţiat, tocmai câştigase lupta cu Facultatea de Medicină, în ciuda tuturor piedicilor. Anii în care se zbătuse pentru o bursă, completase formulare pentru împrumuturi, îşi luase slujbe umilitoare cu jumătate de normă şi studiase cu frenezie se terminaseră în sfârşit. Nu vor mai exista camere gata mobilate şi mese gătite pe reşou, macaroane cu brânză la prânz şi la cină. Era medic. Avea o garsonieră mare. Considera singurătatea un alt obstacol pe care urma să îl învingă în curând. Nimic nu îi mai putea sta în cale.

Jason tocmai fusese numit partener într-o firmă de investiţii financiare, îşi cumpărase prima maşină, obţinuse primul lui abonament de două persoane la Metropolitan, de parcă destinul ştiuse că avea să întâlnească pe cineva cu care să îşi împartă locurile de la balcon. Scrisese cu o plăcere perversă un cec pentru părinţii lui când tatăl său suferise un atac celebrai. Prin acel cec le dovedise părinţilor reuşita sa, lor, care îi ironizaseră cu cinism aspiraţiile, precum şi fratelui său, care îi ascundea manualele şi îl imita în bătaie de joc când folosea cuvinte care i se păreau

pretenţioase.

Trish şi Jason, care se întâlniseră în acel moment şi în acel mod, doi tineri cu cariere în ascensiune, apreciindu-şi reciproc inteligenţa şi realizările, doi veterani ai poveştilor de dragoste eşuate, erau sortiţi să rămână împreună. Erau copleşiţi de cât de multe lucruri aveau în comun, pe care şi le împărtăşeau unul altuia. Amândoi erau pasionaţi de operă, se ţineau strâns de mână în timp ce stăteau pe locurile obţinute cu mult efort de el, plângeau împreună la scena morţii lui Madame Butterfly (ea îi ştergea lacrimile, şi da, îşi aminti, odată îi ştersese o lacrimă cu un sărut, plăcându-i gustul sărat al mâhnirii lui pe limba ei), aplaudau înfocaţi la final, se îmbrăţişau după un spectacol minunat precum *Paiaţe.* Opera îi legase şi, pentru scurtă vreme, gătiseră împreună, adunând o colecţie de condimente pe care acum se pusese praful, depozitate undeva în cămară.

„Avem foarte multe lucruri în comun”, le spuneau prietenilor lor, împlinind profeţia cuplului care îi adusese împreună. „Avem foarte multe lucruri în comun”, îşi spuneau unul celuilalt, şi confundaseră asta cu iubirea. Nu conta că el nu îi împărtăşea pasiunea pentru literatură. Aveau în comun atât de multe alte lucruri, iar ea devenise deja membră a clubului de carte, unde îşi putea consuma această pasiune fără să îşi pună în pericol relaţia.

Făcuseră schimb de poveşti despre familiile lor, vorbiseră cu tristeţe despre părinţii lor, care făceau parte din clasa de jos – ai lui erau din zona rurală a Pennsylvaniei, ai ei, muncitori într-un oraş din Delaware – şi care nu îi încurajaseră

aproape deloc, nu îi susţinuseră, bulversaţi de fiul şi de fiica lor, ale căror ambiţii şi visuri le depăşeau cu mult posibilităţile. Acea bulversare se transformase în amărăciune, urmată de înstrăinarea tacită şi, în final, de indiferenţa rece. Telefoane la zilele de naştere, scuze inventate de Ziua Recunoştinţei, felicitări de Crăciun alese în grabă.

Trish şi Jason se simţeau amândoi foarte singuri în lumea în care aleseseră să trăiască. Păruse foarte firesc ca, odată ce se întâlniseră, să se căsătorească şi să facă dispărută singurătatea care le stăpânea viaţa. Nunta lor fusese simplă şi fără pretenţii. Îşi chemaseră prietenii şi colegii. Doar mama lui Trish participase. Familia lui

Jason le trimisese o fructieră din sticlă, pe care o donaseră unui magazin pentru săraci.

Munceau foarte mult. Trish era preocupată de rezidenţiat. Psihiatria fusese o alegere evidentă, ivită, aşa cum credea Trish uneori, din pasiunea ei pentru literatură, din nevoia ei de a înţelege motivaţia personajelor fictive care îi populaseră copilăria singuratică. Încetul cu încetul, atenţia i se mutase către pacienţii cu tulburări digestive, către tinerii care se luptau să accepte acel vid care îi era foarte familiar, singurătatea pe care o simţise în această lume unde nimeni nu părea să vorbească limba spiritului şi a sufletului său. Le înţelegea nevoia de a deţine controlul, oricât de pervertită, asupra corpului care îi trădase. Pacienţii ei deveniseră un fel de alter ego. Implicarea ei era totală.

Lucra până târziu în noapte şi, deseori când ajungea acasă, îl găsea pe Jason prăbuşit în faţa

televizorului, pe jumătate adormit. Şi el muncea foarte mult, ascensiunea în ierarhia companiei era dificilă. Presupunea călătorii de afaceri în oraşe îndepărtate, întâlniri prelungite până târziu cu echipele de cercetare şi dezvoltare. Se vedeau din ce în ce mai puţin. Nu mai existau după-amiezile în care găteau împreună. Deseori ofereau biletele lor la operă altor cupluri. Ea era de gardă. El urma să plece din oraş.

Iar apoi a rămas însărcinată cu Mandy. O sarcină neplanificată, dar care venea la timpul potrivit. Îşi terminase rezidenţiatul şi fusese angajată. El încheiase prima dintr-o succesiune de afaceri de succes. În sfârşit, îşi permiteau un apartament confortabil în oraş.

Dar sarcina ei fusese dificilă, trebuise să petreacă multe săptămâni în pat odihnindu-se, iar călătoriile lui se înmulţiseră. Simţise pentru prima dată că scârţâie ceva. Era asta viaţa pe care şi-o dorea cu adevărat? Recunoştea faptul că se plictisea, dar dădea vina pe absenţa lui, pe surmenaj şi pe singurătatea din timpul sarcinii. Se gândise să apeleze din nou la psihologul ei, dar terapia nu era un remediu pentru plictiseală. Aflase apoi despre divorţul lui Cari şi al Ritei, cuplul care le făcuse cunoştinţă, şi simţise un fior rece pe şira spinării. Ea şi Jason erau atât de potriviţi unul pentru celălalt. Duceau o viaţă atât de fericită. Refuzase ca măcar să se gândească la acest lucru, îşi tăiase părul negru, care acum era înspicat cu fire argintii, îşi alesese tunsoarea aceea neregulată, care îi încadra delicat faţa ascuţită, şi îşi cumpărase neglijeuri de mătase în culori pastelate pe care îşi propusese să le poarte

după naştere. Era hotărâtă să preia cârma căsniciei ei, să evite bancurile de nisip care făcuseră căsătoria lui Cari şi a Ritei să eşueze. Simţise un nou val de energie sexuală, plăcerea anticipării crescuse când o ţinuse pe Mandy prima oară în braţe.

Purta unul dintre acele neglijeuri de culoarea untului când Jason îi dăduse brăţara, când îi spusese despre aventura lui. El plânsese din nou, dar de data aceasta, ea nu îi mai gustase lacrimile.

ÎI iertase, dar lucrurile nu mai erau la fel. Simţea că murise ceva, se năruise în inima ei. Se luptase cu acest sentiment, încercase să îl facă uitat adâncindu-se în muncă. Nu îşi putea permite să distrugă viaţa pe care ea – împreună cu el – o construiseră cu atâta efort. În secret, în timp ce citea cartea, o invidia pe Emma pentru îndrăzneala ei de a avea o aventură cu Rodolphe, plănuindu-şi evadarea din căsătoria cu Charles Bovary şi din viaţa aceea lipsită de bucurii pe care nu şi-o mai dorea. Ea nu ar fi avut acest curaj. În clipa următoare se căia pentru gândul acesta. Viaţa ei nu era lipsită de bucurii. Totuşi, o admira pe Emma la fel cum, în pofida voinţei ei, o admira pe Cynthia.

— I-a trebuit curaj ca să îi ceară lui Eric să plece, îi spusese Donnei la o cafea în cantina spitalului.

— Nu îţi trebuie curaj când simţi că nu ai de ales, spusese Donna. Ceea ce a făcut Eric trebuie să fi fost îngrozitor. Amestecă în cafea gânditoare. Ce te-ar face pe tine să pui capăt căsătoriei? Ce-ar trebui să facă Jason ca să iei decizia asta?

Întrebarea dezinteresată pe care i-o pusese

Donna o înspăimântase pe Trish. Avea un nod în stomac, la fel cum avusese atunci când Cynthia le spusese cu calm (poate cu prea mult calm) despre decizia pe care o luase. Vulnerabilitatea unei căsătorii, considerată ca fiind sigură şi de invidiat, e ca un joc de domino, ameninţă celelalte căsătorii. Cuplu după cuplu s-ar putea destrăma. Răspunsul ei pentru Donna, care o ţintuia cu privirea şi a cărei întrebare poate nu fusese chiar atât de dezinteresată, fu dezarmant de vag.

— Nu ştiu. Presupun că ar fi ceva extrem.

Iar Jason, cel prudent şi atent, nu ar fi făcut niciodată ceva extrem. El nu trăia în lumea frenetică şi strălucitoare a lui Eric, zboruri la clasa întâi în insule greceşti şi în satele din Toscana, femei frumoase, şi da, bărbaţi frumoşi. Lumea lui era una discretă şi tensionată, cu întâlniri până târziu în noapte şi faxuri urgente, călătorii în oraşe pline de malluri şi clădiri de birouri înalte. Rar, foarte rar, un călător plictisit s-ar putea să-şi dorească o scurtă escapadă, o aventură nestatornică în căutare de sex, dar asta nu s-ar putea numi ceva extrem. Aventura lui fusese o excepţie, ceva care nu îl caracteriza şi nu se va mai întâmpla.

— O aventură? sugerase Donna, şi Trish dăduse din umeri, nedorind să între pe terenul de acum familiar al speculaţiilor.

— Nu aş zice că e ceva extrem. Nu în era post-Clinton. Hilary a impus noi standarde pentru toate femeile.

Râseseră atunci, se grăbiseră să îşi termine cafeaua şi să se întoarcă *la* birourile lor pentru a se confrunta cu necazurile pacienţilor programaţi

în acea după-masă.

Nu îi mărturisise Donnei că nu îl părăsise pe Jason, nici măcar nu se gândise să o facă, atunci când îi mărturisise aventura, deströmându-i bucuria prilejuită de naşterea lui Mandy, răsturnând planurile ei pentru un nou început. Alte femei s-ar fi înfuriat, ar fi plâns sau l-ar fi ameninţat. Ea însă şi-a întors doar privirea şi i-a permis să plângă pe brăţara care s-a dovedit a fi prea largă pentru încheietura ei.

„De ce am reacţionat aşa? De ce nici măcar nu m-am gândit la ideea unei despărţiri de probă? 11 se întreba în timp ce stătea în faţa blocului unde locuiau şi un vânt rătăcitor îi ciufulea părul. Răspunsul veni atât de natural, încât o surprinse. „Pentru că nu îmi doream asta. Pentru că vreau să fiu soţia lui Jason. Şi vreau să fiu în continuare măritată cu el.”

Ea şi Jason erau singuri pe lume, respinşi de familiile lor, de părinţii şi fraţii care nu îi trimiteau nici măcar o felicitare lui Mandy de ziua ei. Admise că ar putea să fie teama cea care îi ţinea împreună, dar chiar şi aşa, această teamă avea un temei real şi era completată de afecţiunea şi de hotărârea lor reciprocă, ce îi făcuse să fie împreună. Era doctor, psiholog. Ştia să interpreteze simptomele şi sindroamele. Ştia că acolo unde nu există leac, paliativele pot fi folosite eficient. Şi la fel ca micile tumori care atacau organismul, putregaiurile emoţionale puteau fi întotdeauna îndepărtate. Nici Emma, nici Charles, deşi era doctor, nu ştiau lucrurile acestea. Deveni dintr-odată neiertătoare cu Bovary şi cu Karenina. Nu se străduiseră suficient. „Şi Cynthia – ea se

străduise suficient?” întrebarea îi dădu târcoale şi apoi se stinse. Cynthia îşi păstra secretele cu sfinţenie.

Trish privi în sus către fereastra lor luminată doar de o mică lampă. Jason stătea în peticul de lumină, privind spre stradă. Întotdeauna, când era plecată, o aştepta, chircit, cu tensiunea întipărită pe chip, un bărbat înalt şi încărunţit care avusese parte de prea puţină dragoste în copilărie şi care se temea să piardă tandreţea pe care ei şi-o oferiseră încă de la început. Lacrimile acelea vărsate cu atâţia ani în urmă, şi care nu mai fuseseră pomenite de atunci, izvorâseră din această teamă.

El plecă din lumină şi inima îi fu mişcată de compasiune. Intră în grabă în bloc, nerăbdătoare să îl vadă, să meargă împreună cu el în camera lui Mandy, să stea alături de el în timp ce îşi priveau copilul dormind.

Poate că ar trebui să se gândească şi ea la casa de vacanţă pe care el voia să o cumpere. Poate că mâine avea s-o sune pe Cynthia să îi ceară numărul de telefon al firmei care recrutează bone.

Spre deosebire de Emma Bovary, şi poate spre deosebire de Cynthia, ea putea face alegeri şi va şti cum să aleagă. Îşi simţi inima uşoară. Nu mai aşteptă liftul şi o luă în fugă pe scări, nefiind surprinsă să îl găsească în prag, aşteptând-o.

Capitolul trei

— Jen! Jen Reardon!

Stătea la intersecţia dintre Madison şi Fifty-Fifth Street în bătaia vântului care îşi arăta pentru

prima oară puterea în acea toamnă târzie. Imensa ei mapă de piele neagră îi aluneca de sub braţ în timp ce încerca, în zadar, să oprească un taxi. Jen întoarse capul enervată. Întârziase deja la vizita săptămânală la azilul de bătrâni unde mama ei o aştepta, nerăbdarea accentuându-i şi mai mult ridurile adânci care îi brăzdau faţa, cu ochii lipsiţi de strălucire din cauza unei vieţi în care strânsese doar dezamăgiri.

Jen crezuse că va avea timp să treacă pe acasă ca să îşi schimbe haina cea neagră şi lungă, şi bereta din lână neagră care o strângea, cu jacheta de denim cu glugă şi să îi ofere lui Ian sendvişul cu somon afumat pe care îl căpătase la bufetul de la Nightingale's. Dar nu se întâmplă aşa. Întâlnirea cu Cynthia se prelungise cu mult peste timpul pe care i-l acordase şi nu putuse pleca devreme. Cynthia era cea care impunea programul. Vocea ei era blândă, dar fermă, iar criticile pe care le aducea desenelor lui Jen păreau rostite pe un ton de scuză, dar nu conţineau niciun compromis. Voia ca produsele să fie mai bine puse în valoare într-o anumită reclamă, pe alta o voia colorată mai subtil.

— Suporturile acestea de condimente din Suedia trebuie să ia ochii consumatorilor. Toată lumea are un suport pentru condimente. Nimeni nu are nevoie de ceea ce vindem noi, poate doar o mireasă, aşa că trebuie să punem accent pe latura estetică, Jen. Vrem ca acei clienţi care vor răsfoi catalogul să se oprească şi să îţi admire desenele.

Jen nu era întotdeauna de acord, dar ştia că Cynthia era un geniu în marketing şi, de asemenea, era şi şefa ei, cea care îi dădea de

lucru şi îi scria cecurile. Întâlnirea lor se prelungise şi luaseră prânzul împreună. Abia la cafea, când toate observaţiile Cynthiei fuseseră atent notate, se relaxară şi începură o discuţie lejeră. Cynthia remarcă ţinuta lui Jen, un pulover în culorile curcubeului, cu buzunare enorme pentru creioanele de care nu se despărţea niciodată.

— Ţi se potriveşte, Jen, spuse ea.

— Mi l-a cumpărat Ian, de fapt, răspunse Jen, dar îşi regretă imediat cuvintele.

Nu voia să îi reamintească Cynthiei că are un iubit care îi cumpără cadouri, nu acum când ea rămăsese singură.

Se uită la prietena ei şi observă ca machiajul aplicat cu grijă îi ascundea paloarea feţei. Slăbise atât de mult, încât rochia ei stacojie de lână (Cynthia cea îndrăzneaţă îşi alesese o rochie care nu se potrivea cu părul) părea acum prea largă pentru ea.

— Pari cam obosită, Cyn, spuse cu o voce care îi trăda îngrijorarea.

— E o perioadă grea, recunoscu Cynthia şi îşi puse frişcă în cafea.

— Vrei să vorbim despre asta? întrebă Jen precaută.

Ştia că păşise pe terenul nesigur al emoţiilor, dar voia ca Cynthia să ştie că este lângă ea şi că îi pasă.

Cynthia ezită, apoi scutură din cap.

— Nu acum, nu încă.

Şi Jen nu mai insistă, mai mult chiar, îşi privi ceasul şi plecă în grabă fără să se scuze. Mama ei. Trebuia să meargă la mama ei.

— Jen!

Îşi auzi din nou numele, mult mai energic de data aceasta, exact când un taxi opri în faţa ei. Se întoarse, iar şoferul care văzuse un alt client se îndepărtă.

Era Eric. Mergea grăbit spre ea, cu haina fâlfâind descheiată, cu faţa înroşită de vânt, cu părul des şi blond care îi cădea atât de fotogenic pe fruntea înaltă. Se forţă să zâmbească, să îşi alunge iritarea, să nu înceapă să ţipe la el. Învăţase de multă vreme să îşi păstreze controlul în astfel de situaţii şi de aceea era ironizată pe rând de Elizabeth, sora ei, şi de Ian, iubitul ei.

Acel „fac orice ca să evit un conflict” devenise ţinta ironiilor lui Elizabeth şi îl repeta adesea ca să o provoace pe Jen, dar ea se lăsa rareori atrasă într-o dispută. Ani întregi de experienţă o învăţaseră când să plece din cameră, când să închidă telefonul sau să dispară în bucătărie şi să îşi facă de lucru cu treburile casei.

Oamenii te scuipă în faţă, Jen, şi tu te faci că plouă.”

Dispreţul lui Ian era lipsit de delicateţe şi izbucnea ori de câte ori i se părea că ea acceptase un proiect prost plătit, fusese de acord să facă un serviciu cuiva (de obicei lui Elizabeth), care îi dădea multă bătaie de cap, casiera de la supermarket uita să îi dea restul sau proprietarul ignora plângerile ei legate de becurile arse de pe scara blocului şi lipsa apei calde. Ea nu îi spunea că, de cele mai multe ori, el era printre cei care lansau mici atacuri verbale la adresa ei pentru că nu mai aveau hârtie igienică, o factură nu fusese plătită sau îşi pierduse blocul de desen. Ea îi

răspundea rareori. Era mai simplu să cumpere hârtia igienică, să plătească facturile, să îşi caute blocul de desen ori să îl sune din nou pe proprietar.

Îşi însuşise foarte bine lecţia copilăriei petrecute în umbra lui Elizabeth, evitând furia vehementă a părinţilor ei.

— Eric, bună! îşi controlă ea tonul, ascunzându-şi mirarea de a-l vedea în faţă la Nightingale's, cu intenţia mult prea evidentă de-a o aştepta pe Cynthia.

„Să o aştepte sau să o urmărească?" Dar privindu-l, respinse această bănuială. Disperarea care i se putea citi pe chipul slăbit o făcu să îi fie milă de el. Cearcănele adânci din jurul ochilor săi o întristară. Haina lui elegantă din păr de cămilă părea că îi este prea largă, mâneca de la cămaşă părea prea largă pentru încheieturile lui subţiri, iar când se aplecă să o sărute, i se păru că respiraţia îi miroase a alcool.

— Vii de la o întâlnire cu Cynthia? o întrebă el.

— Am făcut planuri pentru vânzările de după sărbători.

Mai erau câteva săptămâni până la Ziua Recunoştinţei şi Cynthia se gândea deja la luna ianuarie. Dar aşa era Cynthia, calculată, organizată, planificând totul din timp. Şi de asta ea stătea acum în spatele biroului ei enorm şi ordonat din lemn de mahon, în timp ce Jen încerca disperată să oprească un taxi.

— Ce face Cynthia?

Vorbise degajat, dar faţa îi trăda durerea, iar compasiunea ei crescu.

ÎI plăcuse întotdeauna pe Eric. Întotdeauna

fusese atent cu ea. Cumpărase chiar o pictură de-a lui Ian, deşi ea ştia că nu îi plăceau uriaşele pete de culoare abstracte.

— Cum o ştii, răspunse ea ambiguu. Se descurcă.

Nu ştiuse niciodată ce înţelegeau ceilalţi prin „se descurcă”, împrumutase expresia din vocabularul lui Elizabeth. Răspunsul standard al surorii ei când i se puneau întrebări despre Adam, slujba ei, căsătoria ei erau mereu „mă descurc”.

Lui Eric i se păru un răspuns potrivit. Şi de fapt era adevărat. Cynthia chiar se descurca. În ciuda evidentei oboseli, pe durata întregii lor întâlniri fusese foarte concentrată asupra muncii, observaţiile ei asupra desenelor lui Jen erau foarte exacte. De două ori în acea dimineaţă vorbise la telefon pentru a-şi rezolva problemele personale. O dată cu Mae, ca să îi reamintească să le servească gemenelor şi lui Ingrid cina mai devreme, pentru că avea o întâlnire de afaceri la Nightingale’s.

— Somon sălbatic, nu de crescătorie, îi spusese ea lui Mae.

Nu putea să ajungă acasă să mănânce cu copiii ei, dar era foarte atentă la meniu. A doua convorbire fusese cu directoarea şcolii unde învăţau gemenele pentru a confirma prezenţa la o şedinţă cu părinţii. În tot acest timp îşi ţinuse privirea concentrată pe desenele de prezentare ale lui Jen. Chiar şi disponibilitatea lui Jen de-a o asculta, dorinţa ei de-a o ajuta fuseseră respinse cu blândeţe şi amânate conform planificării emoţionale a Cynthiei. Nu dădea deloc impresia unei femei a cărei viaţă fabuloasă devenise un

coşmar. Era, cu siguranţă, o femeie care ştia cum să se descurce, cum să îşi stabilească priorităţile.

— Vreau să vorbesc cu ea, spuse el. Trebuie să vorbesc cu ea.

— Eric, nu te pot ajuta. Ştii asta.

— Atunci dă-mi voie să vorbesc cu tine.

Avea dreptul la o pledoarie a apărării.

Lui Jen îi era greu să reziste la rugăminţi, dar în acea după-masă nu avea de ales. Îi promisese lui Elizabeth că va face ea vizita săptămânală la mama lor şi că va discuta cu contabila de la azil despre frecventele suplimentări ale taxelor pe care trebuia să le achite. Nu se putea aştepta ca Elizabeth să se ocupe de problemele mamei lor şi să facă faţă stărilor ei, când avea o slujbă cu normă întreagă, când trebuia să se îngrijească de Adam şi de pretenţiile constante ale lui Bert. Jen îl ignora pe Ian, care îi amintea mult prea des că, deşi ea nu are o slujbă cu program fix, munca ei îi ocupă la fel de mult timp ca şi lui Elizabeth, şi că Elizabeth nu avea dreptul să dicteze în privinţa obligaţiilor lui Jen.

Se apropie un alt taxi şi îi făcu cu mâna disperată şoferului.

— Îmi pare rău, Eric. Mă grăbesc foarte tare. Mama mea… Am întârziat deja.

Taxiul puse frână şi el îi deschise uşa. Întotdeauna fusese atent şi manierat.

— Altă dată atunci, insistă el.

— Sună-mă.

Invitaţia asta, ştia foarte bine, însemna acordul ei tacit. Nu era nimic rău dacă se întâlnea cu el la o cafea. Nu însemna că o trădează pe Cynthia. Şi cum ar fi putut să o trădeze? Nu avea ce informaţii

să îi dea, ce secrete să îi împărtăşească.

El se aplecă spre ea şi ea îl sărută scurt pe obraz. Privind în spate în timp ce taxiul se îndepărta în viteză, îl văzu uitându-se la clădirea unde se afla Nightingale's şi apoi plecând în grabă.

Luă din geantă cartea lui Edith Wharton din colecţia „Library of America", bucurându-se de textura moale a copertei negre, de hârtia nouă şi subţire pe care era tipărită. Nu începu să citească, ci răsfoi încet paginile în timp ce taxiul se îndrepta spre nord. Donna sugerase să citească *Reciful* împreună cu scrisorile lui Wharton, şi Cynthia îi spusese că terminase romanul spre dimineaţă.

— Am stat trează până aproape de ora trei dimineaţa ca să-l termin, spusese ea, iar Jen şi-o imaginase rezemată de pernă în patul uriaş pe care ea şi Eric îl împărţiseră.

Îşi imagină veioza trandafirie care îşi arunca razele asupra cărţii, conturându-i degetele cu pete romboidale de lumină, în timp ce partea de pat a lui Eric, delimitată de o pernă, rămăsese cufundată în întuneric. Nu era de mirare că Cynthia era obosită. Singurătatea îi alungase somnul.

Jen se întrebă dacă gemenele se trezeau noaptea ca să îl strige pe tatăl lor. Doar Rina se întrebase la început dacă Cynthia le explicase Lizei şi Juliei dispariţia bruscă a lui Eric, dar apoi întrebarea le intrigase pe toate.

Jen oftă şi citi primele trei cuvinte din *Reciful,* „Un obstacol neaşteptat…" Aceste cuvinte puteau fi puse în legătură cu Cynthia. Până la urmă, un obstacol neaşteptat, o catastrofă neaşteptată îi

făcuse căsătoria să deraieze. Jen ştia că celelalte membre ale clubul de carte aveau să o sune în cursul săptămânii, aşa cum făceau mereu, pentru că ea lucra cu Cynthia, şi erau flămânde după frânturi de informaţii preţioase. „Cum ţi s-a părut? Ce-a spus?” întrebările lor aveau să fie insistente pentru că îşi doreau foarte mult să afle noutăţi. Chiar şi sora ei, Elizabeth, oricât de supărată şi de preocupată era de propriile probleme, uita pentru un timp de necazurile ei ca să întrebe ce face Cynthia. „Conduce departamentul la fel de eficient ca de obicei? Pare stăpână pe situaţie?” Elizabeth, Jen ştia asta, se mândrea că este foarte eficientă la slujbă, în ciuda stării lui Adam şi a furiei abia reţinute a lui Bert – nu lipsise nicio zi de la serviciu, scria rapoarte complete despre studenţii cu probleme şi despre părinţii lor cu şi mai multe probleme, organiza întâlnirile facultăţii şi discuţiile individuale. Ea era, cu siguranţă, stăpână pe situaţie. Cynthia era oare la fel de capabilă ca ea?

De fiecare dată Jen le dădea prietenelor ei detalii exacte. Cynthia, le spunea ea, poate prea brusc, rămăsese aceeaşi directoare de marketing capabilă şi organizată dintotdeauna. Jen nu îi vorbise lui Elizabeth sau vreuneia dintre ele despre tristeţea care umbrea ochii ei verzi, care odată fuseseră atât de strălucitori, despre faptul că slăbise sau despre cum, în timp ce stăteau aplecate asupra paginilor corectate, criticile ei foarte exacte se transformaseră în şoapte, şi apoi amuţiseră. Aşa cum se întâmplase şi în acea dimineaţă, când Jen aşteptase cu răbdare până ce Cynthia scuturase din cap şi, la fel de brusc pe

cum căzuse pe gânduri, îşi reluase observaţiile clare şi pertinente. Cynthia nu îi dăduse niciun semn că ar vrea să fie strânsă în braţe sau că ar vrea să îşi destăinuie secretul. „Nu încă”, spusese ea. Ar putea să le povestească prietenelor ei despre această schimbare, şi ele vor trebui să se mulţumească cu asta.

Taxiul se opri la semafor şi ea se gândi că ar trebui să le spună celorlalte despre scurta ei întâlnire cu Eric. Trebuia să o întâlnească pe Donna la o cafea în seara aceea. Să aducă vorba şi despre asta?

Închise cartea şi îşi aminti să mănânce sendvişul cu somon afumat abia când era la câteva blocuri distanţă de azilul unde mama ei aştepta încremenită într-o furie mută.

— Jen, tu eşti?

Vocea puternică a lui Ian care răsună prin mansardă o surprinse când se întoarse seara acasă.

— Păi cine să fie?

Făcu eforturi să îşi păstreze vocea calmă, să îşi mascheze iritarea de care fu cuprinsă pentru că îl găsise acolo. Preda la Liga Studenţilor de la Arte în fiecare miercuri seară şi era de obicei plecat când ea ajungea acasă. Aşteptase cu nerăbdare acea oră de singurătate, de veghe tăcută în lumina blândă a veiozei, un moment de pauză după orele lungi de muncă de la Nightingale’s la noul catalog şi apoi, după orele şi mai lungi petrecute la azil, străduindu-se să facă conversaţie cu mama ei, certându-se cu contabila din cauza costurilor misterioase pe care trebuia să le achite.

— Nu predai în seara asta? întrebă ea, lăsându-

şi mapa jos şi aruncându-şi bereta pe barul de lemn din bucătărie, care era acoperit cu resturile de la prânzul lui Ian.

Urme uscate de supă de roşii înroşeau bolul ei de supă galben, şi cojile de pâine neagră fuseseră aruncate în cana lui goală de cafea. Mecanic, puse bolul şi cana în chiuvetă şi, încă purtând haina grea, luă un burete şi curăţă masa.

— Eram obosit. L-am rugat pe Patrick să îmi ţină locul.

Stătea întins pe sofa, lung şi subţire, ceva mai împlinit acum decât atunci când îl întâlnise prima oară, cu trei ani în urmă, la un curs de desen al corpului uman. Părul lui roşcat, pe care de obicei îl ţinea strâns într-o coadă de cal, era acum răsfirat pe pernă şi observă pentru prima oară, cu o tristeţe adâncă, faptul că îi apăruseră fire argintii. Ian, care încă purta cămăşile strâmte şi blugii de la terminarea facultăţii, care încă mai păstra câteva jointuri într-o cutie de Gauloises pe care o adusese de la Paris, dintr-o călătorie făcută la începutul carierei sale artistice, care încă nu îşi deschisese un cont bancar, nu trebuia să îmbătrânească. În urmă cu câteva săptămâni, amândoi împliniseră treizeci şi cinci de ani, şi la vârsta asta încă nu eşti bătrân. Simţi nevoia să se aplece şi să îl sărute pe obraz chiar deasupra unei pete de vopsea albastră care se usca încet.

El îşi ridică mâna spre părul ei şi îl mângâie cu blândeţe, apoi îşi coborî degetele pe spatele ei, masându-i muşchii tensionaţi din jurul coloanei vertebrale până ce se relaxară datorită atingerii lui, fredonând *Let it be,* cântecul formaţiei Beatles, preferatul lui Jen. Această căldură a lui,

pe care nu o mai întâlnise până atunci la nimeni, o făcuse să se simtă legată de el încă de la început.

— Îmi pare rău că nu am fost la curs. Ştiu că avem nevoie de bani, dar am terminat pânza azi, cred că am pictat şapte ore fără oprire. Nu aş mai fi fost în stare să desenez nimic pe şevaletul din clasă.

— Ştiu. Nu-i nimic, spuse ea punând în balanţă banii pe care îi mai avea în cont cu chiria mansardei, ce trebuia plătită, şi rata cârdului de credit care aştepta pe birou într-un plic nedesfăcut.

Chiar aveau nevoie de banii aceia. Fusese nevoită să scrie un cec la azil pentru medicaţia suplimentară pe care o primea mama ei şi nu putea să îi ceară lui Elizabeth să împartă suma pe din două. Lui Adam îi fusese recomandat un nou program, şi asta însemna că ea trebuia să plătească o sumă exorbitantă pentru orele de terapie pe care le petrecea doar el împreună cu un specialist. Dar avea să se descurce. Un magazin de pălării de damă îi ceruse să conceapă designul pachetului promoţional, şi Cynthia o recomandase unei companii specializate în comenzile pe internet, care admirase cataloagele făcute de ea pentru Nightingale’s şi voia să lucreze şi pentru ei. Era în regulă. Trebuia să muncească în plus, poate să îşi mărească şi tarifele. Chiar Cynthia îi spusese că cere prea puţini bani.

Se întoarse să privească pânza.

Era enormă, sprijinită pe două şevalete, o reprezentare îndrăzneaţă şi captivantă a unui cer în pragul amurgului, o pată mare de un albastru cobalt brăzdată de săgeţi argintii şi conturul

soarelui care apunea încet, pictat cu acuarele pastelate.

— E minunat, Ian!

Se apropie de pânză să o cerceteze de aproape, uimită de îndrăzneala şi, în acelaşi timp, de subtilitatea măiestriei lui.

— Cu lucrările pe care le-ai făcut astă-vară la mare şi cu încă trei pânze mari vei avea suficiente lucrări pentru expoziţia individuală pe care vor să o organizeze cei de la galeria Maestrato.

— Încă trei lucrări mari? O spui de parcă le-aş face pocnind din degete, aşa cum faci tu cataloagele pentru Nightingale’s.

Vocea lui plină de sarcasm o făcu să tresară. Imediat văzu că o rănise şi îşi puse braţele în jurul ci.

— Iartă-mă, spuse el.

— Nu face nimic, oftă ea.

Vorbele lui o răniseră, dar nu le putea nega adevărul.

Îşi recunoscuse demult limitele talentului personal, înţelegând, dezamăgită, că nu era suficient de înzestrată pentru a fi un pictor profesionist, şi îşi concentrase efortul spre latura comercială a artei sale. Fusese o alegere pragmatică şi dăduse roade, le oferea un venit sigur care îi permitea lui Ian să îşi folosească tot timpul pentru pictură, iar Jen avea un program de lucru flexibil. Elizabeth nu vedea cu ochi buni acest aranjament. Dar Jen ştia că Elizabeth ar fi criticat aspru orice decizie a ei, la fel cum făcea în copilăria tumultoasă în care certurile permanente ale părinţilor le mânaseră pe cele două surori să îşi caute refugiul în colţuri diferite din acea casă

supraîncălzită, care semăna mai degrabă cu un câmp de luptă decât cu un cămin.

Mama şi tatăl lor se certau din cauza banilor, iar Elizabeth şi Jen se închideau în camerele lor şi citeau. Se certau din cauza planurilor de vacanţă, a mâncării gătite de mama lor, a caracterului iresponsabil al tatălui lor, şi fiicele lor întorceau paginile cărţilor şi se pierdeau în vieţile familiilor fictive ai căror membri se salutau cu veselie dimineaţa şi stăteau alături în jurul focului. Surorile nu se jucau împreună, nici măcar nu citeau în aceeaşi cameră, dar făceau schimb de cărţi, gusturile lor literare, încă de la vârste foarte fragede, fiind la fel de diferite precum modul cu care reacţionau la turbulenţele din propriul cămin.

Elizabeth îşi asumase rolul de arbitru, criticând când pe mama ei, când pe tatăl ei, cerându-le să se poarte rezonabil, dar ei nu erau niciodată în stare de asta. Le arătau unde greşeau atât bărbatului neputincios şi irascibil, cât şi femeii mereu nemulţumite tânjind după afecţiune, pe care îi numeau Mamă şi Tată. Elizabeth înfrunta problemele, iar Jen prefera să se retragă din calea lor. Vocile ridicate o înspăimântau, jignirile aruncate fără discernământ o făceau să tremure. Tăcerea şi resemnarea reprezentau modul ei de a căuta liniştea. Căsătoria lui Elizabeth fusese un altfel de evadare, un demers pentru obţinerea controlului. Neputând controla vieţile părinţilor ei, dorise să îşi ia în stăpânire propria viaţă. Bert era un peţitor liniştit şi tăcut. Nimic nu indica vârtejul emoţional ce se ascundea în spatele apelor liniştite ale tăcerii sale. Dar şi aşa,

Elizabeth ar fi fost în stare să îl controleze dacă

Adam ar fi fost un copil normal, dacă nu s-ar fi uitat prin oameni cu ochi lipsiţi de expresie, dacă mânuţele lui delicate ar fi încetat să bată darabana pentru o clipă, şi cele câteva cuvinte pe care le ştia nu ar fi fost repetate la nesfârşit. Toate aceste lucruri sfidau dorinţa de control a lui Elizabeth, şi lui Jen, care o cunoştea atât de bine pe sora ei, îi era milă de ea şi nu îi reproşa niciodată nimic. Nu fusese surprinsă că Elizabeth îşi alesese o slujbă care îi permitea să îşi exercite controlul asupra vieţilor studenţilor ei. „Asta este facultatea pe care trebuie să o urmezi”, le spunea ea. „Asta trebuie făcut”, îi informa ea pe părinţii neliniştiţi. Neputând să îşi ghideze propria viaţă, o ghida pe a altora. Le fel cum încerca să ghideze şi viaţa lui Jen, deşi aceasta nu i-o ceruse. Încotro mergea viaţa lui Jen? De ce nu mergea Jen la lecţii de pictură şi îi oferise acest privilegiu lui Ian?

Jen evita să se justifice în faţa surorii sale. Nu conta că ea nu îl plăcea pe Ian, considerând că profită de Jen.

— V-aţi gândit vreodată să vă căsătoriţi? o întrebase Elizabeth pe sora ei în repetate rânduri.

Întotdeauna, Jen încerca să ocolească răspunsul. Nu voia să îi spună lui Elizabeth că preţuia tocmai lipsa unui angajament ferm în relaţia ei cu Ian, pentru că acest lucru îi dădea libertate şi putere. Spre deosebire de sora ei, spre deosebire de mama ei care avusese o căsătorie nefericită şi acum era o văduvă singură şi infirmă, ea nu era prinsă în capcană. Nu voia să contraatace întrebările indiscrete, amestecul acela de răutate şi îngrijorare, cu întrebări acuzatoare despre viaţa lui Elizabeth alături de Bert, o alianţă plină de

amărăciune, ce implica responsabilitatea faţă de Adam şi furia vulcanică a lui Bert, care izbucnea din ce în ce mai des. Nu voia să îi spună surorii ei că, deşi ştia că Ian este iresponsabil şi narcisist, lucru pe care i-l ierta datorită talentului său, ea se simţea la adăpost pentru că el ştia cum să o răsfeţe şi să o surprindă plăcut.

— Apropo, te-a sunat Elizabeth, spuse Ian, îndepărtându-se de ea ca să îşi privească tabloul din alt unghi.

— Ce voia? întrebă Jen.

— Voia să ştie ce face mama voastră. A spus să o suni.

Jen se gândi că Ian nu întrebase ce face mama ei, dar el nu o făcea niciodată. Pe el îl interesa doar soarta cuplului lor.

— Va trebui să aştepte până mâine, mă întâlnesc cu Donna şi am întârziat deja.

— Dar voiam să comand nişte pizza şi să stăm doar noi doi, spuse el bosumflat.

— Îmi pare rău. Ştiam că eşti la curs când am stabilit să mă întâlnesc cu Donna.

— Corect.

Dezamăgirea lor reciprocă se metamorfoză într-o politeţe reţinută. El îşi încălzi mâncarea rămasă de la prânz, iar ea se schimbă în nişte blugi şi un tricou larg. El o conduse până la uşă şi o sărută pe obraz. Ea îi zâmbi plină de remuşcări. Tandreţea, ca de obicei, era cea care o atrăgea la el.

Donna o aştepta la Gino’s, micul restaurant italian de pe Ninth Avenue, unde mesele erau suficient de departe una de alta, încât să poţi sta de vorbă fară să fii auzit de ceilalţi. Feţele de masă curate, dar nu foarte albe, erau pătate cu

sos de roşii, care nu voia să se cureţe, şi lumânări care nu erau niciodată aprinse stăteau strâmb în sticle de Chianti acoperite de ceară prăfuită. Donna mutase deja un ghiveci cu flori de plastic din mijlocul mesei mai la o parte, şi acum îşi ştergea îndârjită paharul cu un şerveţel. Mâncarea era totuşi excelentă, servirea rapidă, şi puteai să zăboveşti la cafea fără să te simţi presat să pleci. Le plăcea de asemenea că nu era unul dintre restaurantele acelea pentru cupluri, ci un loc de întâlnire pentru prietenii de acelaşi sex. Grupuri de femei stăteau la masă, vorbind încet şi râzând discret. Bărbaţii se aplecau unul spre celălalt, vorbind foarte serios şi apoi izbucnind într-un râs viguros şi spontan.

Gino’s fusese descoperirea Donnei şi mergea acolo numai cu Jen. Rina s-ar fi plâns chiar şi de preţurile acelea modeste din meniu, făcându-le să se simtă vinovate, etalându-şi sărăcia la fel cum alte femei se mândresc cu rochiile lor. Era prea lipsit de clasă pentru Cynthia şi pentru Trish, care oricum îşi doreau cu disperare să ajungă acasă să ia cina cu familiile lor ori de câte ori aveau posibilitatea să facă asta, ceea ce se întâmpla destul de rar. Elizabeth nu mânca niciodată în oraş. Cina era singurul moment când ea şi Bert apucau să discute, le explicase ea plină de simţul datoriei când încercaseră să o invite şi pe ea. Deşi scuza ei era cam şubredă, nu încercaseră să o convingă niciodată. Jen ştia încă din copilărie că era o greşeală să pui în discuţie deciziile surorii sale, şi Donna recunoscuse că, deşi o respecta pe Elizabeth pentru abnegaţia cu care îşi îngrijea fiul şi îi aprecia profunzimea analizelor literare din

cadrul clubului de carte, nu o plăcea prea mult.

Era firesc ca Jen şi Donna, amândouă necăsătorite şi fără copii, şi cu nişte iubiţi care nu emiteau pretenţii, să ia din când în când cina împreună şi să îşi facă una celeilalte confidenţe.

Jen se aşeză în faţa Donnei, luă şi ea şerveţelul şi şterse energic câteva paste care rămăseseră lipite de lingura ei uriaşă pentru supă.

— Îţi imaginezi ce-ar spune Cynthia dacă ar vedea asta? o întrebă ea pe Donna.

— Probabil s-ar uita la ea dezgustată şi ar cere pe un ton politicos o lingură curată. Şi nu ar mai călca niciodată pe aici. Ştii cum e Cynthia.

— Ştiu oare?

Era o întrebare care îi dăduse târcoale de săptămâni întregi, de când se întâlniseră cu Cynthia şi discutaseră despre desenele desfăşurate în faţa lor, când o ascultase vorbind despre Madame

Bovary, la Nightingale’s, când discutase la telefon cu Mae despre meniul săptămânii şi cu bonele despre programul copiilor, apoi ameninţând un furnizor, linguşindu-se pe lângă un tipograf, scoţându-şi o pălărie şi înlocuind-o cu alta. Cât de bine o cunoştea pe prietena ei, pe clienta ei care, cu atâta calm, păruse că le oferă un indiciu şi apoi plecase în grabă, în timp ce ele se agitau, făceau speculaţii, căutau acul în carul cu fân, încercând să ghicească răspunsul la acel sâcâitor „de ce”?

Jen citi meniul. Linguini cu sos de scoici, se decise ea pe loc, şi îi ceru chelnerului să îi aducă şi un pahar de vin roşu.

— Vreau ceva ca să mă răsfăţ, îi spuse ea

Donnei. Am nevoie să fiu alintată.

— Şi eu vreau acelaşi lucru, îi spuse Donna chelnerului în timp ce ungea o bucată de pâine cu unt. Ai avut o zi grea?

— Nu mai grea decât de obicei, răspunse Jen. Cu excepţia vizitei la mama. O întâlnire lungă cu Cynthia la Nightingale's. A prelungit întâlnirea până după prânz, deşi ştia că eram disperată să ajung la azil să o văd pe mama. Nu prea îi stă în fire să facă asta.

— Eşti sigură de asta? Sau, mai degrabă, cine e Cynthia cu adevărat, dincolo de toată această poleială? întrebă Donna, reformulând întrebarea lui Jen şi întărindu-i bănuielile.

Jen ezită, gândindu-se la ceva.

— Cred că avem de-a face cu un caz tipic, spuse ea în sfârşit. Cynthia Anders, născută Cynthia Simmons. Părinţi cumsecade, o casă confortabilă, deşi nu pomeneşte niciodată de tatăl ei. A spus odată că era un om care a dezamăgit-o, dar nu am înţeles ce a vrut să spună prin asta. Licenţiată la Bryn Mavvr, un MBA la Penn, slujba mult visată. O aventură romantică în Italia, o căsătorie de vis cu Eric Anders, un regizor de documentare genial, copii angelici, şi apoi…

— O despărţire de coşmar şi probabil un divorţ de coşmar, o completă Donna. Ceea ce ar putea contrazice, sau nu, tot ceea ce ştim despre ea sau ce credeam că ştim despre ea. Mi-e cam jenă să recunosc, dar am invidiat-o întotdeauna – familia ei stabilă. Casa ei superbă, articolele din *People,* slujba ei, Eric. Eric cel drăguţ, talentat şi amabil. L-am plăcut dintotdeauna. Cred că tuturor ne-a plăcut.

— L-am văzut azi, spuse Jen sorbind din vinul ei roşu.

— Da? Unde?

— Tocmai ieşisem de la Nightingale's şi încercam să opresc un taxi – ştii ce nebunie e în centrul oraşului la prânz – şi a apărut dintr-odată, strigându-mă şi alergând spre mine.

— La Nightingale's? Ce făcea acolo?

— Nu ştiu. Nu am avut timp să-l întreb.

— O urmărea pe Cynthia, probabil.

Donna agită paharul cu vin, îl gustă şi se strâmbă.

— Nu mi-l închipui pe Eric făcând aşa ceva, protestă Jen fără prea multă convingere.

— Nici eu, zâmbi cu tristeţe Donna.

Avea dreptate. Toate îl plăceau pe Eric, iar el fusese foarte amabil cu fiecare dintre ele, făcându-le discret diverse favoruri, cumpărând tabloul de la Ian, aranjând vizita clasei lui Jeremy pe platoul de filmare al documentarului pe care îl realiza, găsind un apartament cu o chirie rezonabilă pentru Donna.

— Cum ţi s-a părut? întrebă ea.

— Trist. Foarte slab. Hainele păreau că atârnă pe el.

„La fel ca rochia stacojie a Cynthiei." Se întrista brusc din cauza acestei imagini în oglindă care i se născu în minte.

— Nu e ceva neobişnuit la oamenii care suferă depresii. Unul dintre simptome este lipsa poftei de mâncare şi scăderea în greutate. Am avut de-a face cu mulţi pacienţi din ăştia, şi indiferent ce plan alimentar senzaţional creez pentru ei, ştiu că merg la sigur doar cu Ensure sau cu alt supliment

alimentar lichid.

Donna alunecase repede, mult prea repede spre latura profesională. Îşi iubea meseria, îi plăcea să stabilească diagnostice şi să găsească soluţii. Mai puţini carbohidraţi, proteine întăritoare, vitamine. Ea şi Trish scriseseră împreună un articol pentru jurnalul psihiatric, „Dietele şi depresia”.

— Au Ensure la Brasserie? întrebă jen ironică, şi Donna izbucni în râs.

Eric le invitase acolo la prânz cu diverse ocazii.

— Poate îl toarnă într-o cupă enormă de cristal, spuse ea. Despre ce-aţi vorbit?

— Nu prea am apucat să vorbim. I-am spus că mă grăbesc să ajung la mama, ceea ce era adevărat, dar i-am zis că poate ne vedem altă dată, ezită ea.

— Şi? o îndemnă Donna.

Chelnerul aşează pe masă holurile cu linguini şi, între ele, sosul de usturoi din care se răspândea aroma. Jen luă nişte paste răsucindu-şi furculiţa.

— Şi mi s-a părut că miroase a alcool, recunoscu ea. Nu era beat, sunt sigură. Dar băuse alcool.

Roşi vinovată. Nu voise să îi spună Donnei acest lucru şi făcând-o, simţi, că îl trădase pe Eric, dar voia să vadă ce avea să spună Donna despre asta. Voia ca Donna să dea glas întrebării care se născuse în mintea ei, să o facă părtaşă la această supoziţie.

— Crezi că e alcoolic? întrebă Donna. Crezi că de asta l-a dat Cynthia afară din casă?

Această variantă nu fusese luată în calcul în toate săptămânile acelea când făcuseră speculaţii, dar Jen se gândise la asta în timp ce se întorcea acasă de la azil, la fel cum Donna o făcuse acum,

privind-o pe Jen pe deasupra paharului ei de vin.

— Mi-a părut întotdeauna a fi genul care bea doar la ocazii. L-am văzut sorbind dintr-un pahar cu vin la premiere, poate câte un martini la petreceri. Niciodată mai mult, şi uneori nici măcar atât. Şi chiar dacă ar fi băut un pic mai mult, sau mult prea mult, asta nu ar fi făcut-o pe Cynthia să spună că nu îi mai putea permite să stea în aceeaşi casă cu copiii nici măcar o noapte. Cred că asta ar fi o reacţie cam exagerată, argumentă Jen.

— Poate că făcea abuz de alte substanţe, iar alcoolul era cea mai slabă dintre ele. Avem astfel de cazuri în spital, insistă Donna.

— Droguri, adică?

— Uneori drogurile sunt pasul următor după alcool. Se întâmplă. Canabis, apoi cocaină. Heroină. Poate Ecstasy. Cynthia nu l-ar mai fi lăsat în casă să se drogheze acolo, în prezenţa copiilor. Şi ţinând cont de profesia lui, nu e prea greu de crezut că putea să facă rost de ele. Ştii cum sunt oamenii din industria filmului. O lume de drogaţi. Poate de aceea a acţionat Cynthia atât de rapid.

Donna îşi căuta cuvintele, scenariul pe care îl crease căpătase viaţă, argumentele ei păreau să susţină această ipoteză. O actriţă adolescentă fusese internată în spital chiar în acea după-amiază, drogată cu cocaină, învârtindu-se prin recepţie, pe jumătate dezbrăcată, cu esofagul atât de afectat de vărsături, încât Donna trebuise să îi prescrie reţete cu amestecuri de proteine ca să o poată pune pe picioare. Studiase cazul fetei. Totul începuse cu vin, apoi trecuse pe tării şi iarbă, şi în final ajunsese la drogurile puternice care o

aduseseră în cabinetul Donnei.

— Eric nu face parte din lumea de la Hollywood. Nici din cea a televiziunii. El face documentare. Chestii serioase. Lucrează cu oameni serioşi. I-am întâlnit pe mulţi dintre ei la avampremierele lui şi la petreceri. Nu sunt genul de drogaţi, protestă Jen. Hai să nu mai discutăm despre asta. Băuse ceva la prânz, poate pentru că era deprimat şi, la naiba, are tot dreptul să fie aşa. Asta nu înseamnă că e alcoolic sau drogat. Nu trebuia să fi pomenit asta. Mai bine schimbăm subiectul.

Jen se concentră asupra pastelor, dar îi părură dintr-odată fără gust. Fu uşurată când sună telefonul Donnei şi o ascultă stabilind o întâlnire cu Tim, după cină, la un club de jazz, unde acesta urma să cânte.

— Nu te superi, nu? o întrebă Donna.

Scutură din cap. Nu se supăra. Devenise dintr-odată nerăbdătoare să ajungă acasă, la Ian, să se cuibărească în braţele lui ca să îi simtă respiraţia caldă şi protectoare pe obraz, să îi simtă mângâierea tandră.

Dar nu îl mai găsi acasă. Singurul mesaj de pe robotul telefonic era al lui Elizabeth, care avea o voce enervată. Jen îl ignoră. Studie iarăşi pictura cea nouă şi sesiză că se prefigura o furtună pe cerul mereu schimbător împroşcat pe pânza enormă. O cuprinse tristeţea şi încercă să alunge această senzaţie, aşa cum o făcuse dintotdeauna. Lectura fusese întotdeauna refugiul ei.

Îşi luă cartea, se furişă în spaţiul protector al ficţiunii, se topi în lumea creată de Edith Wharton în *Reciful.* Fu absorbită de povestea Annei Leath, o văduvă care aştepta întoarcerea iubitului, fără

să ştie că acesta avusese o scurtă aventură cu Sophy Viner, acum logodită cu fiul său vitreg. Se adânci în lectură. Aflorimentul misterios care dădea titlul cărţii deveni propriul abis; grădina casei Leath din Normandia deveni propriul peisaj, care o captiva fără să fie însă ameninţător. Se lăsă cucerită de magia naraţiunii lui Wharton. Neliniştea Annei Leath o înlocui pe a sa. Dilemele lui Sophy Viner puseră în umbră nefericirea Cynthiei, durerea adevărată exprimată de ochii lui Eric. Fu absorbită de poveste, care o făcu să uite de propria anxietate. Jen adormi în timp ce citea şi se trezi abia când Ian îi sărută încet o pleoapă, apoi pe cealaltă. Cartea grea căzu fără zgomot pe podea.

Donna se pregăti minuţios pentru întâlnirea clubului de carte. Plănui meniul la fel de conştiincios cum stabilea dietele pentru spital, ţinând cont, ca de obicei, de gust, de aportul nutriţional şi de felul în care arăta mâncarea. Cumpărase un nou amestec de condimente din piaţa italiană de pe Eighth Avenue şi era nerăbdătoare să îl încerce. Probabil avea să-l folosească la prepararea vinetelor de Toscana, o reţetă pentru aperitiv pe care o găsise pe internet. Pentru preparare îi trebuiau roşii la cutie, dar avea să le folosească pe cele coapte pe vrej, pe care le cumpărase de la Whole Fonda, închise ochii şi zâmbi gândindu-se la felurile de mâncare multicolore care urmau să fiarbă pe aragazul ei, umplând aerul din bucătăria luminoasă cu aroma de usturoi. Tim, care din când în când se cocoţa pe un scaun înalt şi o privea în timp ce gătea, observase odată ironic că pare mai bucuroasă în

bucătărie decât în dormitor, iar ea râsese, dar nu negase acest lucru. Era, de fapt, cea mai fericită atunci când gătea, mai ales singură.

Nu îşi alesese meseria din întâmplare. Medicina nutriţionistă fusese o alegere clară şi parcursese drumul către ea fără conflictele interminabile care îi obsedau pe colegii ei de an care ezitau la nesfârşit în alegerea specializării. Îşi aduse aminte cum Rina, colega ei de cameră, îşi alesese creaţia literară, apoi cochetase cu istoria şi în final se decisese pentru literatură. Donna Saunders nu ezitase nicio clipă. Ştiuse ce urma să devină încă de când era boboacă.

Prepararea mâncării o făcuse mereu să se simtă plină de exuberanţă. Bucătăria mamei ei fusese tărâmul ei de basm, insula magică inundată de aromele ierburilor şi ale condimentelor, a supelor fierte la foc mic şi a pâinii aurii care creştea în cuptorul uriaş ce emana căldură în toată casa. Din acea bucătărie, mama ei, Anne, conducea mica firmă de catering care asigura sprijinul material al familiei. Era modul ei de a-şi câştiga existenţa, o ocupaţie care îi fusese transmisă mai departe şi Donnei.

Ed Saunders, bărbatul puternic şi dinamic cu care Anne se căsătorise după ce fusese curtată pentru o scurtă perioadă de timp, din care îşi amintea doar anumite secvenţe – la teatru, alături de el, gardenia pe care el i-o cumpărase de la un vânzător ambulant, într-un club înghesuit şi slab luminat dansând împreună, răceala nasturilor de metal pe obrazul ei – devenise o umbră după ce se întorsese din Coreea, veteran al unui război uitat, cu mâinile tremurându-i fără să le poată

controla şi cu ochii ce se umpleau de lacrimi fără veste şi fără niciun motiv. Plângea când micuţa Donna îi arăta o carte, o jucărie. Plângea când auzea soneria sau un cântec cunoscut la radioul reglat mereu pe aceeaşi frecvenţă. Îşi dusese restul zilelor în camera de zi, stând în fotoliul extensibil, înfăşurat într-o pătură. O arsură îi distrusese coapsa stângă şi din această cauză se mişca destul de greu. Ieşea din casă numai când mergea la Spitalul Veteranilor să i se completeze reţetele, să îi fie examinat trupul degradat. Dar doctorii, sâcâiţi, ridicau din umeri drept răspuns la întrebările Annei. Nu puteau face nimic, îi spuneau ei, dar ea făcuse tot ce îi stătea în putinţă. Era nevastă şi soră medicală, pregătindu-i hainele, ajutându-l să între şi să iasă din cadă, hrănindu-l, dându-i tranchilizantele care nu aveau niciun efect asupra lacrimilor, a tremuratului sau a agitaţiei cu care se plimba prin casă fără nicio ţintă precisă. Medicamentele nu îl împiedicau să bâjbâie de la un obiect la altul, să deschidă robinetele şi să lase apa curgând, să caute prin dulapurile cu lenjerie ceva ce era sigur că pierduse printre cearşafurile şi prosoapele pe care le împrăştia pe hol. Sindrom de stres posttraumatic, spuneau doctorii atotştiutori. Nu se poate vindeca.

Dar ea era şi mamă, avea o fiică de îngrijit şi trebuia să îşi trăiască viaţa. Cecurile compensatorii care soseau în fiecare lună nu erau suficiente pentru a acoperi cheltuielile pentru şcoală, nici măcar pentru pantofii cei noi şi pentru hainele drăguţe şi pastelate pe care Anne le cumpăra pentru copilul ei. Singurul ei lux şi

singura bucurie pe care şi-o permitea era să o îmbrace frumos pe fiica ei blondă. Aşa că începuse să gătească, transformând un hobby într-o afacere care îi adusese suficienţi bani pentru a plăti facultatea fiicei ei şi pentru a-şi plăti la timp ratele la credit.

Supele şi pâinea, tocanele cu sos de vin şi fripturile decorate cu crenguţe de rozmarin ajungeau pe masa unor străini. Anne aranjase cu o firmă de curierat să distribuie mâncarea în case elegante, în biserici şi sinagogi, în sedii ale Legiunii Americane şi în şcoli generale. Era mândră de mâncarea pe care o împacheta în cutiile de carton făcute chiar de ea, şi Donna, încă din copilărie, o ajutase. Stătea pe un scaun înalt ca să poată amesteca într-o supă sau un rântaş ori să pună un vârf de chimen într-un sos.

Nu se întrebase de ce mama ei pusese o încuietoare la uşa de la bucătărie pe care o ţinea zăvorâtă în timp ce găteau împreună în bâzâitul micului casetofon. Ascultau casete cu cărţi citite în timp ce tăiau şi tocau, scufundau în apă legumele date într-un clocot şi puneau salată verde în boluri. În bucătăria mamei sale, Donna ascultase *Reţeaua miraculoasă, Stuart Little, Hans Brinker, Micuţele doamne,* apoi trecuse la romanele lui Jane Austen, la nuvelele lui Dorothy Parker, la aventurile familiei Glass născocite de J.D. Salinger. George Eliot le purtase prin Anglia, Balzac fusese ghidul lor în Franţa.

Donna era la vârsta adolescenţei când îi mărturisise mamei sale că ar fi fericită să îşi dedice toată viaţa lecturii. Anne o privise plină de teamă şi mânie.

— Trăieşte-ţi viaţa, Donna. Nu ţi-o imagina. Nu o irosi. Nu de asta am muncit eu toţi aceşti ani. Ţi-am dat o şansă pe care eu nu am avut-o. Facultate, călătorii, o carieră. Promite-mi că o să profiţi de ea.

O apucase de mână pe Donna şi o strânsese cu putere.

Speriată, Donna şoptise:

— Promit. Promit.

Totuşi, literatura şi gătitul erau strâns legate pentru ea, erau refugiile ei, modul ei de a evada, micile plăceri împărtăşite de mamă şi de fiică, pe care nici măcar zăngănitul zăvorului de care trăgea Ed Saunders, încercând să deschidă uşa şi apoi târşâindu-se către o altă cameră, nu le putea strica.

Mulţi ani mai târziu, în timpul unui curs despre obiceiurile pacienţilor cu Alzheimer şi depresii cronice, află că felul în care tatăl său umbla dintr-o cameră în alta fără odihnă era un comportament tipic pentru aceşti bolnavi. De frică, mama ei încuiase uşa la bucătărie, şi tot de frică ţâşnea la intervale regulate din bucătărie în camera de zi şi striga cu o voce stridentă şi nervoasă: „Ed, te simţi bine?”, ştiind bineînţeles că el nu se simţea bine şi nici nu avea să se mai simtă vreodată.

Dar Donnei îi era foarte bine în bucătăria mamei ei. Acolo se bucura de frumuseţea fructelor şi a legumelor, a cărnii şi a puiului proaspăt de la măcelărie, a peştelui lucios înfăşurat în hârtie groasă de culoare albă, de aroma sosurilor şi a condimentelor, de lumină şi căldură, de poveştile depănate în timp ce banda se derula încetişor, de prezenţa mamei sale. Şi în toate bucătăriile în

care lucrase după aceea, bucătăria laboratorului unde învăţa, bucătăria institutului pe care o avea în grijă când începuse să lucreze, bucătăria veselă din apartamentul său, se simţea bine. Acolo era întotdeauna curăţenie şi ordine, şi întotdeauna se auzeau vocile cititorilor talentaţi care narau romanele şi poveştile care îi aduceau alinare în timp ce tăia, toca şi pisa.

Dar dorinţa mamei nu fusese dată uitării. Îşi trăia viaţa din plin, aşa cum voise aceasta. Erau slujba, prietenii ei, iubiţii şi călătoriile în Anglia lui Eliot şi în Franţa lui Balzac, cărţile din geantă, cărţile de pe noptieră, cărţile din bucătărie, un volum deschis, sprijinit de cutia în care ţinea reţetele mamei sale scrise cu cerneală violet pe nişte cartoane roase.

Cu o zi înainte de întâlnirea membrelor clubului de carte, făcu în aşa fel încât să plece de la spital mai devreme, oprindu-se înainte în cabinetul lui Trish să lase un meniu pe care îl făcuse pentru o pacientă abia internată.

— Numai lichide. Piureuri din legume şi din fructe. Raportul gastroenterologului arată că esofagul este afectat, cu posibile ulceraţii ale gâtului.

— Tipic pentru bulimie, spuse Trish. Vărsăturile repetate au efecte groaznice asupra esofagului. Poţi să adaugi nişte îngheţată? Efectul drogurilor va dispărea şi o să aibă nevoie de dulciuri.

Oftă şi închise dosarul cu un gest brusc.

— Ce îi face pe oameni să se autodistrugă în felul acesta? Copila asta are tot ce îşi putea dori – părinţi bogaţi care o iubesc cu adevărat, e deşteaptă, e frumoasă şi se ţine de prostii. Aş

putea face meseria asta o sută de ani, aş putea citi toate studiile scrise, m-aş putea ocupa de mii de cazuri, dar tot nu o să înţeleg cu adevărat dependenţa – poate aş pricepe de ce îi afectează pe cei din păturile sărace, dar pacienţii noştri nu provin de acolo. Sunt oameni care au totul. Ce îi face să ajungă la sticla de băutură sau la ac? De ce trebuie să tragă cocaină pe nas şi să îşi bage degetele pe gât? Ştiu ce spun manualele… personalitate predispusă spre dependenţă, stres, vid emoţional. Asta e tot ce avem, dar mie nu mi-e de-ajuns.

Donna studie fişa şi adăugă îngheţata.

— Ai spune fără să eziţi că Eric era predispus spre dependenţă?

Trish o scrută cu privirea.

— De ce mă întrebi asta?

— Jen s-a întâlnit cu el. Din întâmplare. Sau poate nu chiar din întâmplare. Era în faţă la Nightingale’s. I s-a părut că miroase a alcool. Şi a spus că slăbise foarte mult. Se întreba, de fapt amândouă ne întrebam, dacă ăsta e motivul pentru care Cynthia l-a dat afară din casă.

— Faptul că a băut un pahar la prânz nu înseamnă că e alcoolic, spuse Trish sec. Drogurile, abuzul de substanţe halucinogene, asta ar fi altă poveste. Atunci aş înţelege de ce Cynthia a acţionat aşa de brusc.

— Ne-am gândit şi la droguri, recunoscu Donna.

Se simţi ruşinată. Nu se cuvenea ca ea şi celelalte să fie atât de implicate în această dramă a vieţii Cynthiei. Ceea ce se întâmplase între ea şi Eric îi privea doar pe ei. Nu era treaba clubului să se lanseze în speculaţii, să se întâlnească prin

cafenele ca să-şi împărtăşească părerile, să îşi telefoneze ca să discute despre noile indicii. Nu se cuvenea. Invadaseră teritoriul emoţional al Cynthiei, fluturând steagul prieteniei. Bineînţeles că le păsa de Cynthia, bineînţeles că voiau să o ajute, dar ar fi trebuit să îi respecte regulile, nevoia de intimitate. Chiar şi aşa, fiind conştientă de toate acestea, Donna ştia că nu putea şi nu dorea să îşi ţină curiozitatea în frâu, o curiozitate a cărei intensitate creştea pe măsură ce treceau săptămânile. Se întrebase, încă din copilărie, care este acel lucru care face o căsătorie de nesuportat, ce declanşează tragicul final, sfârşitul irevocabil. Trebuie să fie un lucru chiar mai cumplit decât neputinţa copleşitoare şi fără speranţă a tatălui ei? Când ajunge zăvorul uşii să fie închis pentru totdeauna? Era o întrebare pe care nu îndrăznise niciodată să i-o pună marnei sale, nici atunci când trăia tatăl său, nici după moartea acestuia. Şi nu avusese nici timp să se gândească la asta.

Ştia, desigur, că fiecare mariaj şi fiecare familie, fericite sau nefericite, erau diferite. Tolstoi nu avea dreptate, se gândise ea prima oară când citise fraza cu care se deschide *Anna Karenina:* „Familiile fericite sunt toate la fel; fiecare familie nefericită e nefericită în felul ei”. Totuşi, căuta un numitor comun, raţional, şi secretul Cynthiei i-ar fi putut oferi un astfel de răspuns sau cel puţin un indiciu.

— Nu, nu cred că profilul lui Eric se potriveşte cu cel al unei persoane înclinate spre dependenţă, spuse Trish în cele din urmă. Îşi urmăreşte mereu ţinta, e disciplinat. Nu poţi să ai un astfel de

succes fără să fii organizat şi muncitor. Nu mi s-a părut niciodată că ar avea probleme de comunicare cu alţi oameni. El şi Cynthia aveau o mulţime de prieteni comuni – îţi aduci aminte de petrecerile pe care le dădeau pentru premierele lui – şi avea şi propriii prieteni, amici, colegi de serviciu. Eu şi Jason am ieşit cu ei la cină de câteva ori. Nu a comandat niciodată mai mult de un singur pahar de vin. Droguri? Cu siguranţă, nu. Mi-aş fi dat seama.

— Eşti sigură? insistă Donna.

— Donna, ştii foarte bine că niciun psihiatru nu e sigur de nimic. Nu sunt sigură că îngheţata îi va face bine pacientei noastre. Dar aş paria pe chestia asta. Şi acum, cară-te naibii de aici! Parcă aveai de făcut cumpărături, iar eu am întâlnire cu tatăl furios al unui pacient şi cu mama recunoscătoare a altuia. Cred că o să mă descurc mai bine cu tatăl furios.

Izbucniră amândouă în râs şi Donna plecă, desfăcându-şi cocul de îndată ce păşi afară din spital pe strada măturată de vânt.

Făcu cumpărăturile în grabă, aşezând produsele în plasa enormă, legănând uşor în braţe păstrăvul învelit în hârtie albă, groasă. Îi trecuse prin minte să gătească ceva cu creveţi, dar nu era sigură dacă anul acesta nu era cumva unul dintre aceia în care Rina respecta legile religiei iudaice în privinţa hranei. La fel ca tot ce făcea Rina, şi practicile ei religioase erau schimbătoare.

În acea seară, Tim şi Ray concuraseră amândoi pentru a o scoate în oraş.

— Gătesc, le spusese ea la telefon, pentru clubul meu de carte.

Niciunul din ei nu se împotrivi. Îi înţelegeau priorităţile şi nevoia de a fi independentă. Le convenea şi lor această situaţie pentru că şi ei îşi doreau o relaţie liberă de orice constrângeri. Ray avusese o căsătorie scurtă şi nefericită. Tim îşi dorea o viaţă liberă, care să îi permită să susţină concerte de jazz în oraşe îndepărtate, până la orele târzii ale dimineţii. Fiecare din ei ştia vag de existenţa celuilalt, dar condiţia Donnei cu privire la „nu pune întrebări, nu face mărturisiri” fusese acceptată încă de la început. Era o situaţie care le convenea tuturor. Cel puţin, pentru moment. Nu erau genul de oameni care îşi făceau griji legate de viitor. Nimeni nu va cere nimic şi nu va emite ultimatumuri. Donna nu se gândea la ei când cerceta ingredientele înşirate pe masă şi punea CD-ul cu *Casa bucuriei.*

— Selden se opri surprins, spuse cititorul cu o voce plăcută, iar Donna zâmbi şi luă cuţitul pentru tocat în timp ce povestea lui Lily Bart îşi urma cursul.

În următoarea zi fusese furtună, plouase abundent după săptămâni întregi de toamnă blândă, amintindu-le că iarna se apropia cu paşi repezi. Membrele clubului de carte dădură buzna în apartamentul Donnei, cu umbrelele şiroind, cu feţele ude şi strălucitoare, cu picături de ploaie sclipindu-le în păr. Râzând pe seama aventurilor lor – se înghiontiseră cu ceilalţi pentru a prinde un taxi, sprintaseră curajoase printre bălţoace, Rina se abătuse din drum ca să conducă o femeie oarbă spre casă, Cynthia se întorsese în grabă la Nightingale’s să ia de pe birou un document uitat acolo –, îşi puseră umbrelele în cada Donnei, îşi

atârnară hainele de duşul ei şi se prăbuşiră peste mormanele de pernuţe împrăştiate pe podeaua camerei de zi, scoţându-şi ciorapii uzi asemenea unor fetiţe. Chiar şi Elizabeth sporovăia veselă. Părul umed şi deschis la culoare îi încadra chipul ca o cască, iar tivul fustei de dril era ud leoarcă. Le povesti mândră cum reuşise să oprească un taxi şi cum îl împunsese cu umbrela pe un bărbat care încercase să se urce în locul ei.

— Dar l-am luat eu. Eu l-am luat, spuse ea voioasă, şi celelalte o aplaudară.

Ploaia le înviorase. Le făcuse să uite problemele de la serviciu. Alergaseră prin vânt şi ploaie cu hainele şi cu pelerinele lor viu colorate, grăbindu-se să ajungă în locul acela plin de căldură, unde le aşteptau prietenele şi o seară întreagă cu mâncare bună şi conversaţie plăcută.

Şi Donna, cu faţa roşie de la căldura cuptorului, cu părul ei blond prins la spate cu o eşarfă de un albastru pal, care se potrivea cu taiorul ei cu pantaloni, se plimba printre ele veselă, oferindu-le vinete toscane pe felii crocante de pâine prăjită, umplându-le paharele cu cidru acidulat din cana de ceramică pe care o adusese Cynthia.

— Un produs special din gama Nightingale’s de Ziua Recunoştinţei, spuse ea mândră. Poţi să umpli cana din nou sau să o foloseşti pentru flori. Am găsit-o în Irlanda primăvara trecută.

Sorbiră un pic de cidru. Îşi aminteau de excursia ei în Irlanda. Documentarul lui Eric despre familiile de americani din Irlanda câştigase un premiu la Festivalul de Film de la Dublin, şi Cynthia se întorsese de acolo încântată peste măsură de peisaje, de căldura oamenilor, de

discursul strălucit pe care îl ţinuse Eric înaintea evenimentului. Le adusese fiecăreia dintre ele câte un săculeţ cu levănţică înfăşurat în pânză irlandeză. Se întrebau dacă se gândeşte vreun pic la Eric în timp ce îşi bea cidrul. Se gândise vreodată că, odată despărţită de el, se despărţise şi de lumea lui încărcată de festivităţi şi premiere, marchize luminate somptuos, teatre întunecate şi tăcute, petreceri cu admiratorii? Deocamdată, Donna îşi aminti de cuvintele pe care mama ei le rostise într-o seară de iarnă, în timp ce se uita pe fereastră la zăpada care cădea încet, cu umerii încovoiaţi de oboseală şi cu faţa palidă: „Nu te măriţi doar cu un om, spusese Anne Saunders plină de amărăciune. Te măriţi cu viaţa lui”.

Donna se întrebase şi atunci şi se întreba şi acum dacă viaţa se termină odată cu căsnicia. Dacă mama ei l-ar fi părăsit pe tatăl ei aşa, cum mulţi dintre prietenii şi rudele ei o îndemnaseră să facă („Nici măcar nu ştie că eşti acolo, Anne. I-ar fi mai bine într-un azil” – sfatul pe care nu îl ceruse nimeni, şi care îi marcase copilăria, înfricoşând-o, făcea ca faţa mamei să îngheţe mută de uimire şi furie), oare atunci viaţa ei, viaţa lor, aşa cum o ştia, ar fi luat şi ea sfârşit? Când privea înapoi, ştia că acele rude şi acei prieteni aveau dreptate. Mama ar fi putut cunoaşte un alt bărbat, ar fi putut începe o nouă viaţă. S-ar fi putut bucura de timp liber, de călătorii, de prezenţa unui partener. Tristeţea ei s-ar fi şters, s-ar fi transformat într-un vag regret.

Se scutură de aceste amintiri şi se grăbi spre bucătărie. Păstrăvul în sos de vin alb şi şalote era gata, pilaful avea o culoare aurie, salata verde

garnisită cu muguri de pin era plină de prospeţime.

— Masa e gata, strigă ea, şi prietenele ei, desculţe, cu feţele luminoase şi spălate de ploaie, se strânseră în jurul mesei acoperite cu o pânză verde de olandă, cu vesela de porţelan şi tacâmurile de argint de la nunta mamei ei, pe care aceasta nu le folosise niciodată.

— O masă potrivită pentru Edith Wharton, aprecie Cynthia.

Donna zâmbi. Nu era puţin lucru să fii lăudată de Cynthia cea perfecţionistă.

— Poate pentru casa ei de vacanţă din Newport, înainte să ajungă celebră. Cu siguranţă nu îndeajuns de elegantă pentru Mount, casa ei din Berkshire sau apartamentul ei din Paris, răspunse Elizabeth acră, şi Jen îşi plecă privirea ruşinată.

De ce trebuia ca sora ei să desfiinţeze şi cel mai mic compliment? Nu era prima oară când regreta că o invitase pe Elizabeth în clubul de carte, şi acest lucru era tipic pentru relaţia cu sora ei. Întotdeauna simţise un amestec ciudat de afecţiune şi resentiment, vinovăţie şi tristeţe. Căsătoria nefericită a lui Elizabeth cu Bert şi autismul lui Adam aveau legătură cu aceste pendulări. Jen era liberă, în timp ce Elizabeth era prinsă în cursă. Când Caria, care făcuse parte din club pentru mult timp, plecase, discutaseră despre cine ar putea să o înlocuiască, şi Jen, cu oarecare ezitare, o propusese pe sora ei. „Elizabeth e pasionată de literatură”, le spusese ea prietenelor ei, care nu avuseseră nimic de obiectat. Voiau să îi facă pe plac lui Jen cea deşteaptă, lui Jen cea cu înfăţişare de zână, care era mereu atentă şi

agreabilă. Şi până la urmă, analizele şi contribuţia lui Elizabeth la discuţii se dovediseră a fi unele valoroase. Toate erau de acord cu asta. Şi Jen ştia că, deşi sora ei nu îi mulţumise niciodată pentru invitaţie, aprecia compania lor şi posibilitatea de a evada din când în când de acasă. Micile iritări care interveneau ocazional erau preţul pe care Jen era de acord să îl plătească pentru a diminua sentimentul de vinovăţie pe care îl avea încă din copilărie.

— Dar această mâncare sigur ar fi făcut cinste oricărei mese din Mount, Paris sau Anglia, spuse Trish luând o gură de păstrăv. Este delicios, Donna!

— Mulţumesc.

Donna dădu ocol mesei, umplându-le din nou paharele.

— Dar bineînţeles, Wharton nu s-ar fi îndeletnicit niciodată cu prepararea mesei. Ea excela în planificarea petrecerilor, în alcătuirea listelor cu invitaţi şi a meniului, în alegerea porţelanurilor, a tacâmurilor, a decorului, a unor astfel de lucruri.

— Cam ca Cynthia, spuse Rina mucalită. Ea ordonă şi Mae execută.

— Nu-i chiar aşa, protestă Cynthia fară convingere. Nu mă deranjează să fiu comparată cu Edith Wharton, Rina, dar hai să fim exacte. Eu am o menajeră şi bone care vin şi pleacă, şi de cele mai multe ori pleacă. Edith, cred că ar trebui să îi spunem Edith…

— Edith, strigară ele vesele, la unison, şi îşi ridicară paharele. Pentru Edith!

— Fie, continuă Cynthia, măcar cu lucrul acesta

suntem de acord. Ca să revin, Edith avea o echipă, un întreg echipaj de menajere, bucătari şi servitori. Şi eu am doi copii de care trebuie să am grijă, în timp ce Edith avea doar câinii aia mici şi dezgustători.

— Pe care îi trata ca pe copiii ei, spuse Trish. Ţineţi minte scrisoarea aceea plină de patos şi de durere pe care i-a trimis-o unei prietene când a murit câinele ei? Ai fi crezut că era distrusă de moartea propriului copil. În limbaj clinic, asta s-ar numi deviere emoţională.

— Nu ne ocupăm de chestiile clinice în seara asta, Trish, spuse Rina. În seara asta uităm de serviciu.

O aprobară dând din cap. Întâlnirile clubului de carte erau momente de respiro, oaze de linişte. Nu aveau obligaţii decât pentru cartea despre care discutau şi pentru autenticitatea ideilor pe care le schimbau.

— Am o mulţime de lucrări de corectat, dar nu vreau să mă gândesc la ele acum.

Elizabeth se aplecă să îşi mai ia o porţie de salată.

— Totuşi, Trish a pus o problemă importantă, spuse ea pe un ton meditativ pe care îl folosea, probabil, atunci când vorbea cu părinţii copiilor cu probleme. Eu sunt singura care a citit scrisoarea şi s-a gândit că lui Wharton îi lipseşte simţul realităţii? Şi de ce nu ar fi aşa? A fost trădată de soţul ei şi pe urmă de iubitul ei.

Jen evită să o privească pe sora ei. Elizabeth se gândea probabil la trădările cu care se confrunta ea însăşi – cruzimea lui Bert, boala lui Adam.

— Cel puţin, bucătarul ei nu a trădat-o

niciodată. Şi contabilul ei era probabil foarte fidel, observă Cynthia şi izbucniră în râs.

— Mi-ar prinde bine un bucătar şi un contabil, spuse Rina pe un ton plângăreţ. Într-o viaţă viitoare aş vrea să fiu Edith Wharton.

— O Edith Wharton evreică? întrebă Trish şi râseră din nou. Nu prea văd cum s-ar putea întâmpla asta. Ar trebui să respecţi toate legile kasher în bucătăria de la Mount.

— Şi Henry James te-ar fi părăsit. Sau poate s-ar fi reîncarnat şi el ca evreu, propuse Jen chicotind.

— Un evreu heterosexual. Uite un concept literar pentru tine – o nouă imagine a lui Henry James – heterosexual şi evreu, spuse Cynthia, luând încă o chiflă.

Zâmbiră. Le făcea plăcere să o vadă mâncând cu poftă. Toate observaseră că slăbise. Elizabeth puse pe ascuns o bucată de peşte în farfuria Cynthiei. Aşa îl hrănea pe Adam, aşa o hrănea uneori pe mama ei care refuza deseori mesele de la azil. Cynthia, slăbită de durere, avea şi ea nevoie de îngrijire.

— Dar dacă ar fi fost heterosexual, deci disponibil, dar evreu, deci de neacceptat, *madame* Wharton s-ar fi lipsit de el. Îi stătea în caracter să facă asta.

— Haideţi să nu o mai psihanalizăm pe biata Edith.

Donna se ridică să strângă vasele.

— Duc astea în bucătărie şi ne bem cafeaua în camera de zi. V-aţi adus cărţile?

Dădură toate din cap. Îşi aduceau mereu cărţile la întâlniri, ca să poată găsi pagina şi paragraful exact atunci când una dintre ele făcea referire la o

anumită parte din text. Şi acest lucru era considerat ca un semn al seriozităţii lor, al implicării cu care discutau despre cărţile pe care le alegeau. Se ridicară de la masă şi se strânseră în camera de zi, fiecare dintre ele cu o cană de cafea în mână şi o carte deschisă în poală.

Donna li se alătură, ţinându-şi într-o mână notiţele, iar în cealaltă, un platou de prăjituri cu fistic pe care îl puse pe măsuţa joasă de cafea. Descrise pe scurt viaţa autoarei, copilăria singuratică, capacitatea ei de a inventa povestiri de la o vârstă fragedă şi relaţia ei cu literatura, care începuse încă de când tatăl ei, care pur şi simplu o adora, o învăţase să citească.

— Iată acest pasaj, dintr-o scrisoare pe care i-a trimis-o cumnatei ei. Considera lectura un fel de „extaz secret al comuniunii”. Ce frază minunată! Exact aşa am simţit şi eu când am descoperit cărţile şi povestirile, când am început prima dată să le ascult, în timp ce mama mea gătea, când am început să le citesc singură. Ţin minte cum mama urca la mine în dormitor să se asigure că am lumina stinsă, iar eu deschideam uşa şi citeam în raza de lumină care venea de pe hol. Nu voiam să renunţ la acea comuniune despre care vorbeşte Wharton. Nu voiam să fiu din nou singură.

Vocea Donnei era plină de tristeţe. Aproape involuntar se uită la poza mamei ei din ziua căsătoriei, care era aşezată în biblioteca ei – Anne, ca şi Donna, avea părul blond şi un profil puternic, tatăl ei era robust şi sănătos, dar ea îl cunoscuse doar atunci când era slăbit, secat de răni şi de amintiri. Prietenele ei îi urmăriră privirea.

Tăcea căzută pe gânduri, Cuvintele scriitoarei le

atinseseră o coardă sensibilă. Şi ele înţelegeau acel „extaz secret" care le scăpase de singurătate, o recunoaştere a sentimentelor şi gândurilor împărtăşite.

— Mă întreb dacă simţea acelaşi lucru în legătură cu scrisul, cugetă Rina. Când vorbea despre scris, stăruia mereu asupra efortului pe care îl presupunea, a epuizării pe care i-o provoca.

— Şi cum o înşelau editorii ei, interveni Elizabeth. Era mereu preocupată de bani. Şi chiar nu avea nevoie de bani. Mai întâi tatăl ei şi apoi mama îi lăsaseră o avere substanţială, iar mai târziu îi picase şi o moştenire neaşteptată din partea unui văr îndepărtat.

Donna îşi consultă notiţele.

— Moştenirea aia se ridica la 120 000 de dolari. O sumă impresionantă în 1885, probabil echivalentul a câteva milioane astăzi. Aşa că, da, obsesia ei pentru bani este ciudată.

— Nu e chiar aşa. Banii i-au adus libertatea, vorbi Cynthia pe un ton hotărât, ca şi cum ar fi afirmat lucruri de necontestat. I-au dat posibilitatea să fie independentă, să ia decizii, să călătorească. Iar în cele din urmă, i-au permis să divorţeze de Teddy Wharton. Indiferent de păcatele lui, Edith nu ar fi putut să divorţeze dacă nu ar fi avut bani şi posibilitatea de a face chiar mai mulţi. Am avut o – făcu o pauză, ca şi cum ar fi căutat un cuvânt, şi apoi continuă – o cunoştinţă, o femeie al cărei soţ avea o amantă, o familie secretă. Îi dezamăgise pe ea şi pe copiii lor, transformase toată viaţa lor într-o minciună. Dar ea era prinsă în cursă. Nu putea divorţa de el pentru că nu avea nici bani, nici slujbă. Viaţa ei m-

a făcut să îmi promit că voi putea întotdeauna să mă întreţin singură – nu că aş fi crezut că asta va fi necesar vreodată –, dar acum…

Vocea i se stinse, obrajii îi ardeau şi, când luă ceaşca de cafea, aceasta îi tremură pe farfurioară până reuşi să îşi controleze mâinile.

Donna se uită la Jen, Rina şi Trish, şi toate se gândiră la acelaşi lucru. „S-ar fi putut despărţi Cynthia de Eric dacă nu ar fi avut bani, dacă nu ar fi avut un venit sigur şi substanţial? Fără bani, fără posibilitatea de a câştiga foarte bine, ar fi fost şi ea ca acea cunoştinţă, prizoniera unei căsnicii mincinoase?

Elizabeth îşi învârti verigheta, şi-o scoase de pe deget şi apoi şi-o puse la loc.

— Totuşi, ar fi putut câştiga procesul împotriva lui Teddy Wharton chiar dacă nu ar fi avut bani. Ar fi obţinut un fel de pensie alimentară. Avea toate motivele să îl părăsească. O înşela, delapidase bani din conturile ei şi îi cheltuise cu prostituatele, era un playboy care trăia separat de ea, care nu muncise niciun an în viaţa lui, argumentă Donna. Problema nu este că a divorţat de el, ci că a stat cu el în toţi acei ani. Nu avea prea mare respect faţă de instituţia căsătoriei. Într-o scrisoare spune cât de tare o strâng legăturile căsătoriei. Ai crede că nu ar fi avut nicio problemă să se elibereze de asemenea legături. Nu era o persoană religioasă, deci acest lucru nu ar fi împiedicat-o să o facă. Aşa că, întrebarea mea este cum de a putut să continue să trăiască alături de Teddy Wharton, care nu îi oferea absolut nimic – nici iubire, nici copii, nici sprijin material?

— Poate pentru că nimic din ceea ce făcea nu o

surprindea, sugeră Trish. Îi suportase comportamentul, nebunia, mai degrabă, încă din prima zi de căsnicie. Probabil că intuise toate aceste lucruri despre el chiar la prima lor întâlnire, dar crezuse că va face căsnicia lor să meargă. Totuşi, la fel ca Donna, şi eu sunt uimită. Când a văzut că asta nu e posibil şi că nu exista nimic care să îi ţină împreună, de ce i-a luat douăzeci şi opt de ani ca să divorţeze? Chiar şi cea mai speriată şi nevrotică femeie i-ar fi înmânat actele de divorţ. Am întâlnit o pacientă în situaţia asta în timpul cursurilor de pregătire.

Cynthia se aplecă în faţă, răsfoind cu nerăbdare biografia lui Wharton, pe care o adusese cu ea.

— Pentru că, după douăzeci şi opt de ani, paharul s-a umplut în sfârşit. Pentru că el s-a schimbat în mai rău şi ea a înţeles că nu mai poate suporta lucruri aşa ca altădată. Se întâmplă. Oamenii se schimbă. Gradul de toleranţă se schimbă. Bărbatul cu care te-ai căsătorit s-ar putea să nu mai fie acelaşi cu soţul cu care trăieşti zi de zi. Pe scurt, omul pe care l-ai cunoscut acum o vreme nu mai există.

Vorbise repede, răspicat şi fără ezitare. Ele se întrebau dacă Cynthia vorbise despre Edith şi Edward Wharton sau despre propria căsătorie. Incomodate de vorbele ei, de gândurile lor, îşi feriră privirea, şi ea, parcă sesizându-le stânjeneala, se ridică brusc şi dispăru în baie.

Se întoarseră îndată la discuţie şi Donna le citi scrisoarea care o impresionase.

— Scrisoarea pe care i-a scris-o iubitului ei, Morton Fullerton, m-a emoţionat foarte tare, spuse ea. Cumva, ştia încă de la început că

aventura lor era condamnată, dar nu i-a fost teamă să se arunce în vâltoarea ei, să călătorească împreună cu el şi chiar să îl invite la Mount.

— Şi chiar să îi dea sfaturi despre cum ar trebui să procedeze cu o fostă amantă, spuse Elizabeth. Ceea ce înseamnă că ştia exact ce fel de om este, un om nestatornic, în care nu poţi avea încredere. Una este să începi o relaţie cu cineva fără să îi ştii defectele şi alta este să fii conştientă de ele, şi totuşi să le ignori.

Tonul ei era dur, acuzator, şi Jen, privind-o pe sora ei, crezu că Elizabeth pleda pentru propria iertare, pentru absolvirea propriilor greşeli. Se măritase cu Bert prea repede. Nu avusese timp să cunoască partea întunecată a comportamentului său plin de toane, resentimentele care declanşau izbucnirile de furie iraţionale, toate având-și sursa în ruşinea şi suferinţa pentru autismul lui Adam. Nu avusese şansa de a descoperi asta dinainte. Ca întotdeauna, se credea o victimă, acceptându-şi cu ostentaţie şi cu amărăciune căsătoria şi maternitatea lovite de suferinţă.

Observă însă că Elizabeth o ţintuia pe ea cu privirea, strâmbându-şi buzele în acel rânjet sarcastic pe care Jen i-l cunoştea încă din copilărie. Înţelese, cu un fior, că bărbatul pe care Elizabeth îl descrisese nu era soţul ei, ci Ian, şi femeia pe care o descrisese era ea. Şi de aici, urmarea. Elizabeth o acuza constant pe Jen că este slabă, că ignoră greşelile lui Ian, lipsa lui de responsabilitate. Îşi feri privirea, cuprinsă de acea furie familiară pe care şi-o înăbuşise toată copilăria. „La naiba cu Elizabeth! se gândi ea. La naiba cu ea! De ce oare am invitat-o să se alăture

clubului de carte?” Şi Elizabeth, zâmbind cu superioritate, îşi întoarse privirea.

— Dar ştia foarte bine ce face, insistă Trish. Era alegerea ei. Era cinstită atât cu ea însăşi, cât şi cu Fullerton.

Răsfoi în grabă paginile cărţii.

— Uite ce îi scrie în 1909: „Singura mea teamă este că iubirea mă va orbi şi că inima mea îmi va şopti *mâine* când conştiinţa mea va spune *azi*”. Este un lucru destul de îndrăzneţ să îi scrii asta iubitului tău. Dar era o femeie obişnuită să îşi asume riscuri.

— Pentru că era puternică şi conştientă de propriile forţe, adăugă Rina. Şi avea şi banii, şi talentul necesare să îi susţină această forţă. Dar îmi place că atunci când se desparte de el, îi scrie: „Cred că merit mai mult de-atât”. E o gândire destul de emancipată pentru o femeie din acea epocă.

— Şi chiar pentru o femeie din ziua de astăzi. Recăpătându-şi stăpânirea de sine, Cynthia revenise la discuţie, cu faţă proaspăt spălată, cu părul arămiu dat pe spate. Sunt prea multe femei care nu sunt conştiente de valoarea lor. Am descoperit lucrul ăsta când am făcut o campanie pentru Nightingale’s. „Cumpără-l. ÎI meriţi. Ţi se cuvine.” Consultanţii noştri în publicitate mi-au spus că sunt foarte multe femei în lumea asta care nu cred că merită ceva.

— Este în regulă pentru o campanie publicitară, spuse Trish. Dar nu mă văd spunându-i asta unei femei care vine la mine pentru că are probleme în căsnicie. Ce-ar trebui să îi spun? „Divorţează de el. Meriţi mai mult. Ţi se cuvine mai mult.” Nu

este vorba despre Oii of Olay, ci despre viaţa ei. Nu aş putea să îi spun asta.

— De ce nu? întrebă Cynthia cu calm, în timp ce îşi umplea din nou ceaşca de cafea. Dacă ăsta e adevărul…

Donna se ridică în picioare; îi sclipeau ochii şi se înroşise la faţă.

— Pentru că nu toate soluţiile sunt aşa de simple. Dacă ar fi fost, mama mea ar fi trebuit să divorţeze de tatăl meu în ziua în care s-a întors din Coreea, pentru că ştia foarte bine cum avea să fie viaţa ei de atunci încolo. Urma să fie soră medicală, nicidecum soţie, avea să îngrijească un bolnav. Şi totuşi a rămas măritată cu el şi a avut grijă de el până în ziua în care a murit, deşi, la fel ca şi Wharton, ştiuse că merită mai mult. Şi chiar merita. Dar nu s-a gândit doar la ea. S-a gândit la el şi la mine şi – chiar dacă nimeni nu mai foloseşte azi cuvintele astea – s-a gândit să îşi facă *datoria.* Şi a plătit preţul care i s-a cerut. Nu a apucat să îşi trăiască viaţa. Şi apoi, când el a murit, nu a mai vrut să trăiască nici ea. Era epuizată. El era mort, iar eu plecasem de acasă. În noaptea dinaintea morţii a vorbit la telefon cu mătuşa mea. „Sunt obosită, i-a spus. Sunt prea obosită să mă scol în fiecare dimineaţă şi nu am niciun motiv să o fac. Vreau doar să mă odihnesc.”

Îşi reţinu lacrimile şi se întoarse din nou spre fotografia de la nuntă, pe care o găsise pe noptieră în dimineaţa de după moartea mamei sale, aşezată cu grijă alături de cele cinci flacoane de somnifere goale şi de biletul scris cu cerneală violet rezervată pentru meniuri şi reţete. Biletul în care îi cerea Donnei să o ierte şi să o iubească în

continuare, şi în care îi spunea unde erau testamentul ei, actele de la bancă şi unde ascunsese obligaţiunile de economii. Doar Rina ştia despre acel bilet, doar Rina ştia despre acele flacoane goale.

Donna luă fotografia în mână, o puse la loc, iar prietenele ei observară că începuse să plângă. Îi evitară privirea, tulburate. Credeau că se cunosc bine, că sunt suficient de apropiate încât să îşi ştie poveştile de familie. Ajunseseră la vârsta la care moartea părinţilor lor era dureroasă, dar nu neobişnuită. Mamele şi taţii în vârstă se îmbolnăveau, mureau de cancer, erau ucişi în accidente. Mama Donnei murise deja când ea se alăturase clubului de carte, şi acum, pentru prima oară, se întrebară cum murise Anne Saunders. Îşi dădură seama că intimitatea dintre ele avea limite. Durerea inexplicabilă a Donnei le uimise tot aşa cum o făcuseră cuvintele Cynthiei, atât de hotărâte, de neînţeles. Priveau cum Rina se ridică şi o îmbrăţişă pe Donna, în timp ce Jen îi aduse un pahar de apă şi îi oferi un şerveţel. Bău paharul, îşi şterse ochii şi zâmbi timid, cerându-şi parcă scuze, dar veselia din acea seară dispăruse. Se simţeau confuze şi neajutorate.

Trish fu aceea care, ajutată de abilităţile profesionale, le conduse înapoi pe terenul sigur al romanului. Reluară discuţia cu calm, şi, după câteva clipe, Donna dispăru în bucătărie şi se întoarse câteva minute mai târziu, calmă şi cu machiajul refăcut, aducând un platou cu pere mici, roşii-aurii, pe care le aşeză pe măsuţa de cafea, încercând să restabilească atmosfera relaxată.

Rapid, urmând scenariul prestabilit al

întâlnirilor lor, Trish făcu un rezumat al romanului. Deşi citiseră toate *Reciful,* o ascultară atente în timp ce vorbea despre Darrow, tânărul diplomat gata de însurătoare, şi despre întâlnirea lui întâmplătoare la Paris cu fata sărmană care era Sophy Viner. Descrise scurtul lor interludiu, care dusese în mod inexplicabil la amânarea călătoriei spre adevărata sa dragoste, Anna Leath, şi apoi reapariţia lui Sophy ca guvernantă a fiicei Annei şi logodnică a fiului ei vitreg.

Din când în când, celelalte membre ale clubului o întrerupeau. Cynthia era de părere că descrierea amănunţită a ţinutelor lui Sophy Viner era importantă. Rina făcu speculaţii despre familia ei, despre situaţia ei financiară. Elizabeth se întrebă cine era sora misterioasă al cărei nume nu era menţionat.

Discuţia lor, ca întotdeauna, era pasionantă. Nu erau cititoare obişnuite, voyeuri intelectuali. Cărţile le captivau, erau la fel ca realitatea, se adânceau în vieţile personajelor, în nuanţele naraţiunii. Schimbau idei, făceau analize.

„înţeleg ce vrei să spui."

„Nu m-am gândit niciodată la asta."

Cădeau de acord şi se contraziceau. Râdeau şi suspinau.

— Mi-a plăcut cartea, spuse Elizabeth, dar chiar şi aşa mi s-a părut prea lipsită de autenticitate. Sunt prea multe coincidenţe. Din toate proprietăţile din Franţa, Sophy Viner ajunge tocmai la Givre, casa Annei Leath.

— Dar cum ar fi putut fi construită povestea, dacă nu aşa? întrebă Donna. Nu ar fi existat nicio intrigă în C*asablanca* dacă lise nu ar fi apărut în

barul lui Rick. Cum era replica aia grozavă a lui Bogey – „Dintre toate barurile din lumea asta, a trebuit să îl alegi pe ăsta?” Cam aşa ceva. Aşa funcţionează ficţiunea. Şi câteodată şi viaţa reală. L-am întâlnit pe Ray la o conferinţă în San Francisco şi, două săptămâni mai târziu, a apărut la o petrecere la New York. Nu e nimic plănuit. Doar coincidenţe. Deci Darrow o întâlneşte pe Sophy la Paris, şi câteva luni mai târziu, ea apare la Givre. Acelaşi lucru. Cred că nici Wharton nu ştia cum avea să dezvolte intriga. Niciuna dintre scrisorile ei către editori nu descria poveştile pe care urma să le scrie. Nu le propunea subiecte.

— Cât din viaţa personală a lui Wharton credeţi că se reflectă în *Reciful*? întrebă Trish.

Era genul de întrebare care îi plăcea Rinei, o întrebare pe care o punea frecvent studenţilor ei mai luminaţi. Era obsedată de motivaţia acţiunilor, acel „de ce” din viaţa oamenilor, „de ce-ul” propriilor decizii. De ce o femeie bine îmbrăcată fură o poşetă scumpă pe care, evident, îşi permitea să o cumpere? De ce a ales Sylvia Plath să se sinucidă în acea noapte? De ce alesese ea însăşi să îşi crească singură copilul, când avea şi alte variante? De ce optase Edith Wharton cea fără copilărie pentru un roman în care o văduvă alege să îşi facă datoria de mamă în detrimentul vieţii ei amoroase?

Se aplecă şi căută prin colecţia de scrisori, oprindu-se în final la una din care voia să citeze.

— Uite o scrisoare pe care i-a scris-o lui Bernard Berenson, în timp ce lucra la *Reciful.* Presupun că el o întrebase dacă e o scriere autobiografică, iar şi ea i-a răspuns astfel: „Ţine mine că nu eu sunt

acolo, deşi eu sunt cea care scrie”, citi Rina. Deci cred că răspunsul la întrebarea ta, Trish, este da şi nu, şi poate. Un scriitor se lasă absorbit de munca lui, este când foarte aproape, când detaşat de caracterul personajelor pe care el sau ea le creează până ce graniţele dintre autor şi subiect se estompează. Ţineţi minte cum spunea Flaubert: „*Maclame Bovary, c’est moi”*? Wharton ar fi putut spune: „Anna Leath, c’est moi”. Nu viaţa ei reală s-a revărsat în opera sa, ci viaţa ei imaginară.

Se aşează la loc, luă o pară şi muşcă, satisfăcută de răspunsul ei.

— Cred că şi Flannery O’Connor spunea ceva similar: „Scriu ca să ştiu ce gândesc”, spuse Elizabeth gânditoare.

Jen o privi pe sora sa cu admiraţie, iar celelalte dădură din cap, aprobând-o. Aşa îşi demonstra Elizabeth calităţile, prin aceste fărâme eclectice de cunoştinţe literare pe care le amesteca în tocana discuţiilor lor, ca un bucătar talentat care adaugă un ingredient secret. De aceea îi apreciau prezenţa şi îi tolerau cinismul şi acea aură depresivă care o urma oriunde ar fi mers. Nu o plăceau, dar o respectau.

— Poate că ar trebui să devin scriitoare ca să ştiu ce gândesc, spuse Cynthia. Şi aşa poate voi şti ce fac şi de ce fac acel lucru, zâmbi ea tristă.

— Păi nu ştii? o întrebă tăios Trish.

— Câteodată, da, câteodată, nu, recunoscu Cynthia. Sunt zile în care mă simt ca Anna Leath. Într-o zi voia să se căsătorească cu Darrow. A doua zi voia să se despartă de el. Înainte şi înapoi, înainte şi înapoi. Ca şi cum ar fi jucat un joc de ping-pong cu propriile emoţii. Şi ceea ce făcuse

Darrow nu era ceva îngrozitor. Cel puţin, nu intenţionase să rănească pe nimeni. Se încurcase cu Sophy Viner pentru că dorise să fie bun cu ea. Nu prezenta niciun pericol.

— Vrei să spui că tu însăţi oscilezi asupra unei decizii de la o zi la alta? întrebă Jen cu o voce foarte blândă, de parcă orice schimbare de ton putea pune capăt acestor confesiuni timide din partea Cynthiei.

Dar Cynthia dădu doar din cap, tristă, şi îşi apăsă arătătorul pe buze, ca un copil care îşi dă seama că vorbise ce nu trebuie, dezvăluind un secret pe care jurase să îl păstreze.

Prietenele ei se priviră stingherite. Cuvintele Cynthiei, oricât de criptice, făceau posibile noi supoziţii, dădeau naştere la speculaţii pe care nu le luaseră în calcul. Stăruise asupra faptului că Darrow nu rănise pe nimeni, că nu reprezenta niciun pericol. „Oare Eric era periculos, rănise pe cineva?” Se gândiră la tipul de ameninţare pe care îl putea reprezenta – fizic, emoţional, sexual. Oricare dintre aceste pericole putea fi luat separat sau împreună cu celelalte. Dar tăcură, supunându-se regulilor pe care le impusese Cynthia. Şi Cynthia, ca şi cum ar fi dorit să se pună la adăpost de curiozitatea lor, lucru pe care îl făcuse foarte bine până atunci, se uită la ceas şi sări în picioare.

— Ce târziu s-a făcut, nu mi-am dat seama. I-am promis lui Mae ca o să ajung acasă devreme. Nu poate să adoarmă dacă nu sunt acasă, pentru că dormitorul ei e foarte departe de cel al gemenelor şi nu le poate auzi, iar Ingrid, noua bonă, e o nulitate în materie de copii. Scuze, dar trebuie să mă grăbesc. Să mă sune şi pe mine cineva să îmi

spună ce trebuie să citim pentru data viitoare şi unde ne întâlnim.

Se grăbi în dormitor să îşi recupereze servieta şi pelerina. După o secundă, Jen o urmă, închizând uşa în urma ei.

O privi în timp ce îşi încălţa pantofii şi scotocea după servietă.

— Cynthia, spuse Jen încet. L-am văzut pe Eric. Cynthia înlemni. Se holbă la Jen.

— Şi? întrebă ea, abia mişcându-şi buzele.

— Eram pe stradă şi a venit la mine. A zis că vrea să ne întâlnim, să vorbim. Nu am vrut să fac asta fără să vorbesc cu tine mai întâi.

Nu îi spuse Cynthiei că Eric era în faţă la Nightingale's atunci când a abordat-o, că ochii săi erau plini de tristeţe şi vocea îi tremura, că nu suportase ideea de a-l refuza.

— Apreciez lucrul ăsta, spuse Cynthia. Dar nu am niciun drept să îţi cer să nu te întâlneşti cu el. Este decizia ta.

Îşi aruncă pe umeri pelerina de ploaie aurie şi îşi aranjă pe cap gluga care abia acoperea părul ei de culoarea focului. Cu mâna pe clanţă se întoarse spre Jen.

— Nu aş fi prea încântată să te vezi cu el, dar poate, cine ştie, va fi de ajutor.

Şi înainte ca Jen să apuce să îi răspundă, plecă. Jen o privi pe Cynthia trecând prin camera de zi, făcându-le cu mâna în semn de rămas-bun şi ieşind pe uşă, gândindu-se în tot acest timp cum ar fi putut fi de ajutor întâlnirea ei cu Eric. Şi-o închipui pe Cynthia cum avea să între în casa cu covoare moi, cu mirosul de trandafiri galbeni umplând aerul, cu cărţile noi în coperte frumoase

aşezate cu grijă pe măsuţa de cafea din lemn de mahon. Cum avea să urce în vârful picioarelor în dormitorul unde dorm fetele ei, cu părul lor de aramă răsfirat pe pilota de culoarea mentei, decorată cu imagini ale broscoiului Kermit. Şi apoi avea să se ducă în camera ei, cu patul imens în care urma să doarmă singură, cu radioul în surdină pentru că, îi spusese lui Jen, nu putea să suporte liniştea asurzitoare a nopţilor ei singuratice.

Femeile se strânseră din nou în jurul mesei din sufragerie, iar Donna le umplu cănile cu cafea proaspătă, fără cofeină.

— Cred că Cynthia are îndoieli, spuse Rina. Este clar că nu mai era aşa de sigură pe ea precum părea prima oară când ne-a spus vestea.

— Nu are cum să-i fie uşor. Să fie din nou singură, după atâţia ani petrecuţi împreună cu Eric. Eu nici nu sunt de atâta vreme cu Ian, dar nu îmi pot imagina cum ar fi să ajung acasă şi să nu găsesc pe nimeni, murmură Jen.

— Nu e un argument suficient să rămâi căsătorit sau într-o relaţie, ripostă Elizabeth. Poţi să fii mai singură într-o relaţie nefericită decât dacă ai fi pe cont propriu. Independenţa înseamnă libertate.

Încă o dată îşi răsuci verigheta pe deget. Independenţa pe care sperase să o capete atunci când se căsătorise fusese o iluzie. Nu era liberă. Nu avea să fie niciodată liberă. Era ostatica nevoilor fiului ei, a pretenţiilor soţului ei. Jen, cel puţin, nu era prinsă în cursă. Ian era o lipitoare care îi cheltuia banii fără să contribuie cu nimic, dar măcar Jen putea să scape de el în orice clipă. Deşi Jen părea că acceptase situaţia asta

neplăcută fără să opună vreo rezistenţă, Elizabeth nu se păcălea în privinţa ei. Sora ei ştia cum să supravieţuiască din punct de vedere emoţional, arma ei preferată era acceptarea tacită a situaţiei.

— Dar Cynthia şi Eric păreau făcuţi unul pentru celălalt, spuse Trish. Se completau. Mă întreb ce-a vrut să spună cu treaba aia, că

Darrow nu reprezenta niciun pericol. Sigur se gândise la Eric, dar ce fel de pericol prezintă Eric?

Râsul amar al Rinei fu înăbuşit de discuţia care invada camera. Ideile care le dăduseră târcoale în timp ce Cynthia vorbise zburau acum peste masă sub forma unor bule cu replici ca în benzile desenate, ciocnindu-se uneori din cauza grabei cu care lucrurile se cereau a fi rostite. Ridicau vocile agitate, trebuiau să afle, să înţeleagă. Şi, pentru că nu cunoşteau faptele, trebuiau să le ghicească. „De ce, şi iar de ce?”

— A făcut referire la un pericol, spuse Elizabeth. Poate că Eric le-a abuzat fizic pe fete sau chiar şi pe ea. Sau poate a aflat despre acte de violenţă din trecutul său, poate dintr-o altă relaţie. A apărut o fostă iubită. Aceasta a făcut acuzaţii la adresa lui. Şi ea a început să se teamă că purtarea lui violentă ar putea reveni.

— Un scenariu cam exagerat, spuse Trish sarcastică. Şi eu, una, nu îl găsesc credibil. Întotdeauna l-am considerat pe Eric foarte amabil, poate mult prea amabil. Dar părea mereu că se luptă cu depresiile, mai ales când făcea pauză între filme. Mi-a spus odată, când terminase documentarul despre morarii din Carolina de Sud, cel care i-a adus premiul criticilor de film, că nu se putea bucura de succesul lui pentru că deja era

înspăimântat că nu mai are alte idei. Poate că Cynthia a văzut în acele depresii o ameninţare pentru copiii săi, un pericol emoţional. Am avut un pacient care suferea de depresie cronică, iar soţia sa a înaintat actele de divorţ imediat ce i-am comunicat diagnosticul. Nu aş vrea să-mi cresc copiii într-o atmosferă dominată de depresie, spuse ea, şi nu pot să o condamn.

— Copiii supravieţuiesc părinţilor depresivi, spuse Donna iritată.

Din nou ochii ei se opriră asupra fotografiei mamei sale, din nou

Rina îi atinse mâna, dorind să o aline şi să o protejeze.

— Nu cred că Cynthia vede depresia ca pe un pericol – ca pe ceva care să o facă să spună că nu mai suportă să stea în aceeaşi casă cu el încă o noapte. Trebuie să fie vorba despre altceva.

— E un caz la mine în şcoală acum, spuse Elizabeth. M-am ocupat de el împreună cu cei de la Protecţia Copilului. Un copil al cărui tată naviga pe sitc-urile cu pornografie juvenilă. Asistentul social a considerat acest lucru îndeajuns de grav încât mama copilului să fie îndreptăţită să îi ceară să plece din casă şi să obţină un ordin de restricţie împotriva lui.

Jen se simţi dintr-odată cuprinsă de furie. Ciocăni cu linguriţa enervată în cana de cafea şi când începu să vorbească, vocea îi tremura.

— Uitaţi-vă la noi. Parcă suntem nişte vulturi care dau târcoale unor cuvinte putrezite. Deci Cynthia a spus „pericol”. A spus „a răni”. Dar asta e tot ce a spus, şi noi ne bălăcim în tot felul de insinuări, în suspiciuni care nu au niciun temei,

vorbim despre abuz fizic, perversiuni sexuale pe internet. ÎI ştim pe Eric de ani de zile. Nu a fost el tot timpul drăguţ cu noi? Generos, amabil? Unde vrem să ajungem cu toate astea şi de ce?

Tăcură. Acuzaţiile ei erau îndreptăţite şi nu aveau ce explicaţie să dea. Nu se puteau scuza pentru că ştiau că nici acum curiozitatea nu o să le dea pace, că vor continua să jongleze cu întrebările şi cu răspunsurile, că acea căutare a adevărului în legătură cu Cynthia se transformase cumva într-o căutare a adevărului din propriile vieţi, într-o analiză a propriilor decizii, a modului în care vedeau lucrurile. Se simţeau înşelate. Cynthia şi Eric se învârtiseră în jurul orbitei lor ani de zile, erau cele mai luminoase stele din constelaţia lor – avioane particulare, invitaţii la petreceri strălucitoare şi la premiere, stând alături de ele zâmbitori la mese aranjate cu gust, cu argintărie, cristaluri şi flori atât de proaspete, că aveau încă picături de rouă pe petale – Cynthia şi Eric, cuplul de aur, invidiaţi de toată lumea. Cum de se înşelaseră atât de tare? Iar dacă se înşelaseră astfel în legătură cu Cynthia şi cu Eric, cât de legitime erau celelalte judecăţi pe care le făceau, cât de sigure erau celelalte relaţii ale lor? întrebarea lui Jen le speriase. Dacă ar fi fost să îi răspundă, ar fi însemnat să îşi dezvăluie propriile slăbiciuni şi temeri.

— la mai termină cu astea, spuse Elizabeth în cele din urmă. Nu mai face pe sfânta, Jen. Eşti prinsă în povestea asta cu Cynthia-şi-Eric la fel ca noi. Sau poate mai mult, pentru că tu te întâlneşti cu Cynthia mai des decât noi. Lucrezi pentru ea. Poate te simţi obligată să fii loială faţă de ea

pentru că e cea care îţi semnează cecurile şi, până o să apară Ian în Art *News,* ai nevoie de banii ăştia. Dar nu vrei să faci mare caz de chestia asta. Nu e stilul tău. Nu a fost niciodată.

Jen se înroşi şi se ridică de la masă. O ignoră pe sora ei şi adună farfurioarele şi platourile cu prăjituri, devenind dintr-odată ocupată. Donna dădu ocol mesei, reumplându-le ceştile. Celelalte, stânjenite de răutatea lui Elizabeth, îşi dădeau de la una la alta zahărul şi frişca, părând foarte concentrate. Rina o lăudă pe Donna pentru mâncare. Trish o rugă să îi dea reţeta pentru pişcoturile cu fistic.

— Lui Mandy îi place fisticul. Şi lui Jason, adăuga ea după o scurtă pauză. Aminti de numele soţului său, dorind să îşi reamintească sieşi şi prietenelor ei că propria căsnicie este intactă.

— Căutăm o casă de vacanţă cu o bucătărie mare, mai spuse ea. Vreau să mă apuc de gătit şi de copt prăjituri, presupun că asta e din cauză că mă ocup toată ziua de pacienţi bulimici sau anorexici.

Râse, autoironică, dorindu-şi ca şi celelalte să se amuze.

— Eu caut un apartament cu un dormitor în plus, spuse Rina. Nu mă interesează nicio casă de vacanţă. Vreau să dorm şi eu fără să fiu nevoită să desfac mereu canapeaua. Credeţi că Wharton ştia ce e aia o canapea extensibilă?

Izbucniră în râs şi tensiunea dintre ele dispăru.

— Trebuie să plec, spuse Elizabeth. Bert probabil mă aşteaptă pentru că trebuie să ne sune terapeutul lui Adam. Ce citim data viitoare şi unde şi când ne întâlnim?

Îşi deschiseră calendarele de buzunar şi PDA-urile.

— După Ziua Recunoştinţei. Înainte de Crăciun, decise Trish imediat şi stabiliră o întâlnire pentru mijlocul lui decembrie. Cred că este rândul tău să fii gazda, Jen.

— Grozav, fu de acord Jen.

— Dacă nu îţi convine, putem merge la mine, Jen, spuse Elizabeth, şi ele înţeleseră că acesta era felul ei de a îndrepta lucrurile, de a restabili echilibrul.

— Mulţumesc, dar e în regulă, răspunse Jen pe un ton amabil.

Jen, care evita mereu confruntările, nu era deloc ranchiunoasă.

— Tu alegi autorul şi cartea, Jen, strigă Donna din bucătărie.

— Povestirile lui Shirley Jackson. *Loteria* şi *Viaţa printre sălbatici.* Le-am luat la schimb împreună cu un teanc întreg de cărţi vara trecută, când a trebuit să stau cu Ian în Rhode Island. El a pictat şi eu am citit toate cărţile astea tipărite pe hârtie proastă, toate mirosind a ocean şi multe dintre ele având pagini lipsă. Dar cele cu Shirley Jackson erau intacte.

— Bine. Rămâne Shirley Jackson şi ne întâlnim la Jen.

Ca de obicei, Trish era responsabilă cu organizarea.

— Îi spun eu Cynthiei, spuse Jen.

— Bine. Şi cred că e important să fim toate alături de ea. Poate o invităm la cină, poate îi mai scapă câte ceva. Are nevoie de sprijinul nostru în acest moment.

Trish îşi reluase rolul de psiholog, dar nu fură deranjate de asta. Dădură din cap în semn că sunt de acord. Se deciseră să o sune fiecare pe Cynthia, să îi ofere timpul şi sprijinul lor, să îi pună doar întrebări care să nu o deranjeze şi să poarte discuţii absolut banale. Bunătatea şi curiozitatea lor se împleteau în acele telefoane plănuite cu grijă la ore când gemenele dormeau şi Cynthia putea discuta în voie.

Îşi închiseră calendarele şi PDA-urile. O ajutară pe Donna să strângă masa şi îşi luară genţile şi hainele. Donna le conduse până la uşă. Ploaia se oprise şi o adiere de prospeţime tremura în aerul a, nopţii. Îi făcură cu mâna Donnei în timp ce coborau treptele casei, grăbindu-se să plece spre alte locuri. Le făcu şi ea cu mâna şi apoi intră în casă.

Singură în bucătărie, deschise CD-playerul şi strânse resturile de mâncare şi curăţă farfuriile, pierdută din nou în povestea lui Lily Bart. Ascultă singura replică ce exprima acuzaţia lui Wharton faţă de eroina ei fără noroc. „Lily se simţi uşurată la moartea tatălui ei”. Sună telefonul, dar nu răspunse. Se identificase total cu Lily Bart, ea nu îi judeca reacţia în faţa morţii tatălui ei. Donna se simţise şi ea uşurată când tatăl ei murise, vinovată, dar uşurată. Doar moartea mamei ei o afectase cu adevărat.

Telefonul sună din nou, dar nici de data asta nu se duse să răspundă. Probabil că era Tim, care suna deseori doar ca să îi spună noapte bună, sau Raymond, care o suna când nu putea să doarmă. Iubiţii ei care nu îi impuneau constrângeri, asemenea lui Morton Fullerton, iubitul lui Edith

Wharton, voiau să îşi facă simţită prezenţa chiar şi când nu se aflau lângă ea. Închise telefonul şi se întrebă dacă nu cumva *Casa bucuriei* se număra printre romanele pe care mama ei le asculta în bucătăria călduroasă, mirosind a condimente, şi a cărei uşă era mereu încuiată din cauza tatălui său care umbla fără rost dintr-un capăt în altul al casei. Lacrimile nestăpânite i se rostogoleau pe obraz în timp ce îşi scufunda mâinile în chiuveta plină cu apă şi detergent.

Capitolul patru

Lui Jen nu îi plăcea *Loteria.* O citise în facultate şi îşi amintea că o tulburase într-un mod straniu. Când o recitise vara trecută pe plaja din Rhode Island, în timp ce Ian picta şi soarele intra şi ieşea din norii purtaţi de vânt, umbrind paginile antologiei vechi, simţise o furie vagă. Lumea lui Shirley Jackson era al naibii de apăsătoare; ignoranţa şi răutatea făceau pereche în povestirile al căror sfârşit însemna mereu tristeţe şi singurătate. Totuşi, povestea o intrigă şi, ajungând la finalul ei, ştiu că îşi doreşte să o discute la clubul de carte, să asculte interpretarea prietenelor ei şi să le vadă reacţiile faţă de opera lui Jackson.

Acum o citea încă o dată ca să se pregătească pentru întâlnirea clubului, stând pe divanul lor dezordonat. Purta cămaşa pătată de vopsea pe care o dezbrăcase Ian cu câteva momente mai devreme şi, citind, îşi trecea mâna prin părul negru încă ud de la duş. Din când în când, îi arunca o privire lui Ian, care stătea în faţa

şevaletului cu pieptul gol, plimbându-şi leneş pensula pe pânză. *Primăvara* din *Anotimpurile* lui Vivaldi curgea spre final în timp ce citea ultimele paragrafe înspăimântătoare din *Loteria.* Încă o dată sfârşitul o enervă şi azvârli cât colo cartea, care ateriză încet la picioarele lui Ian.

El se întoarse mirat.

— Hei, spuse. Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Trebuie să prezint cartea la următoarea întâlnire a clubului şi nu ştiu de unde să apuc povestirea asta groaznică.

Luă cartea de pe jos şi se duse la biroul ei. Fără o ţintă anume, apucă o bucată de cărbune şi începu să mâzgălească o planşă, încruntată, văzu că mâzgăleala se transformă într-un desen adevărat, o siluetă din linii drepte, înconjurată de altele, mai mari sau mai mici, fiecare dintre ele cu un braţ întins în faţă.

— Ce faci acum? întrebă Ian.

— Se pare că desenez povestirea aceea îngrozitoare, răspunse ea. Care de fapt este o poveste magnifică.

Desenă câte un cerc pe fiecare braţ întins. Pietre. Desena pietre.

— Nu ştiu să vorbesc despre ea, dar pot să o desenez, spuse ea în timp ce adăuga o mică grămadă de pietre la picioarele fiecărei siluete.

— E normal, eşti artist, spuse el şi făcu un pas înapoi să îşi privească propria pictură.

— Chiar sunt? întrebă ea.

— Haide. Nu-ţi plânge de milă acum. Îşi puse pensula jos şi se duse la ea, aplecându-se ca să o cuprindă în braţe. Spiriduşule, spuse el muşcându-i urechea, făcând-o să râdă după cum se aştepta.

Spiriduşul meu. Trecu la cealaltă ureche. Râse din nou, dar continuă să deseneze. Îşi luă linia şi începu să deseneze chenare. Benzi desenate? întrebă el.

— Aşa se pare.

Neatentă la atingerea lui, la respiraţia lui grea, începu să lucreze la primul chenar. Un soare care râde. O câmpie împodobită cu flori. Smocuri de iarbă proaspătă răsăriră dintre boboci. O piaţă, cu ceasul din turn arătând ora zece. Cărbunele se mişca iute pe hârtie. Desena, era conştientă de asta, primul paragraf din *Loteria,* recreând descrierea făcută de Jackson unui orăşel banal într-o zi idilică de vară. Jen lucra repede, fără efort. Îi plăcea când un desen se năştea cu atâta uşurinţă, prindea viaţă dintr-o sursă secretă, independentă de propria voinţă. Aşa lucra Ian, pensula lui se mişca de pe paleta de culori pe pânză, impulsionată de o energie creatoare, dar ei i se întâmpla asta mai rar.

Sună telefonul. Continuă să deseneze. Mâna lui Ian alunecă în buzunarul cămăşii sale şi îi cuprinse sânul. Îşi sprijini obrazul de capul ei înclinat.

— Nu răspunde, spuse el.

Clătină din cap şi, după ce telefonul sună a treia oară, se activă robotul telefonic şi vocea lui Eric, joasă şi nesigură, se auzi în toată mansarda, amestecându-se în mod straniu cu cvartetul de coarde al lui Vivaldi.

, Jen, îmi pare rău că te-am luat prin surprindere ieri, dar vreau să vorbesc cu tine. Te rog, sună-mă să stabilim o întâlnire… la o cafea, prânz, cină, ce-o fi.” Se opri ca şi cum ar mai fi vrut să spună

ceva, dar nu îşi găsea cuvintele. „Bine. Sper să ne vedem curând.” închise telefonul.

Puse jos cărbunele, nu mai avea inspiraţie. Nerăbdarea din vocea lui Eric era evidentă, trezindu-i milă şi făcând-o în acelaşi timp să ezite. Ian se retrase.

— Despre ce e vorba? întrebă el.

— Eric. Vrea să ne întâlnim. Să vorbească cu mine. Despre Cynthia, presupun.

— Dar tu eşti prietena Cynthiei.

— Da, i-am spus despre asta. A zis că e în regulă. Că s-ar putea să fie de ajutor.

— Nu vreau să te întâlneşti cu el, spuse Ian sec.

Discul se termină, şi el îl puse grijuliu înapoi în carcasă. Neglijent cu majoritatea lucrurilor – lăsa mereu să se strângă vase murdare în chiuvetă, uita prosoapele ude în baie, nu se obosea niciodată să măture cioburile dacă scăpa vreo cană Ian era scrupulos de atent cu colecţia lui de CD-uri şi cu instrumentele pentru pictură. La fel cum paleta lui de culori era întotdeauna lustruită, pensulele lui erau mereu înmuiate în terebentină şi fiecare tub de vopsea era închis la loc după ce termina munca, fiecare CD era pus în carcasa lui şi reaşezat pe suport. Jen îi pomenise odată despre asta lui Elizabeth care ridicase din umeri.

— Normal că e atent cu propriile lucruri. Se potriveşte cu felul lui de a fi.

Jen nu întrebase care este acel fel de a fi al lui. Regretase, aproape imediat, că spusese acest lucru. Ştia că surorii sale nu îi plăcea de Ian şi îl considera un parazit care profită de ea. Orice consideraţie la adresa lui era negativă. Dar privindu-l pe Ian cum îşi aşeza CD-urile, ofensată

de reacţia lui faţă de telefonul lui Eric, îşi aminti de vorbele lui Elizabeth.

„E atent doar cu lucrurile personale, se gândi ea. Dar eu nu sunt proprietatea lui. Nu vreau să aibă şi faţă de mine aceeaşi atenţie pe care o are faţă de lucrurile lui." Se întrebă deodată dacă posesivitatea lui, nevoia lui de a controla lucrurile, avea să devină atât de incomodă, încât să îi facă să se despartă. Oare ce ar face-o pe ea să ia o decizie asemănătoare cu a Cynthiei, să îi ceară să plece, să îi spună că totul s-a terminat între ei? Bineînţeles că situaţia ei era diferită de a Cynthiei sub toate aspectele. Ea şi Ian nu erau căsătoriţi. Amândoi făcuseră eforturi să evite orice formă de angajament. Ea nu îi întâlnise niciodată părinţii, şi el nu îi vizitase niciodată mama. Nu aveau copii, nu existau nişte gemene cu părul de aur care să fie distruse de despărţirea lor. „Şi totuşi, şi totuşi." Fără să îşi poată stăpâni aceste gânduri, îi apărură în minte tot felul de scenarii. Formau, până la urmă, un cuplu, la fel ca Cynthia şi Eric.

Se uită la teancul de facturi de pe biroul ei, la schiţa de pe masa ei de lucru. Pentru că el nu predase la ultimele două cursuri de la Ligă, ea fusese nevoită să accepte un angajament plicticos, să creeze o broşură pentru campania de strângere de fonduri a unei fundaţii obscure.

„E în regulă", îl asigurase ea pe Ian când acesta mormăise o scuză laconică. Dar nu era în regulă. O rodea faptul că insinuările lui Elizabeth despre Ian erau adevărate, înclinând balanţa către nemulţumirile ei legate de el. Se gândi la eroinele neajutorate ale lui Shirley Jackson, la suferinţele femeilor aflate la cheremul bărbaţilor nepăsători

şi neglijenţi. Ea nu era ca ele; nu avea să fie niciodată ca ele.

— De ce nu? De ce să nu mă întâlnesc cu Eric? întrebă ea cu un calm simulat.

Era obişnuită să îşi ascundă nemulţumirile.

— Nu ştii de ce l-a dat afară Cynthia, răspunse el posac. S-ar putea să îţi facă probleme. Sunt lucruri pe care nu le ştim despre el, lucruri pe care le ştie doar ea. Vreau doar să te protejez.

— Dar e vorba de Eric, spuse ea în cele din urmă. Eric, cel care a cumpărat tabloul tău abstract în alb şi negru şi l-a agăţat la el în birou ca să beneficieze de o bună expunere. Eric, cel care a venit la expoziţiile tale şi şi-a adus prietenii cu el, doi dintre ei cumpărându-ţi picturile. Eric, cel care nu a ridicat niciodată vocea, care a fost mereu foarte amabil faţă de noi. Crezi că e periculos să mă întâlnesc cu el într-un restaurant sau într-o cafenea? În miezul zilei? Exagerezi, Ian.

Îi zâmbi linguşitoare – îi era mai uşor să zâmbească decât să se certe. Îi era mai uşor să vorbească potolit decât să ţipe. Li era mai uşor să îşi ascundă furia decât să şi-o exprime.

— Îmi fac griji pentru tine, Jen, spuse el şi îşi trecu degetele tandru prin părul ei, mângâindu-i buclele negre abia uscate. Tu eşti micuţa mea, elful meu, şi îmi fac griji pentru tine.

Zâmbi. Era plăcut să ştie că cineva îşi face griji pentru ea. Era ceva nou pentru ea, care îşi făcea griji pentru toată lumea, care în copilărie îşi făcuse griji pentru căsătoria plină de tensiuni a părinţilor ei şi pentru Elizabeth, sora ei cea singuratică şi tristă. Acum îşi făcea iar griji pentru sora sa, singură şi nefericită în căsătorie şi în viaţa

ei de mamă, şi pentru fiul lui Elizabeth, nepotul ei, sărmanul Adam cu ochii lui frumoşi, mari şi absenţi. Se temea pentru mama ei, infirmă şi văduvă, pentru Cynthia şi pentru Eric, şi pentru fiicele lor gemene. Se gândi la fetiţele cu părul arămiu uitându-se afară, pe geamul casei lor impozante din East Side, poate aşteptându-l pe Eric, aşa cum şi ea se uitase deseori pe geamul apartamentului familiei sale, aşteptându-l pe tatăl ei, fiindu-i groază de întoarcerea lui şi temându-se în acelaşi timp că nu avea să mai vină niciodată. Invadată de suferinţă, cufundată în amintiri, se lăsă în voia lui Ian care o conduse înapoi pe divan şi o alină, oferindu-i tandreţea şi pasiunea lui.

Mai târziu, după ce el plecă să se întâlnească cu nişte prieteni pictori la o cârciumă din cartier, se întoarse la biroul ei şi isprăvi prima planşă a benzii sale, desenând un nor care umbrea uşor soarele, un precursor al întunericului care va cuprinde totul. Se gândi iarăşi la *Loteria.* Cumva, ajunsese la o nouă înţelegere a povestirii. Punând jos cărbunele, îl sună pe Eric la birou şi stabiliră să se întâlnească la prânz în săptămâna aceea.

Luă cina cu Donna două zile mai târziu, dar nu pomeni nimic despre întâlnirea ei cu Eric. Şi nu discută despre asta nici cu Cynthia în timp ce lucrau la catalogul de primăvară pentru Nightingale’s. Observă că Cynthia pentru prima dată nu mai purta verigheta şi că îşi făcuse o nouă tunsoare, cu părul roşcat până la umeri, pe care Jen o consideră prea copilărească. Telefonul sună de două ori în timpul întâlnirii lor şi de fiecare dată Cynthia îşi căută agenda. „Ne vedem la cină, atunci. Grozav. Nu pot rămâne mult, doar să bem

ceva. Copiii, ce să fac”, spuse ea drept scuză.

Reveni apoi asupra prezentării pe care o aveau de corectat şi care era întinsă în faţa lor.

— Cred că voi începe o nouă viaţă, spuse ea simţind că datorează o explicaţie.

— Dar ai terminat deja cu cea veche? o întrebă Jen cu blândeţe.

Cynthia nu răspunse, dar degetele îi tremurară atunci când făcu însemnări cu carioca. Jen fu cea care descoperi cele două schimbări de preţ pe care le omisese copywriterul, erori pe care, de obicei, Cynthia le sesiza aproape automat.

— Bune observaţii, murmură Cynthia.

— Cred că devin cam neglijentă.

— Ai multe pe cap, îi găsi Jen imediat o scuză.

Cynthia se jucă cu franjurii şalului său de lână a cărui nuanţă se asorta subtil cu rochia ei albastră de caşmir pe gât.

— Oare? zâmbi ea trist, răspunsul ei enigmatic nelăsând loc nici unei replici.

Restaurantul pe care îl alesese Eric era un bistro elegant din Union Square. Jen observă că se afla foarte departe de Nightingale’s. Nu avea să îi deranjeze nimeni acolo. Nu era nicio posibilitate ca Cynthia sau orice alt cunoscut al lor să se aventureze până în partea aceea a oraşului. Eric sosise deja şi stătea într-un colţ, la o masă pe care ardea o lumânare aşezată într-un felinar cu sticla afumată, deşi ziua era însorită şi restaurantul era bine luminat. Un maître-şef de sală foarte atent îi ţinu scaunul şi le zâmbi amabil amândurora, reamintindu-i că, deşi viaţa personală a lui Eric se afla în plin haos, pentru majoritatea lumii el rămânea Eric

Anders, un personaj influent, un producător bine-cunoscut şi respectat, care dădea petreceri în astfel de restaurante când filmele lui aveau premiera la Film Forum. Primiră meniurile mari, îmbrăcate în piele, pe care niciunul din ei nu le deschise, şi chelnerul se retrase discret.

— Mulţumesc că ai venit până aici, Jen, spuse Eric. Am o vizionare mai târziu, nu foarte departe de aici, şi mi s-a părut un loc bun de întâlnire.

Purta un costum cafeniu dintr-o lână moale, o cămaşă galbenă scrobită şi o cravată îngustă de culoarea muştarului, o ţinută potrivită pentru un producător de succes care se ducea la o vizionare. Putea, cu siguranţă, să figureze printre modelele unui catalog de vestimentaţie de lux. „I-ar fi plăcut Cynthiei”, se gândi Jen. Totuşi, părea tras la faţă şi haina atârna pe el ca şi cum ar fi fost croită pentru un bărbat mai gras.

— E bine, spuse ea. E suficient de departe de Nightingale’s.

Nu avea de gând să se ascundă. Ştia de ce alesese restaurantul acela. El dădu din cap în semn că da, aranjându-şi părul blond care îi cădea mereu pe frunte, dându-i un aer adolescentin, şi luă o gură din paharul de martini. Jen observă că ochii îi erau roşii şi se întrebă dacă era la primul pahar pe ziua aceea şi dacă va mai comanda încă unul.

Chelnerul se întoarse, şi el mai ceru, într-adevăr, ceva de băut. Ea dori un pahar de vin alb şi amândoi comandară salate.

— Cum merge cu clubul de carte? întrebă el.

— Ca de obicei, răspunse ea. Am citit nişte cărţi bune şi întâlnirile au fost interesante, deşi cam

aprinse.

Ar fi fost surprins să afle că exista un nou format al clubului de carte, că întâlnirile se prelungeau ca un fel de post-mortem după plecarea Cynthiei, în timpul căruia era discutat şi analizat misterul căsătoriei lui. Bineînţeles că ar fi fost surprins, surprins şi dezgustat, se gândi ea. Se simţi ruşinată. Elizabeth avea dreptate. Nu se putea absolvi de cele întâmplate pretinzând că moralitatea ei este superioară. Împărtăşea şi ea curiozitatea obsesivă a prietenelor ei.

— Şi Cynthia vine la toate întâlnirile voastre?

— Nu au fost chiar aşa de multe întâlniri, dar da, Cynthia a venit la toate. De fapt, nu cred că Cynthia a lipsit vreodată de la vreo întâlnire.

Nu se mai gândise la asta până atunci, dar era adevărat. Cynthia fusese cea mai conştiincioasă dintre toate. Trish lipsise din cauza urgenţelor de la spital. Donna din cauza unor scurte delegaţii în care îl însoţise pe Ray în Caraibe sau pentru că era plecată din oraş la concertele lui Tim; Rina, pentru că Jeremy era bolnav sau vreo bonă nu venise să stea cu el; Elizabeth, din cauza crizelor lui Adam; Jen lipsise şi ea pentru că avea lucrări urgente sau mama ei făcuse un alt atac de panică. Dar nimic nu o împiedicase pe Cynthia să vină la întâlniri. Jen auzise despre faptul că îşi schimba planurile de călătorii sau întâlnirile ca să nu se suprapună cu întâlnirile clubului de carte.

— Nu mă miră. Clubul de carte este foarte important pentru Cynthia, spuse el. Probabil mai important decât este pentru voi.

— De ce? întrebă Jen.

Sorbi din pahar şi apoi îl puse jos.

— În caz că nu ai observat, Cynthia nu are alte prietene. E foarte ciudat pentru o femeie care a absolvit Bryn Mawr. Asta s-a întâmplat probabil pentru că a fost tot timpul concentrată asupra carierei sale, a fost preocupată să urce în funcţie şi întotdeauna s-a temut un pic că una dintre colege i-ar putea pune piedici să ajungă unde îşi dorea. A fost foarte important pentru ea, încă din prima clipă, să ajungă acolo sus, să fie total independentă. Şi Cynthia nu e genul de persoană care să se încreadă uşor în ceilalţi. Eu ştiu asta mai bine decât oricine.

Vocea îi devenise plină de amărăciune. Cynthia nu avusese încredere nici în el, în soţul său, în tatăl copiilor ei. Nu avusese încredere să îl lase să mai stea în casa în care locuiseră împreună atâta timp.

— Femeile din clubul vostru de carte nu reprezintă o ameninţare pentru ea, continuă el. Toate lucraţi în domenii diferite, aveţi stiluri de viaţă diferite. Eşti singura cu care are o relaţie profesională şi ştie că nu îţi doreşti o slujbă cu normă întreagă la Nightingale’s, ştie că eşti apolitică. Dar mai important decât asta, toate împărtăşiţi dependenţa ei pentru citit, plăcerea de a vă pierde în ficţiune. Mă gândeam că, în loc de prieteni, Cynthia are cărţile. Ştii, când citeşte, pare hipnotizată. Am cărat genţi întregi cu cărţi în luna noastră de miere şi erau mereu teancuri de cărţi la ea pe noptieră. Şi când ai prezentat-o clubului de carte a fost pentru prima oară când s-a împrietenit cu femei care îi împărtăşeau obsesia pentru citit şi nu urmăreau altceva decât să afle părerea ei despre Anna Karenina. Putea să discute

cu voi, să îşi împărtăşească ideile. Ea vă înţelegea pe voi, şi voi, pe ea. Nici nu pot să îţi spun cât de recunoscătoare vă era – vă este – pentru asta, cât de mult vă preţuieşte. Când călătoream, căuta daruri pentru fiecare dintre voi, pentru că aşa crede Cynthia că poate păstra afecţiunea cuiva, şi aşa ştie ea să arate cuiva că îl iubeşte şi că ţine la el, dăruind. Îşi atinse cravata, degetele lui mângâiară mătasea fină. Ştii câte cravate am? Câte cămăşi? câţi butoni? Pe toate le am de la Cynthia. Toate spun „te iubesc, ţin la tine”.

Jen îşi dădu seama că ea nu primise niciun cadou de la Ian, deşi ea îi dăduse cadouri mici şi ingenioase. Un suport de piele pentru cartela de metrou, o cravată din bumbac imprimată în culorile unui tablou abstract pe care îl vânduse unui mic muzeu din Massachusetts, un bon de consum la Starbucks. Şi da, toate acele cadouri spuneau că ţine la el. Încercase să nu se gândească la iubire. Dar cadourile Cynthiei pentru Eric era declaraţii de iubire.

— Deci a ţinut la tine. Te-a iubit. Cum de s-a schimbat asta, Eric? întrebă ea precaută.

Bău ultima înghiţitură de vin şi se uită spre o masă alăturată unde stăteau un bărbat şi o femeie, tineri, ţinându-se de mână, cu chipurile radiind de iubirea pe care o împărtăşeau. Nu îi răspunse, în schimb îi făcu semn chelnerului, arătându-i spre paharul lui de vin gol.

— Şi tu i-ai dat cadouri? insistă Jen.

Le sosi mâncarea şi amândoi îşi înfipseră la întâmplare furculiţele în salatele scumpe. El nimeri o anşoa, ea o bucăţică de brânză de capră.

— I-am dat cadouri. Am iubit-o. Am ţinut la ea.

Încă o mai iubesc. Încă mai ţin la ea.

În glas i se citea tristeţea.

— Eric, de ce ai vrut să ne întâlnim? întrebă Jen.

— Voiam să ştiu ce face Cynthia. Cum se descurcă. Nu vrea să vorbească cu mine. Nici Mae. Şi când merg să le văd pe gemene, bona aia stupidă e atentă la tot ce spun.

Ochii îi deveniră prea strălucitori. Buzele îi tremurau. Ea se temu că va izbucni în plâns.

— Eric, probabil are nevoie de timp înainte să îţi poată vorbi… nu poate să fie ceva atât de îngrozitor.

— Este. Pentru ea. Este îngrozitor. După cum mi-a spus. E de neiertat, spuse el plin de amărăciune. Dar s-ar putea să ai dreptate. Poate timpul va avea un efect magic. Dar până atunci trebuie să ştiu cum se simte, ce simte.

— Este bine, Eric. Chiar este bine.

Se gândi că o auzise pe Cynthia vorbind la telefon „Cină? Grozav! Bem ceva împreună? Grozav! plănuind întâlniri cu alţi bărbaţi, construindu-şi o nouă viaţă.

Faţa lui Eric se schimonosi de durere. Ar fi dorit poate să audă că ea se simte rău, că suferă.

Îşi întoarse privirea de la el şi se uită spre ceilalţi oameni din restaurant. Două femei de douăzeci şi ceva de ani, purtând pe degetele cu manichiură impecabilă inele de logodnă sclipitoare, discutau fericite. Trei bărbaţi cil feţele pline de sănătate îşi treceau nişte documente de la unul la altul. Un cuplu mai în vârstă, bine îmbrăcat, studia meniul. Femeia avea părul argintiu coafat şi o broşă cu diamant îi prindea eşarfa dintr-o ţesătură lucioasă. Cuplul care se

ţinea de mână se îndreptă spre uşă, tinerii sărutându-se uşor pe când se îndepărtau. Toţi erau stăpâni pe propriile vieţi, erau oameni influenţi, mulţumiţi de sine. Îşi găsiseră drumul spre capătul curcubeului. Cu o tresărire de mândrie, Jen se gândi că nu asta era situaţia ei sau a prietenelor ei de la clubul de carte. Nici măcar a Cynthiei. Nu acum. Ele încă îşi căutau drumul, citeau cărţile cu pasiune, pentru a le afla sfârşitul vesel sau trist, la fel cum aşteptau să vadă care avea să fie deznodământul propriilor vieţi.

— Şi tu, Eric? Cum te simţi?

Ridică din umeri, rupse o chiflă şi o muşcă neglijent, firimiturile
i se împrăştiară peste cravata de culoarea muştarului.

— Eu? Mă simt groaznic. Muncesc, selectez scenarii, am întâlniri, studiez propunerile. Reuşesc să fiu fotografiat la petrecerile potrivite, la premierele potrivite, şi nimeni nu a observat deocamdată că soţia mea cea zâmbitoare şi plină de succes nu se mai află alături de mine. Nu sunt suficient de important să ajung pe primele pagini ale revistelor de scandal. Dar apoi mă duc acasă, şi acasă înseamnă un apartament subînchiriat din East Sixties. Un apartament nemobilat. Locuiesc în casa mizeră a unui tânăr absolvent pentru care plătesc o chirie foarte scumpă. Am peste patruzeci de ani şi dorm într-un pat de campanie, îmi ţin cravatele de sute de dolari în navete de plastic şi îmi aşez cămăşile Brooks Brothers pe cutia în care mi-a fost adus televizorul. Şi încălzesc mâncare congelată la cuptorul cu microunde când îmi aduc

aminte să mănânc şi uneori beau whisky direct din sticlă. Asta fac, Jen. Ochii i se umplură de lacrimi. Îşi căută batista şi îşi şterse faţa, apoi îţi trecu degetele prin părul blond. Iartă-mă spuse el. Nu am vrut să te stingheresc.

— Nu mă deranjează, spuse ea, deşi îşi plecase ochii, nedorind să îl vadă plângând.

Odată, după o ceartă cruntă între părinţii ei (şi toate certurile lor erau crunte), se strecurase în bucătărie şi îl văzuse pe tatăl ei, bărbatul insignifiant, cu un început de chelie, îmbrăcat în pantaloni de pijama în dungi şi un tricou alb şi ponosit, stând la masă şi plângând. Lacrimile i se prelingeau printre degete ca nişte picături cristaline de durere. Se gândise că s-ar putea să îi ardă degetele dacă le atinge, dacă s-ar fi dus să îl consoleze, pentru că atunci, ca şi acum, avusese întotdeauna dorinţa de a-i consola pe ceilalţi.

Mama ei apăruse în spatele ei şi şuierase: „Vezi, vezi ce fel de om e? Un bărbat în toată firea care plânge. Vezi?”

înţelesese că lacrimile lui erau un argument prin care mama sa îşi justifica furia, mânia de a se fi măritat cu un om slab, lipsit de bărbăţie, un om care plângea ca un copil. Aceeaşi furie îi secătuise şi ei toate puterile. Dorinţa de a consola dispăruse şi se transformase într-un dispreţ puternic. „El nu are niciun drept să facă asta. Nu are niciun drept.”

Fugise în camera lui Elizabeth în acea seară, iar sora ei îşi ridicase ochii din cartea pe care o citea şi îi spusese cu indiferenţă: „Stai departe de ei după ce se ceartă. El plânge şi ea urlă”.

Încercă să îşi aducă aminte câţi ani avea pe

atunci – zece, poate unsprezece – era foarte mică, pentru că citise *Heidi* în noaptea aceea, cuibărită într-un colţ al camerei lui Elizabeth. Stările acelea de intensitate maximă erau întotdeauna legate în memoria sa de anumite cărţi. O invidiase atunci pe Heidi, orfana elveţiană care îl întâlnise pe bunicul ei morocănos. Chiar dacă tatăl său plânsese din cauza dezamăgirilor pe care le îndurase, repulsia pe care o simţise atunci încă mai era prezentă şi acum. Nu dorise să îl privească pe Ian plângând din cauza unui critic important căruia nu îi plăcuse una dintre pânzele lui expuse într-o mică galerie, la fel cum evitase şi acum să îl privească pe Eric. Se presupune că cei puternici nu trebuie să plângă.

Îşi aminti deodată cum Cynthia o privise cu un dispreţ calm pe una dintre tinerele ei asistente, care plângea pentru că greşise o comandă importantă. Ar fi privit cu aceeaşi nepăsare şi lacrimile lui Eric? Dar relaţiile, Jen ştia asta, nu puteau fi distruse de lacrimile unui bărbat, care provocau mânia unei femei – nici relaţia părinţilor ei, nici cea a Cynthiei cu Eric, nici a ei cu Ian. Fu surprinsă că îi plasase pe ei şase în aceeaşi ecuaţie. Ce i-ar fi făcut pe ea şi pe Ian să se despartă? Din nou, gândul acesta îi dădu târcoale, dar îl alungă şi se întoarse către Eric.

— Poţi să schimbi lucrurile, Eric, spuse ea în cele din urmă. Poţi să îţi cumperi nişte mobilă, să găteşti ceva uşor.

— Dar nu vreau, spuse el cu teamă. Nu vreau să-mi cumpăr canapea şi căni, şi tigăi, şi veselă şi tacâmuri de o singură persoană. Nu vreau să fac nimic care să însemne „Asta chiar ţi se întâmplă.

Aşa vor sta lucrurile de acum încolo". Îmi vreau viaţa înapoi.

Faţa îi era lividă şi bău ultima înghiţitură din pahar.

— Viaţa ta cu Cynthia?

— Viaţa mea. Casa mea. Copiii mei. Şi da. Soţia mea. Cynthia. Vreau totul înapoi.

— Poţi să faci asta? întrebă ea blând.

— Dumnezeule, nu ştiu. Nu ştiu.

Îi fu teamă că va începe să plângă din nou, dar el îşi privi ceasul, ceru nota chelnerului şi îşi scoase cârdul de credit.

— Pot să te ajut cu ceva?

— Poţi să mă asculţi. Şi pe mine. Şi pe ea. Presupun că asta e tot ce poţi să faci în situaţia de faţă. Dar probabil că ai dreptate. Îşi recăpătă vocea. Era deodată mai încrezător. Avem nevoie de timp ca să rezolvăm problema asta. Amândoi.

Îşi venise în fire, vocea îi era mai energică, îi revenise culoarea în obraji. Îşi deschise mapa, se uită la un dosar şi îl închise la loc. Era în drum spre serviciu. Ca şi Cynthia, se pricepea să îşi separe emoţiile, când era la muncă era eficient, în ciuda stării lui sufleteşti. Plăti nota, lăsând şi bacşiş.

— Ţinem legătura, Jen. E important pentru mine.

Din nou sesiză acea rugăminte mută din vocea lui, care îi atinse inima.

— Da, încuviinţă ea. Ţinem legătura.

— Am întârziat.

O sărută pe obraz şi se grăbi spre ieşire. Era un bărbat frumos, bine îmbrăcat, care se ducea la o întâlnire importantă. Privindu-l, îşi aduse aminte

de personajul din povestirile lui Shirley Jackson, James Harris, bărbatul blond şi enigmatic, care apărea şi dispărea din vieţile triste ale eroinelor ei fantomatice.

Zăbovi câteva minute ca să îşi bea cafeaua, care se răcise şi devenise amară. Apoi îşi luă telefonul şi o sună pe Donna.

— M-am întâlnit cu Eric, spuse ea.

— Ce voia?

Întrebarea era mult prea laconică, de parcă ar fi vrut să mascheze nerăbdarea cu care aştepta răspunsul.

— Nu ştiu. Sincer, nu ştiu ce voia. Schimbă repede subiectul. Vreau să fac o friptură de viţel pentru întâlnirea clubului. Ştii cumva o reţetă bună?

— Sigur. Am una foarte bună cu ardei gras, roşii şi vin.

— Sună bine.

Răsuflară uşurate. Era mai simplu să discute despre mâncare şi cărţi, să facă schimb de impresii despre filmele pe care le văzuseră, despre petrecerile la care fuseseră, decât să reia aceleaşi speculaţii învechite. Mai nou, devenise periculos să discuţi despre Cynthia şi Eric. Asemenea călătorilor care urmează să se urce în avion şi se tem să audă ştiri despre accidente şi avioane prăbuşite, ele încercau să îşi ţină în frâu curiozitatea despre căsătoria destrămată a prietenilor lor.

Jen închise telefonul şi observă că Eric îşi uitase batista pe masă. Ascunse în pumn bucata umedă de material şi o băgă în geantă, ca şi cum ar fi vrut să tăinuiască orice dovadă a nefericirii lui.

Deşi Jen îi spusese lui Ian cu câteva săptămâni în urmă că întâlnirea din decembrie a clubului de carte urma să aibă loc la ei în mansardă, acesta se enervă foarte tare când ea îi reaminti că trebuie să îşi mute şevaletul pentru a face loc unui cuier. Iritarea lui era cu atât mai mare cu cât Elizabeth, în mod inexplicabil, anunţase că va veni pe la ei în acea după-masă. Elizabeth stabilise ora şi ziua convenabilă pentru ea, indiferentă la planurile pe care Jen şi Ian le-ar fi avut.

— Urăsc să mut şevaletul, spuse el furios. Lumina nu mai cade niciodată la fel când îl pun la loc. Şi am ajuns la un punct crucial cu pictura asta. Ştii foarte bine. De ce trebuie să vă întâlniţi aici? protestă el.

— Pentru că e rândul meu, îi explică ea răbdătoare. Facem cu schimbul. Ştii asta.

Nu îi mai aminti că avusese aceeaşi reacţie şi cu un an în urmă, şi cu doi ani în urmă, iar ea îi dăduse mereu aceeaşi explicaţie. Trăiau împreună de aproape trei ani, dar el era mereu bulversat şi enervat de orice aspect al vieţii ei care nu îi convenea.

— Şi eu ce ar trebui să fac în timp ce voi faceţi schimb de impresii literare despre autorul lunii, cine-o mai fi şi ăla?

— Shirley Jackson. Ea e autorul lunii, după cum spui tu. Poţi să faci ce vrei, Ian. Să mergi la un film. Să mergi într-o cafenea.

Surprinzător, în voce i se ghicea iritarea. Era tentată să îi spună că ea închinase mansarda şi că tot ea plătea aproape toate facturile, în timp ce picturile lui ocupau majoritatea spaţiului – pânzele lui stăteau rezemate de perete una peste alta,

şevaletul lui, şi uneori chiar două şevalete, stătea în faţa geamurilor uriaşe, scăldate de lumină în timpul zilei şi întunecate noaptea. Dar asta era înţelegerea lor, la care ajunseseră abia la câteva săptămâni după ce se cunoscuseră, în timp ce stăteau alături pe divan, iar mâna lui se odihnea pe capul ei de parcă ar fi încoronat-o cu tandreţe.

Se întâlniseră la un curs de pictură, lucrând cot la cot, în timp ce modelul lor, un bătrânel, care tremura din toate încheieturile şi al cărui păr argintiu semăna cu o claie de fire răsărind din scalpul său trandafiriu, stătea ghemuit într-o poziţie incomodă. Folosind cărbunele, Jen se chinuise să redea structura osoasă a modelului şi expresia feţei sale, iar rezultatul fusese o lucrare atât de stângace şi de ciudată, încât o rupsese înainte ca instructorul care se plimba printre ei să ajungă la ea şi să o comenteze. Ian stătea la distanţă de două şevalete, lucrând rapid. Pe faţa cu trăsături acviline i se citea concentrarea. Picta cu acuarele, pentru că, aşa cum avea să îi explice mai târziu, uleiul era al naibii de scump şi îl folosea doar pentru lucrările lui adevărate, nu pentru studii. Pictura sa era fluidă, surprinsese patosul modelului în vârstă folosind nuanţe de culoare palide, sumbre. Jen fusese atentă la el toată ora, inhalase cu o plăcere ciudată sudoarea lui intensă, se amuzase de pata verde de vopsea din părul său de culoarea morcovului, îi admirase lucrarea, îi recunoscuse talentul. Avea, decisese ea, ceea ce Andrew West, profesorul ei de pictură preferat de la Tyler, numea „talent adevărat”, pe care Ian îl folosea pentru ceea ce el însuşi numea „lucrările adevărate". Andrew West fusese cel

care îi studiase cu gravitate portofoliul când absolvise facultatea şi îi spusese că ar fi mai bine să îşi concentreze talentul spre design grafic. Andrew West nu i-ar fi sugerat niciodată lui Ian aşa ceva. În acea seară, Jen se apropiase de şevaletul lui Ian, îi cercetase lucrarea şi dăduse timid din cap în semn de admiraţie.

Nu fusese surprinsă nici când el o invitase la o cafea după curs, nici când îi propusese modelului să li se alăture. Îi plăcuse bunătatea lui faţă de bărbatul cel în vârstă (care refuzase invitaţia cu multă demnitate) şi îi plăcuse de asemenea sărutul tandru pe obraz pe care i-l dăduse înainte de a se despărţi în faţa uşii ei. Trei săptămâni mai târziu deveniseră iubiţi. Peste încă două luni se mutase în mansarda ei şi îşi pusese şevaletul în faţa geamului imens care dădea spre râu. Era o relaţie care funcţionase pentru amândoi, în cele mai multe dintre cazuri. Funcţiona, şi ea ştia asta, pentru că îi oferea lui Ian tot confortul necesar. Era obişnuită să facă asta pentru ceilalţi, învăţase cum să îi mulţumească. Dar era fermă când venea vorba de clubul ei de carte. Era foarte important pentru ea.

— Ies în oraş, spuse el nervos, punându-şi jacheta şi scotocind printr-un sertar după fular. Ai dreptate. Mă pot duce foarte bine la cafenea sau la vreun film. De fapt, în seara asta este un vernisaj al Ericăi Manning. S-ar putea să trec pe acolo.

Jen recunoscu numele. O tânără artistă abia sosită de la Londra. Drăguţă. Talentată. Era o ameninţare din partea lui Ian? Nu. Nu îi stătea în fire să facă asta.

— Oricum, nu vreau să fiu aici când vine soră-ta, continuă el. Ce naiba vrea?

— Nu ştiu, recunoscu Jen.

Întrebarea lui Ian nu era lipsită de temei. O vizită în mijlocul săptămânii din partea lui Elizabeth, care muncea foarte mult, coordona programul de consiliere al şcolii ei şi dădea consultaţii pentru o mică academie privată, era ceva neobişnuit. Era evident că sora sa îşi dorea ceva de la ea.

Îi întinse lui Ian mănuşile şi bereta din lână neagră pe care i-o cumpărase doar cu câteva zile în urmă. Un gest de împăcare. Se ridică pe vârfuri ca el să se aplece spre ea şi să o sărute, aşa cum obişnuiau să facă atunci când îşi luau la revedere, dar el o ignoră, ochii lui albaştri strălucind încă de furie. Trânti uşa drept pedeapsă când plecă, şi ea începu să tremure. Ca de obicei, orice semn de mânie, indiferent cât de inofensiv, o speria.

După câteva minute se auzi soneria, iar ea oftă şi apăsă butonul interfonului, lăsând-o pe Elizabeth să între.

— Ce-a păţit Ian? întrebă Elizabeth. A trecut pe lângă mine valvârtej, abia m-a salutat.

Jen luă paltonul lung de culoare închisă al surorii ei, strecură pe una din mâneci fularul de lână roşu şi îl ţinu în timp ce Elizabeth, care avea foarte multă grijă de propriile lucruri, puse bereta şi mănuşile asortate într-un buzunar. Îi dăruise setul lui Elizabeth după ce terminase un desen plin de fantezie, în care fularul era un fel de fir suspendat pe care ţopăiau bereta şi mănuşile cu un singur deget, pentru catalogul Nightingale’s cu accesorii de iarnă. Cynthiei îi plăcuse desenul şi îl

pusese pe copertă, şi Elizabeth, în felul ei taciturn, îi mulţumise lui Jen. Avea nevoie de o pălărie şi de fular. Desigur, adăugase, dacă ar fi fost după ea, nu ar fi ales coraiul.

— Ian este foarte stresat. Încearcă să strângă suficiente lucrări pentru a participa la o expoziţie într-o galerie. Lucrează şi noaptea – foloseşte *impasto,* o nouă tehnică pentru a surprinde întunericul…

„De ce îi explica toate astea lui Elizabeth, care nu ştia nimic despre pictură şi nici nu era interesată să afle?”

— L-a scos din sărite când i-am spus că o să ţinem întâlnirea clubului aici săptămâna viitoare.

— L-a scos din sărite? întrebă Elizabeth acră, oprindu-se să îşi scoată cizmele.

Mersese mult pe jos de la staţia de metrou până la mansardă şi urma să facă acelaşi drum înapoi dacă Bert nu reuşea să vină să o ia cu maşina, ceea ce, Jen ştia deja, nu avea să se întâmple.

— Nu i-a trecut prin cap că e mansarda ta, că tu plăteşti facturile şi că ai şi tu nişte drepturi în casa asta?

Îşi suflă aer cald în mâinile înroşite din cauza gerului, în ciuda mănuşilor pe care le purtase.

— Elizabeth, înţelegerea mea cu Ian mă priveşte doar pe mine, spuse Jen încet. Cred în talentul lui. Ne înţelegem bine împreună, îmi oferă ceea ce am nevoie.

— Ceea ce nu include un cec la sfârşitul lunii. Sau o cerere în căsătorie.

În cuvintele sarcastice ale surorii ei, Jen auzi vocea ţipătoare a mamei răsunând pe holul din casa copilăriei lor şi îşi aduse aminte de jignirile

aruncate înapoi de tatăl ei.

— Există lucruri mai importante pentru mine, spuse ea încet.

Nu avea de gând să i le enumere lui Elizabeth. Viaţa ei alături de Ian nu era un fel de cumpănă emoţională în care punea în balanţă dragostea lui jucăuşă, tandreţea atingerii şi a vocii, pe de-o parte, şi dorinţa ei de a împărţi spaţiul, de a plăti facturile şi de a înfrunta din când în când izbucnirile lui prosteşti, pe de alta. Traiul lor împreună, afecţiunea lor caldă, erau importante pentru ea, şi îi lua partea ori de câte ori era nevoie, ca în seara aceasta. Şi văzuse ce eforturi depunea el pentru ca munca lui să capete consistenţă şi o linie clară, care avea să le aducă beneficii amândurora. Ea ţinea la el. El ţinea la ea. Asta era tot ce conta. Aveau să-şi rezolve problemele. Şi le rezolvau. Dă-o naibii pe Elizabeth cu atitudinea ei critică şi cu insistenţa ei de a pune totul în balanţă. Balanţa era echilibrată în căsătoria ei cu Bert? Bineînţeles, nu avea de gând să o întrebe aşa ceva pe sora ei. Ce rost ar fi avut?

Se duse în bucătărie, încălzi ibricul cu cafea, puse pe barul lung care le servea drept masă nişte brânză şi o baghetă şi aşteptă ca Elizabeth să îşi strângă părul castaniu-deschis într-un coc auster. În cele din urmă se aşezară una lângă cealaltă pe scaunele înalte, Elizabeth stând ca de obicei cu spatele drept, iar Jen fără şosete, cu părul ciufulit, ţinându-şi picioarele îndoite sub ea. Aşteptă că Elizabeth să înceapă inevitabila discuţie despre mama lor cu care debuta orice conversaţie. Zâmbi când sora ei făcu exact acest lucru.

— Eu şi Bert am fost la azil la sfârşitul săptămânii să o vedem, spuse Elizabeth. Părea că se simte bine.

— Ştiu. Am fost ieri la ea. Nu pot să spun că era veselă sau vioaie, dar asta nu e o noutate.

Jen îşi tăie o bucată de brânză şi se întrebă de ce se refereau mereu la mama lor folosind un pronume. Probabil că era o formă de detaşare, un fel de a masca sentimentele ambivalenţe faţă de femeia aceea bătrână, faţă de mama lor, care la rândul ei, avusese de asemenea un comportament ambivalent faţă de ele, ceea ce le provocase multă suferinţă în copilărie.

„De ce crezi că au făcut copii?" o întrebase odată pe Elizabeth. „Poate pentru că nu suportau să fie singuri unul cu celălalt", răspunsese Elizabeth cu amărăciune.

Jen îşi aduse aminte de cuvintele surorii ei cu aceeaşi acurateţe cu care povestea despre ultima ei vizită la mama lor, un timp irosit în mod dureros şi nefolositor.

— Pare mai fericită când e doar cu infirmiera aceea dezgustătoare, Fanya. Grasa aia din Rusia, cu respiraţia urât mirositoare. Aş fi fericită să îi măresc salariul dacă ar folosi banii pe o sticlă de Listerine. Sau poate ar trebui să îi dăruim una de Crăciun.

Se aştepta ca Elizabeth să fie la fel de amuzată ca şi ea. Încă din copilărie îşi înţeleseseră şi îşi apreciaseră reciproc observaţiile caustice. Uneori Jen se gândea că ironiile lor şi dependenţa de citit erau singurele lucruri în comun pe care le aveau. Dar nu lua în seamă acele sentimente ciudate de iubire şi invidie, de furie mută şi ură, acel amestec

de amintiri din copilărie cu un adevărat efect *Rashomon*[2] care influenţa sentimentele uneia faţă de cealaltă.

Dar Elizabeth nu râse. Amestecă în cafeaua în care nu pusese nici zahăr, nici lapte.

— De fapt, despre infirmieră voiam să vorbesc cu tine, spuse ea. O plătim pe Fanya să stea cu ea cinci zile, şi pe filipineză, pe Elena, pentru weekenduri. Am discutat cu Bert despre asta. E foarte costisitor pentru noi.

— Dar împărţim cheltuielile astea, spuse Jen. Eu plătesc jumate. Şi ştii foarte bine că are nevoie de ele. Am ajuns amândouă la concluzia asta. Azilul nu asigură decât personalul de bază. E nevoie de infirmieră să fie acolo, să se asigure că mănâncă la ore fixe, că este curată, că iese la plimbare. Asigurarea nu acoperă cheltuielile astea.

— Nu ni le permitem, spuse Elizabeth sec. Eu şi Bert pur şi simplu nu mai avem bani pentru asta. Vrem să începem un nou program pentru Adam. Va lucra singur cu un terapeut. Va trebui să angajăm unul dintre acei instructori specializaţi numiţi „umbre" care va lucra cu el câteva ore în fiecare zi. S-a pus în aplicare în California şi a funcţionat. E foarte scump, dar, dacă renunţăm la alte lucruri, l-am putea plăti.

— Şi unul dintre lucrurile la care vreţi să renunţaţi este plata infirmierelor? întrebă Jen.

— Nu ne mai permitem. Şi nici nu e drept să ne ceri să plătim. Trebuie să ne gândim la Adam. Tu

---

2 Efectul *Rashomon* se referă la subiectivitatea percepţiei în ceea ce priveşte amintirile. Mai multe persoane care au fost martore la acelaşi eveniment pot relata întâmplările în moduri foarte diferite. Numele vine de la filmul lui Akira Kurosawa, *Rashomon,* în care patru indivizi, martori ai unei crime, descriu evenimentul în moduri contradictorii.

nu ai astfel de responsabilităţi.

Stătea chiar şi mai ţeapănă, faţa îi îngheţase într-o mască a încăpăţânării mute, îşi încreţise buzele subţiri şi privea încruntată.

— Adam are nouă ani. Vă ocupaţi de el de nouă ani. Terapeuţi. Instructori. Clinici. Şi acum această nouă terapie. Chiar crezi că o să aibă efect, Elizabeth?

Vorbi încet, de parcă tonul vocii sale ar fi putut tempera duritatea lucrurilor pe care le spunea.

— Trebuie să încercăm. Trebuie să îi acordăm o şansă.

— Şi dacă nu va funcţiona, veţi plăti din nou o parte din salariu infirmierelor?

Jen îşi folosea ultimele argumente. Ultima ei întrebare îi trăda acordul tacit pentru că s-ar fi putut descurca şi dacă Elizabeth nu ar mai fi contribuit cu nimic niciodată, ceea ce presupuse că şi avea să se întâmple. Nepotul ei, frumosul Adam cu ochii negri, cu degetele lungi şi delicate ca ale ei şi cu fruntea lui înaltă şi palidă, intrase în starea de autism profund, iar pentru cei ca el nu mai exista practic niciun remediu. Un asistent social de la clinica lui Adam îi spusese lui Jen, între patru ochi, că ar trebui să încerce să o convingă pe Elizabeth să accepte adevărul acelui trist diagnostic. Jen nu încercase să facă asta. Ştia că nu are nicio putere în faţa hotărârii de nestrămutat a lui Elizabeth.

— Nu. Dacă nu va funcţiona va trebui să ne gândim la viitorul lui – la ce se va întâmpla când nu va mai putea sta la clinica pentru copii. Şi ne va costa mai mult decât ne costă acum. Bert zice că ar trebui să facem economii şi nu pot să mă

cert cu el pe tema asta.

Jen dădu din cap. Înţelegea. Certurile cu Bert se terminau mereu cu izbucnirile lui violente, cu schimburile acelea dure de replici. Era ironic că Elizabeth fugise de atmosfera plină de furie din casa lor şi sfârşise într-o căsătorie şi mai sumbră.

„Trebuie să plec de aici”, îi spusese ea lui Jen în seara în care îşi anunţase logodna, o seară în care părinţii ei trântiseră uşi, ţipaseră, plânseseră şi spărseseră farfurii.

Apoi, încercase să evadeze chiar din acea căsătorie. ÎI părăsise pe Bert când era însărcinată cu Adam, căutase refugiu împotriva izbucnirilor lui de furie în casa părinţilor săi, oricât de neprimitoare ar fi fost aceasta. Discutase cu Jen despre planul ei de a trăi singură împreună cu copilul care nu se născuse încă. Avea o calificare, obţinuse o slujbă. Va găsi un apartament, pe cineva care să aibă grijă de copil pe timpul zilei, după ce avea să se nască. Nu avea de gând să fie din nou prinsă în capcană. Totul părea posibil până a devenit evident că Adam nici nu chicotea, nici nu gângurea, nici nu plângea la fel cum făceau ceilalţi copii, nu se juca cu jucăriile lui şi nu se uita niciodată în ochii adulţilor care se aplecau îngrijoraţi peste pătuţul său. Stătea inert ore întregi, fixând tavanul cu privirea. Diagnosticul fusese decisiv şi, la scurt timp, Elizabeth şi Bert se împăcaseră. Niciunul din ei nu voia să aibă grijă de Adam singur. Era povara lor, şi ei erau prizonierii lui, constrânşi de responsabilitate şi de resentiment în acelaşi timp. Jen înţelesese că Elizabeth îşi conştientizase situaţia şi se refugiase cu amărăciune în postura

de victimă eternă, care îşi face datoria. Elizabeth vorbea în propoziţii scurte, stătea foarte dreaptă, se încrunta la excesele celor din jur. Îşi sacrificase propria viaţă, şi acum judeca felul în care trăiau ceilalţi, încă de când intrase în clubul de carte îi spusese lui Jen că Rina i se pare prea delăsătoare, Trish prea pedantă, Donna prea superficială şi Cynthia prea extravagantă.

Jen oftă şi umplu din nou ceaşca de cafea a surorii ei.

— Bine, Elizabeth. Ştiu cât de greu îţi este. Dar nu îmi permit să suport toate cheltuielile singură. Pur şi simplu nu câştig atâţia bani.

— Ai câştiga dacă Ian nu te-ar împovăra şi el. Dacă ar contribui şi el cu ceva.

— Ţi-am mai spus şi până acum. Nu e treaba ta.

— Este treaba mea. Vezi şi tu că mă afectează. În plus, eşti sora mea. Nu îmi place să văd că ţi se întâmplă aşa ceva.

— Şi ce mi se întâmplă, mă rog? se strădui Jen să nu ridice tonul.

— Ai şi tu o vârstă. Ceasul biologic nu stă în loc. În cinci, şase ani o să împlineşti patruzeci de ani. Nu te-am auzit vorbind de căsătorie, de copii. Dacă ai fi căsătorită, dacă aţi avea copii, viaţa ta ar fi mai sigură. EI şi-ar recunoaşte obligaţiile.

— O spui ca şi cum căsătoria şi copiii ar garanta o viaţă sigură. Asta nu s-a întâmplat cu Cynthia şi cu Eric, nu? întrebă Jen.

Se abţinu să dea drept exemplu căsătoria lui Elizabeth.

— Cynthia. Eric. Ei nu fac parte din lumea obişnuită. Ei nu trăiesc în lumea noastră. Ei seamănă cu personajele unui basm. E ca şi cum ar

veni de pe altă planetă. Gemenele lor ar putea fi nişte prinţese frumoase. Casa lor ar putea fi un castel frumos. Ei zboară în avioane argintii peste mări albastre şi zâmbesc, şi zâmbesc, şi zâmbesc.

În rostirea tărăgănată a lui Elizabeth, Jen recunoscu ritmul monoton al vocii stridente a lui Adam. Autismul era contagios? îngrijind pe cineva, te molipseai de aceleaşi sensibilităţi ca el? Se gândi

la faptul că Fanya imita tonul plângăcios şi monosilabic al mamei sale. Dar îşi alungă aceste gânduri răutăcioase.

— Dar nu au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi, spuse ea întrerupând-o pe sora sa. De ce nu au trăit fericiţi până la adânci bătrâneţi? Noi o să trăim oare?

— Mai exact, spuse Elizabeth, oferind o mostră a simţului ei fin de analiză admirat de toată lumea, de ce a devenit atât de importantă pentru noi problema lor?

Era o întrebare pe care şi-o puseseră toate membrele clubului la un moment dat.

Nu răspunse. Se dădu jos de pe scaun şi se duse la biroul ei. Frunzări repede carnetul de cecuri.

— Mă descurc să plătesc eu totul pentru câteva luni. Mi s-a propus să lucrez pentru o agenţie de publicitate şi presupun că aş putea accepta. Iar dacă expoziţia lui Ian merge bine, ar putea vinde ceva sau ar putea obţine nişte comenzi, sau poate amândouă. Deci accept asta, măcar pentru câteva luni, şi apoi mai discutăm.

— Îţi sunt recunoscătoare.

Cuvintele de mulţumire fuseseră rostite aşa de încet, de parcă Elizabeth le-ar fi smuls dintr-o

structură de rezistenţă. Jen simţi că obţinuse o mică victorie. Acceptase cererea lui Elizabeth, dar nu în termenii propuşi de aceasta.

— Îţi place Shirley Jackson? întrebă ea.

Voia să pună capăt oricărei discuţii despre mama lor sau despre Adam.

— Depinde despre care Shirley Jackson vorbim, răspunse Elizabeth. Scriitoarea cea sumbră sau naratoarea excentrică şi senină a poveştilor de familie?

— Când e sumbră, e mult prea sumbră, spuse Jen.

— Şi când e senină, e mult prea senină.

Elizabeth zâmbi şi izbucniră amândouă în râs, mulţumite că în sfârşit sunt de acord cu ceva, că se află din nou în portul sigur al literaturii, refugiul lor constant, sursa lor de plăcere.

Pe urmă Elizabeth plecă şi Ian se întoarse o oră mai târziu. O cuprinse pe Jen cu braţele sale puternice, cerându-şi astfel scuze, îşi apropie obrajii reci de faţa ei, şi ea îi simţi răsuflarea caldă şi tandră în ureche.

— Nu am fost la vernisajul Ericăi, spuse el încet.

A doua zi de dimineaţă, când lumina lăptoasă a zorilor pătrunse prin geamurile fără perdele, Jen se duse la biroul ei şi îşi deschise blocul de desen. Lucră repede şi umplu celălalt chenar, populându-l cu primii sosiţi în oraş – un bărbat tânăr şi zvelt, îmbrăcat într-un costum mult prea mare pentru el, o femeie numai piele şi os, o femeie care stătea foarte ţeapănă şi cu părul prins într-un coc sever (la fel ca Elizabeth, se gândi ea în timp ce lucra) şi o siluetă micuţă cu părul cârlionţat şi cu figură de drăcuşor (care semăna cu ea, recunoscu Jen)

ascunsă în spatele unui pom mare. Mulţumită, închise blocul de desen chiar în clipa când se trezi Ian, înainte ca el să apuce să o întrebe la ce lucrează. Avea suficient timp să termine benzile desenate înainte de întâlnirea clubului de carte.

După-amiază, Jen prepară friptura de viţel, mişcându-se fără zgomot, astfel încât Ian, care picta încă de dimineaţă, mişcându-şi pensula repede şi energic, să nu fie deranjat. Din când în când, îşi arunca ochii pe fereastră şi văzu că cerul se întuneca uşor. La buletinul meteo anunţaseră ninsoare şi se temea că furtuna le va împiedica pe unele dintre prietenele sale să ajungă la întâlnire. Rina avea să vină cu siguranţă, pentru că o sunase pe Jen să o asigure că reuşise să se înţeleagă cu o femeie din bloc să aibă grijă de copii cu schimbul. „Tipic pentru egocentrica de Rina, se gândi Jen, surprinsă de propria enervare, să se asigure că înţelegerile ei nu au de suferit.’1 Trish venea dacă Jason reuşea să ajungă acasă la timp ca să stea cu Mandy.

— Încercăm să ne coordonăm programele, spuse Trish. Când nu am apucat să discutăm despre asta au intervenit o groază de probleme şi el a fost nervos, pentru că eu eram prinsă cu prea multe treburi. Am fost deprimată pentru că mi s-a părut că nu s-a gândit deloc la mine când şi-a fixat toate călătoriile alea de afaceri şi întâlnirile. Avem grijă să nu ni se mai întâmple aşa ceva, pentru că este periculos.

Lui Jen i se părea că acum erau mai precaute, de când cu Cynthia şi Eric. Erau asemenea şoferilor care ajung să reducă viteza dacă au fost martorii unui accident. Nici ei doi nu se mai certaseră şi nu

se mai contraziseseră din seara vizitei lui Elizabeth.

Ian îşi termină treaba şi se dădu un pas înapoi pentru a studia tabloul, în timp ce ea adăuga vinul la friptură.

Jen se apropie să se uite la pânză. Stele sclipitoare erau presărate pe cerul nopţii. Întunericul avea nuanţe diferite, de la pete mari de negru ca pana corbului la negrul-albăstrui de naftol pe care îl cumpărase în nişte tuburi mici din Chinatown. Un singur nor sidefiu, în formă de peşte, acoperea aproape în întregime cele mai mari dintre stele.

— Este minunat! spuse ea sincer.

— E aproape gata. O să îl termin la timp pentru expoziţie. Sunt aproape sigur de asta.

Îşi înmuie pensulele în terebentină şi îşi curăţă paleta de culori. Foarte atent, mută şevaletul în spatele paravanului de hârtie pe care îl cumpărase Jen când se mutase cu ea, şi pe care îl folosea foarte rar. Dar acum îi era recunoscătoare că îşi amintise de el. Drept recompensă, se ridică pe vârfuri şi îi şterse o pată de vopsea argintie de pe bărbie.

— O să plec acum, spuse el.

— Dar mai sunt câteva ore până vin.

— Vreau să merg pe la galeria Maestrato ca să vorbesc cu proprietarul. Şi apoi m-am gândit să merg la Ligă. I-am spus lui Patrick că îi ţin locul la cursul din seara asta. Ne-ar prinde bine banii ăştia.

— Da, ne-ar prinde, spuse ea plină de recunoştinţă.

Avea dreptate să se încreadă în el. Făcea

eforturi şi încet, încet avea să se schimbe.

Îi spusese despre dorinţa lui Elizabeth şi despre faptul că fusese de acord, aşteptând ca el să se enerveze, dar, în schimb, acceptase fără să protesteze şi chiar se oferise să contribuie şi el cu bani atunci când putea. Ea şi Ian erau, presupuse Jen, asemenea lui Jason şi Trish, încercau în mod conştient să se armonizeze unul cu celălalt.

Ian se aplecă spre ea şi îi depuse un sărut pe nas.

— Nu o să întârzii, spuse el. Dar nici nu o să vin prea devreme.

— Oricând vii, îl asigură ea, mă găseşti aici.

— Mă bazez pe asta.

Îi ciufuli părul şi închise cu fermitate uşa grea în urma sa, aşteptând în hol până ce ea trase zăvorul. Îi plăcea acel moment de grijă faţă de ea, acea atenţie drăgăstoasă care o făcea să se simtă ocrotită.

Condimentă friptura, se schimbă într-o salopetă comodă şi se duse la masa ei de lucru. Lucră cam o oră la o prezentare pentru agenţia de publicitate. Art-directorul îi ceruse o caricatură pentru o băutură din citrice. Jen făcu o serie de schiţe şi apoi le rupse. De când lucra cu Cynthia se lenevise, constată ea, pentru că Cynthia ştia mereu ce îşi doreşte de la un designer. Oftă şi desenă o portocală care plânge, o lămâie care râde şi un grepfrut furios. Aruncă foaia, se uită peste indicaţiile de la copywriter şi desenă toate trei fructele ţinându-se de mână şi dansând în cerc.

Îi reuşise. Se potrivea. Selectă modelul de siglă şi apoi, simţindu-se oarecum mulţumită de ce

făcuse, se întoarse la benzile ei desenate pentru *Loteria.* Când afară se lăsă întunericul, terminase deja de desenat toate scenele şi, cu multă grijă, le lipi pe două planşe mari, pe care le puse pe şevaletul liber al lui Ian.

Se întrebă, puţin îngrijorată faţă de reacţia clubului de carte, dacă asta era prima variantă ilustrată la *Loteria.* Desenele ei zugrăveau povestea lui Jackson despre micul oraş în care, o dată pe an, cineva era sacrificat prin tragere la sorţi. Un cetăţean obişnuit şi inocent era omorât cu pietre de vecinii săi, la fel de obişnuiţi şi de inocenţi. În povestea lui Jackson, victima era Tessie Hutchinson, o soţie şi o mamă care n-ar fi omorât o muscă. Îşi studie desenele cu ochi critic, umbrind grămada de pietre în unul dintre chenare şi decorând şorţul lui Tessie Hutchinson cu un model cu pătrăţele. Jackson era genul de scriitoare care se baza pe imaginile vizuale construind propoziţii scurte, dar foarte sugestive. O scriitoare ca ea, care descrisese noul linoleum cu buline de pe podeau bucătăriei în *Raising Dernons,* nu s-ar fi supărat dacă personajul ei condamnat la moarte ar fi purtat un şorţ cu pătrăţele. Întoarse şevaletul cu spatele şi începu să prepare salata.

Telefonul sună în timp ce amesteca sosul în salată. Era Rina, care făcea eforturi să se facă auzită printre vocile şi râsetele din fundal.

— Sunt încă la facultate. A trebuit să ţin locul cuiva la un curs de compoziţie. Nu mai are cine să stea cu Jeremy şi trebuie să îl duc la Cynthia. Mi-a zis că nu e nicio problemă. Deci o să întârzii puţin. Azi mi-au mers toate prost. Dar când nu îmi merge

mie aşa?

Râse aspru, resemnată cu lipsa ei e noroc.

— ÎI duci pe Jeremy la Cynthia? întrebă Jen surprinsă.

— Da, de ce nu? Le cunoaşte pe gemene. Vin şi ele la cursurile de artă de după ore. M-am gândit să o rog pe Trish, dar nu cred că Jason ar fi fost prea încântat, iar Cynthia le are pe Mae şi pe bonă, şi a spus că nu le deranjează. Nu că i-ar păsa dacă le-ar deranja. Deci o să întârzii puţin.

Desigur, Cynthiei nu-i păsa, la fel cum nu îi păsa dacă prelungeşte o întâlnire până după prânz. Îi plăteşte bine pe cei care lucrează pentru ea şi, în schimb, are aşteptări foarte mari din partea lor. „Poate avea aşteptări prea mari şi din partea lui Eric, iar el nu i le-a putut satisface? Şi-ar fi tratat soţul la fel cum îşi tratează angajaţii?” Ciudat, dar întrebarea nu îi părea absurdă.

Închise şi văzu că începuse să ningă. Fulgi mici în formă de stea se lipeau pe geam, şi apoi un vânt hoinar îi făcea să danseze în drum spre râu. Se auzi soneria şi merse să deschidă uşa. Donna, cu capul gol şi cu faţa roşie din cauza vântului, îi dădu un platou.

— Plăcintă cu mere, spuse ea. Ar trebui să avem întotdeauna plăcintă caldă cu mere când cade prima ninsoare.

— Pari genul de femeie pe care ar urî-o Shirley Jackson, spuse Jen în timp ce ducea plăcinta în bucătărie.

— Probabil ne-ar fi urât pe toate. Cu excepţia Rinei, poate.

— Rina? De ce Rina? întrebă Jen surprinsă.

— Pentru că Rina seamănă cu femeile din

povestirile ei. Dezorganizată, vulnerabilă, mereu fără bani şi mereu plângându-se din pricina asta, mereu reinventându-se. Dar e o mamă bună, la fel ca Jackson.

— Dacă iei de bun ce scrie în *Viaţa printre sălbatici* şi în *Raising Demons,* dar mie nu prea îmi vine a crede, spuse Jen.

— O să fie o întâlnire interesantă. Ah, Trish s-ar putea să mai întârzie. Era la camera de gardă şi cineva fusese internat de urgenţă.

— Şi Rina o să întârzie sigur. Trebuie să îl ducă pe Jeremy la Cynthia.

Dar Trish şi Rina nu întârziară şi ajunseră amândouă în acelaşi timp, urmate de Elizabeth, care îi dădu lui Jen o sticlă de vin bun. „Se simte vinovată”, se gândi Jen, aşezând paharele de vin şi scufundând pastele în apa care clocotea pe foc. Îi făcu plăcere să constate că măcar sora ei recunoştea că lăsase toată povara pe umerii ei. Prea des tonul lui Elizabeth era acuzator, aşa cum fusese în copilărie., Ai vizitat-o săptămâna asta? Ai vorbit cu asistenta despre ultima factură? De ce nu m-ai sunat să-mi spui?”

Friptura de viţel începu să fiarbă împrăştiindu-şi aroma, şi ea dădu focul mai mic. Reţeta Donnei menţiona că trebuie preparată la cuptor, însă nu avea unul. Plănuiau să îşi cumpere după ce Ian îşi vindea primul tablou, dar planul ăsta mai avea de aşteptat acum.

Se auzi din nou soneria şi Jen îi deschise uşa Cynthiei, care era foarte elegantă, purtând o haină de blană cu glugă şi cizme lungi, negre.

— Mă scuzaţi că am întârziat, spuse ea într-un suflet. A trebuit să mă întâlnesc cu cineva.

Se uitară cu subînţeles una la cealaltă. „Cu cineva. Cu un bărbat. Desigur, cu un bărbat.”

Cynthia se dezbrăcă de haină şi observară că purta o rochie lungă, împodobită cu pietre preţioase în jurul gâtului, din caşmir negru, mulată pe corp. „Cu siguranţă, un bărbat.”

— Mulţumesc că l-ai primit pe Jeremy să stea cu gemenele, spuse Rina.

— Le-ai văzut pe fete când l-ai adus la mine?

— Da. Pari îngrijorată. Dar să ştii că erau bine.

— Sunt îngrijorată. Este o perioadă destul de stresantă pentru ele, spuse Cynthia uşor nervoasă.

— Dar o să fie bine, Cynthia, spuse Jen repede. Poate că tu şi Eric o să vă rezolvaţi problemele.

Cynthia ridică din umeri.

— Depinde ce înţelegi prin „să vă rezolvaţi problemele”. În orice caz, nu vreau să discut despre asta.

— Bineînţeles, spuse Jen repede, şi îşi făcu de lucru cu mâncarea.

Îşi umplură farfuriile la bar şi se aşezară pe pernele puse de Jen în jurul măsuţelor de plastic colorate. Le turnă vin în pahare. Trish bău o gură zdravănă şi oftă.

— Nu credeam că mai ajung la timp, spuse ea. Am avut o internare foarte grea. O tânără care fusese agresată sexual de o rudă. Era în stare de şoc. Mă gândeam numai la Mandy şi la cât de vulnerabili sunt copiii.

— O rudă apropiată? întrebă Cynthia.

Îi apărură pete roşii pe gât şi trebui să îşi pună furculiţa jos pentru că îi tremurau mâinile.

— Nu pot să vorbesc despre asta, spuse Trish. Oricum nu trebuia să vă povestesc.

— Sunt surprinsă că ai făcut-o, spuse Elizabeth plină de simţul datoriei. Eu mi-am făcut un principiu din a nu vorbi niciodată despre ce se întâmplă în biroul de consiliere. Nu poţi să ştii niciodată unde se poate ajunge cu asta.

— Eu pot să discut despre meniurile mele tot timpul, spuse Donna râzând. Vrea careva să ştie ce am de gând să propun pentru cina de Crăciun de la spital?

Izbucniră toate în râs şi Jen fu uşurată să vadă că Cynthia luă o porţie mare din plăcinta cu mere încă fierbinte. Întrebarea Cynthiei nu însemnase nimic, scurtul ei moment de rătăcire fusese cauzat doar de tensiunea pe care o acumulase. Era o întrebare pe care ar fi pus-o oricare dintre ele. Era imposibil să-şi închipuie că Eric cel liniştit şi cu vocea blândă era un violator. Deşi, bineînţeles, le trecuse tuturor prin minte gândul ăsta.

Strânseră farfuriile şi Jen se cocoţă pe o pernă cu flori de un galben aprins, aşezându-şi teancul de cărţi pe care le folosise ca să îşi pregătească introducerea pe podea, alături de ea. Celelalte se aşezară în cerc, cu cărţile în poală, cu faţa spre geamul îngheţat prin care vedeau zăpada căzând.

Vorbind rar, Jen le prezentă notiţele pe care şi le făcuse în timp ce Ian dormea adânc lângă ea. Descrise primii ani din viaţa autoarei, rănile psihologice provocate copilului singuratic şi introvertit de o mamă rece şi severă, care îşi dorea o fată drăguţă şi normală, şi de un tată ambiţios şi materialist, dedicat întru totul muncii sale.

— Am citit undeva că nu aveau nici măcar o singură carte în casa lor din California, spuse

Rina.

„Asta e genul de lucru pe care nu poate să îl ţină minte decât Rina”, se gândi Jen, enervată de întrerupere.

— Erau probabil vinovaţi de păcate mai mari decât ăsta, continuă ea. Erau limitaţi în gândire şi antisemiţi, nişte snobi inveteraţi. Dar Shirley a reuşit să scape de influenţa lor, născocind povestiri, inventându-le şi apoi aşternându-le pe hârtie. Spunea despre scris că este – am citatul chiar aici – „un deliciu personal”. Am ţinut minte citatul pentru că şi eu cred la fel despre citit, că este un deliciu personal.

Dădură toate din cap în semn de aprobare. Se cunoşteau destul de bine una pe cealaltă ca să ştie că, pentru fiecare dintre ele, cititul însemna exact acelaşi lucru. Toate se simţiseră la fel ca fetiţa aceea din California care iubise cărţile şi poveştile la fel de mult ca ele. Înţelegeau acel deliciu personal care fusese atât de important în viaţa ei, după cum fusese în a lor.

Jen le povesti apoi despre mutarea familiei Jackson la Rochester, New York, despre singurătatea îndurată de Shirley în oraşul nordic şi rece şi, în final, despre cum reuşise să descopere o comunitate de scriitori şi cititori asemenea ei la Universitatea din Syracuse. Tot acolo, Stanley Edgar Hyman, un intelectual evreu din Brooklyn, o curtase şi câştigase inima fiicei protestantului plin de prejudecăţi care era tatăl lui Shirley.

— În ceea ce îi privea pe părinţii lor, căsătoria aceasta era blestemată. Tatăl lui Stanley, Moe, a ţinut *shiva* pentru el, cele şapte zile tradiţionale

de doliu din religia iudaică, dedicate jelirii morţilor. De altfel, cei foarte religioşi se pare că procedează la fel şi dacă se face o căsătorie mixtă. Oamenii încă mai fac asta, Rina? întrebă Jen.

— Dacă sunt singura evreică de aici nu înseamnă că sunt expertă în Talmud, spuse Rina. Dar presupun că mai există evrei foarte religioşi care şi-ar renega copiii dacă s-ar căsători cu persoane de altă religie. Nici chiar părinţii mei nu cred că ar fi fost foarte încântaţi să afle că tatăl lui Jeremy nu face parte din trib. Nu ar fi ţinut *shiva* pentru mine – pentru că nu m-am căsătorit, pentru că am rămas însărcinată –, dar mi-ar fi arătat dezaprobarea lor.

O privire surprinse. Era prima oară când spunea ceva despre tatăl lui Jeremy. Aşteptară ca ea să povestească mai departe, dar nu mai adăugă nimic, şi Jen continuă să le vorbească despre viaţa lui Jackson, făcând din când în când referire la notiţele ei.

Le povesti despre începuturile căsătoriei lor, un tânăr cuplu ducând o viaţă boemă în Manhattan, luptându-se cu neajunsurile slujbelor prost plătite, despre cum Shirley izbutise să născocească scurte povestiri umoristice inspirate chiar şi de cele mai frustrante experienţe prin care trecuse.

— S-a folosit de scurta ei experienţă dobândită la slujba de la Macy’s ca să scrie *Viaţa mea cu R.H. Macy,* spuse Jen.

— Mi-a plăcut povestirea aia, spuse Rina. Chiar am imitat-o pe Shirley când am lucrat ca vânzătoare în perioada Crăciunului, în anul doi de facultate. Mi-am semnat scrisoarea de demisie cu numărul cu care eram înregistrată ca angajat, aşa

cum făcuse şi ea. Mi se părea că sunt geamăna ei, într-un fel.

— Şi ţin minte că mi-ai spus că ai luat şi banii pe care i-ai încasat atunci de la clienţi, la fel cum a făcut şi ea, adăugă Donna.

— Corect. Au fost vreo paisprezece dolari. Nu mi s-a părut că îi fur. L-am considerat ca pe un act de protest împotriva unui mamut comercial şi la fel cred că s-a simţit şi Shirley când a păstrat cei şaptezeci şi cinci de cenţi pe care i-a plătit clientul de la Macy's.

Râse şi îşi căută un şerveţel în geanta ei uriaşă de piele. Donna se întrebă dacă vreuna dintre ele observase că geanta avea un mâner din carapace de broască-ţestoasă. Recunoscuseră, la fel ca ea, că se potrivea perfect cu descrierea genţii furate, după spusele Rinei, de femeia îmbrăcată în haine scumpe de la Saks? îşi dădu seama pe loc că nu existase o astfel de femeie. Fusese creată întru totul de Rina, care se pare că încă mai comitea acte de protest împotriva mamuţilor comerciali.

Shirley Jackson ar fi aprobat gestul Rinei, presupuse Donna. Emma Bovary ar fi fost înţelegătoare, iar Edith Wharton ar fi fost pur şi simplu interesată de gestul ei. Zâmbi, recunoscând că şi ea acceptase demult comportamentul excentric al Rinei, şi îşi concentră din nou atenţia asupra lui Jen, care povestea acum despre naşterea fiului lui Shirley, Laurie, despre mutarea familiei lor în Vermont şi despre viaţa dublă pe care o dusese în sătucul din New England, unde mai născuse alţi trei copii, devenind din autoarea povestirii *Loteria o* mamă tradiţionalistă şi casnică.

— De ce o viaţă dublă? întrebă Elizabeth. Aş spune că a jucat roluri multiple, ca noi toţi. Viaţa noastră profesională, viaţa noastră privată. Diferitele noastre roluri. Fiică. Nevastă. Mamă. Prietenă. Soră.

Se uită la Jen, care îşi privea notiţele.

— E adevărat că toţi avem roluri multiple, spuse Trish. Dar toate rolurile acestea sunt jucate de o singură personalitate intactă. Cred că Jen are dreptate când observă o dublă personalitate la Jackson, iar această dualitate se reflectă în scrisul ei. Pe de o parte, avem povestirile minunate şi amuzante despre copiii ei, despre aspectele plăcute ale vieţii de zi cu zi într-un orăşel în New England – Mica Ligă, petrecerile aniversare, bărbaţii care joacă poker, femeile care îşi beau cafeaua împreună şi fac schimb de reţete. Şi, pe de altă parte, avem povestirile ei violente şi terifiante despre aceeaşi comunitate, descoperirile ei despre partea întunecată a vieţii micului oraş, despre răul care stă la pândă, a cruzimii pe care o percepe în spatele bucătăriilor însorite şi al grădinilor îngrijite. Avem de-a face cu două scriitoare diferite. Două femei diferite sau poate mai multe, prizoniere în trupul lui Shirley Jackson. Văd asta la spital în fiecare zi.

— Cred că judeci prea mult din perspectiva unui psiholog, obiectă Cynthia. Vă propun altă explicaţie. Banii. Stanley Edgar Hyman era profesor universitar. Scria pentru *The New Yorker* şi pentru *New Republic* ca să o scoată la capăt, dar chiar şi aşa nu prea reuşea. El însuşi a spus că avea bani doar cât să plătească nota la bar, care era destul de mare, pentru că amândoi beau mult.

Deci veniturile ei erau cele care susţineau gospodăria, chiar dacă el controla şi aceşti bani, şi ea trebuia să îi dea justificări pentru fiecare cent. Trebuia să îi ceară voie să cheltuiască banii pe care îi câştiga chiar ea. Ea a fost mereu soţia cea supusă, care îi aducea băutura, îi gătea şi îl învestea cu putere absolută. Şi-a vândut povestirile despre copii la reviste cum ar fi *Woman's Home Companion şi Good Housekeeping,* primind mulţi bani pentru ele, iar asta a fost foarte bine. Erau bani pe care îi puteau folosi pentru copii, pentru casa lor mare, pentru petrecerile pe care le dădeau. Şi apoi a privit adânc în sufletul ei şi a scris celelalte povestiri, romanele pe care le-a creat partea ei întunecată, aşa cum o numeşte Trish. Fiecare artist care trebuie să se lupte cu partea reală şi practică a vieţii trebuie să facă asta la un moment dat în carieră. Ca Eric – el face documentarele acelea grozave, dar face şi reclame. Pentru bani. Nu s-a simţit compromisă, la fel cum Eric nu se simte compromis când… Ezită şi apoi se opri brusc în mijlocul propoziţiei. Se uită buimăcită la prietenele ei, de parcă ar fi fost surprinsă de propriile cuvinte. Vorbise despre Eric ca şi cum ar fi fost încă împreună, ca şi cum i-ar fi apărat alegerile pe care le făcea în profesie, mândria de soţie i se citea cumva în ton. Iar acum cuvintele acelea îi sunau şi ei, şi celorlalte de parcă ar fi fost încă împreună în aceeaşi casă cu gemenele lor.

Donna fu cea care puse capăt tăcerii stânjenitoare.

— E adevărat că Jackson era preocupată de bani. În povestirile despre copiii ei întotdeauna

discută despre cât costau lucrurile, cum nu îşi puteau permite una sau alta, cum îi pedepseau pe copii amendându-i sau reţinându-le alocaţia, şi poate că banii au avut un rol atunci când s-a decis să scrie ceva. Dar nu cred că banii erau motivul principal. Cred că a încercat să scrie despre propria realitate, să creeze un scenariu care să corespundă ideii ei despre cum voia să fie viaţa ei şi lumea ei. Aşa că s-a portretizat în rolul mamei spirituale şi amuzante, puţin copleşită, dar întotdeauna capabilă să facă faţă situaţiei, cu nişte draci de copii irezistibil de scumpi, răutăcioşi şi cu imaginaţia bogată. Trăiau cu toţi în orăşelul acesta liniştit şi mergeau la jocurile de la Mica Ligă, şi ea făcea parte din comitetul de părinţi de la şcoală, şi soţul ei juca poker, şi ea se întâlnea cu alte femei ca să îşi bea cafeaua. S-a reinventat pe ea însăşi şi pe vecinii ei, şi-a reinventat lumea. Nu sunt de acord cu Trish că trebuie să ai o personalitate dublă ca să îţi doreşti asta. Toţi vrem să inventăm vieţi care sunt diferite de cele pe care le trăim. Când eram copil, îmi imaginam că am un tată care se duce la serviciu în fiecare zi, şi o mamă relaxată şi fericită care are suficient timp liber ca să se ocupe de grădină şi să citească. Chiar şi acum, îmi creez, într-un fel, mai multe lumi. Într-o noapte sunt cu Tim la Blue Note, iar în noaptea următoare sunt la un concert de muzică simfonică cu Ray. Mi-am petrecut prea mulţi ani văzând-o pe mama mea prizonieră în bucătărie, încercând să evadeze de acolo ascultând cărţi înregistrate pe casete. Nu vreau să renunţ la propria libertate. Vreau să mă reinventez mereu. Într-un fel, asta făcea şi Jackson în cărţile ei.

Donna vorbi repede şi, când termină, răsufla greu, de parcă ar fi fost epuizată din cauza propriilor revelaţii.

— Dar asta se întâmplă doar în operele ei – să le zicem

— Vesele. Vieţile pe care le reinventezi pentru tine, Donna, sunt toate alternative dezirabile la viaţa mamei tale. Dar ţelurile lui Jackson erau foarte diferite de ale tale. De exemplu *Loteria,* spuse Elizabeth. Micul oraş în care are loc acţiunea este cu siguranţă North Bennington, Vermont, unde locuia Jackson. Şi localnicii care participau la aşa-numita loterie, care erau cu toţii mult prea nerăbdători să omoare cu pietre o femeie inocentă, sunt aceiaşi vecini amabili pe care îi descrie cu atâta afecţiune şi amuzament în povestirile despre copiii ei. Dacă suntem de acord cu teoria Donnei despre faptul că ea îşi crea o lume ideală, ce ne rămâne de făcut cu cealaltă lume pe care a creat-o, folosind aceleaşi decoruri şi aceleaşi personaje?

— Cred că a înţeles că vecinul amabil se poate transforma foarte uşor într-un torţionar, la fel cum torţionarul de azi poate deveni vecinul amabil de mâine, spuse Jen. Sper că nu vă deranjează, dar am făcut ceva mai neortodox chiar şi pentru clubul nostru. Am conturat o bandă desenată a povestirii *Loteria.* Doar pentru noi.

Împinse şevaletul mai în faţă, îl descoperi şi aşteptă ca ele să îi cerceteze desenele. Rina se apropie să le poată privi mai îndeaproape.

— Cu siguranţă ai reuşit să surprinzi atmosfera poveştii, spuse Cynthia, vorbind pe tonul cu care analiza propunerile grafice ale lui Jen pentru

Nightingale’s. Pot să simt tensiunea care creşte treptat, fiecare desen este un pic mai întunecat decât celelalte.

— Şi cum li se schimbă chipurile! observă Donna plină de admiraţie. La fel ca în povestire. La început toţi par că au venit la o sărbătoare estivală, zâmbesc fericiţi. Şi în final, feţele lor sunt deformate, pline de ură.

— De fapt, oamenii chiar aşa sunt, spuse Rina. Întotdeauna există dualitate. Sunt capabili să facă bine şi sunt capabili să facă rău. Probabil, oricine de pe lumea asta e aşa. Întotdeauna avem prejudecăţi faţă de ceilalţi, un fel de stereotipuri interioare. Ca un bărbat care întreabă o femeie evreică dacă evreii sunt întotdeauna trişti. Se opri şi închise ochii o secundă, amintindu-şi întrebarea pe care i-o pusese bărbatul care avea să devină tatăl lui Jeremy, care nu ştia că Jeremy există. Jackson a sesizat acest lucru, continuă ea. Şi a simţit nevoia să scrie despre el. Desenul lui Jen cu mulţimea din ultima imagine, cu toţi locuitorii oraşului, chiar şi fiul victimei, prins în vârtejul celor care se năpusteau asupra ei, şi ea ghemuită la mijloc – îmi aduce aminte de nazişti, de germanii aparent nevinovaţi care îşi iubeau copiii, îşi îngrijeau casele, ascultau Beethoven şi mergeau la biserică, şi care au devenit gloata de ucigaşi năpustindu-se asupra victimelor prinse la mijloc în asaltul lor violent. Binele a existat în ei până ce ura a fost aprinsă, până ce a fost deschisă o loterie. Evreii erau Tessie Hutchinson, ţapul ispăşitor al lui Shirley Jackson.

— Exagerezi, Rina, obiectă Elizabeth. Încearcă să nu vezi antisemitism peste tot.

— Ceea ce am spus nu are legătură cu faptul că sunt evreică, ripostă Rina înfierbântată. Sunt surprinsă că n-a mai surprins nimeni această paralelă.

— Eu am observat-o, spuse Trish încet. Şi interpretarea ta nu este greşită. Am citit un articol pe internet despre Jackson care, atunci când a fost întrebată care este tema povestirii, a spus că sunt evreii. Şi se potriveşte. Soţul ei era evreu, copiii ei erau pe jumătate evrei. Era cumva ironic, pentru că nu erau evrei practicanţi, dar nici nu trebuiau să fie, pentru ca locuitorii din

Vermont să îi privească ciudat. Erau din New York, erau intelectuali, erau diferiţi. Desigur că şi ei accentuau diferenţele astea. Presupun că nu dădea prea bine că el umbla înfăşurat într-o pelerină şi învârtea în aer un baston cu şiş, iar ea, care cântărea cam o sută de kilograme, se îmbrăca în rochiile acelea vaporoase hawaiiene, roşu cu mov. Auzea comentariile făcute pe ascuns, simţea şi recunoştea prejudecăţile oamenilor. Chiar şi părinţii ei, oameni de bună-credinţă, fuseseră antisemiţi. Ştia că toţi acei indivizi amabili care locuiau în orăşelul ei erau capabili să facă rău. Înţelesese că oricine, chiar şi ea, putea deveni violent. Avea o personalitate volatilă. Acum îşi îmbrăţişa copiii, şi, în clipa următoare, urla la ei. Dar se lupta să îşi ţină furia în frâu şi se străduia să iubească şi să se facă iubită. Îşi recunoscuse dualitatea, şi asta o înspăimântase. Poate încercase să îşi înfrângă această stare scriind o poveste ca *Loteria.* Cred că propria imaginaţie, propria putere creatoare o înspăimântau. Scrierea povestirilor despre familia

ei era modul ei de a-şi păstra normalitatea. Dar, în final, totul a devenit mult prea greu de suportat pentru ea. Nici măcar o familie normală nu putea să îi asigure un echilibru.

— Dar familia ei nu era normală, protestă Elizabeth. Nu că ar fi vreuna normală, adăugă ea, evitând să o privească pe Jen.

— Părea normală pentru lumea din afară. O casă mare, părinţi grijulii, copii talentaţi, mese la ore fixe. Gătea, cocea prăjituri. Cine poate şti ce se petrece în spatele uşilor închise ale oricărui cămin? Ar trebui să ascultaţi poveştile pe care le aud în cadrul terapiilor de grup pentru familii, oftă Trish şi se duse să îşi umple ceaşca cu cafea.

— Nu trebuie să fii terapeut ca să ştii că fiecare familie îşi are secretele ei, că vieţile de basm sunt uneori bântuite de coşmaruri, spuse Cynthia încet.

Tăcură. Fiecare dintre ele se gândise, de-a lungul anilor, cum ar fi să trăiască viaţa încântătoare a Cynthiei, bucurându-se de privilegii profesionale şi de putere. Fiecare dintre ele invidiase pe ascuns cariera ei strălucitoare şi pe a lui Eric, mariajul lor, casa elegantă, copiii frumoşi şi bine educaţi. Dar se înşelaseră, invidia li se transformase în milă şi le făcuse să simtă nesiguranţa propriilor vieţi. Donna îşi întinse mâna şi o aşeză pe umărul Cynthiei. Cynthia zâmbi şi se duse lângă şevalet, studiind fiecare ilustraţie a benzii desenate.

— Cred că trebuie să le prezinţi unui editor, Jen, spuse ea. Poate ar trebui să faci şi alte benzi desenate bazate pe alte cărţi şi povestiri. Nu neapărat ale lui Jackson. Cred că s-ar vinde.

— Chiar crezi asta?

Faţa lui Jen se luminã de plãcere.

— Cred cã benzile desenate literare devin un nou gen în sine, ca de exemplu Maus a lui Spiegelman, spuse Rina.

— Ar putea fi vândute foarte uşor, spuse Cynthia gânditoare. O sã te pun în legãturã cu un agent dupã ce mai faci şi altele.

Rãmase lângã şevalet pentru un timp şi apoi se aşezã lângã Donna.

— Mã intereseazã tot procesul de reinventare, spuse Rina re venind la discuţie. Cred cã stã la baza ideii de literaturã, şi Shirley Jackson a înţeles asta. Vã aduceţi aminte despre povestirea ei numitã *Charles,* când Laurie îi povesteşte în drum spre grãdiniţã şi înapoi spre casã despre spaima clasei, un bãiat pe nume Charles. Charles era înfiorãtor, Charles era oribil, iar apoi Charles a început sã se potoleascã şi, în final, a devenit bãiat cuminte. Când Jackson s-a dus la o şedinţã cu pãrinţii, a descoperit cã nu existã niciun Charles în clasã şi cã toate lucrurile acelea pe care le punea în seama lui Charles fuseserã fãcute de Laurie. Se inventase într-un fel. Asta este ultima frontierã a ficţiunii.

— Ca şi cum ai pune pe seama unui personaj fictiv acţiunile pe care ai vrea sã le faci chiar tu, murmurã Donna, gândindu-se din nou la descrierea genţii elegante fãcute de Rina.

— Exact, zâmbi Rina şi îşi pipãi geanta din piele cu mânerul din carapace de ţestoasã.

— Cred cã asta stã şi la baza lecturii, spuse Elizabeth. Cred cã oamenii asemenea nouã aleg cãrţile ca mod de a pãtrunde în viaţa şi în lumea altora. Nu suntem nişte cititoare pasive şi

obişnuite. Există momente când povestea pe care o citesc îmi pare mult mai reală decât propria viaţă.

Dădură toate din cap în semn că îi împărtăşesc ideile.

Tăcură pentru câteva momente, relaxându-se pe pernele cu flori în culori vii şi punându-şi cărţile închise lângă ele. Elizabeth luă în mână biografia autoarei, de care se folosise Jen ca să strângă informaţii, studie fotografia lui Shirley Jackson de pe copertă şi observă că fusese făcută de Laurence Hyman, fiul cel mare al lui Jackson. Ochii i se întunecară şi Jen, care o privise, ştiu că Elizabeth se gândeşte la propriul fiu, la Adam, care niciodată, niciodată nu avea să fie în stare să îi facă o poză mamei sale. Cu grijă, luă cartea din mâna surorii sale şi o puse pe biroul ei.

Sună telefonul, şi chemarea lui brutală întrerupse atmosfera neobişnuit de calmă şi de armonioasă. Jen se duse să răspundă.

— Bună, Mae, spuse ea. Cynthia este aici.

— La naiba!

Încruntându-se, Cynthia luă telefonul. Ascultă pentru câteva minute, apoi iritarea de pe chipul ei se transformă în îngrijorare.

— Bine, Mae. Plecăm acum şi luăm un taxi. Ajungem cât putem de repede.

Se întoarse spre Rina.

— Pe Jeremy îl doare capul. A început să se plângă acum două ore şi Mae a crezut că o să-i treacă, dar se pare că s-a înrăutăţit. Şi Mae crede că face şi febră.

— Jeremy? Pe el nu l-a durut niciodată capul, spuse Rina speriată. Durere de cap? Febră? repeta

în timp ce ea şi Cynthia îşi îmbrăcau paltoanele.

— O să-i treacă, Rina, spuse Jen. Sunt sigură că o să-i treacă. Sună-ne să ne spui cum se simte.

— Da, vă sun. Vă sunăm. Mulţumesc.

Era deja la uşă, şi Cynthia, care venea în urma ei, ridică mâna uşor în semn de la revedere, cu îngrijorarea întipărită pe chip.

Celelalte se duseră spre geamul uriaş. Fulgii se roteau acum în mici vârtejuri purtate de vânt dintr-o parte în alta. Priviră cum Cynthia şi Rina ieşiră din clădire şi aşteptară pentru scurt timp, până ce în faţa lor se opri un taxi galben şi cele două femei se urcară în el. O văzură pe Cynthia cum se apleacă spre şofer ca să îi spună adresa şi pe Rina stând nemişcată în întuneric.

— Jeremy o să fie bine, spuse Trish, care sunase acasă şi vorbea încet cu Jason. Amanda doarme? întrebă ea. O să ajung repede, foarte repede.

O ascultară vorbind fără să fie mirate. Frica era contagioasă, era important să se asigure că fiica ei se simţea bine.

Apoi strânseră vasele împreună, aşezară pernele una peste alta într-un colţ şi, la ultima ceaşcă de cafea, se puseră de acord ca următoarea întâlnire să se ţină la Trish acasă la sfârşitul lui ianuarie. Şi, în unanimitate, lucru care se întâmpla destul de rar, aleseră o carte relativ nouă, *Citind Lolita în Teheran* de Azar Nafisi. Cronicile li se păruseră tuturor interesante. Fiecare dintre ele stabilise în minte o paralelă între clubul lor de carte şi cel al femeilor iraniene, văzându-le pe acele cititoare dintr-o ţară îndepărtată ca pe suratele lor intelectuale.

— Hai să încercăm să citim şi *Lolita* lui

Nabokov, spuse Trish.

— Şi apoi putem să scriem o continuare – *Citind Lolita în Manhattan,* adăugă Elizabeth caustică, şi toate izbucniră în râs.

Decizia aceasta restabili echilibrul. Îşi luară hainele, pălăriile şi fularele, chicotind când fularul din lână corai al lui Elizabeth fu aşezat pe un şevalet gol. Le dispăruse neliniştea şi îşi recăpătaseră veselia. Se hotărâră să nu o sune nici pe Rina, nici pe Cynthia în acea seară.

— O durere de cap. Doar o durere de cap, spuse Elizabeth. O să fie bine.

— Bineînţeles. Bineînţeles.

Ninsoarea se oprise când plecară de la Jen, dar un vânt rece sufla pe străzile pustii.

Capitolul cinci

Dar Jeremy nu se simţea bine. Vocea obosită a Rinei o trezi pe Donna dis-de-dimineaţă.

— Sunt acasă, spuse ea. L-am adus pe Jeremy cu taxiul acasă aseară. Am crezut că o să-i treacă durerea de cap, dar nu i-a trecut. Nu a dormit aproape deloc şi se simte mai rău în dimineaţa asta. Are febră – nu e mare, dar este febră. L-am sunat pe medicul pediatru, care mi-a zis să îl duc la Spitalul de Urgenţă, dar nu vreau să îl scot afară pe vremea asta.

Donna trase telefonul până la geamul îngheţat şi privi afară. Plugurile de zăpadă îşi făcuseră treaba şi munţi albi, punctaţi de noroi, străjuiau trotuarul. Ţurţuri de gheaţă atârnau de balcoanele înguste şi maşini ca nişte tancuri se mişcau greoi, acoperind suprafeţele alunecoase cu un strat gros

de nisip. O singură femeie, înfofolită într-o geacă roşie cu puf, se lupta să ajungă la colţul străzii, înaintând cu greu în bătaia vântului.

— Nu te condamn, spuse ea. E înfricoşător afară. Doctorul nu poate veni la tine acasă?

Rina râse sarcastic.

— În ce secol trăieşti? Epoca vizitelor la domiciliu şi a acadelelor pe băţ a apus de mult. Nici măcar nu am îndrăznit să îl întreb, iar el poţi să bagi mâna în foc că nu s-a gândit la asta. Donna, sunt foarte îngrijorată.

Vocea îi era pierită. Era copleşită de frică şi de oboseală.

— Cum pot să te ajut, Rina? întrebă Donna blând. Vrei să vin la tine?

— Nu, dar m-am gândit că poate îl rogi pe Raymond, dacă e cu tine, să vină să îl consulte pe Jeremy.

— Ray nu e aici. Dar pot să îl sun. Cred că o să vină. De fapt, sunt sigură că o să vină. Vorbi cu siguranţa unei femei care ştia că iubitul ei va accepta orice rugăminte a ei. Una întemeiată. Şi asta, cu siguranţă, era una întemeiată. Te sun după ce vorbesc cu el.

Îşi aruncă apă rece pe faţă şi sună acasă la Ray în timp ce îşi peria părul lung şi blond. Nu răspunse nimeni. Probabil plecase la spital. ÎI sună pe mobil şi răsuflă uşurată când îi auzi vocea.

— Doctorul Goldman.

Îngrijorarea înlocui politeţea din tonul său atunci când îi auzi vocea. Niciodată, în cei trei ani de când aveau o relaţie, nu îl sunase dimineaţa.

— Eşti bine, Donna? întrebă el îngrijorat.

Îşi imagină cum i se întunecă ochii cenuşii, cum îşi trece mâna prin părul aspru şi argintiu în gestul acela familiar care îi trăda neliniştea şi pe care ea observase că îl făcea atunci când primea telefoane de la serviciu în legătură cu un pacient care avea probleme sau când era preocupat de un diagnostic.

Era un bărbat bun, cu vocea catifelată, înzestrat cu o blândeţe care îl înconjura ca o mantie. Tocmai bunătatea, blândeţea lui, o atrăseseră pe Donna când se întâlniseră. Se simţise, încă de la început, protejată în preajma lui. Îi plăcea să stea alături de el la concerte şi la teatre, să stea faţă în faţă la restaurant, mereu conştientă de siguranţa pe care i-o oferea, de autoritatea competentă, de grija lui pentru ea. Stătea confortabil, vedea bine de acolo, îi trecuse răceala? Era grijuliu şi atent, întotdeauna la dispoziţia ei, fără să îi ceară nimic în schimb. Ea îi spusese odată că ar fi un tată minunat, iar el dăduse din cap încântat şi îi răspunsese că da, ar vrea să aibă copii într-o bună zi. Nu era acum momentul potrivit. Dar, bineînţeles, copiii erau importanţi pentru el. Căsnicia sa îl dezamăgise, infidelitatea soţiei sale îl umilise, dar nu se resemnase.

El şi Donna se simţeau bine împreună, aveau o relaţie, dar erau totuşi independenţi. Ştia că nu era singurul bărbat din viaţa ei şi ea nu îl întrebase niciodată despre alte femei. Era suficient, pentru moment, că se simţeau bine unul cu altul şi că, din timpul petrecut împreună, îşi creau mici paradisuri de linişte.

— Da, sunt bine, îl asigură ea. Băiatul Rinei, Jeremy, are probleme. Are o durere de cap

îngrozitoare şi febră. Rina se teme să îl scoată afară pe vremea asta şi, bineînţeles, niciun doctor nu vrea să se ducă la ea acasă. Ai putea tu să treci pe la ea?

— Dar eu sunt neurolog, nu pediatru, spuse el.

— Ştiu. Sunt sigură că e bine. Dar dacă ai putea să îl vezi, să o liniştească. Ştii cum face ea…

— Nu, de fapt nu ştiu. Dar s-ar putea să am o idee.

O întâlnise pe Rina doar de câteva ori şi, de fiecare dată, fusese surprins de firea ei pasională, de înverşunarea cu care îşi susţinea opiniile, de spiritul ei incandescent. Prietenia strânsă pe care o avea cu Donna, care era întotdeauna calmă şi organizată, îl uimise, dar înţelesese că sunt multe lucruri pe care nu le ştia despre Donna, că erau întrebări pe care nu dorea să i le pună. Ascultase în timp ce ea şi Rina sporovăiau la telefon, cucerit de intimitatea lor, dar iritat uneori de faptul că Donna accepta fără împotrivire să fie sunată când erau în timpul mesei sau când trebuia să plece la o întâlnire. Rina suna fie să se plângă de problemele ei, fie pentru o vorbă de încurajare, Donna oferindu-şi umărul de fiecare dată.

„Ai făcut ce trebuia, Rina.” ’

„Nu îţi face probleme, o să fie bine.”

întotdeauna când vorbea cu prietena ei, vocea Donnei era calmă şi sigură. Tocmai seninătatea aceea o preţuia el şi nu voia să i-o tulbure.

Se gândise că Rina cea cu piele măslinie, cu ochii ei migdalaţi şi faţa osoasă, era foarte frumoasă, dar nu îi spusese asta Donnei, deşi îi pomenise că felul în care îşi purta Rina părul, într-o singură cosiţă neagră şi lucioasă, care îi ajungea

aproape de talie, îi amintea de bunica lui care îl crescuse. Îşi amintise cum stătea în fiecare seară în uşa dormitorului ei pe când era un băieţel şi o privea cum îşi împleteşte părul ei lung şi argintiu. I se părea că mişcările magice ale mâinii îndeplinesc un ritual ritmic în fiecare noapte înainte de culcare.

— Exagerează atunci când vine vorba de Jeremy, continuă Donna, pe un ton care voia parcă să se scuze. Nu e uşor să fii o mamă singură, şi mai ales pentru Rina. Nu mai are pe nimeni din familie. Sunt doar ea şi Jeremy. Mă are doar pe mine şi încă doi, trei prieteni. Din cauza asta se sperie foarte tare când se îmbolnăveşte Jeremy. Dacă ai putea să treci pe acolo ar fi grozav. Deşi sunt sigură că nu e nimic grav.

— Trebuie să ajung la cabinet după-masă, aşa că pot trece dimineaţa, spuse el. Dă-mi adresa şi anunţ-o că ajung acolo într-o oră.

— Grozav.

Sesiză uşurarea din vocea ei când îi dădu adresa Rinei şi recunoştinţa atunci când îl invită la cină în acea seară.

— Nu ştiu ce să zic despre cină, te anunţ eu mai târziu. Sunt foarte ocupat azi, spuse el. Eşti o prietenă foarte bună, Donna. O prietenă generoasă.

Zâmbi, recunoscător pentru bunătatea ei, pentru generozitatea ei. Soţia lui, fata capricioasă şi nervoasă cu care se căsătorise în ultimul an de facultate şi de care divorţase, cu un fel de uşurare, după ce îi spusese cu o indiferenţă rece că avea o aventură şi nu se întâmpla pentru prima oară, nu fusese nici bună, nici generoasă.

Donna se opri la Barnes Noble în drum spre serviciu şi cumpără două exemplare din *Citind Lolita în Teheran* şi două din *Lolita* lui Nabokov. Îi promisese Rinei că i le va aduce mai târziu în acea după-masă când o sunase să îi spună că Ray fusese de acord să îl consulte pe Jeremy.

— Te rog, Donna, nu mi-e foame, şi nu-mi stă gândul la citit, protestase Rina iritată.

Dar Rina avea nevoie de cărţi, Donna ştia asta. Vor fi baricada ei împotriva anxietăţii, modul ei de evadare din temerile groaznice care aveau să pună stăpânire pe ea în camera supraîncălzită în care Jeremy zăcea inert şi palid. Ca de obicei, lectura va fi refugiul ei, poveştile şi ideile o vor face să uite. Nu se va mai simţi singură în timp ce va întoarce paginile cărţilor pe care grupul le alesese pentru următoarea lor întâlnire. În alt colţ din oraş, prietenele ei vor citi şi ele din Nabokov şi vor afla despre amintirile şi analizele curajoasei Azar Nafisi care citise *Lolita* în Teheran. Asemenea lor, şi ea aparţinea unei comunităţi de cititoare şi de visătoare, legate prin cuvinte, fiecare dintre ele hipnotizate de o poveste care le va impresiona într-un mod diferit. Donna însăşi citise primele pagini din carte aşezată la biroul ei, chiar înainte să o sune pe Rina, şi se simţise atrasă de cronica celor şapte tinere femei iraniene care ţineau întâlniri clandestine în casa curajoasei lor profesoare de literatură, Azar Nafisi. Se întâlneau să bea ceai, să mănânce prăjiturele şi să discute despre cărţi de ficţiune, o activitate periculoasă în societatea represivă şi totalitară, condusă despotic de ayatolahul Khomeini.

— Până ajung eu la tine, o să te simţi deja mai

bine, spusese Donna. La fel şi Jeremy, sunt sigură. Ray o să îi prescrie probabil nişte antibiotice. A spus că sunt mulţi viruşi care circulă în perioada asta a anului. Nu-ţi face griji. Te rog, nu-ţi face griji.

El nu spusese nimic de genul ăsta, dar, ca întotdeauna, ea căuta acele cuvinte care să o aline şi să o încurajeze pe prietena ei, urmând reţeta pe care o folosea când erau împreună în facultate. „Bineînţeles că o să iei examenul, Rina. Bineînţeles că o să te sune din nou. Nu-ţi face griji. Te rog, nu-ţi face griji."

Nevoile şi dorinţele Rinei, despre care nu putea spune nimic sigur de fapt, o însoţeau mereu ca o umbră.

La prânz se întâlni din întâmplare cu Trish la bufetul spitalului, şi Donna îi povesti despre telefonul Rinei în timp ce îşi beau cafeaua şi mâncau sendvişuri.

— Sunt sigură că nu e nimic grav. Copiii se îmbolnăvesc iama. Rina are tendinţa să exagereze.

— Nu sunt sigură, spuse Trish. Nu e normal pentru copii să aibă dureri de cap. Ţi-a spus Rina dacă îl doare gâtul?

— Nu. Şi nici eu nu cred că am întrebat. Te gândeşti la meningită?

— Mi-a trecut prin minte, recunoscu Trish. Dar e puţin probabil. Nu te mai gândi la asta.

— Zis şi făcut.

Îşi sorbi cafeaua, dar Trish sună acasă şi vorbi cu bona, strângând telefonul în mână.,

— Amanda a mâncat de prânz? întrebă ea. Era un pic cam obosită când am dus-o la grădiniţă şi m-am gândit să nu fi păţit ceva. Făcu o pauză şi

lovi linguriţa de ceaşca de cafea în timp ce asculta. Nu cred că e bine să iasă afară azi. E prea frig. Du-o în camera de joacă şi pune-i, dacă vrea, o casetă video. Mulţumesc..

Închise şi îi zâmbi Donnei uşor jenată.

— Recunosc. Sunt o mamă obsedată şi măcinată de vinovăţie că muncesc prea mult. Poate doctoriţele nu ar trebui să aibă copii. Ştim prea multe lucruri.

— Atunci, nici doctorii nu ar trebui să aibă copii. Ştiu prea mult, ripostă Donna.

— Ray al tău nu are copii cu fosta soţie, nu? întrebă Trish.

— Nu este Ray al meu şi nu, nu au copii împreună. Păcat, pentru că ar fi un tată grozav. Mi-a spus că ea ţinea prea mult la siluetă, era prea egoistă, că se temea să ofere ceva. Cine ştie? Asta e versiunea lui şi, pentru că o spune Ray, îl cred. Dar sunt sigură că are şi ea o poveste la fel de tristă de spus.

Îşi zâmbiră conspirativ. Erau femei inteligente care îi înţelegeau pe bărbaţii din vieţile lor, pentru că făcuseră eforturi să îi înţeleagă pe cei care populau paginile cărţilor de care erau cucerite. Aşa cum au meditat la nestatornicia lui Vronski, la slăbiciunea de caracter a lui Charles Bovary, erau de acord şi asupra limitelor explicaţiilor lui Ray şi a inconstanţei ocazionale a lui Jason. Lectura atentă a cărţilor le făcea să fie sceptice şi să ştie cum să se apere în faţa dezamăgirilor.

Trish se uită la ceas. Nu voia să întârzie la consultaţie. Îşi goliră tăvile şi se întoarseră în cabinetele lor.

— Sună-mă dacă afli ceva de la Rina sau de la

Ray, strigă Trish înainte s-o apuce spre un alt coridor.

— Te sun, spuse Donna care se oprise la copiator să ia foile cu meniul pe care îl alcătuise.

Experimenta o dietă cu puţini carbohidranţi, care, deşi se afla într-o fază incipientă, îi entuziasmase pe endocrinologi. Ray îi spusese că ar putea să obţină un grant la NIH[3] ca să poată cerceta mai departe, şi cochetase cu această idee. Dar asta ar fi putut însemna să se mute la Washington, şi nu dorea să părăsească New Yorkul. Îi plăcea apartamentul ei, slujba ei, serile calme cu Ray, nopţile târzii şi mult mai animate petrecute cu Tim. Şi clubul de carte. Întotdeauna era vorba de clubul de carte.

Îşi ascultă mesajul de pe căsuţa vocală. Tim îi spunea că va avea un concert în Village în seara aceea. Voia să ia cina cu el în oraş? îşi notă numărul pe care i-l lăsase. Apoi ascultă mesajul de la Ray, în a cărui voce sesiză imediat gravitatea situaţiei.

— Sunt puţin îngrijorat în legătură cu Jeremy, spuse el. Dacă simptomele nu dispar în următoarele douăzeci şi patru de ore va trebui internat în spital pentru analize. I-am prescris ceva pentru febră şi pentru durerea de cap, pe urmă am vrut să îi prescriu şi Rinei un sedativ, dar m-a refuzat categoric. Prietena ta e o tipă foarte curajoasă. Mai vorbim. Mă găseşti pe mobil.

Sesizase admiraţia cu care vorbise despre Rina, şi asta o făcuse să simtă un fior de gelozie. Avea dreptate, bineînţeles. Rina era o tipă curajoasă, un pic cam nebună, dar cu siguranţă curajoasă. Era

3 National Institute of Health - Institutul Naţional de Sănătate

stupid şi egoist din partea ei să îi poarte pică pentru remarca probabil dezinteresată a lui Ray. Simţindu-se vinovată, o sună pe Rina.

— O să vin după serviciu, spuse ea. Ţi-am cumpărat cărţile. Să îţi aduc ceva de mâncare? Pot să dau o raită prin bucătăria spitalului şi să îţi fac un pachet sau pot să mă opresc la Whole Foods.

— Nu cred că e bine să vii. Rina părea epuizată. Boala lui Jeremy ar putea fi contagioasă. Ray a spus că o să se întoarcă mai târziu. Poate ar trebui să vorbeşti cu el.

— O să vorbesc. Dar nu-ţi face griji. Pot să port o mască de protecţie. Lucrez într-un spital, îţi aminteşti? Deci ce să-ţi aduc?

— Cred că nişte suc. Acceptându-i vizita, Rina cedă. Jeremy ar trebui să bea multe lichide, deşi nu prea pare interesat de mâncare sau băutură. Nu pare interesat de nimic. Zace acolo pur şi simplu. Of, Donna, mi-e foarte frică.

— Ascultă-mă, Rina. O să fie bine. Copiii se îmbolnăvesc. Ray e un doctor foarte bun. Întotdeauna lucrurile se sfârşesc cu bine.

Vocea îi era fermă în timp ce rostea acele vorbe obişnuite în astfel de situaţii, dar mâinile îi tremurau. Uneori, lucrurile nu se sfârşeau bine. Şi ea, şi Rina ştiau asta. Vieţile lor şi cărţile pe care le iubeau le învăţaseră lucrul acesta. Finalurile fericite nu erau prea dese.

— Spune-i asta Annei Karenina. Spune-i asta lui Edith Wharton, replică Rina caustică, şi începură amândouă să râdă, umorul acela amar risipindu-le neliniştea.

ÎI sună pe Ray şi îi lăsă un mesaj secretarei lui.

El o apelă o oră mai târziu.

— Cred că trebuie să lăsăm pe altă dată cina, spuse el. Sunt foarte prins aici şi apoi vreau să trec pe la Rina să văd ce face Jeremy. Sunt puţin îngrijorat.

— Merg şi eu la Rina. Vreau să îi duc ceva de mâncare, suc şi cărţile pentru următoarea întâlnire.

— Donna, nu cred că este o idee bună să te duci acolo. Nu ştim ce are. S-ar putea să fie ceva contagios, o avertiză el.

— O să port o mască, îl linişti ea. Trish se gândea că ar putea fi meningită. Te-ai gândit şi tu la asta?

— E prea devreme să spun. Trebuie să vedem cum reacţionează la medicamente. Nu cred, dar nu exclud varianta asta. Doar că nu vreau să îi fac o mulţime de analize dacă nu sunt necesare.

Era, ca întotdeauna, un doctor moderat, prudent, răbdător, un prieten răbdător, un iubit răbdător.

— Ray, Jeremy a stat la Cynthia seara trecută. Cu gemenele.

— Atunci Cynthia şi soţul ei ar trebui informaţi în caz că una din gemene prezintă aceleaşi simptome.

— Dar ştii că Cynthia şi Eric sunt despărţiţi. El nu mai stă acolo.

— Nu contează. El este tatăl. Trebuie să i se spună.

Vorbise pe tonul sigur pe care i-l cerea meseria şi Donna se gândi la cum va reacţiona Cynthia. Dar nici asta nu conta. Tot ce ar trebui să îi preocupe acum era sănătatea copiilor lor.

— Ascultă, Donna. Poate că ar fi bine să te duci totuşi pe la Rina. A fost singură toată ziua. E important să îşi păstreze calmul. Să porţi mască şi mănuşi. S-ar putea să ne vedem acolo.

— Bine.

Simţi din nou un fior de gelozie. Era mai îngrijorat pentru Rina decât pentru ea. Şi din nou se mustră pentru reacţiile ei iraţionale. O avertizase asupra pericolului şi era normal ca el să fie îngrijorat pentru Rina. Îmbujorată de ruşine şi enervare, o sună pe Cynthia şi se războiu cu două secretare foarte protectoare ca să poată să îi spună prietenei ei despre starea lui Jeremy, despre situaţia puţin probabilă ca una din gemene să fie în pericol şi despre faptul că trebuie să îl informeze şi pe Eric.

— De ce să îi spun şi lui Eric? întrebă Cynthia iritată, încercând să vorbească foarte încet.

— Este tatăl copiilor. Se pare că protocolul cere ca ambii părinţi să fie anunţaţi despre posibilul pericol şi despre precauţiile care trebuie luate. Cel puţin, asta mi-a explicat Ray, spuse Donna.

Cynthia oftă.

— Presupun că asta nu va fi singura situaţie la care va trebui să facem faţă dacă… vocea i se stinse.

Se auziră voci în fundal; sună un alt telefon. Donna îşi imagină zarva din biroul uriaş, florile cumpărate în acea dimineaţă (pentru că erau întotdeauna flori proaspete pe biroul Cynthiei) puse într-o vază de cristal, secretarele şi asistentele intrând şi ieşind din biroul cu covoare groase în timp ce Cynthia tăcea indecisă.

— Dacă ce? insistă Donna.

— Dacă nu ne rezolvăm problemele. Dacă, dacă… Nu pot să vorbesc acum, spuse ea pe un ton iritat. Bine, Donna. O să mă ocup de asta. Mulţumesc. Sper că jeremy se va simţi mai bine, adăugă în timp ce încă un telefon începu să sune, apoi strigă la o asistentă să răspundă ea, pentru Dumnezeu.

Donna se duse în bucătăria spitalului. Rechiziţionă două caserole pentru Rina şi, înfăşurată în mantia ei grea de lână verde, ieşi în noaptea rece şi chemă un taxi. Cuibărită pe bancheta din spate a taxiului care îşi croia drum pe străzile îngheţate, se gândi la cuvintele Cynthiei. „Dacă”, prietena ei spusese „dacă”. Era nesigură. Lucrurile se schimbaseră. Mai nou, Cynthia avea ezitări. Donna simţi un licăr de speranţă. Ca toţi cititorii înrăiţi, tânjea după un nesperat final fericit.

Nu rămase mult timp la Rina. Jeremy dormea şi, în timp ce Rina punea în frigider mâncarea pe care i-o adusese de la spital şi sucul pe care îl cumpărase de la chioşcul din colţ, trase cu ochiul în dormitor. Băieţelul zăcea nemişcat pe patul înalt, părul lui umed şi întunecat era răsfirat pe perna galbenă unde un Babar[4] binevoitor îşi conducea regatul din junglă. *Babar*[5]*,* îşi aminti Donna, era cartea lui favorită. Faţa îi era palidă, dar obrajii îi ardeau din cauza febrei.

— Mă bucur că doarme, spuse încet Rina. Că doarme şi că nu plânge.

Şi faţa ei era palidă din cauza oboselii, avea

4

5 Babar este elefantul dintr-o cunoscută carte pentru copii scrisă şi ilustrată de autorul francez Jean de Brunhoff (1899-1937).

ochii roşii, dar părul îi era împletit şi, în mod ciudat, purta cămaşa de noapte lungă şi roşie din catifea, pe care o găsise într-un coş cu marfa expus în faţa unui magazin cu haine vintage.

— Preferata lui Jeremy, spuse ea atingând gulerul înalt.

Se îmbrăcase aşa ca să îi facă pe plac fiului ei, care nu îşi deschidea ochii ca să îi admire gulerul, care nu îşi trecea mânuţa peste materialul moale, decolorat de timp.

Donna o admiră pentru micul ei gest menit să aducă speranţă. De fapt o admirase întotdeauna pe Rina pentru curajul ei, pentru intensitatea cu care trăia, pentru capacitatea de a acţiona din impuls. Ea nu se abătuse niciodată de la drumul drept, fusese o studentă ambiţioasă, un profesionist atent, îşi alesese cu grijă iubiţii, avusese grijă să nu se implice niciodată prea tare. Sfatul mamei sale nu fusese niciodată uitat.

Îşi trecu braţul peste umerii Rinei.

— Vreau şi eu un halat roşu de catifea, spuse ea. Data viitoare când mai vezi unul să mi-l cumperi.

— O s-o fac, dar n-ai să-l porţi, răspunse Rina şi se întoarseră în camera de zi râzând.

Donna observă dintr-odată ordinea neobişnuită din cameră. De obicei revistele, cărţile şi jucăriile erau împrăştiate peste tot, iar canapeaua extensibilă era rareori strânsă. Acum hârtiile de pe biroul Rinei erau strânse într-un teanc, iar cariocile erau frumos rânduite. Perne colorate acopereau canapeaua şubredă. O singură veioză ardea lângă computerul Rinei, dar monitorul gri era stins.

— Nu m-am putut concentra să lucrez, aşa că

am făcut curat, spuse Rina.

— Bună idee.

— Cred că Ray al tău a fost un pic şocat din cauza haosului.

— Nu e Ray al meu, spuse Donna pentru a doua oară în acea zi.

Sună telefonul şi Rina răspunse.

— I-am luat temperatura cam acum o oră. Era mai mică. Doar 39. Dar mi-a spus că îl durea în continuare capul.

Ray, îşi dădu seama Donna, sunase să afle noutăţi, sperând probabil că nu va trebui să mai vină până acolo.

— Da, Donna este aici, răspunse Rina. Bine. Îi spun.

Închise telefonul.

— Ce să îmi spui?

— Avea o urgenţă la spital şi era grăbit. Va ajunge foarte târziu aici. A zis că te sună mâine.

— Bine. Rina, vrei să rămân cu tine? Ai nevoie de ceva?

— Nu. O să încerc să dorm şi eu un pic. Şi apoi poate mănânc ceva şi o să mă apuc de una din cărţi. Ciudat moment să mă apuc de *Lolita,* nu crezi?

— Cred că orice moment ar fi ciudat pentru cartea aia.

Donna zâmbi, o sărută pe Rina pe obraz şi plecă, închizând încet uşa în urma ei.

Îşi căută telefonul prin geantă în timp ce aştepta liftul şi îşi dădu seama că nu purtase nici mască, şi nici mănuşi. Nu conta. Stând în faţa blocului Rinei, tremurând de frig, îl sună pe Tim să îi spună că da, voia să ia cina cu el şi că i-ar plăcea să asculte

şi ceva cântat la chitară după aceea. Voia să se lase cuprinsă de muzica lui tristă şi melancolică în timp ce stătea în pivniţa aceea, la lumina lumânărilor.

Vestea bolii lui Jeremy trezi îngrijorarea în rândul membrelor clubului de carte. Se sunau una pe alta ca să facă schimb de informaţii şi de soluţii, să scape de neliniştea care le îngheţa inimile şi le făcea mâinile să tremure. Telefonul Donnei sună iar şi iar, în timp ce stătea la masă alături de Tim într-un bistrou, mâncând fără chef o salată. Trish o sunase să întrebe dacă avea veşti de la Ray. Elizabeth, care rareori îţi sărea în ajutor, voia să ştie dacă Rina are nevoie de ceva, dar, de fapt, Elizabeth ştia cum e să ai grijă de un copil bolnav. Şi, în sfârşit, sună şi Jen ca să îi spună despre conversaţia pe care o avusese cu Cynthia.

— Cynthia mi-a povestit că boala lui Jeremy ar putea să fie destul de serioasă şi că ar putea fi afectate şi gemenele.

Nu folosise cuvântul „contagios”. Nu vorbise despre pericol.

— S-ar putea.

Donna îi ceru scuze lui Tim din priviri.

El dădu din cap indiferent, îşi turnă ketchup peste hamburger, stând ca de obicei cu umerii plecaţi.

Era un bărbat înalt, care părea stânjenit de înălţimea lui. Purta o şapcă în seara aceea, ca de fiecare dată când avea concert. Îi stătea strâmb deasupra buclelor castanii, iar ea se întinse peste masă în timp ce vorbea cu Jen şi i-o îndreptă. El se încruntă.

Spre deosebire de Ray, Tim nu era prea înţelegător în privinţa prietenelor ei de la clubul de carte. Era un om întru totul absorbit de muzica lui. Legase prietenii doar cu alţi muzicieni, îşi petreceau timpul împreună, făcând improvizaţii muzicale sau ascultându-l pe unul dintre ei cântând. Notele de clarinet melodioase şi triste sau compoziţiile elaborate ale coardelor de chitară le înflăcărau inimile, le făceau picioarele să bată ritmul şi capul să se mişte pe muzică în timp ce îşi sorbeau berea şi trăgeau adânc din jointuri.

— Tu şi prietenele tale vorbiţi prea mult, îi spusese Donnei pe un ton acuzator. Sunt prea multe cuvinte între voi.

— Şi tu cânţi prea multe note, îi răspunsese ea jucăuşă.

El nu râsese, deşi de obicei avea simţul umorului.

Ea îşi dăduse seama chiar de la început, de la prima lor întâlnire la petrecerea unde dansaseră împreună, zâmbind tăcuţi, că tocmai neîncrederea lui în cuvinte o făcea să fie relaxată, îngăduindu-i să ia o pauză de la discuţiile intense pe care le avea cu prietenele ei şi cu propriile gânduri. El îi oferea echilibrul, rarele clipe de tăcere. Îi plăcea chiar şi atunci când scotea CD-ul cu un roman din CD-playerul ei şi îl înlocuia cu o prelucrare vioaie a melodiei *Cumberland Gap.* Când făcea asta, îi arunca un zâmbet ştrengăresc, îşi punea mâinile mari în jurul taliei ei şi o învârtea prin bucătăria mică, însufleţind-o şi accelerându-i respiraţia. Dar el nu zâmbi în timp ce ea continuă să vorbească cu Jen.

— Ray crede că Cynthia ar trebui să îi spună şi

lui Eric despre asta, murmură ea în telefon.

— Cynthia vrea să fiu şi eu acolo dacă se întâlneşte cu Eric, spuse Jen. Nu vreau să accept, dar nu îi pot refuza.

Donna oftă.

— E complicat. Poate Jeremy o să se simtă bine mâine şi nu va mai trebui să iei o decizie în privinţa asta. Te sun dacă aflu ceva.

Termină convorbirea şi, drept scuză, dădu telefonul pe „silent”.

— Cynthia vrea ca Jen să fie de faţă când îi spune lui Eric că gemenele au intrat în contact cu virusul care îi provoacă febră lui Jeremy şi că s-ar putea să fie nevoie să le facă nişte analize. Este o situaţie dificilă pentru Jen.

— De ce? Tu şi prietenele tale nu faceţi altceva de luni de zile decât să discutaţi despre Cynthia şi Eric. E aproape ca un refren din cântecele alea populare. Fredonă ironic: „Ce-a făcut el să o facă să spună ce a spus?”

— Nu e corect, protestă Donna zâmbind, în ciuda celor spuse.

— Nu e corect, dar e adevărat. Şi acum Jen are şansa de a sta alături de ei şi apoi să vă dea raportul. O recompensă pentru voi. Ce-a spus el. Ce-a spus ea. Cum s-au uitat unul la altul. Mai pot să scot încă trei refrene acompaniate de chitară din treaba asta.

ÎI privi prefăcându-se furioasă, iar el îi zâmbi şi schimbă subiectul.

— Ascultă, spuse el, întinzându-se să îi cuprindă mâna într-a sa. O să fie festivalul de bluegrass în Florida Keys de Crăciun şi o să am un atelier acolo. E grozav. O staţiune în Florida în mijlocul

iernii. Pot să cânt, să predau, să îmi aduc un prieten şi, la sfârşit, încasez un cec gras. Ce părere ai, Donna? Vrei să fii tu acel prieten? Poţi să îţi iei liber în perioada aia?

El nu avea un program fix de lucru. Îşi alegea concertele la întâmplare, ba acceptând unul, ba refuzând altul. Cânta pe bani mulţi la cluburile din centrul oraşului, apoi cânta gratis în locurile pline de fum din afara oraşului pentru că voia să fie alături de un anumit grup. Înregistra CD-uri pe care uneori le vindea, alteori nu. Abordarea lui relaxată şi fără griji asupra vieţii rămânea un mister pentru Donna, a cărei viaţă fusese atât de atent planificată.

— Nu ştiu. O să mă gândesc. Încă nu mi-am făcut planuri de vacanţă. Dar sună bine.

Suna mai mult decât bine. Suna minunat. Se imagină stând pe o plajă, razele soarelui jucându-se pe paginile cărţii ei deschise în poală. Se întrebă dacă Ray avea vreun plan de Crăciun, amintindu-și că anul trecut merseseră împreună la petrecerea somptuoasă pe care Eric şi Cynthia o dădeau în fiecare Ajun. Fetele din clubul de carte fuseseră întotdeauna printre invitaţi. Sorbind lichiorul de ouă şi savurând căpşunile înmuiate în ciocolată, se alăturau grupurilor încântate care colindau prin camerele luminate puternic, decorate pentru sărbători cu crengi de brad şi vâsc prinse cu funde roşii, şi lumânări mari care ardeau la fiecare geam. Stăteau în jurul bradului uriaş, de ale cărui crengi atârnau ornamentele delicate cumpărate de Cynthia din satele mici din Toscana şi din oraşele cu ieşire la mare din Irlanda. Şi priveau cum Liza şi Julie, îmbujorate de

atâta agitaţie şi râs, cu bucăţi rătăcite de beteală argintie licărind în părul lor roşcat, erau ridicate în braţe de un Eric zâmbitor ca să poată aşeza vârful în formă de stea şi îngerul în brad. Dar Eric nu avea să mai fie acolo anul acesta şi, mai mult ca sigur, Cynthia nu avea să dea o petrecere de Crăciun fără el. Nu că Ray i-ar fi dus lipsa. Crăciunul nu era sărbătoarea lui, îi spusese el discret.

— Sunt evreu, nu foarte religios, dar suficient ca să nu sărbătoresc Crăciunul, spunea el, fiind astfel, fără să ştie, ecoul gândului exprimat de Rina în nenumărate ocazii.

Totuşi, i-a cumpărat o broşă dintr-o piatră preţioasă atunci. Tim, bineînţeles, nu îi dăduse niciodată niciun cadou.

— Bine. Gândeşte-te la asta. Hai să mergem. Şi, te rog, închide-ţi telefonul ăla nenorocit. Nu-mi doresc ca vreuna dintre prietenele tale să sune în timpul unui solo de clarinet.

— ÎI închid.

Îşi ţinu promisiunea, aşa că ascultă mesajul lui Ray abia când ajunse acasă, după ce îl abandonase pe Tim în ultimul local unde urma să cânte. Ascultă vocea lui gravă în timp ce îşi punea pijamaua groasă şi se strecura în pat.

— Lui Jeremy nu i-a scăzut febra şi se pare că durerile de cap au devenit mai puternice. Nu cred că mai putem aştepta. Dacă până mâine-dimineaţă nu se simte mai bine, o să îi fac puncţie spinală. N-o suna pe Rina. I-am dat ceva să o ajute să doarmă. Vocea îi trăda epuizarea. Ai grijă de tine, Donna, adăugă el după o pauză.

Nu mai folosise cuvintele astea. Aproape

întotdeauna încheia mesajele cu „O să mă gândesc la tine”.

Uşor neliniştită, deschise *Citind Lolita în Teheran,* pe care o începuse în dimineaţa aceea. Încă o dată intră în acea casă din capitala Iranului, unde o femeie care trăia înconjurată de cărţi şi de flori o asculta pe tânăra ei prietenă povestind amuzată despre un poem. Copiii scriitoarei se jucau într-un hol şi, în timp ce ea şi prietena ei vorbeau, ajungea spre ele aroma de cafea proaspătă. Scena idilică şi plină de graţie pe care autoarea o zugrăvise atât de bine fu întreruptă de soneria de la uşă, care nu putea prevesti nimic bun.

Donna se opri din citit. Nu voia să ştie cine sunase. Voia ca femeile să vorbească în continuare şi copiii să se joace mai departe. Dar ştia că asta nu avea să se întâmple. Închise cartea şi se uită la ceasul ei de lângă pat. Era târziu, prea târziu să îl sune pe Ray, prea târziu să sune pe oricine. Oftă şi stinse veioza.

Rina se trezi în lumina albă a zorilor. Rămase nemişcată în pat, ascultând uimită respiraţia ritmică a lui Ray. Dormea pe un pat improvizat din pături pe podeaua camerei de zi. Uitase că el se hotărâse să rămână la ea peste noapte, o hotărâre care o speriase şi o făcuse în acelaşi timp să se simtă mai în siguranţă. Acum dormea adânc, deşi îl auzise în timpul nopţii strecurându-se în dormitor. Prezenţa lui acolo o făcuse să cadă în somnul acela profund şi magic de care fusese cuprinsă la câteva minute după ce înghiţise pastila roz uriaşă pe care i-o dăduse Ray. Dacă Ray dormea, cu siguranţă că febra scăzuse şi Jeremy

se simţea mai bine. Gândul acesta o făcu să se ridice mai repede din pat, să păşească în vârful picioarelor pe lângă Ray şi să meargă în dormitor.

Raze de lumină dansau pe faţa palidă a lui Jeremy, iar Rina se grăbi spre fereastră şi trase draperiile, acoperind lumina aceea sclipitoare a iernii. Se aplecă peste pat, îi dădu la o parte părul negru şi îşi lipi buzele de fruntea înaltă şi palidă a fiului ei. Încă avea febră, dar i se păru că fruntea nu îi mai arde aşa de tare ca în seara precedentă. Şi părea că respiră mai uşor. Mâinile lui, care înainte se mişcau convulsiv, se odihneau acum nemişcate pe pătură. Se simţea, cu siguranţă, mai bine. Nu ar fi trebuit să fie aşa de pesimistă. Ar fi trebuit să aibă curajul acelor femei din Teheran care făceau faţă pericolului aceluia absurd care le pândea, ameninţării de a-şi pierde libertatea şi familia, şi ar fi arătat tot atâta dârzenie în faţa bolii copilului lor, pe cât ar fi arătat în faţa bolii societăţii în care trăiau. Începuse să citească despre clubul de carte din Teheran când adormise Jeremy. Făcuse comparaţii inevitabile între clubul ei de carte şi micul grup de cititoare care discutau în contradictoriu despre *Lolita* în timp ce sirenele răsunau pe străzile oraşului., Am nevoie de curajul lor”, îşi spuse şi se gândi că ar putea să recomande cartea studenţilor ei în semestrul următor. Dar deocamdată trebuia să se îmbrace şi să îşi ia în stăpânire propria viaţă.

Se mişcă repede prin cameră, mergând în vârful picioarelor, şi îşi luă lenjerie de schimb, nişte blugi curaţi şi un tricou. Făcu un duş lung şi fierbinte şi se îmbrăcă repede, lăsând uşa de la baie întredeschisă ca să îl poată auzi pe Jeremy

dacă o striga. În timp ce îşi împletea coada lungă, îşi ridică privirea şi îl văzu pe Ray stând în pragul uşii şi privind-o. Rina se înroşi de parcă ar fi surprins-o într-o ipostază foarte intimă şi, surprinzător, obrajii lui se colorară şi ei, iar el îşi feri privirea.

— Scuză-mă, spuse el încet. Nu am vrut să te sperii.

— E în regulă. Mulţumesc mult că ai rămas peste noapte. Şi pentru pastilă. Mă simt ca un nou-născut. Dar asta probabil pentru că Jeremy se simte mult mai bine. Zâmbi, dar expresia feţei sale rămase gravă.

— Pare că e mai bine. Dar încă are febră şi asta mă îngrijorează.

— Dar e mult mai mică, sunt sigură.

— Şi eu cred la fel. Dar cu toate antibioticele pe care i le-am dat până acum, dacă ar fi fost o simplă infecţie, febra ar fi dispărut deja. Nu vreau să riscăm.

— Ce să riscăm?

Termină de împletit părul, dar nu se privi în oglindă.

— Vreau să mă asigur că nu e meningită, spuse el grav.

— Meningită?

Se chinui să îşi aducă aminte ce ştia despre această boală. Avea legătură cu creierul. O infecţie sau o inflamare. Era periculoasă. Prezentatorii de ştiri vorbeau despre asta pe un ton serios.

— E ceva serios, nu-i aşa? întrebă ea în cele din urmă.

— Foarte.

— Îi poate pune viaţa în pericol?

Începu să tremure. Jeremy nu avea voie să moară, nu putea să plece de lângă ea. Era bebeluşul ei, băieţelul ei, copilul ei, doar al ei. Se cuprinse în braţe şi se legănă, amintindu-şi cum îl legănase şi avusese grijă de el în puţinii ani ai vieţii sale. Era al ei, era tot ce avea, tot ce ar fi putut avea vreodată. Nu plânse. Teama o paralizase.

— Se poate, dacă nu este depistată la timp. Şi e doar o presupunere de-a mea. De asta am aşteptat. Nu prezintă niciunul dintre simptomele clasice. Nu are dureri când îşi lasă capul în jos. Nu îl deranjează lumina. Nu vomită. Nu are convulsii. Doar febră şi dureri de cap. S-ar putea să fiu mai precaut decât trebuie, dar prefer să îmi asum greşeala asta. De aceea aş sugera o puncţie spinală. Aşa vom putea fi siguri.

Ray îi vorbi cu multă răbdare.

— Puncţia spinală e periculoasă? întrebă ea.

— Nu e periculoasă. E doar dureroasă. Şi ăsta era un alt motiv pentru care am ezitat să i-o facem. Nu voiam să cauzăm dureri inutile unui copil atât de mic.

— Şi dacă are meningită, ce facem?

— Dacă este de natură bacteriologică, avem antibiotice puternice. Dacă este de natură virală, o să îi treacă de la sine.

— Şi ce se întâmplă dacă nu este tratată imediat?

El înţelese că ea încerca să mai câştige timp, timp pentru ca febra să dispară, timp pentru ca durerea de cap să treacă, timp pentru ca toate simptomele să dispară şi Jeremy, ştrengarul şi

jucăuşul Jeremy, să se facă bine. Dar timpul era un lux pe care nu şi-l puteau permite.

— Ar putea cauza retardare mintală sau paralizie cerebrală. Şi Rina, trebuie să îţi spun că, atunci când s-a întârziat prea mult cu tratamentul, pacienţii au murit.

— Dacă tu recomanzi puncţia spinală, bineînţeles că o vom face, spuse ea.

Se sprijini moale de tocul uşii, având gura uscată. Avea să se supună autorităţii lui.

— Încă o întrebare, spuse el ezitând.

— Da?

— Tatăl lui Jeremy. Nu ar trebui informat şi el?

— Tatăl lui Jeremy nu ştie de existenţa lui Jeremy, răspunse ea.

Şi apoi, deşi nu avea niciun motiv să facă asta, îi povesti despre singura noapte pe care o petrecuse cu profesorul cu alură de ascet, ai cărui ochi albaştri îi moştenise Jeremy.

— Nu am mai spus asta nimănui până acum. Nici măcar Donnei, nu am vrut să fiu judecată.

— Nu cred altceva despre tine decât că ai fost curajoasă, spuse el serios şi îşi puse mâna, pentru o clipă, pe umărul ei.

Era prima oară când o atingea. Căldura şi tandreţea lui topiră spaima care îi cuprinsese inima.

Se duse la telefon şi sună la spital. ÎI ascultă cum face programarea, cum cere o anumită asistentă, un anumit tehnician. Va face chiar el puncţia, le spuse, şi ea se simţi din nou recunoscătoare. Era evident că renunţase la programul lui obişnuit ca să aibă grijă de Jeremy.

Închise telefonul şi îi zâmbi.

— O să fie bine, îi spuse el. Totul e de partea noastră. Avem cea mai bună asistentă, cel mai bun tehnician. Trupele mele sunt gata.

Erau amândoi implicaţi în această bătălie, doctor şi mamă, iubitul Donnei şi prietena Donnei.

Stătură în pragul uşii de la dormitor uitându-se la copil, la micul Jeremy, care încă dormea, inconştient de pericolul care îl păştea. Ray îşi puse braţul în jurul Rinei şi o conduse pe canapea. Stătură amândoi în semiîntuneric, ea îşi puse capul pe umărul lui, el îi cuprinse coada lungă şi mătăsoasă între degete. Cartea ei, pe care o abandonase printre aşternuturi cu o seară în urmă, căzu încet pe podea şi ea se uită la fotografia celor două femei iraniene, înveşmântate în negru şi purtând baticuri care le acopereau părul la fel de negru ca al ei. Durerea care se citea pe feţele lor frumoase o înspăimântă şi îşi impuse să se detaşeze de disperarea lor, care era atât de diferită şi de îndepărtată faţă de propria disperare. Voia să fie puternică, trebuia să fie puternică, pentru Jeremy şi pentru ea însăşi.

Cynthia şi Eric urmau să se întâlnească în mansarda lui Jen şi acest lucru îl enervă pe Ian. Iritat, îşi curăţă pânza, ştergând tot ce făcuse în dimineaţa aceea. Hotărât, cu buzele strâns lipite, frecă ultimele urme de vopsea, verdele celadon, pe care nu îi plăcea să îl irosească pentru că era foarte scump şi foarte greu de procurat.

— De ce aici? întrebă el. De ce nu la locuinţa lor din East Side, unde menajera lor grasă i-ar putea servi cu ceai şi ar putea să le strângă şerveţelele ude, în caz că domnul sau doamna Căsătorie Nefericită ar face o criză de isterie?

— Tocmai pentru că nu vor ca Mae să audă despre ce vorbesc. Nu vor ca ea sau altă bonă să se panicheze în caz că boala ar fi contagioasă, spuse Jen răbdătoare.

Nu avea de gând să îl lase pe Ian să pornească o ceartă, să se lase antrenată în furia lui. Se pricepea foarte bine să îşi ţină emoţiile în frâu.

— Atunci de ce nu se întâlnesc la ea la birou – bine, îmi dau şi eu seama de ce nu se poate acolo. Dar într-o cafenea sau într-un restaurant?

— Pentru că nu vor să îi descopere vreun ziarist de la o revistă de scandal şi să apară un articol veninos în ediţia de seară de genul „Regizorul premiat Eric Anders şi frumoasa lui soţie, directoarea de marketing de la Nightingale's, care nu au mai apărut împreună în ultimul timp, au fost văzuţi la Orsini's purtând o conversaţie intimă…" Asta le mai lipseşte, să le apară numele în reviste de scandal. Nu vor să ajungă în direct la Today Show, replică ea, reuşind să îşi controleze tonul vocii. Vor sta mai puţin de o oră şi, până la urmă…

— Faci cum vrei. E mansarda ta, spuse el cu amărăciune.

Terminase propoziţia în locul ei, folosind cuvinte pe care ea nu se gândise să le rostească, dar odată ce fură spuse, şi le asumă.

— Da. De fapt, chiar este mansarda mea, îi răspunse încercând să îşi reţină furia care creştea încetul cu încetul.

Cu o zi în urmă plătise toate facturile lunare şi, deşi el promisese că va contribui la chirie, acceptând chiar să predea la încă o clasă ca să poată face asta, nu îi dăduse niciun ban. Trebuise să îşi cumpere vopsele noi, nişte pânze speciale,

un set de pensule din păr de samur, îi explicase el morocănos când îl întrebase de ce nu intrase niciun ban în contul ei. Nu ripostase, îşi ţinuse resentimentele doar pentru ea. Dar acum răbufni. Îi deveni foarte clar dintr-odată că, dacă n-o să-i spună nimic lui Ian, acesta nu se va schimba. Şi admise că Elizabeth avea dreptate măcar în această privinţă. El trebuia să se schimbe dacă aveau de gând să meargă mai departe, orice ar fi însemnat acel mai departe. Oftă. Bineînţeles că ştia ce însemna. Să meargă mai departe însemna să facă angajamente, poate să se căsătorească şi să aibă copii. Responsabilităţile lui Ian vor trebui să fie aceleaşi cu ale ei.

ÎI privi în timp ce îşi punea paltonul gros. Un nasture se descususe şi stătea să cadă şi voise să i-l coasă la loc. Avea s-o facă în seara aceea. Drept răscumpărare pentru acum, deşi nu avea nevoie de Elizabeth să îi spună că de fapt nu trebuia să se simtă vinovată cu nimic. Nu îşi regreta vorbele.

Trânti uşa grea şi plecă. Ea ridică de pe jos cârpa înmuiată în terebentină pe care o aruncase pe podea. Lăsase o urmă pe lemnul de esenţă tare şi acest lucru o enervă. O şterse cu multă îndârjire. Nu, îşi spuse ea fermă. Nu îi va coase nenorocitul ăla de nasture. Se întrebă, cu un surâs fantomatic pe faţă, dacă această nouă hotărâre pe care o simţea semăna cumva cu cea pe care o simţise Cynthia când îi ceruse lui Eric să plece de acasă. Ce ar putea să îi spună lui Ian? „Nu te mai tolerez în această mansardă nici măcar o clipă pentru că nu îţi plăteşti partea ta de chirie, pentru că trânteşti uşile şi strici podelele, şi pentru că vrei să fii stăpân pe un spaţiu care de fapt este al

meu.” Nu-i va da, desigur, acest ultimatum. Îi ierta multe lucruri pentru că era talentat şi pentru că avea nevoie de tandreţea atingerii lui, de vocea lui catifelată şi seducătoare când lucrurile mergeau bine. Şi mergeau bine de cele mai multe ori, îşi reaminti ea. Şi el se străduia. Atâta lucru vedea şi ea.

Cynthia sosi la câteva minute după ce plecase Ian. Era îmbrăcată de drum, părul ei era strâns sub o pălărie de nurcă, iar gulerul de nurcă de la haina lungă şi neagră, care îi atingea marginea cizmelor din piele neagră, era ridicat. Purta o geantă asortată şi trăgea după ea o valiză pe role. Când va ajunge la aeroport, Jen ştia asta, va fi imediat condusă în sala de aşteptare pentru clasa întâi. Bărbaţii îi vor zâmbi şi apoi îşi vor feri privirea. Stewardesele epuizate se vor uita la ea cu o invidie abia mascată.

Dar Jen observă că în spatele machiajului scump şi aplicat cu multă dexteritate, chipul ei era tensionat şi ochii ei verzi erau micşoraţi din cauza lipsei de somn. Nu îşi dezbrăcă haina, dar îşi scoase mănuşile. Lacul de un roşu aprins îi sclipea pe unghiile îngrijite. Jen se gândi îndată la Sanaz, una dintre membrele clubului de carte din Teheran, care îşi lăcuise unghiile sfidând edictul religios care interzicea acest lucru. Sanaz purta mănuşi negre să îşi ascundă actul de nesupunere, dar colorarea unghiilor era până la urmă un mic gest de curaj, de sfidare. Şi Cynthia – ocupată, organizată şi deseori copleşită de griji – îşi lăcuise unghiile ca să lupte astfel cu situaţia dificilă în care se afla şi cu tristeţea, cu hăţişul de responsabilităţi şi indecizii care îi răpeau somnul.

Un alt mic gest de curaj. Jen îi zâmbi cu admiraţie şi simpatie.

— Pleci undeva azi? întrebă ea.

— L.A. Doar pentru două zile. Nightingale’s îşi deschide un nou magazin în Rodeo Drive şi mă întâlnesc cu directorii de acolo pentru a stabili planul de marketing al magazinului. Nu te-ai ocupat tu de partea de promovare?

Jen încuviinţă.

— Acum câteva luni. Înaintea verii.

Cuvintele pluteau prin aer deasupra lor. Înainte ca mariajul Cynthiei să erupă în mod atât de misterios, asemenea unui mic vulcan care însă a afectat prin undele sale de şoc viaţa tuturor prietenilor ei. Înaintea iernii, cu toată vrajba ei, înainte de a fi fost cotropite de bolile ei ameninţătoare. Înainte ca micul lor club de carte să capete o curiozitate obsesivă în legătură cu acea căsătorie care părea aproape destrămată. Înainte ca Eric să fi stat în faţa ei cu lacrimi în ochi.

— Dar, Cynthia, dacă gemenele trebuie să facă analizele astea? Donna spune că ar trebui să le facă şi lor aceeaşi puncţie spinală ca şi lui Jeremy, dacă se dovedeşte că este meningită, pentru că au fost în contact cu el. Tot mai pleci în California?

Voia ca Cynthia să spună nu, să ţină un mic discurs despre faptul că gemenele erau prioritatea ei şi despre cum n-ar fi putut concepe să plece din New York dacă ele trebuiau să treacă prin nişte teste medicale dureroase. Dar Cynthia se aşează pe divan studiindu-şi mâinile. Nu purta verigheta, observă Jen. O înlocuise cu un inel de aur în formă de şarpe care se încolăcea în jurul degetului său.

— Nu ştiu, spuse ea. Cred că ăsta este unul dintre lucrurile pe care o să le discut cu Eric. Va trebui să faci pe arbitrul, Jen, dacă o să avem nevoie de aşa ceva.

— Nu o să aveţi nevoie, răspunse Jen.

Îşi dădu seama că nu îi auzise niciodată ridicând tonul unul la celălalt sau la copiii lor. Eleganţa şi politeţea erau trăsăturile definitorii ale căsătoriei lor. Se corectă. *Fuseseră* trăsăturile definitorii ale căsătoriei lor.

— Şi va trebui să ne hotărâm repede, continuă Cynthia. Maşina va veni să mă ducă la aeroport într-o oră. Se uită la ceas. Eric întârzie, spuse ea, dar chiar în acel moment cineva sună la uşă.

— Ba nu, strigă Jen uşurată şi se grăbi să deschidă uşa. A sosit exact la timp.

Eric o sărută pe Jen pe obraz şi străbătu camera în grabă către locul unde era Cynthia.

Ea se ridică, îşi scoase pălăria, şi părul îi încadra chipul ascuţit ca o coamă de foc. „Un gest teatral rezervat momentului sosirii lui”, se gândi Jen răutăcioasă, privind cum Eric atinge uşor părul Cynthiei, apoi îşi trece palma blând peste obrazul ei.

— Cynthia.

— Eric.

Îşi rostiră numele unul altuia uşor, privindu-se cercetător. Nu mai fuseseră împreună de la sfârşitul verii, când pielea lor încă păstra culoarea arămie a soarelui mediteraneean, când probabil îşi aruncaseră vorbe ce fuseseră regretate pe urmă. Acum era iarnă şi stăteau în faţa unui geam îngheţat, cu feţele palide şi cu ochii întunecaţi de îngrijorare.

Jen îşi făcu de lucru cu prepararea ceaiului, umplu ceştile, căută în cămară nişte biscuiţi pe care îi aranjă pe o farfurie de ceramică. Auzea vocile lor în timp ce trebăluia, un susur continuu de cuvinte, ce părea să curgă surprinzător de uşor. S-ar fi aşteptat la mai multe ezitări după atâtea luni de tăcere. Nu se mai văzuseră, ştia asta, dar sigur îşi mai vorbiseră. Avuseseră de discutat despre vizitele lui Eric la gemene, probleme financiare şi domestice, poate despre întâlnirile cu avocaţii, care trebuiau stabilite, deşi, foarte ciudat, îşi dădu ea seama, nici Eric şi nici Cynthia nu pomeniseră ceva de vreun avocat.

Gândul acesta îi stăruia în minte în timp ce aşeză tava în faţa lor. Cynthia, obişnuită să fie servită, era foarte sigură că Jen ştie cum îi place să îşi bea ceaiul, aşa că luă pur şi simplu cana şi sorbi din băutura fierbinte. O invită pe Jen să ia loc pe un scaun, dar aceasta scutură din cap şi se duse la masa ei de lucru. Selectă caracterele literelor pentru o nouă reclamă, în timp ce cuvintele lor se prelingeau până la ea.

— M-am interesat, spuse Eric. Toţi spun că meningita este foarte periculoasă şi trebuie să fii extrem de atent după ce ai intrat în contact cu cineva bolnav. Cei cu care am vorbit, doctorul din Marea Britanie cu care am lucrat la documentarul despre bolile contagioase din Lumea a Treia şi un specialist de la clinica din Cleveland, toţi au spus acelaşi lucru. Dacă Jeremy este diagnosticat cu meningită şi dacă gemenele s-au jucat cu el în seara în care s-a îmbolnăvit, sunt expuse riscului de îmbolnăvire şi trebuie să li se facă puncţia lombară. Nu cred că avem de ales.

Ştia cum să facă cercetări şi era un tată atent şi grijuliu. Îşi făcuse temele şi ştia ce decizie trebuie luată.

— Ai dreptate, îi spuse Cynthia cu o voce supusă.

Nu aveau motive să se confrunte. Erau de acord.

— Ai zis la telefon că trebuie să mergi în California?

— Nu trebuie să merg. N-o să moară nimeni dacă nu mă duc la întâlnirea aia.

— Dar nu ai niciun motiv să nu te duci. Tu sunt liber. Filmul cel nou intră în producţie abia peste o săptămână.

— Dar ar trebui să fiu lângă ele.

— Cynthia, ai avut grijă de ele tot timpul cât am fost plecat. Acum e rândul meu.

Cynthia tăcu. Jen aşteptă ca ea să protesteze, să îşi exprime îngrijorarea, să pună condiţii, li va permite să stea în casă în lipsa ei? Va avea încredere în el? încercă să îşi aducă aminte exact cuvintele pe care le folosise Cynthia – „Am descoperit ceva care face imposibil să mai trăiesc împreună cu el. Nu îi mai pot permite să mai doarmă în casa aceasta nici măcar o noapte”- asta spusese atunci, sau ceva asemănător. Acea misterioasă şi teribilă descoperire se dovedise oare a fi cu mult mai puţin, sau poate problema fusese rezolvată în aceste luni? Neîncrederea se diminuase şi de aceea ea nu se mai temea acum ca Eric să stea cu copiii?

Jen puse creionul jos. Tăcerea devenise profundă. Maşina Cynthiei avea să ajungă în scurt timp. Va trebui să se hotărască dacă va rămâne sau va pleca. Jen se întrebă dacă ei aşteptau ca ea

să spună ceva şi se întrebă ce anume. Elizabeth ar fi ştiut intuitiv. Doar era mamă.

Sună telefonul. Zbârnâitul întrerupse acea tăcere tensionată care pusese stăpânire pe ei. Jen se duse să răspundă. Cynthia şi Eric ţâşniră în picioare. Era Donna care vorbea mult prea repede, răsuflând uşurată.

— E în regulă. Chiar e în regulă. Jeremy s-a trezi după un somn adânc. Nu îl mai doare capul şi temperatura este aproape normală. Ray spune că nu există riscul de meningită. Probabil că a fost o infecţie. A anulat puncţia spinală. Oh, Jen, Rina plângea de bucurie, şi eu la fel – sunt aşa de uşurată! Pot să respir din nou.

— Ştiu cum te simţi, spuse Jen. Cynthia şi Eric sunt aici. O să le spun vestea. Vorbim mai târziu. Merse în paşi de dans către ei. E în regulă. Jeremy e în regulă. Şi-a revenit complet. Nu mai e niciun pericol. Nici pentru el, şi cu atât mai puţin pentru gemene.

Îi cuprinseră mâinile, cu feţele strălucind de bucurie.

— Oh, Jen, este minunat! spuseră ei. Mulţumim lui Dumnezeu.

— Oh, Eric. O să fie bine.

— Julie a noastră.

— Liza a noastră.

Vocile lor exprimau la unison grija pentru copiii lor. Din stradă se auzi claxonul unei maşini. Cynthiei îi sosise maşina. Îşi luă pălăria şi geanta. Eric îi luă bagajul. O îmbrăţişară pe Jen, recunoscători, şi plecară.

Jen privi pe fereastră cum Eric dădu bagajul şoferului şi apoi deschise uşa maşinii pentru

Cynthia. Se aplecă spre ea, pentru o clipă, şi Jen crezu că s-ar putea să se piardă unul în braţele celuilalt, că s-ar putea săruta, dar în schimb Cynthia îi întinse mâna acoperită de mănuşă şi apoi dispăru în maşina cu geamuri fumurii. Eric rămase nemişcat în timp ce şoferul demară şi apoi îşi ridică gulerul hainei lungi din păr de cămilă, îşi înnodă fularul moale şi galben de lână şi o porni grăbit din loc, luptându-se cu vântul vijelios.

Se strânseră la Rina în acea seară, o întâlnire neobişnuită şi improvizată a clubului de carte. Nu se întâlniseră să discute despre cărţi, deşi servietele şi genţile le erau burduşite cu exemplarele din *Citind Lolita în Teheran* şi romanul lui Nabokov. Urmau să le citească în autobuz sau în metrou, când aşteptau îmbarcarea în avion, paragrafe şi pagini devorate cu lăcomie în clipele libere.

Toate aveau să termine cărţile până la întâlnirea de la Trish, pentru a discuta despre ele. Dar în seara asta veniseră să se asigure că Jeremy şi-a revenit într-adevăr şi să fie alături de Rina.

Jeremy se simţea bine. Stătea în pat, zâmbind şmechereşte, cu părul negru la fel de des ca al Rinei, ud încă pentru că se spălase pe cap. Purta o pijama nouă albastră din flanel moale, care se potrivea perfect cu nuanţa ochilor lui pătrunzători.

— Am primit-o de la Nightingale’s în după-masa asta, spuse Rina îndreptându-i gulerul de la pijama. El încercă să o lovească în joacă peste mână în semn de protest – dar ea se feri. Cynthia se mişcă repede.

— Probabil că a sunat să o comande în drum

spre aeroport, presupuse Jen.

Şi-o imaginã pe Cynthia rezematã de spãtarul de piele al scaunului din maşinã, spunându-i la telefon asistentei ei ce mãrime poartã Jeremy, specificând ce culoare doreşte, dictând numele şi adresa pentru livrare. Cynthia cea capabilã şi organizatã care ştia sã îşi facã simţitã prezenţa, chiar dacã ea nu se afla acolo. Tuturor li se pãru un cadou foarte potrivit. Îşi dãdurã seama cã urmau sã vorbeascã despre ea, despre ea şi Eric. O sã insiste pe lângã Jen sã le dea detalii despre întâlnirea lor şi se vor chinui sã adauge bucãţile noi de informaţii la acel puzzle pe care nu reuşeau sã îl rezolve.

Şi ele aduseserã cadouri. Elizabeth îi dãrui lui Jeremy o machetã de avion şi îl privi în timp ce asambla pãrţile componente. Montã cu dexteritate aripile şi stãrui nedumerit asupra cozii avionului. Elizabeth aşezã o bucatã de lemn de plutã la locul ei şi îi zâmbi melancolicã. Adam nu va fi niciodatã în stare sã asambleze o machetã de avion. Tot ceea ce promitea noul program de terapie care era atât de scump, şi chiar şi promisiunea aceasta fusese formulatã cu reţineri, era „o oarecare aparenţã de normalitate”. Construcţia unei machete de avion depãşea cu mult acea aparenţã de normalitate.

Donna aduse o caserolã cu chiftele, pe care le mâncarã în farfurii de carton. Rina turnã în pahare de plastic vinul roşu, care era un dar de la Jen, şi ciocnirã în cinstea lor şi a lui Jeremy.

— Şi în cinstea lui Ray, spuse Rina. A fost grozav.

— Pentru Ray, spuserã într-un glas, şi Jeremy

strigă din camera alăturată:

— Cine e Ray? Nu-l cunosc pe Ray. Pot să beau şi eu nişte vin?

Izbucniră în râs.

— Ray este prietenul Donnei, doctorul drăguţ care a avut grijă de tine, strigă Rina. Şi ştii foarte bine că nu ai voie să bei vin. Bea-ţi sucul.

Îşi umplu iar paharul şi se concentră asupra conversaţiei cu prietenele sale.

— Cred că şi-a revenit pe deplin. E foarte bun vinul, Jen.

— De fapt e de la Ian. Un dar de împăcare. Ne-am certat pentru că am fost de acord ca Cynthia şi Eric să se întâlnească la noi în mansardă şi cred că s-a simţit vinovat pentru că s-a purtat urât cu mine. Lucra la un peisaj de iarnă şi a pierdut lumina pentru că a trebuit să plece.

Jen sorbi din vinul ei, gândindu-se la zâmbetul lui Ian care implora milă atunci când se întorsese acasă cu sticla împachetată într-un ambalaj colorat.

— Am greşit, spuse ţinând-o strâns lipită de el, şi ea îi atinse faţa cu mâna în semn de iertare.

— Nu se va mai întâmpla, adăugă el, dar ea nu îi răspunse nimic.

Crescuse într-o casă în care astfel de promisiuni erau făcute zilnic, dar tatăl şi mama ei nu le respectau niciodată. Totuşi, tonul lui Ian părea hotărât, iar în ochi i se citea regretul. Înţelesese care era adevărata miză. Jen îl îmbrăţişase uşurată şi recunoscătoare.

— Bietul Ian, murmură Elizabeth sarcastică.

Jen îi aruncă surorii sale o privire furioasă, dar nu spuse nimic.

— Cum ţi s-au părut Cynthia şi Eric? întrebă Trish, împărţind pateurile pe care le adusese.

— Erau bine, spuse Jen. Sau cel puţin aşa păreau. A fost un pic ciudat. Ciudat pentru mine, vreau să spun. Se purtau ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic între ei, cât se poate de cuviincios. Îşi făceau griji pentru gemene şi unul pentru celălalt.

— Prinţul şi prinţesa sunt plini de graţie şi cuviincioşi, spuse Elizabeth, dar se scuză imediat pentru cuvintele dure. Îmi pare rău, mă gândeam doar cum ar fi fost dacă eu şi Bert ar fi trebuit să avem o astfel de discuţie într-o situaţie similară. Dar nu începe comparaţie.

Tăcură. Ştiau despre tensiunea care guverna căsnicia lui Elizabeth; le era milă de ea pentru că era soţia lui Bert şi mama lui Adam. Înţeleseseră că se înarmase cu săgeţi pline de venin, că sarcasmul ei era un scut împotriva compasiunii lor şi a propriei melancolii. O iertau, îi apreciau părerile, îi admirau profunzimea analizelor, dar nu o plăceau. Privind-o pe sora sa, Jen îşi dori foarte tare să fi fost Elizabeth cea care să le fi anunţat că se desparte de soţul ei în locul Cynthiei. Nu ar mai fi fost nevoie să ghicească din ce motive o făcuse.

— Deci crezi că lucrurile merg mai bine şi că s-ar putea împăca? întrebă Donna.

— Nu ştiu, răspunse Jen agitată. Dacă nu ştim de ce s-au despărţit, cum să putem spune dacă se vor împăca sau nu? Tot ce ştiu e că mă gândesc al naibii de mult la asta. De fapt, fiecare dintre noi se gândeşte.

— Şi eu mi-am pus problema asta, spuse Trish. Cred că, dacă am face o analiză psihologică, ne-

am da seama că am fost implicate într-un fel de transfer afectiv.

— Transfer afectiv? întrebă Elizabeth tăios.

— Da. Cred că am transferat multe dintre anxietăţile noastre asupra problemelor Cynthiei. Un fel de joc în care te pui în pielea altcuiva. O să fiu sinceră. Eu asta cred că am făcut.

— Vrei să spui că Cynthia şi Eric au devenit Trish şi Jason? întrebă Jen ezitând, dar admiţând adevărul vorbelor lui Trish.

Într-un fel, şi ea intrase în pielea altcuiva. Cântărise acţiunile lui Ian destul de des în ultimele luni, folosind scara de valori a Cynthiei. De aceea îi dezvăluise lui Ian, în sfârşit, că este nemulţumită şi furioasă din cauza lui. Dar cum putea aplica acea scară de valori dacă nu ştia ce făcuse Eric? Luă o farfurie goală, apucă unul dintre creioanele colorate ale lui Jeremy de pe podea şi desenă distrată nişte siluete subţiri, femei şi bărbaţi care se ţin de mână, în cerc, femeile privind într-o direcţie, iar bărbaţii în cealaltă. Se gândi la banda ei desenată după romanul *Loteria.* Se întrebă de ce nu i-o arătase lui Ian. Probabil că se temea de părerile lui. Îşi propuse să se uite din nou peste ea când avea să ajungă acasă şi poate avea să se apuce din nou să lucreze. Şi s-ar putea să i-o arate şi lui.

— Nu cred că ai dreptate, Trish, spuse Donna încet. Cred că fascinaţia noastră îşi are rădăcina în ceva complet diferit. Faptul că Cynthia face parte din clubul nostru de carte e ca şi cum regina balului ar face parte din asociaţia ta studenţească. Îţi doreşti să fii în prejma fetei pe care toată lumea o vrea drept prietenă pentru că ea are totul. Era

frumoasă, dar asta bineînţeles că nu era meritul ei, dar era şi o studentă foarte bună, era printre preferatele decanului şi făcea parte din Phi Bet[6] – cel puţin aşa era la noi la universitate. Ţii minte, Rina?

Rina o aprobă dând din cap.

— Şi pe lângă asta era şi bogată. Regina noastră avea nişte părinţi cu alură de aristocraţi care conduceau întotdeauna ultimele tipuri de maşini lungi şi sclipitoare. Avea coliere de perle adevărate şi un sertar întreg plin de pulovere de caşmir.

Zâmbi şi se duse până la uşa dormitorului să vadă ce face Jeremy. Adormise, şi ea mută cu grijă bucăţile machetei de avion pe noptieră, stinse lumina şi închise uşa.

— Toate puloverele aveau culori pastelate, nu-i aşa? întrebă Trish.

— Întocmai. Şi ea, bineînţeles, era mereu însoţită de cineva. De obicei de preşedintele ligii studenţilor, care era la fel de arătos şi de inteligent ca ea. Nu e de mirare că toată lumea voia să stea lângă ea la cantină, să o conducă acasă când pleca de la bibliotecă sau să facă parte din grupul ei de studiu. Sperai ca o parte din farmecul vieţii ei să se lipească şi de tine, continuă Donna.

— Şi Cynthia este regina clubului nostru de carte, fu de acord Elizabeth pe un ton sec. Ea trăieşte viaţa pe care ne-o dorim şi noi.

— Trăia. Trăia viaţa aceea, o corectă Donna. Dar e adevărat. Era regina balului. Frumoasă,

6 Asociaţie academică onorifică ce încurajează şi răsplăteşte studenţii cu rezultate deosebite

deşteaptă, avea o căsătorie grozavă, o slujbă grozavă, copii grozavi, o casă grozavă. Consultaţi publicaţia ligii, pentru informaţii suplimentare.

— Şi o groază de bani, completă Rina, făcându-le să râdă.

— Da, o groază de bani. Şi mai presus de toate astea, este o prietenă grozavă. Pentru fiecare dintre noi.

— Şi are gusturi grozave în materie de pijamale pentru băieţi, spuse Rina şi izbucniră din nou în râs.

— Şi cumva ne-a adus şi pe noi în viaţa ei strălucitoare. Sau cel puţin până în pragul ei. Am primit invitaţii la premierele lui Eric, la evenimentele de la Nightingale's, cadouri din excursiile ei la Marea Adriatică sau în Caraibe. Ca să nu mai zic de petrecerile de Crăciun. Până şi faptul că îi vedeam poza în rubrica de stil din ziarele de duminică şi puteam să zic „Ea e prietena mea" era pentru mine un motiv de mândrie. Cumva, am trăit prin ea. Voi fi şi eu la fel de sinceră ca Trish. În reveriile mele mi-am închipuit că trăiesc viaţa ei. Eu eram cea care decola spre Rivieră. Eu locuiam în casa aceea grozavă, aranjam trandafiri galbeni în vase de aramă înainte să plec la birou. Eu le aveam pe toate. Poate asta înţelege Trish prin transfer emoţional, spuse Donna.

— Nu. Nu asta vreau să spun, protestă Trish.

— Dar continuă, Donna. Îmi place teza ta mai mult decât cea a lui Trish, spuse Rina senină.

— Şi apoi Cynthia ne-a spus că i-a cerut lui Eric să plece şi totul s-a dărâmat ca un castel din cărţi de joc. Suntem dezamăgite. Poate ne simţim chiar

trădate. Ca şi cum am fi aflat că regina balului ar fi purtat bijuterii false şi ar fi copiat la examene. Într-un fel, avem dreptul să ştim ce s-a întâmplat. Şi suntem şi puţin speriate, în acelaşi timp. Dacă i s-a întâmplat Cynthiei, ni se poate întâmpla şi nouă. Orice relaţie s-ar putea destrăma. Tim, care s-a săturat să tot audă despre problema asta, a compus chiar o baladă. Râse şi începu să imite vocea afectată a lui Tim. „Ce-a făcut el să o facă să spună asta?" Deci da, continuă ea, suntem un pic obsedate de treaba asta. Dar nu cred că trebuie să ne fie ruşine. Nu este o obsesie maladivă.

Fusese surprinsă de propriile cuvinte. Era neobişnuit pentru ea să vorbească atât de mult, cu atâta pasiune. Încă din copilărie, îşi cultivase un fel de linişte interioară, un calm autoimpus, care îi permitea să se poarte delicat cu tatăl ei care era mereu agitat şi să lucreze alături de mama ei într-o tăcere plăcută. Împreună, în bucătăria sclipind de curăţenie, cu uşa încuiată, tăiaseră, şi tocaseră, şi amestecaseră, ascultând în tot acest timp, o voce melodioasă citind romanele care le-au ajutat să treacă peste situaţia lor. Gândurile lor erau rareori transpuse în discursuri, pentru că se temeau să le dea glas.

Să le vorbească prietenelor ei cu atâta sinceritate era diferit. Fusese încurajată de intimitatea intelectuală pe care o împărtăşeau, de sinceritatea discuţiilor lor de-a lungul anilor. Se gândi deodată la clubul de carte din Teheran. În timp ce citea cartea lui Nafisi, îşi dăduse seama că nu fusese impresionată atât de vieţile lor pline de pericol şi de violenţă, cât de sprijinul emoţional pe care şi-l ofereau una alteia. Diferite faţă de

prietenele ei, trăind vieţi diferite, aveau totuşi ceva în comun. Şi ele făceau speculaţii despre secretele lor şi încercau să desluşească dezvăluirile personale care se strecurau în discuţiile lor despre Henry James şi Jane Austen. Şi ele îşi înţelegeau şi îşi iertau slăbiciunile una alteia şi vorbeau cu sinceritate, dar erau mereu atente să nu le rănească pe celelalte.

— Cred că ai dreptate, Donna, spuse Jen. Dar ai omis ceva. Cred că toată lumea era geloasă pe regina balului. Nu ai spus nimic despre faptul că o invidiam pe Cynthia.

— Dar o făceam. Şi nu era nevoie ca Donna să o spună. O ştie toată lumea, interveni Elizabeth. Cum am fi putut să nu o invidiem." Avea totul. Şi încă are mult mai multe decât avem unele dintre noi, vorbi ea cu amărăciune.

Cynthia avea copii sănătoşi. Şi dacă fetiţele ei ar fi fost bolnave, şi-ar fi permis fară probleme să plătească tratamentul. Bineînţeles că o invidia pe Cynthia.

— Dar nimeni, nimeni din camera asta, nu se bucură de ce li s-a întâmplat Cynthiei şi lui Eric. Trish le privi pe rând şi fiecare dintre ele încuviinţă. Nu se bucură nimeni de necazul celeilalte. Şi cred că ne putem felicita pentru asta.

— Chiar dacă nu ne putem stăpâni curiozitatea, continuă Jen, întorcând farfuria cu faţa în jos şi aruncând creionul deoparte. Cred că sunt de acord cu Trish şi cu Donna deopotrivă. Noi – sau cel puţin eu – simt efectul transferului afectiv, dar şi al sindromului reginei balului. Chiar dacă la şcoala de artă nu am avut o regină a balului.

— Nu e nevoie să cunoşti o regină a balului ca

să o poţi invidia, spuse Rina şi izbucniră în râs.

Trish fu aceea care declară suspendarea temporară a discuţiilor despre Cynthia şi Eric.

Conversaţia lor alunecă spre planurile pentru vacanţa de iarnă. Elizabeth şi Bert fuseseră invitaţi la nişte prieteni în Vermont, dar Elizabeth era îngrijorată la gândul că urma să fie foarte departe de Adam.

— Vermont nu este Polul Sud, spuse Jen. Eu zic să te duci. Acţiunea este cel mai bun antidot pentru invidie.

O privire curioase. O provoca rareori pe sora ei. Fură surprinse că Elizabeth nu răspunse cu un atac verbal, ci rămase nemişcată, cu spatele foarte drept, ca întotdeauna.

— De fapt, aşteptăm un telefon de la terapeutul lui Adam. Urmează terapia asta nouă şi ei cred că s-ar putea adapta mai bine dacă eu şi Bert nu l-am vizita o vreme, aşa că, în funcţie de ce recomandă ei, s-ar putea să mergem în Vermont, spuse ea. Desigur, asta înseamnă că mama mea va rămâne singură de Crăciun.

— Mama *noastră,* o corectă Jen. Şi dacă tu şi Bert veţi fi plecaţi, o să mă organizez astfel încât să fiu acasă în Ajunul Crăciunului. Nu că draga noastră mămică ar fi fost vreodată prea pătrunsă de bucuria sărbătorilor.

Jen le spuse că se gândea să plece câteva zile în Mexic.

— Mi-aş lua schiţele de la *Loteria* acolo şi aş lucra la ele, şi mai am de făcut o broşură pentru o fundaţie. Tot visez la cum ar fi să lucrez stând la soare câteva zile.

Nu spuse nimic despre Ian şi niciuna dintre ele

nu întrebă despre el. Jen începu să rupă în două farfuria pe care mâzgălise mai devreme.

Trish şi Jason găsiseră o croazieră cu facilităţi pentru copii în Caraibe.

— Ne-am propus să încercăm să plecăm mai des şi să ne distrăm. Vrem să ne simţim bine împreună. Şi funcţionează. Pare că scăpăm de rutina în care ne adânciserăm, spuse ea.

Dădură din cap în semn de aprobare. Nu era nevoie să o întrebe pe Trish care fusese momentul în care conştientizase rutina din viaţa ei şi a lui Jason, şi ce o motivase să încerce să iasă din situaţia asta. Toate ştiau ce înseamnă asta.

Donna se gândea să meargă la festivalul de bluegrass din Florida împreună cu Tim.

— Este într-o staţiune balneară în Keys şi nu am fost niciodată acolo. Şi nici într-o staţiune balneară.

— Te deranjează dacă îl invit pe Ray de Hanuca? Mă gândesc să dau o mică petrecere cu câţiva studenţi evrei din clasa mea şi cu părinţii lor, spuse Rina. I-aş putea mulţumi în felul ăsta pentru ce a făcut pentru noi. S-a purtat grozav cu Jeremy.

— Nu, bineînţeles că nu. De ce să mă deranjeze? spuse Donna încet. Ar fi foarte în regulă. Ar fi grozav. Niciunul din ei nu sărbătoreşte Crăciunul, şi Hanuca era probabil mai importantă pentru ei, deşi fiecare îi spusese că „nu se luau în serios ca evrei”. Sigur. Sper să aveţi o petrecere minunată. Chiar am nişte reţete de *latke*[7] pe care pot să ţi le dau.

Trish o ţintui pe Donna cu privirea. Calmul cu care vorbise i se păru înşelător. Muncea împreună

7 Clătite din cartof ras şi ou servite în mod tradiţional de Hanuca

cu Donna la spital şi putea recunoaşte schimbările aproape imperceptibile din vocea ei, care îi trădau neplăcerea. Dar neplăcerea nu se transforma niciodată în iritare sau în furie. Îşi dădu seama că nici în cele mai tensionate situaţii nu o văzuse pe Donna pierzându-şi cumpătul. Seninătatea ei fusese remarcată şi de asistentele care o numeau, cu afecţiune, „Madonna”. O privi în timp ce aceasta duse la chiuvetă caserola şi o spălă cu multă atenţie. Apoi schimbă repede subiectul.

— Oriunde am fi – Mexic, Vermont, Caraibe – trebuie să terminăm de citit cărţile pentru următoarea noastră întâlnire, spuse ea. Deşi *Lolita* nu este cea mai potrivită carte pentru vacanţă.

— De când citim cărţi după sezon? întrebă Rina.

Căscă, şi ele se uitară la ceas, uimite să constate că este foarte târziu.

Îşi îmbrăcară paltoanele, îşi căutară în genţi cartelele de metrou. Lui Trish îi sună telefonul mobil şi ea îl asigură pe Jason că e în drum spre casă. Donna îşi puse caserola goală într-o sacoşă de plastic. Dar nu era suficient de încăpătoare şi Rina îi dădu punga ei soioasă de la Saks Fifth Avenue din care căzu o bucăţică de hârtie. Era un bon de casă pentru o poşetă neagră din piele. Dădu din cap obosită. Se cunoşteau de atâta timp, încât Rina nu o mai putea surprinde sau dezamăgi, deşi gesturile ei o nedumereau întotdeauna. Îi trecu prin minte că ar trebui să îl avertizeze pe Ray că Rina obişnuieşte să denatureze uneori realitatea, dar alungă gândul acesta imediat. Erau cu toţii adulţi. Ea nu era responsabilă pentru ei doi. Şi de ce i-ar păsa lui Ray despre asta, de ce se gândise măcar că lui i-ar păsa? Mototoli bonul,

dezvinovăţindu-se, dar fiind conştientă de un sentiment nou şi vag de tristeţe care o făcea să se mişte mai încet în timp ce îşi punea paltonul greu şi îşi strângea părul lung şi blond sub beretă.

Elizabeth îl sună pe Bert şi, deşi vorbea foarte încet, o auziră menţionând numele lui Adam de câteva ori.

— A mai zis ceva terapeutul despre Adam, Bert? Cum a reacţionat Adam?

Fiul care nu ştia niciodată să îi privească în ochi era mereu prezent în gândurile ei. Închise telefonul, iar Jen îi dădu paltonul şi îi întinse fularul corai pe care Elizabeth îl legă prea strâns în jurul gâtului.

— Noapte bună, Rina.

Vocile lor erau pline de afecţiune, iar ea le răspundea vioaie şi plină de recunoştinţă.

— Mulţumesc foarte mult că aţi venit. Şi mulţumesc pentru toate bunătăţile.

— Ai grijă de tine.

— Spune-i lui Jeremy că îl iubim şi să nu se mai îmbolnăvească. Rina stătu în prag şi le făcu cu mâna în timp ce ele se înghesuiau râzând în lift. Sună telefonul şi se grăbi să se întoarcă şi să răspundă.

— E mai bine. Mult mai bine. Mulţumesc pentru telefon, Ray. Zâmbi când puse receptorul în furcă şi se duse în dormitor, acolo unde Jeremy dormea fără semne de febră, respirând uşor. Îl mângâie pe cap, înfăşurându-şi pe deget o şuviţă din părul lui negru şi mătăsos. Pentru prima oară după ani de zile simţi un fior de bucurie.

Capitolul şase

Trish ura luna ianuarie. Era luna în care brazii de Crăciun, cu crengile golaşe şi uscate, erau aruncaţi deasupra mormanelor de zăpadă cenuşie strânse de-a lungul străzii. Tomberoanele de gunoi erau supraîncărcate cu cartoane ude în care fuseseră împachetate jucării uriaşe de plastic. Cutii de cadouri turtite, pătate cu zaţ şi sos de roşii formau ciudate piramide curbate. Scurta exaltare provocată de sărbătorile de sezon se stingea treptat şi trecătorii îşi târşâiau picioarele prin noroiul negru cu capul plecat, ca să se ferească din calea vântului. În ianuarie întunericul se aşternea prea devreme şi ziua de muncă se scurgea mult prea încet. În geamurile birourilor din clădirile înalte, becurile fluorescente emiteau o lumină artificială, dând impresia de căldură şi de confort, dar cei care priveau impasibili monitorul computerului şi răspundeau la telefoane nu puteau fi păcăliţi.

Femei palide trăgeau perdelele la geamuri, încercând parcă să îşi protejeze căminul de ameninţarea frigului şi a întunericului. Copiii stăteau prea aproape de televizoare şi se ciondăneau. Erau obosiţi. Zilele erau lungi, iar săptămânile şi mai lungi. Era o lună în care nu aveai ce să aştepţi. Nu mai urmau sărbători; nimic nu mai avea să alunge monotonia zilelor reci de iarnă. Asprimea lunii ianuarie era copleşitoare, îngheţa amintirile şi estompa dorinţele.

Programul lui Trish era aglomerat. Ianuarie era luna în care dezamăgirile ajungeau la punctul maxim, când nefericirea se coagula în camerele supraîncălzite. Pacienţii deprimaţi cereau

consultaţii de urgenţă. Şerveţele de hârtie, rupte de femeile care plângeau, erau aruncate pe biroul ei după fiecare şedinţă de terapie. Bărbaţii izbeau cu pumnii în braţele fotoliilor ei de piele, trânteau uşile când plecau din cabinetul ei, mânioşi că nefericirea lor nu se diminuase, că furia refulată nu se stinsese ca prin minune. Nu avea gloanţe de argint pe care să le ofere, dar le scria reţete pentru Paxil, Zoloft şi Prozac cu caligrafia ei îngrijită, deprinsă la şcoala rurală ai cărei absolvenţi se presupunea că urmau să aplice la posturile de muncă dorite cu scrisori de intenţie scrise de mână.

Le vorbea calm adolescentelor care nu puteau să rămână aşezate în timpul şedinţei de terapie şi se plimbau nervoase prin cameră, răsfoind prin cărţi şi reviste, apoi punându-le la locul lor. Priveau pe geam minute în şir, apoi se întorceau brusc pe scaunul din faţa ei, cu chipurile palide şi cu mâinile tremurând. Nu le întreba despre gândurile care li se înghesuiau în minte în timp ce se uitau în jos, la strada măturată de vânt. Presupunea că se gândeau dacă ar fi plutit uşoare ca un fulg prin aerul cenuşiu către abisul acela de vid existenţial pe care se chinuiau să i-l descrie. Multe dintre ele erau slabe, numai piele şi os. Încheieturile lor fragile se zăreau prin pielea roz care purta de multe ori cicatricile unor tăieturi care se vindecau încet.

Vocile lor, de cele mai multe ori şoptite, erau cuprinse de amărăciune. Sărbătorile lor fuseseră îngrozitoare. Viaţa lor era îngrozitoare. Aveau de gând să se înfometeze până mureau. Ea se chinuia să găsească cuvintele potrivite pentru a le trezi

din nou pofta de viaţă, dar în final se declara înfrântă şi le oferea pastile pe care ele refuzau să le ia.

— Urăsc luna ianuarie, ţipă o fată care avea bilet de învoire de la Barnard[8].

Vocea îi era plină de furie şi de nemulţumire. Trish se gândi la modul în care Nabokov descrisese vocea Lolitei, ca o tânguire a unei nimfe copile.

— Şi eu urăsc luna ianuarie, spuse Trish, încălcând conduita profesională, dar reuşind să treacă peste bariera dintre medic şi pacient.

Fata începu să plângă. Apoi să vorbească fară oprire. Trish prelungi şedinţa şi întârzie la prânzul cu Donna.

— Urăsc luna ianuarie, repetă ea, aşezându-se pe scaunul din faţa prietenei sale, în cantina spitalului. Cred că rata sinuciderilor se dublează acum. Internările se fac pe bandă rulantă. Telefonul sună fără întrerupere.

— Tulburări afective de sezon, replică Donna calm. A făcut cineva vreun studiu în care să compare numărul cazurilor de depresii în zonele cu climă rece faţă de cele cu climă caldă?

— Sunt sigură că da. Şi chiar dacă nu s-a făcut, acum, când avem conversaţia asta, o propunere pentru un astfel de studiu se află pe biroul vreunui director de fundaţie.

Trish muşcă din sendvişul ei cu pui.

— Mă bucur că întâlnirea clubului de luna asta se ţine la noi. Am la ce să mă concentrez şi mă ajută să uit de valul de pacienţi. Cu toate că, să citeşti despre Lolita este tot un fel de experienţă

8 Liceu de artă pentru fete în New York

clinică.

— Ar trebui să fie o întâlnire interesantă, spuse Donna. Discuţia despre *Lolita* în Manhattan va fi foarte diferită de discuţia despre Lolita din Teheran.

— Ai terminat ambele cărţi? întrebă Trish.

Donna dădu din cap. Citise ambele volume pe plaja albă din Sunset Key, în timp ce degetele ei aruncau umbre pe paginile scăldate de lumina soarelui. Era un adevărat răsfăţ să poţi să citeşti, apoi să meditezi şi să citeşti din nou şi, din când în când, să te laşi furată de un somn scurt şi dulce. ÎI lăsa pe Tim să o tragă în apa oceanului şi să danseze cu ea printre valuri, dar apoi îşi deschidea din nou cartea fără ca măcar să se obosească să se şteargă pe prosop, nepăsătoare de urmele pe care degetele ei ude la lăsau pe foile tipărite. Ambele cărţi o fascinaseră şi o făcuseră să se adâncească în cunoaşterea sinelui. Îi plăcuse în mod special *Citind Lolita în Teheran,* în care autoarea spunea povestea unui club de carte clandestin format din tinere care studiau literatura cu ea la universitate şi care se adunau în sufrageria ei. Gestul lor curajos era un adevărat protest intelectual.

O dată, în timpul vacanţei, îl sunase pe Ray, dar el nu era acasă şi ea nu-i lăsase niciun mesaj. A doua zi formase numărul Rinei, dar închisese înainte ca telefonul să sune.

— Cred că toată lumea a citit cartea, spuse ea. Jen a spus că a terminat ambele cărţi înainte de Anul Nou şi apoi le-a recitit. Mi-a spus că Elizabeth nu se prea înnebuneşte după Nabokov. Nu ştiu nimic de Cynthia, dar probabil le-a citit

atunci când nu decora casa, împacheta cadouri, gătea o cină sofisticată sau negocia cu Eric despre care din ei doi să petreacă sărbătorile cu copiii. Şi, bineînţeles, verifica şi ce se întâmplă la birou din oră în oră. O ştii pe Cynthia. Ea le rezolvă pe toate.

— Reginele balului o fac întotdeauna. Poate pentru că au atâtea doamne de onoare pe lângă ele, o tachină Trish. Nu că grasa de Mae sau bonele cu cercel în buric s-ar califica pentru rangul de doamne de onoare.

Donna izbucni în râs.

— Cred că o să fiu bântuită de analogia asta pentru totdeauna.

— Pentru că a fost o analogie foarte exactă. Analizele exacte sunt cele care rămân. E prima lecţie din cursul de pregătire analitică. Nu, nu prima. Poate a doua sau a treia. Ai vorbit cu Rina?

— Puţin. Foarte puţin. Jeremy se simte bine. E perfect refăcut. Ray crede că a fost vorba de o infecţie gripală, răspunse Donna cu calmul ei obişnuit, dar Trish sesiză o notă de răceală.

— Şi Ray ce face? întrebă ea precaut.

— E bine. Normal că e bine. Tonul îi părea defensiv şi avu o clipă de ezitare, ca şi cum ar fi vrut să mai adauge ceva, dar, în schimb, îşi făcu de lucru strângând farfuriile de pe masă. Trebuie să plec. Mă întâlnesc cu asistenta de la dializă. Trebuie să îi dau un nou program de nutriţie. Trish, vreau să scriu şi eu o propunere de grant. Ai timp să te uiţi peste ea?

— Sigur.

Trish o privi pe Donna străbătând cantina cu pasul lin şi mişcându-şi şoldurile. Halatul ei alb

era imaculat şi îşi prinsese părul blond într-un coc simplu lipit de ceafă. Ca de obicei, îi păruse calmă şi senină, dar cumva reţinută. Se gândi că Donna vorbise foarte puţin despre Tim şi nu pomenise nimic despre Ray. Dar nici ea nu vorbise despre Jason şi Amanda. Conversaţiile nu se legau uşor în ianuarie, găsi ea vinovatul. Toţi păreau introvertiţi în luna aceasta.

Luă un carneţel şi se gândi la un meniu pentru întâlnirea clubului de carte. Voia ceva diferit, sofisticat şi suficient de colorat ca să compenseze întunericul iernii. *Bouillabaisse.* Cuvântul în sine o intriga şi o făcea să uite de fetele care plângeau şi de străzile mărginite de zăpadă.

Întâlnirea era programată pentru luni seara. Trish, Jason şi Mandy s-au binedispus sâmbătă la cumpărături. Era genul de activitate pentru a cărei organizare Trish depusese un efort susţinut în ultimele luni.

— Trebuie să învăţăm să ne distrăm împreună, îi spusese ea lui Jason.

— Poţi să programezi buna dispoziţie, să o prescrii ca pe un medicament într-o reţetă? întrebase el ironic. Ai putea să scrii un ghid de terapie – *Familia care se distrează împreună rămâne împreună* – şi eu aş putea să o vând. Exagerezi, Trish. Nu cred că trebuie să ne programăm în mod artificial timpul pe care îl petrecem împreună.

— Trebuie să schimbăm ceva, spusese ea insistând încăpăţânată şi, în cele din urmă, el fusese de acord.

Nu discutau despre despărţirea Cynthei de Eric, dar acest lucru plana asupra lor ca un nor, ca un

semnal permanent al pericolului ascuns care îi ameninţa. Asemenea celor care îşi instalau sisteme de alarmă după ce un vecin fusese jefuit, îşi creaseră noi programe de protecţie, devenind conştienţi deodată de vulnerabilitatea cuplului lor.

Făcuseră eforturi. Fiecare din ei muncise mai puţin şi făcuseră planuri care o includeau şi pe Amanda. Căutarea unei noi locuinţe şi a unei case de vacanţă se transformaseră în aventuri antrenante. Au gătit din nou împreună, aşa cum obişnuiau să facă la început, făcând-o şi pe Amanda părtaşă la această distracţie, încurajând-o să facă găluşte şi să amestece în sosurile dulci şi lipicioase. Trish şi-a luat un ajutor pentru treburile casei – Irene, o finlandeză harnică, bucuroasă să scape de supravegherea copiilor până seara târziu şi să facă în schimb treburi uşoare şi să gătească. Jason şi-a redus călătoriile de afaceri. Şi, spre uimirea lor comună, efortul chiar dădea roade. Curând, se simţiseră mai relaxaţi împreună, iar Amanda părea şi ea mai fericită. Nu se mai trezea în miezul nopţii cu trupul încordat şi ţipând de frică. Croaziera în Caraibe de Crăciun îi încântase foarte mult. Amintirea zilelor însorite pe mare, a orelor lungi petrecute citind pe puntea vasului o apăra pe Trish împotriva frigului aspru al iernii, o ajuta să ţină în frâu depresia care ameninţa să o cuprindă în lunile întunecoase şi plicticoase ale începutului de an.

Stabilindu-şi cu îndemânare propriul diagnostic, îşi amintea întotdeauna de alienarea pe care o simţea în copilărie şi de tristeţea sau de nesiguranţa anilor de studenţie, luptându-se să contracareze depresia incipientă de care se simţea

cuprinsă. Îşi organiză weekendul astfel încât să poată lupta cu tristeţea care punea stăpânire pe ea şi îşi concentră atenţia către clubul de carte. Era nerăbdătoare să îşi revadă prietenele, să îşi povestească aventurile din vacanţa de iarnă, să facă trecerea în revistă a enervărilor şi a lucrurilor amuzante din săptămânile ce trecuseră.

Se gândi, în timp ce îşi analiza melancolia şi nerăbdarea de a sta în mijlocul prietenelor ei în camera de zi luminată discret, că cluburile de carte nu se deosebeau foarte mult de grupurile care militau pentru drepturile femeii în zorii feminismului. Acele ore în care ideile şi analizele erau schimbate cu pasiune şi cu sinceritate reprezentau un refugiu de preţ, un spaţiu sigur în care se putea discuta despre orice. Ţinând în braţe cărţile şi notiţele lor, revigorate de mâncarea bună şi de sentimentul de prietenie, puteau spune orice, fără să se teamă că vor fi respinse sau luate în râs. Vieţile scriitorilor şi ale personajelor fictive le lărgeau orizonturile, adăugau noi dimensiuni imaginii despre sine. Trish îşi dădu seama că aşteaptă întâlnirea clubului cu o bucurie aproape copilărească, stabilind ce are de pregătit, făcând liste de cumpărături, verificând târziu în noapte raftul cu condimente să vadă dacă are ingredientele necesare.

— Sâmbătă o să facem cumpărături, le spuse ea lui Jason şi Amandei, şi duminică o să gătim.

— Şi eu te ajut, încuviinţă Amanda plină de entuziasm. Fac cumpărături şi gătesc.

— Facem cumpărături şi gătim cu toţii, spuse Jason.

Entuziasmul lui Trish era contagios.

În acea sâmbătă merseră pe Fulton Street şi umblară prin piaţa de peşte, râzând de Amanda care îşi ţinea respiraţia din cauza mirosului, zâmbind când admira grămada sclipitoare de scrumbii, branhiile lor aruncând licăriri argintii peste stratul din bucăţi de gheaţă pe care erau aşezate.

— Uite, mami, pielea lor seamănă cu nişte *bijutelii,* strigă ea.

Râseră cu duioşie de pronunţia ei stâlcită. Trish o îmbrăţişă şi îi permise să pună bucăţile netede şi albe de calcan pe hârtia de ziar, în timp ce ea alegea bucăţi gelatinoase de halibut şi o plătică mare. Jason adăugă un merlan mic şi vânzătorul de peşte aruncă înăuntru două lămâi mari. Amanda îşi mirosi degetele şi se strâmbă. Izbucniră cu toţii în râs în timp ce îşi ştergeau mâinile cu şerveţelele scoase cu vârful degetelor din buzunare.

Trish se amuză când observă că se îmbrăcaseră la fel în acea dimineaţă, fără să stabilească acest lucru dinainte. Purtau blugi vechi, pulovere groase şi geci cu puf. Ea îşi îndesase o căciulă de lână peste părul negru cu câteva fire albe, cu o tunsoare elaborată făcută de un stilist din Madison Avenue (coafeza personală a Cynthiei). Fu încântată că sfidase orice reguli ale modei în dimineaţa aceea.

— Homar? întrebă Jason. Îmi aduc aminte că Cynthia a făcut-o cu homar atunci.

— Fără homar. Eu nu sunt Cynthia.

Cynthia, bineînţeles, adăugase şi crustaceul care dădea culoare şi rafinament acelui fel de

mâncare simplu, care era o delicatesă pentru New York, dar un fel de mâncare de zi cu zi pentru un pescar. Însă Cynthia nu făcuse altceva decât să aleagă reţeta. Mae fusese cea care gătise pentru petrecerea familiei Anders, la care mâncaseră *bouillabaisse.* Şi bineînţeles că

Cynthia nu s-ar fi dus în oraş să cumpere peştele, cel mult l-ar fi comandat de la Citarella[9].

Trish încercă să şi-i imagineze pe Cynthia şi pe Eric, urmaţi de gemene, umblând prin piaţa de peşte supraaglomerată, înghesuiţi de grămada de cumpărători. Cynthia ar fi îmbrăcată lejer, dar elegant, cu o haină largă şi un fular de lână lung, mergând cu un pas înaintea lui Eric. Pe el şi-l imagină în jacheta lui moale de piele şi cizmele italiene, iar pe gemene în geci de fâş identice şi în pantofi sport de un roşu aprins. Îşi scutură capul. Fantezia ei nu era posibilă. Familia Anders era prea elegantă să se învârtă prin rumeguşul amestecat cu sânge şi resturile peştilor eviscerаţi. Gemenele răsfăţate, care cântau la viorile lor Suzuki în camere pline de flori, ar fi început imediat să se smiorcăie. Cynthia şi-ar fi tras fularul peste păr ca să-l protejeze de ploaia de solzi sclipitori care zburau prin aerul urât mirositor. Eric ar fi putut privi toată scena cu atenţia concentrată a unui regizor, foarte interesat de ce se întâmplă, dar fără să se poată amuza.

Se întrebă dintr-odată de ce îşi compara propriile bucurii cu scara de valori a Cynthiei. Gândul acesta o nemulţumi şi vru să îl alunge, îşi scoase căciula şi o puse în buzunarul lui Jason. El îi cuprinse mâna drept mulţumire pentru acest

9 Piaţă celebră din New York

gest intim.

Au ieşit în oraş în acea seară. Un client al lui Jason investise într-un spectacol şi îi oferise bilete, care nu erau o invitaţie, ci o obligaţie.

— Mă duc singur dacă eşti obosită, propuse el.

— Nu. S-ar putea să ne distrăm, spuse ea.

Se felicitară în gând pentru noua lor hotărâre de a se simţi bine unul cu celălalt.

Luară un taxi până la East Village. Piesa, aşa cum anticipaseră amândoi, era plină de replici preţioase, iar clientul lui Jason şi soţia lui plecaseră înainte de terminarea primului act.

— Fără să îşi ia rămas-bun. Fără să ne mulţumească pentru că am venit, şopti Trish.

— Când eşti atât de bogat nu mai e nevoie să fii politicos.

— Atunci, nu vreau să fiu niciodată atât de bogată.

— O să ţin minte chestia asta.

Pufniră în râs. El îşi trecu degetele prin părul ei des şi apoi îşi odihni mâna pe ceafa ei, un gest tandru ce evoca intimitatea lor recucerită.

La pauză, plecară şi ei. Pe strada cu teatrul se afla un mic bistrou, şi intrară acolo. Se aşezară într-un separeu din spatele camerei pline de fum. Îşi băură cafeaua cu lapte în timp ce îi observau pe ceilalţi clienţi. Un cuplu format din doi tineri palizi stătea tăcut în faţa farfuriilor neatinse, şi apoi brusc, fără niciun cuvânt, el aruncă o bancnotă pe masă şi plecă. Soţia lui se uită în urma lui cu ochii în lacrimi. Deschise gura, probabil dorind să îl strige, dar nu îi ieşi niciun cuvânt. Aşa că îşi concentră atenţia asupra omletei, o mâncă şi apoi trase farfuria lui şi o

mâncă şi pe aceasta. Se şterse cu grijă la gură şi la ochi cu acelaşi şerveţel, îşi puse haina şi ieşi din restaurant.

— Ianuarie, spuse Trish cu amărăciune.

Puse cearta pe seama iernii malefice, a vântului aspru şi a tristeţii reci care cuprindea totul.

— Oamenii căsătoriţi se ciondănesc şi primăvara şi vara, protestă Jason.

— Şi toamna, spuse ea, gândindu-se la cârciumăresele de culoarea ambrei pe care i le dusese Cynthiei în dar, în acea seară de toamnă când clubul lor de carte se reunise după vacanţă, şi Cynthia aruncase bomba: „Divorţez de Eric". Dar nu vorbise nimic despre certuri şi neînţelegeri, iar Trish nu ar fi folosit niciodată cuvântul „ciondăneli" în legătură cu Cynthia şi Eric. Era de fapt un cuvânt arhaic pe care nu l-ar fi folosit deloc, dar era amuzant, chiar îndrăzneţ, faptul că Jason alesese să îl folosească. Îi zâmbi, cuprinsă de un val de afecţiune, recunoscătoare că reuşiseră să se redescopere. Presupuse că le datora Cynthiei şi lui Eric acest lucru.

Doi bărbaţi de la o masă alăturată se ridicară şi păşiră oarecum timizi spre locul unde stăteau două tinere. Trish îi privi stând în picioare stingheriţi lângă masa lor până ce femeile îi poftiră să se aşeze. Bărbatul cel scund roşi. Absorbită de interacţiunea lor, întrebându-se dacă cei patru străini vor ajunge să formeze cupluri, nu observă că masa de la care plecase femeia palidă fusese ocupată de doi bărbaţi care stăteau cu spatele la ea.

Jason îi strânse mâna.

— Trish, Eric tocmai a intrat în restaurant. Eric

şi un alt tip. Un tip foarte tânăr.

ÎI observă într-adevăr pe Eric studiind meniul. Părul îi crescuse un pic mai lung şi îi apăruseră fire albe, o şuviţă rebelă îi cădea ca de obicei pe frunte. Faţa lui cu alură şireată îi păru mai slabă decât de obicei. Era îmbrăcat elegant, cu pantaloni largi de catifea şi un pulover cu anchior din caşmir verde peste o cămaşă galben pal. Cel care îl însoţea era îmbrăcat ca un student, cu blugi decoloraţi, un pulover gri şi bocanci. Părul lui, la fel ca al lui Eric, era blond-auriu, şi ochii lui cenuşii, la fel ca ai lui Eric, erau ciudat de alungiţi, cu gene foarte dese. Asemănarea lor o uimi pe Trish şi se gândi deodată la un pacient pe care îl tratase cu ani în urmă, un tânăr avocat care, pe lângă celelalte mărturisiri mai puţin interesante, îi spusese că putea să facă dragoste doar cu o femeie care îi semăna, atât din punct de vedere al nuanţei de piele, cât şi a trăsăturilor feţei.

— O formă de narcisism, îi spusese psihanalistul cu care se pregătea Trish când aceasta îi ceruse sfatul. Un bărbat care vrea să facă dragoste cu el însuşi.

Dar nu observase nicio tendinţă narcisistă la Eric, şi încercă să se convingă că era ridicol să tragă concluzia că bărbatul cel tânăr era iubitul lui Eric. Dacă doi bărbaţi luau cina împreună nu însemna că sunt homosexuali. Să crezi asta ar fi culmea homofobiei. Dar chiar în momentul în care mintea ei se frământa cu aceste gânduri, Eric închise meniul şi îşi puse braţul pe umărul celuilalt.

— Ce facem? întrebă Jason nervos.

Considera că Eric îi este prieten. El şi Trish luaseră din când în când cina cu Eric şi Cynthia, şi avuseseră abonamente la o stagiune de concerte. Cei doi bărbaţi, încurajaţi de prietenia soţiilor lor, se plăcuseră şi, uneori, Jason îi oferea lui Eric sfaturi pentru investiţiile sale financiare. Dar nu îl mai întâlnise pe Eric de când se despărţise de Cynthia, deşi, o dată sau de două ori, se gândise să îl sune. Şi îi era ruşine că nu o făcuse. Ar fi fost foarte urât din partea lor să îl ignore acum.

— Nu ştiu. Hai să mergem să îl salutăm, spuse Trish, dar chiar în momentul acela chelnerul le aduse nota şi, în timp ce Jason o achita, Eric se ridică de la masă şi se îndreptă spre toaletă.

Fără să îşi vorbească, Trish şi Jason părăsiră în grabă bistroul. La ieşire, Trish se întoarse şi îl privi pe tânărul care stătea singur la masă, împăturindu-şi şerveţelul.

— Crezi că…? îl întrebă ea pe Jason în timp ce mergeau spre staţia de metrou, temându-se să îşi termine fraza, ştiind că el va subînţelege cuvintele pe care nu le rostise.

— Nu ştiu ce să cred, spuse el brusc.

— Asta ar explica totul, murmură ea.

— Sau nimic, replică el pierzându-şi răbdarea şi fiind pe punctul de a-şi pierde cumpătul. Dumnezeule, de ce nu puteţi tu şi prietenele tale să lăsaţi lucrurile aşa cum sunt? Orice s-ar fi întâmplat, e problema Cynthiei şi a lui Eric. Nu are legătură cu voi.

„Ba avea foarte mare legătură”, se gândi ea, însă rămase tăcută. ÎI prinse de braţ şi porniră tăcuţi spre casă.

Făcură dragoste în acea seară, febril şi tandru,

şi adormiră îmbrăţişaţi.

Trish găti duminică. Amanda, cocoţată pe un scaun înalt, alături de ea, tăie usturoiul şi tocă prazul. Când se plictisi se duse în parc cu Jason, care era gata să îi facă pe plac pentru că fuziunea unor companii la care muncea de săptămâni întregi fusese în sfârşit încheiată. Flutura faxul primit de parcă ar fi fost un steag al victoriei. Niciunul din ei nu pomeni de Eric.

Trish se gândi să o sune pe Jen cea delicată şi calmă, care se bucura de încredere Cynthiei şi a lui Eric deopotrivă. Ridică receptorul, dar îl puse la loc. Ce rost ar avea? Rina sugerase oare că Eric s-ar putea să fie homosexual sau fusese o ipoteză pe care o luaseră toate în calcul şi o dezbătuseră alături de celelalte variante? Nu îşi amintea.

Dădu supa în clocot, adăugă peştele, verdeaţa şi condimentele, zâmbind în timp ce aroma fierturii umplea bucătăria. Plină de încântare, lăsă mâncarea să fiarbă, uimită de fericirea nouă pe care o dobândise atât de uşor. „Nu atât de uşor” se corectă ea obiectivă. Ea şi Jason făcuseră aceste schimbări din teamă, şi teama încă persista. Nu vor abandona atât de repede precauţiile.

În noapte aceea, în care Amanda dormea epuizată, îşi reciti notiţele despre *Lolita.* Povestea se concentra, desigur, asupra obsesiei sexuale a lui Humbert Humbert pentru preadolescenta Lolita şi asupra odiseei lor transamericane. Totuşi, Trish resimţi o simpatie ciudată pentru Charlotte Haze, tânăra mamă a Lolitei. Biata Charlotte, ţinând piept persecuţiilor. Cititoarele din Teheran, la fel de persecutate şi la fel de luptătoare, ar fi

trebuit să o înţeleagă, dar se pare că Charlotte nu le interesase deloc. Trish se întrebă dacă Charlotte, omorâtă atât de convenabil de Nabokov ca să îşi poate dezvolta povestea, va stârni imaginaţia clubului ei de carte. Făcu o listă cu posibilele lor reacţii. Donna, Jen, Elizabeth, Rina, *Cynthia.*

Sublinie numele Cynthiei o dată şi încă o dată. Se întrebă, nu pentru prima oară, dacă se dovediseră insensibile când aleseseră să discute despre *Lolita,* ţinând cont de problema ei cu Eric. Îşi dădu seama că era posibil ca o perversitate subconştientă să le fi făcut să aleagă cartea. Se gândi la Eric, îl văzu punându-şi braţul pe umărul tânărului posac în timp ce stăteau împreună în acel bistrou întunecos şi fu mânioasă pe propriile gânduri. Ce prostie să pună semnul egalităţii între Eric şi Humbert. Comparaţia era ridicolă.

— Cel puţin nu am ales să citim M*aurice,* spuse ea cu voce tare, amintindu-şi şocul pe care îl avusese în şcoală când citise pentru prima oară romanul lui Forster ilustrat cu desene ce zugrăveau scene erotice homosexuale. Zâmbind amuzată de naivitatea ei de atunci, închise cărţile şi le aşeză alături de notiţe pe noptieră.

— Ce-ai spus? strigă Jason din baie.

— Nimic.

Ridică din umeri, stinse veioza şi se băgă în pat unde o aştepta Jason cu faţa tăbăcită de vânt şi cu părul încărunţit încă ud de la duş.

Când ajunse acasă a doua zi, simţi în aer mirosul de *bouillabaisse.* Aroma făcu să dispară ca prin minune tensiunea acelei după-amiezi, graba cu care dictase progresele făcute de pacienţi,

conversaţia prea grăbită şi probabil prea poruncitoare pe care o avusese cu mama fetei de la Barnard, nervozitatea ei faţă de un rezident care nu îi înţelesese îndrumările. Fusese hotărâtă să plece mai repede de la spital în acea zi şi reuşise. Va îndrepta totul mâine, dar în seara aceea vor lua o masă grozavă, se vor pune la curent cu ultimele noutăţi şi vor evada în lumile ciudate create de Nabokov şi Nafisi.

O să tragă perdelele ca să nu mai vadă întunericul iernii şi vor sta în camera luminată puternic, ea şi prietenele ei urmându-le pe surorile lor cititoare într-un continent îndepărtat pe străzile periculoase ale Teheranului. Asemenea acelor femei iraniene, se vor strecura prin fanteziile întunecate şi prin gesturile lui Humbert Humbert. Simţi un fior de plăcere intelectuală anticipând toate acestea şi se simţi vinovată gândindu-se că Amanda îşi petrecea noaptea acasă la o prietenă de joacă, iar Jason avea o întâlnire târzie. Seara îi aparţinea în întregime.

— Mulţumesc că ai încălzit supa, Irene, strigă către menajera cu faţă plăcută şi cu un aer sănătos, care dădea cu aspiratorul în camera de zi.

Se felicită că o angajase pe Irene. Ar fi trebuit să urmeze mai demult exemplul Cynthiei.

Puse cumpărăturile pe dulapul din bucătărie, adulmecând aromele amestecate ale trandafirilor galbeni cu mirosul de baghetă proaspătă. În timp ce Irene punea masa, Trish făcu o salată, tăie bagheta şi puse florile în două vaze, pe care le duse în camera de zi. O intrigase faptul că, în ciuda nesiguranţei şi a neajunsurilor vieţii trăite

într-un oraş controlat de fundamentaliştii islamici, Azar Nafisi îşi aştepta întotdeauna grupul de cititoare cu casa înmiresmată de flori proaspăt culese. Era emoţionant, de asemenea, că studentele ei, indiferent cât de tare se temeau şi cât de agitate erau în legătură cu acele întâlniri, aduceau întotdeauna fursecuri şi prăjiturele.

Cynthia era cea care avea să aducă dulciurile în seara aceea. O sunase pe Trish de dimineaţă să o anunţe acest lucru.

— O să fiu asemenea unei fete din Teheran sosind cu cutia de ecleruri, spusese ea, şi amândouă izbucniseră în râs.

— Bietele fete, spusese Cynthia.

— Bietele fete, o aprobase Trish.

Trish se întrebase dacă Cynthia compara tristeţea din propria viaţă cu tristeţea acelor tinere care fuseseră nevoite să îşi acopere chipurile, să îşi strângă părul sub baticuri închise la culoare şi să îşi ascundă trupul în haine lungi şi grele. Dar nefericirea, bineînţeles, rămâne singulară. Cel care jeleşte dispariţia cuiva nu este consolat de pierderile pe care le-au suferit alţii. Tristeţea Cynthiei îi aparţinea doar ei, la fel de copleşitoare pentru ea precum tristeţea şi suferinţa unei femei din Teheran, al cărei soţ o bătea pe ea sau pe prietena ei care fusese abandonată de iubit.

Vrei să rămân să te ajut să serveşti la masă şi apoi să spăl vasele? întrebă Irene.

— Nu, dar mulţumesc pentru propunere, spuse Trish. Ne vedem la sfârşitul săptămânii.

Ar fi fost bine să o ajute Irene, dar îşi dorea să fie singură cu prietenele ei, să fie singura stăpână

a casei în acea seară.

— Asta îmi place la viaţa mea, îi spusese Donna la prânz în ziua aceea. Când închid uşa apartamentului meu, sunt singură şi liberă.

Trish simţise o urmă de invidie. Singurătatea nu mai era posibilă pentru o femeie căsătorită şi cu copii. Casele lor erau rareori doar ale lor. Nu mai exista niciun spaţiu care să nu fie invadat.

— Distracţie plăcută, spuse Irene gânditoare şi închise încet uşa în urma ei.

Trish ştia că soţul lui Irene lucra în schimbul de noapte, copiii ei erau deja adulţi şi serile ei erau lungi şi singuratice. Şi, bineînţeles, ştia că îi prindeau bine banii în plus pe care îi primea de la ea. Lui Trish îi părea rău pentru ea la fel cum îi părea rău pentru Tahereh Khanoom, servitoarea care umbla prin apartamentul lui Nafisi din Teheran încălţată în papuci, şi pentru Louise, menajera care deretica în casa lui Charlotte Haze de trei ori pe săptămână, făcând ordine după Lolita, frecând farfuriile lăsate nespălate cu zilele. Nu se pomenise nimic în carte despre soarta lui Tahereh Khanoom după plecarea lui Nafisi în America, la fel cum Louise dispăruse din naraţiunea lui Nabokov după moartea lui Charlotte.

Trish se gândi la Mae cea eficientă şi ursuză, gătind şi aranjând paturile prin casa Cynthei în locuinţa din East Side, în tenişii asortaţi cu treningurile. Mae, desigur, cunoştea secretele Cynthiei, era cea care conducea casa, dar şi de ea se putea scăpa în orice moment. În viaţă, la fel ca în literatură, servitorii care păşeau fără zgomot, purtând papuci sau tenişi, deveneau nişte fantome

domestice; dispăreau fără să protesteze, purtând cu ei secretele cumplite ale caselor în neorânduială şi ţinând ascunse observaţiile şi nemulţumirile proprii.

Se auzi soneria şi se grăbi să deschidă uşa. Râzând şi sporovăind vesele, pentru că se aflau din nou împreună după vacanţa de iarnă, prietenele ei se strânseră la ea în apartament, dezbrăcându-se de paltoanele grele, punându-i cadourile în braţe sau aşezându-le pe măsuţa joasă, printre nelipsitele platouri cu brânză şi biscuiţi, precum şi paharele de vin colorate. Cynthia aduse prăjituri într-o cutie mare şi albă, pe care Trish o duse în bucătărie. Jen şi Elizabeth aduseră narcise, Rina îi dădu cartea lui Nabokov, *Pnin,* pe care se lăudă că o descoperise în librăria Ştrand. Donna îi oferi o cochilie sidefie pe care o adusese de la Keys.

— Dacă o ţii la ureche, o să auzi numai valurile mării, nu şi suspinele, spuse Donna tachinând-o.

Trish i se plângea destul de des despre suspinele şi tăcerile îndelungi ale pacienţilor săi.

Îşi găsiră fiecare câte un loc în camera de zi. Puloverele lor viu colorate şi eşarfele lor din mătase sclipitoare formau un curcubeu pe fondul bej al canapelei şi al scaunelor de aceeaşi culoare. Obrajii lor căpătară nuanţe rozalii în timp ce îşi sorbeau vinul râzând şi vorbind. Donna îşi desfăcu părul, Jen îşi scose pantofii. Conversaţia deveni din ce în ce mai animată, vocile le erau voioase şi muzicale. Nu aveau să se lase înfrânte de mohorâtul ianuarie.

Au făcut schimb de poveşti din vacanţă, au spus anecdote de la serviciu, au discutat despre

reuniunile de sărbători. Jen interpretă o parodie tristă plină de cruzime despre ajunul Crăciunului petrecut la azilul mamei sale.

— Două femei cu cârje, doi bărbaţi în scaune cu rotile şi mama noastră, cea mai oropsită dintre ei, strânşi în jurul unui brad golaş decorat de cercetaşele obeze care nu puteau să aprindă luminiţele şi care nu ştiau niciun colind. Şi bineînţeles că draga şi blânda noastră mamă a fost aceea care le-a spus în cele din urmă:. Mergeţi acasă, fetelor. Oricum suntem surzi. Şi luaţi şi prăjiturile cu voi, suferim de diabet".

Izbucniră în râs, chiar şi Elizabeth, care scutură din cap plină de remuşcări.

— Hai, Jen, potoleşte-te, o dojeni ea ca o soră mai mare.

— Nu vreau să mă potolesc. Acolo m-am purtat frumos. Asta mi-a dat dreptul să fiu obraznică, ripostă Jen, iar apoi rânji în timp ce îşi umplea din nou paharul cu vin. Şi mi-a dat dreptul de asemenea să plec în Mexic cu conştiinţa curată.

— Şi Ian a supravieţuit, observă Elizabeth sec.

— Nu m-am îndoit niciodată că o s-o facă. A lucrat chiar foarte mult în acea perioadă. Expoziţia lui este gata. Aici, cum a fost de Hanuca, Rina? Hai să fim puţin ecumenice, se întoarse ea către Rina.

— A fost distractiv. Lui Jeremy i-a plăcut. A fost prima oară pentru el când a serbat Hanuca. A trebuit să împrumut şi o menora, răspunse Rina. Dar mi-a făcut bine această întoarcere la un trecut pe care îl uitasem.

Îşi mângâie coada de păr lungă şi se jucă cu nasturii de lemn ai jachetei de culoarea untului.

Donna o privi atent. Nu o mai auzise niciodată pe Rina înainte mărturisindu-şi slăbiciunea de a se reinventa mereu, de a se deconecta şi reconecta cu trecutul.

— Ray a spus că s-a simţit foarte bine, zise ea, păstrându-şi tonul obişnuit şi făcându-şi de lucru cu aranjarea biscuiţilor.

El făcuse de fapt mai mult decât asta. O invitase pe Donna la un mic restaurant franţuzesc cu mâncare foarte bună, unde mergeau des, şi îi spusese că se întâlnise cu Rina de câteva ori în timpul vacanţei, că îi plăcuse să îşi petreacă timpul cu ea şi că îi părea o persoană foarte interesantă. „Şi Jeremy este un copil minunat”, adăugase el.

Donna ştiuse dintotdeauna că Ray îşi dorea foarte mult să fie tată, iar fosta soţie care îşi făcea griji pentru siluetă îl privase de acest drept.

— Rina este o fată interesantă şi frumoasă, fusese Donna de acord.

— Şi o mamă grozavă.

— Da. O mamă grozavă.

Se priviseră trişti unul pe celălalt, conştienţi de adevărul care nu fusese rostit.

Când o condusese acasă nu urcase la ea şi nici nu o sărutase de noapte bună. O mângâiase în schimb tandru pe obraz, un gest de afecţiune şi da, ştiu asta, de adio. Era tristă, dar nu surprinsă de cele întâmplate. Se întreba cum de era posibil să o doară atât de tare pierderea unui lucru pe care nu şi-l dorise niciodată cu adevărat. Ea şi Ray recunoscuseră încă de la început că îşi pot oferi unui altuia companie şi afecţiune, dar nimic mai mult. Şi totuşi, şi totuşi. Nu îşi putea exprima în

cuvinte tristeţea.

— Da, aşa mi s-a părut şi mie, spuse Rina roşind şi evitându-i privirea.

Ea şi Donna trebuiau să stea de vorbă cât mai curând.

Celelalte îşi sorbiră vinul. Schimbul de priviri între Rina şi Donna le stingherise. Tocmai ce se confruntaseră cu probleme ca fragilitatea prieteniei, nestatornicia iubirii. Vulnerabilitatea relaţiei dintre Cynthia şi Eric le adusese aminte de propria vulnerabilitate. Căutară alte subiecte de conversaţie. Iarna care nu se mai termina. Nebunia următoarelor alegeri. Fiecare dintre ele se plânse de stresul de la serviciu, făcând schimb de poveşti în care erau implicaţi superiori şi subordonaţi. Spontaneitatea de la începutul întâlnirii lor dispăruse.

Trish se grăbi în bucătărie, verifică mâncarea şi le chemă la masă. Atmosfera se destinse în timp ce îi întindeau farfuriile lui Trish, ungeau bucăţile de baghetă cu unt şi gustau tocana aromată de peşte.

— Delicios.

— Fantastic.

— Ai avut o idee grozavă cu reţeta asta, Trish.

Entuziasmul lor era sincer. Erau femei care iubeau mâncarea bună, care citeau cărţile de bucate cu plăcere şi se simţeau ca acasă la masa personajelor de roman – dejunurile săţioase la casele de ţară englezeşti ale lui Henry James, cinele frugale şi singuratice preparatele de eroinele Barbarei Pym, aperitivele sofisticate ale evreului Philip Roth, orgiile culinare ale lui Tom Jones.

Înroşindu-se de mândrie şi plăcere, Trish le oferi salata, le spuse cât de încântată fusese Amanda să meargă la piaţa de peşte Fulton, întrebă îngrijorată dacă nu cumva pusese prea mult usturoi.

— E perfect, o asigură Cynthia înmuind pâinea în sos. Eric tot vorbea despre cum o să le ducem pe gemene la piaţă, dar nu am reuşit niciodată să ajungem.

— Dar poate o s-o faceţi, spuse Jen amintindu-şi căldura cu care se priviseră atunci când se întâlniseră la ea în mansardă – generozitatea lui Eric, recunoştinţa Cynthiei.

Aşteptară ca ea să spună ceva, dar Cynthia dădu din cap şi nu scose niciun cuvânt. Dezamăgite, se strânseră din nou în camera de zi, ţinând în mână ceştile de cafea şi aşezându-şi cărţile în poală. Trish luă de pe masă farfuriile cu brânză şi biscuiţi şi aduse prăjiturile.

— E interesant că femeile din clubul de carte de la Teheran nu luau niciodată masa împreună. Întotdeauna mâncau doar pateuri şi prăjituri, observă Donna.

— Pentru că vieţile lor erau atât de amare încât le era foame de ceva dulce, sugeră Elizabeth, muşcând dintr-un ecler şi lingând crema care se prelinse pe crusta pufoasă.

Viaţa ei era la fel de amară. Şi ei îi era foame de dulciuri.

Trish îi prezentă pe scurt pe autorii celor două cărţi, punând accentul pe asemănările din vieţile lor.

— Şi Nafisi, şi Nabokov sunt refugiaţi. Poate nu în înţelesul clasic, ei nefecând parte din „gloatele

îngrămădite” tânjind după libertate, aşa cum îi descrie Emma Lazarus[10], spuse ea.

— Şi cu siguranţă nu făceau parte din „sărmanii abandonaţi pe ţărmurile supraaglomerate”, adăugă Rina. Am încercat să predau poemul, şi studenţii mei l-au luat foarte personal. Sunt în cea mai mare parte imigranţi, dar nu se consideră sub nicio formă ca făcând parte din „gloatele îngrămădite” sau „sărmanii abandonaţi pe ţărmurile supraaglomerate”.

— Biata Emma Lazarus a devenit neloială politic după standardele de astăzi. Ce vreau să spun este că ambii scriitori erau refugiaţi, în sens literal, chiar dacă aveau sânge aristocratic, continuă Trish. Părinţii lui Nabokov făceau parte din nobilimea rusă. Tatăl lui Nafisi fusese primar în Teheran, iar mama sa membră în parlament. Amândoi s-au refugiat aici din cauza regimurilor politice represive din ţările lor natale. Nabokov a fugit din cauza bolşevicilor, Nafisi din cauza ayatolahului. Amândoi au devenit profesori universitari şi au fost fascinaţi de Statele Unite şi de cultura americană. *Lolita* este un fel de jurnal de călătorie de-a lungul ţării, din Pennsylvania până în vest, ce redă cultura liceelor, viaţa provincială din micile oraşe, hotelurile promiscue şi familiile ciudate, toate sută la sută americane. Nafisi alege *Lolita* pentru clubul ei de lectură pentru că este o carte care le împinge către onestitate, le face să recunoască faptul că, întâlnindu-se în secret, nu erau departe de Lolita care, într-un mod tipic american, a încălcat toate

10 Emma Lazarus este autoarea poemului *The New Colossus,* scris în 1883. Versurile sale au fost gravate pe soclul Statuii Libertăţii în 1903.

regulile şi încă vreo câteva.

— Dar celelalte cărţi pe care le discutau? întrebă Elizabeth. *Marele Gatsby, Daisy Miller* şi Jane Austen, singura scriitoare care nu era de origine americană. Presupun că toate îl consideraţi pe Nabokov ca fiind american.

— Cred că *Lolita* este chintesenţa romanelor americane, fu de acord Trish, şi celelalte o aprobară dând din cap.

— Dar, într-un fel, nici măcar nu e un roman, e mai degrabă un basm, spuse Jen. Nabokov însuşi a spus că orice mare roman este un basm în care binele se luptă cu răul, inocenţa se cere protejată, iar vrăjitoarele rele trăiesc alături de ursitoarele binefăcătoare. Nafisi chiar îl citează în această privinţă.

— Atunci, în acelaşi fel, şi viaţa poate fi un basm, interveni Cynthia vorbind atât de încet, încât trebuiră să se aplece spre ea ca să-o audă. Suntem cu toţii prinşi în lupta dintre bine şi rău. Toţi vrem să-i protejăm pe inocenţi. Şi uneori este greu să îţi dai seama cum trebuie să faci asta. Lolita putea fi protejată? Fata din Teheran care pleacă în vacanţă cu prietenele ei şi nu se întoarce la timp, fiind forţată să accepte o examinare ginecologică, putea fi protejată? Noi suntem în stare să ne protejăm copiii? Tot ce putem face este să încercăm şi uneori dăm greş.

Vorbi cu o voce chinuită. Părea că fiecare cuvânt rostit reflecta lupta surdă pe care o ducea cu durerea şi incertitudinea teribilă care îi apăsau sufletul. Îşi plecă privirea şi părul îi căzu asemenea unei perdele de foc pe chip. Nu îi putură vedea ochii.

— Probabil că am făcut o prostie alegând cărţile astea, Cynthia, spuse Jen plină de regret. Având în vedere…

— Având în vedere ce? întrebă Cynthia pe un ton neutru.

Nu îi răspunseră, ruşinate de uimirea Cynthiei, de faptul că ea nu era conştientă de obsesia lor de a face presupuneri asupra relaţiei ei cu Eric.

Elizabeth fu cea care rupse tăcerea.

— Cynthia are dreptate. Trebuie să încercăm, spuse ea. Tragedia apare abia atunci când nu încercăm. Humbert nu a încercat să îşi stăpânească impulsurile. Nici măcar nu s-a gândit să o protejeze pe Lolita. S-a gândit doar cum să o cucerească. Deci el este la fel de ticălos ca un căpcăun dintr-un basm. Şi astfel, Charlotte, mama ei, este într-un anume sens cea care a făcut-o să plece, care a izgonit-o din regatul căminului ei.

— Dar dacă iei o decizie, şi decizia se dovedeşte a fi greşită? întrebă cu voce nesigură Rina.

Cynthia, care răsfoia paginile cărţii sale, o scrută cu privirea şi apoi îşi lăsă capul în jos.

— Poţi să revii asupra deciziei, răspunse Donna tăios. Vedem asta în fiecare zi. Despărţiri şi împăcări. Anexe la contractele deja parafate. Înţelegeri anulate. Procese instituite şi apoi retrase. Vrajba poate fi stinsă. Scriitorii ştiu asta. Încep un nou capitol, schimbă finalul. Dacă sunt la fel de norocoşi ca Nabokov şi Nafisi, se mută în alt oraş, în altă ţară, scriu altă carte.

— Nu toate lucrurile pot fi schimbate, ripostă Rina. În viaţa de zi cu zi lucrurile nu se întâmplă aşa cum vrem noi.

Boala lui Jeremy, vulnerabilitatea lui şi a ei,

totodată, încă o bântuiau. Săptămâni întregi după ce se însănătoşise, se trezea noaptea ca să îi atingă fruntea, să îi asculte respiraţia ritmică, să îi adulmece mirosul suav al pielii şi al părului.

— S-ar putea să nu înţelegi lucrurile acestea, Donna. Tu nu ai copii. Nu eşti măritată, spuse Elizabeth.

Îi iertară această remarcă răutăcioasă. Nu o plăceau, dar le era milă de ea. Ştiau că propria viaţă se dovedise altfel decât şi-o dorise, planul ei atent construit fiind dejucat de boala lui Adam. Donna îşi turnă calmă încă o ceaşcă de cafea.

Jen recunoscu tonul autoritar al surorii ei, care îi era familiar încă din copilărie. Elizabeth îl folosea atunci când vorbea cu îngrijitoarele şi cu asistentele de la cămin şi, presupuse Jen, când oferea consultanţă părinţilor cu copii-problemă. De aceea, probabil, asistentele şi îngrijitoarele nu o plăceau şi preferau să discute cu Jen. Se aştepta ca Donna să se apere iritată.

Dar Donna se mulţumi să zâmbească imperceptibil.

— Ai dreptate, spuse ea senină. Bineînţeles că sunt finaluri care nu pot fi schimbate. Dar eu vorbesc despre lucrurile care pot fi schimbate. De exemplu fetele din clubul de carte al lui Nafisi. Unele dintre ele, printre care şi Nafisi, au luat decizii care le-au schimbat viaţa. Nassrin, cea mai tânără dintre ele, a fugit în Anglia. Mitra a plecat în Canada. Yassi – îmi place numele ei – este în Texas şi cuceritoarea Azin, în California. Dacă ţineţi minte, Azin avea o fată pe care a abandonat-o în Teheran ca să îşi trăiască propria viaţă. Cred că ceea ce le-a dat putere să facă lucrurile astea

au fost cărţile pe care le-au citit, capacitatea lor de a-şi imagina lumi diferite de cele în care trăiau, faptul că au folosit personajele fictive pe care le-au descoperit în cărţi drept exemple despre cum li s-ar putea schimba viaţa.

— Şi ce se întâmplă cu personajele adevărate, cu femeile reale din grupul de carte din Teheran? Una dintre ele îşi abandonează fiica în Teheran ca să poată trăi cu noul ei soţ în Canada? Putem aproba gestul unei mame care îşi abandonează copilul şi să îl numim curajos? întrebă Elizabeth pe un ton aspru.

Ele ştiau că se gândea la Adam, care o făcuse prizoniera mariajului nefericit şi sclava serviciului ei. Putea ea să îl abandoneze ca să îşi trăiască propria viaţă?

— Există ceea ce se numeşte un abandon responsabil. Azin şi-a lăsat fiica în grija fostului soţ. Copilul va fi bine îngrijit, şi, dacă ea ar fi rămas cu el, soţul ei nu i-ar fi permis niciodată să îşi educe fiica în spiritul acelor valori. Deci şi-a salvat propria viaţă. Într-un fel, nu a avut de ales. Chiar şi Charlotte Haze, îngrozitoarea mamă a Lolitei, care voia cu tot dinadinsul să scape de Lolita, a aranjat ca aceasta să meargă la un internat şi să primească o educaţie. Nu a procedat probabil cel mai corect, dar într-un fel, iată încă o dovadă de abandon responsabil, spuse Trish. Mă întrebam, noaptea trecută, ce părere aveţi voi despre Charlotte.

— Nu pot să o sufăr, spuse Cynthia. Era o târfă vulgară şi înfumurată.

— Mie mi-a fost milă de ea, recunoscu Donna. O văduvă cu fantezii romantice, prizoniera unui oraş

de provincie.

— Cu siguranţă nu este unul dintre personajele fictive care ar putea sluji drept exemplu femeilor din Teheran, spuse Rina. Aşa cum ar fi putut să o facă Lolita.

— Lolita? Cum ar fi putut Lolita sluji drept exemplu? A fost o victimă, victima lui Humbert, la fel cum femeile din Teheran erau victimele susţinătorilor ayatolahului, protestă Jen.

— Dar ea nu era o victimă pasivă, observă Trish. Se lupta cu el. Îi dădea întotdeauna replică. Era schimbătoare, spurcată la vorbă şi răspundea cu aceeaşi monedă sau uneori chiar mai violent. Mi-ar fi plăcut să îmi fie pacientă. Lolita noastră nu era o anorexică pasivă în faţa agresiunilor. Undeva în carte, Nafisi pomeneşte despre asta… la fel ca Lolita, foloseau fiecare ocazie pentru a-şi demonstra nesupunerea, lăsând câteva şuviţe de păr să iasă de sub baticuri… lăsându-şi unghiile lungi… gesturi mici, dar categorice.

— Dar pe celelalte personaje din cărţile pe care le citeau

— *Gatsby* a lui Fitzgerald, *Daisy Miller,* fetele lui Jane Austen în căutare de soţi – le putem numi curajoase? întrebă Cynthia încet.

Stăruiră asupra întrebării ei. Apoi începu să plouă cu răspunsuri. Cuvinte acoperite de alte cuvinte. Se întrerupeau una pe alta cerându-şi scuze şi apoi erau întrerupte la rândul lor. Păreau că se învârt într-un carusel al ideilor, cu ochii sclipitori, cu feţele îmbujorate. Ca de obicei, se lăsau furate de acest dialog rapid, însufleţite deopotrivă de părerile comune, cât şi de cele în contradictoriu, întorceau agitate paginile, în

căutarea unei propoziţii, a unui paragraf care să le susţină argumentul.

— Da, Gatsby era curajos. Un bărbat care a avut puterea să o ia de la capăt.

Donna o privi pe Rina. Rina zâmbi pe furiş şi îi evită privirea. Toate voiau să adauge câte ceva despre Gatsby.

— Era perseverent în iubirea lui pentru Daisy, spuse Jen, şi Trish o aprobă dând din cap.

— Ştia să îşi asume riscurile, nu se temea să se înfrunte cu criminalii şi să devină chiar el un criminal.

O observaţie surprinzătoare ţinând cont de faptul că venea din partea lui Elizabeth.

— Şi Daisy Miller, biata Daisy, era cu adevărat îndrăzneaţă. O americancă înfruntând aristocraţia europeană snoabă, suficient de curajoasă să umble prin forul roman în seara aceea primejdios de friguroasă. Sau poate faptul că încerca să între în graţiile morţii îi arăta în realitate curajul.

Iubise întotdeauna eroinele independente ale lui Henry James.

— Crezi că este un act de curaj să intri în graţiile morţii? o întrebă Donna încet, înroşindu-se, şi Rina tresări.

Se mustră în gând pentru lipsa ei de delicateţe şi vru să apuce mâna prietenei ei, dar Rina se ridică brusc şi se duse la fereastră, lipindu-şi degetele de ochiul de geam umed şi sclipitor.

— Şi apoi sunt surorile Bennet, atât de mândre şi pline de prejudecăţi. Austen chiar a reuşit să le dea viaţă, spuse Cynthia. O prefer oricând pe Jane Austen lui Nabokov, deşi trebuie să recunosc că era un fin observator.

Râseră încântate de discuţia lor. Povestiră despre scenele lor favorite din fiecare carte, micile nestemate literare pe care fiecare dintre ele le păstra în cufărul memoriei. Cynthia citi din postfaţa *Lolitei,* scrisă chiar de Nabokov, în care el descrie imaginile sale preferate, peisajele care îi aprind imaginaţia, sunetele care îi stăruie în memorie.

Trish făcu un nou ibric de cafea şi le umplu ceştile.

Fură cuprinse de o toropeală plăcută. Discutară leneşe despre personajele secundare, speculând posibile finaluri alternative ale romanelor. Ce s-ar fi întâmplat cu Lolita dacă Humbert Humbert nu ar fi apărut accidental în viaţa ei? Rina fu de părere că ar fi devenit vânzătoare într-un supermarket. Donna, mai generoasă, o trimise la un colegiu, unde avea să întâlnească şi să se mărite cu un student la farmacie.

— Îngrijitoare la azilul de bătrâni, spuse Jen.

— Care seduce un bătrân infirm, adăugă Elizabeth într-una dintre rarele izbucniri de maliţie bizară.

Izbucniră în râs.

— Eu nu mă joc, spuse Cynthia. Ştiţi că nu îmi place să întru pe tărâmul lui „ce-ar fi fost dacă…”

Se ridică de pe scaunul scund, îşi aranjă gluga puloverului ei roşu şi privi afară pe fereastră. Fură uimite de îndrăzneala ei de a purta o astfel de culoare, ţinând cont de nuanţa părului, dar alegerea nu fusese o greşeală. Arăta grozav. Directorul de marketing de la Nightingale’s nu avea voie să greşească când venea vorba de modă.

— Mă aşteaptă maşina jos. Mâine-dimineaţă am

programată o conferinţă. Vreţi să vă las undeva în drum?

Scuturară din cap şi o priviră îmbrăcându-şi paltonul şi atârnându-şi geanta de umăr.

— Foarte bune prăjiturile, Cynthia, spuse Trish.

— Şi mie mi-au plăcut.

Zâmbi. Cynthia cea graţioasă şi generoasă, al cărei machiaj aplicat cu multă îndemânare se şterse, lăsând la vedere cearcănele din jurul ochilor şi faptul că slăbise foarte mult.

— Unde ne întâlnim data viitoare?

— La mine, spuse Elizabeth. Sunt sigură ca e rândul meu.

— La Elizabeth, fu de acord Trish. Şi vom stabili o dată. Pe undeva prin martie.

O conduse pe Cynthia la uşă, o sărută pe obraz şi se întoarse în camera de zi, unde se lăsase dintr-odată o tăcere stranie. Femeile rămaseră tăcute până ce auziră uşa de la lift deschizându-se şi închizându-se la loc. Jen se duse la fereastră, o văzu pe Cynthia intrând în maşina neagră care o aştepta şi se întoarse la loc pe canapea. Cafeaua i se răcise, dar o bău şi aşa, bucurându-se în mod ciudat de gustul ei amar ca de o pedeapsă meritată. Trish fu cea care rupse tăcerea.

— L-am văzut pe Eric seara trecută, spuse ea încet. Eu şi Jason.

— Unde? întrebă Jen prudentă.

Ca de obicei, Jen simţea nevoia să îl protejeze pe Eric. Intenţionase să îl sune după ce se întorsese din Mexic, dar, cumva, nu îşi găsise timpul necesar. Acceptase încă o colaborare pentru o firmă de publicitate şi petrecea foarte mult timp lucrând la banda ei desenată pentru *Loteria.* Şi de

asemenea se părea că absenţa ei îi dăduse lui Ian mai mult spor. Terminase încă o pânză de mari dimensiuni şi începuse, în sfârşit, să lucreze la nişte acuarele după schiţele pe care le făcuse în Rhode Island. Expoziţia plănuită avea să aibă loc şi Jen răspundea în locul lui la întrebările proprietarului galeriei, îi concepea un afiş şi răspundea la telefoanele urgente care aduceau observaţii sau critici operei lui neterminate.

— Mi se pare că sunt pe drumul cel bun, ceea ce înseamnă că şi noi suntem pe drumul cel bun, îi spusese Ian, ţinând-o strâns în braţe şi însoţindu-şi cuvintele cu gesturi tandre.

Aşa că abia avusese timp să îşi viziteze mama şi nu găsise un răgaz să stabilească o întâlnire cu Eric, care îi lăsase câteva mesaje pe robotul telefonic. Şi-a promis că îl va suna curând. Foarte curând.

— Într-un bistrou din West Village, răspunse Trish. Era cu cineva. Cu un bărbat. Cu un bărbat foarte tânăr.

Îşi plecă privirea şi îşi privi mâinile. Nu era sigură că vrea să le împărtăşească prietenelor ei ceea ce Jason numise sarcastic „urmărirea lui Eric”. Dar impulsul de-a o face era prea puternic. Ar fi simţit că le-ar fi trădat. Erau toate complice în acest secret, toate simţeau dorinţa vinovată de-a afla taina Cynthiei, o taină care era în acelaşi timp ispititoare şi ameninţătoare.

— Bărbaţii au prieteni de acelaşi sex. Nu înseamnă neapărat că sunt homosexuali, spuse Jen.

— El şi Cynthia au fost căsătoriţi multă vreme. Au copii. Lucrurile acestea spun ceva despre

orientarea sa sexuală.

Rina îşi răsuci batista. Ar fi vrut că Trish să nu fi pomenit despre asta. Ar fi vrut ca Trish să nu îl fi văzut pe Eric. Viaţa ei devenise dintr-odată mult mai simplă. Nu îşi dorea ca viaţa prietenelor ei să fie atât de complicată.

— Dar de câte ori nu auzim despre bărbaţi însuraţi, unii cu căsnicii lungi şi aparent fericite, care dintr-odată mărturisesc că sunt homosexuali şi că au trăit vieţi duble? întrebă Elizabeth. Bert avea un coleg, un bărbat plictisitor cu o soţie plictisitoare şi cu trei copii plictisitori, care de curând s-a dovedit că nu era chiar aşa de plictisitor pe cât părea. A mărturisit că a trăit o viaţă dublă timp de douăzeci şi cinci de ani şi, după ieşirea la pensie, a hotărât să se mute în Key West împreună cu partenerul său. Soţia plictisitoare şi copiii plictisitori s-au ales cu pensia, pentru că se pare că partenerul era foarte înstărit, aşa că în final toată lumea va trăi fericită până la adânci bătrâneţi. Sau nefericită, după caz.

Râse sarcastică. Ea era obişnuită cu finalurile nefericite.

— Şi există şi femei măritate care, dintr-odată, îşi dezvăluie preferinţele sexuale, adăugă Donna. Eu şi Trish cunoaştem o asistentă din spital care a făcut chestia asta. Şi cu toată libertatea din zilele astea, nimănui nu a părut că îi pasă.

— Dar probabil soţului ei i-a păsat, spuse Trish. Iar Cynthiei i-ar păsa şi ei.

— E adevărat, spuse Jen iritată. Dar s-ar putea să nu fie cazul. Eric ar fi putut fi la masă cu un nepot, un coleg, un student de la cursul lui de film. Există o mie de posibilităţi. Îl cunoaştem de ani de

zile. V-aţi imaginat vreodată că ar putea fi homosexual?

Dădură din cap în semn că nu. ÎI consideraseră foarte amabil. ÎI consideraseră foarte grijuliu şi atent. ÎI consideraseră atrăgător. Îi admiraseră cariera, viaţa plină de *glamour* şi faptul că împărtăşea cu ceilalţi succesul său. Şi îl consideraseră un soţ şi un tată bun, un partener potrivit pentru regina balului.

— Dar până la urmă, cât de bine ne cunoaştem unii pe ceilalţi? întrebă Donna.

Din nou privirea ei se opri asupra Rinei, colega ei de cameră, prietena ei de suflet. Rina îi fusese alături la înmormântarea mamei ei şi doar Rina ştia cum murise. Îşi aminti cum stătea în camera de aşteptare din spital în noaptea lungă în care se născuse Jeremy, îngrijorată pentru Rina, pe care o admira pentru curajul ei, care se temea de hotărârile ei impulsive şi pe al cărei copil îl iubea la fel de mult ca pe ea.

Îi făcuse tort lui Jeremy de ziua lui în fiecare an, îi cumpărase pantofi, îl dusese la Muzeul Copiilor. Era mătuşa Donna pentru el, prietena cea mai bună a mamei sale. Şi totuşi, cât de bine o cunoştea pe Rina, prietena ei care se reinventa mereu, care îşi ţinea secretele bine ascunse şi care acum stătea alături de Ray la restaurant şi în sălile de concert? Era ciudat, vedea asta, cât de uşor acceptase faptul că prietena ei cea mai bună şi bărbatul blând şi drăguţ care îi fusese iubit împărtăşeau acum o intimitate profundă şi de nepătruns. Cât de bine se cunoştea de fapt pe ea însăşi?

Cât de bine le cunoştea pe celelalte – Cynthia şi

Trish, Elizabeth şi Jen? Cât de bine se cunoşteau femeile din clubul de carte de la Teheran? Cărţile pe care le citeau nu le serveau oare drept scut, evitând astfel o implicare emoţională mai puternică? întrebarea aceasta o întrista. Le privi pe prietenele sale care tăceau gânditoare.

Una câte una îşi închiseră încet cărţile. Elizabeth, care îşi lua notiţe la fiecare întâlnire, puse capacul stiloului şi îl băgă cu grijă în geantă. Trish strânse restul de prăjituri.

— Care e următoarea carte? întrebă Elizabeth.

— Tu alegi. Ne întâlnim la tine, spuse Rina.

— Te deranjează dacă citim *Clopotul de sticlă* şi poemele din *Ariei?* o întrebă Elizabeth pe Rina. Ştiu că e specialitatea ta, dar m-am gândit că Sylvia Plath ar fi o lectură potrivită pentru iarnă.

Jen îşi dădu seama de provocarea şireată a surorii sale.

— Nu mă deranjează, replică Rina. Probabil că îmi va fi de ajutor, iar dacă nu are nimeni ceva de obiectat, o să vă folosesc observaţiile în disertaţia mea.

— Am fi măgulite, spuse Trish, şi izbucniră în râs.

Îşi recăpătară buna dispoziţie. Zâmbeau, Cynthia şi Eric dispăruseră din gândurile lor. Îşi îmbrăcară paltoanele şi îşi luară gentile.

— A fost o masă grozavă, îi spuse Donna lui Trish, îmbrăţişând-o înainte de plecare.

— A fost grozavă, încuviinţară ele la unison.

— Şi o discuţie pe cinste, adăugă Jen, şi o aprobară dând hotărâte din cap.

Cheia lui Jason se auzi în uşă şi îl salutară cu afecţiune. Prezenţa lui parcă marca sfârşitul acelei

seri. El îşi puse braţul pe umerii lui Trish ca şi cum ar fi vrut să o revendice din nou doar pentru sine şi le făcură cu mâna amândoi, soţ şi soţie, prietenelor gălăgioase care se înghesuiră în lift.

Capitolul şapte

— Bună, Jen, putem să ne uităm la tine când lucrezi?

Jen, care stătea la masa de desenat într-un birou din departamentul de creaţie de la Nightingale's, îşi ridică privirea şi fu surprinsă să le vadă pe gemenele Cynthiei în pragul uşii.

— Bună Liza, bună Julie, ce faceţi aici? De ce nu sunteţi la şcoală? Să nu-mi spuneţi că trageţi chiulul.

Fetele chicotiră şi scuturară din cap energic, mişcându-şi cozile roşcate şi strălucitoare. Coada Lizei era prinsă cu o fundă albastră, care se potrivea cu tricoul ei albastru-deschis, iar a lui Julie era prinsă cu un elastic roz, de aceeaşi culoare cu cămaşa pe care o purta. Jen nu trebuia să privească în jos ca să ştie că şosetele Lizei erau albastre şi ale lui Julie roz. Cynthia era obsedată de astfel de detalii. Chiar dacă ea nu era acolo să le îmbrace pe fete, ţinutele lor pentru şcoală erau perfect asortate. Era felul de a fi al Cynthiei.

— S-a stricat boilerul de la noi de la şcoală. Mae e la cumpărături, şi Ingrid nu e acasă. Ea nu lucrează când suntem noi la şcoală. Şi au sunat-o pe mama la serviciu, care a trimis o maşină să ne ia şi a zis că putem sta aici cu tine până ne duce acasă. Ne-a zis ea unde să te găsim, spuse Liza zâmbind, mulţumită de precizia cu care îi

explicase toate acestea. A zis că ne-ai putea arăta ce faci tu. Pentru că eu vreau să fiu artistă.

— Eu nu vreau să fiu artistă, dar mă uit şi eu la desenele tale, spuse Julie apropiindu-se de planşa de desen.

— Grozav, spuse Jen, ascunzându-şi enervarea.

Ce era în mintea Cynthiei? O sunase pe Jen în ultimul moment să corecteze afişul unei reclame pe care îl greşise un angajat, şi acum avea pretenţii să facă şi pe bona. Nu se mai întâmplase până atunci. Nu era genul Cynthiei să profite pe seama ei – sau poate era. Când Cynthia voia ca un proiect să fie terminat, voia să fie terminat în clipa aceea şi nu dădea doi bani pe programul celorlalţi. Poate că profitase şi de Eric în felul acesta, iar el dorise să se răzbune şi făcuse poate ceva de neiertat în viziunea Cynthiei. Imediat îşi dădu seamă că, punând astfel problema, însemna că e lipsită de loialitate. Cynthia era prietena ei, prietena ei bună, aşa că le trase pe fete spre ea şi le sărută pe obraji.

— Deci uite ce trebuie să fac eu, spuse Jen. Am nişte fotografii cu câteva lucruri pe care mama voastră vrea să le vândă – un prespapier, suporturi de cărţi şi un suport pentru calendar. Şi eu trebuie să le aranjez cumva, apoi să le desenez, astfel încât oamenii care vor citi ziarul şi vor vedea desenul meu să zică: „Arată grozav. Cred că o să cumpăr prespapierul ăla”. Şi se vor grăbi la Nightingale’s să îl cumpere.

În timp ce vorbea, roti fotografiile şi apoi schiţă cu pricepere trei cărţi între suporturi, adăugă suportul de calendar şi o lumânare subţire, pe urmă desenă prespapierul deasupra unei cărţi

deschise.

— De ce nu pui în ziar fotografiile aşa cum sunt? întrebă Liza.

— De ce nu lucrezi pe computer? o întrebă Julie. Ea era geamăna cea serioasă. De ce nu le faci umbre? Lumânările strălucesc mai puternic când sunt umbre.

Semăna cu tatăl ei. Moştenise talentul lui Eric pentru compoziţie şi nuanţe.

Jen se uită la telefon. Eric îi lăsase două mesaje, simţindu-se aproape jenat că o deranja. ÎI va suna curând, înainte de sfârşitul săptămânii, îşi făgăduise ea. Le zâmbi fetelor lui, observând pentru prima dată că genele lor erau lungi şi curbate, ca nişte cârcei îndrăzneţi care le umbreau obrajii.

— Ai dreptate, încuviinţă Jen şi adăugă o umbră. Mama voastră vrea să folosim un desen în locul unei fotografii, pentru că un desen atrage mai uşor atenţia. Mă descurc mai bine dacă le fac de mână decât cu computerul. Şi voi, fetelor, puneţi mereu atât de multe întrebări?

— Sunt multe lucruri pe care vrem să le ştim, spuse Julie. Tu ne răspunzi, dar restul lumii nu o face. Tot punem întrebări despre lucruri importante, dar degeaba.

— Ca de exemplu? întrebă Jen, dând desenul cu fixativ şi apoi adăugând textul care reprezenta sloganul afişului.

„Fii romantic şi la birou.” Ea nu se simţea deloc romantică la birou, se gândi ea cu ciudă. Cu teancul ăla de schiţe neterminate şi facturi, se simţea mai degrabă supraîncărcată.

— De exemplu, de ce tatăl nostru nu mai

locuieşte cu noi. De ce-a plecat?

Amândouă fetiţele o priviră insistent pe Jen, cu ochii verzi sclipind ameninţător şi cu obrajii roşii.

— Îmi pare rău. Asta trebuie să o întrebaţi pe mama voastră, spuse Jen întorcându-se cu spatele.

Dacă ele începeau să plângă era posibil să îi dea şi ei lacrimile. Se gândi ce diferită era situaţia lor faţă de cea din copilăria ei. Ea dorea să afle răspunsul la o altă întrebare. „De ce mai stau împreună? De ce nu se despart?" se întreba ea când certurile părinţilor deveneau de nesuportat. Îşi dorise ca ei să se despartă. Tânjise după sunetul unei uşi trântite definitiv, îşi dorise ca unul din ei să plece pentru totdeauna.

— Ce să mă întrebaţi?

Cynthia stătea în pragul biroului, îmbrăcată lejer, dar elegant, în taiorul ei cu pantaloni asortaţi. Îşi puse agenda sub braţ şi închise telefonul care suna agăţat de cureaua ei subţire şi argintie. Păşi uşor până la planşa de desen, cercetă desenul lui Jen şi zâmbi.

— Este exact ce îmi doream, spuse ea. Sper că ştrengăriţele astea nu ţi-au creat prea multe probleme.

— Nu. Au fost cuminţi, răspunse Jen.

— Grozav. Liza, Julie, am vorbit cu Mae şi o să treacă să vă ia. Ce v-a spus Jen să mă întrebaţi?

— Voiam să ştim dacă putem să mergem la o îngheţată, spuse Julie şi se uită şireată la Jen.

— Sigur că da. O să-i spun lui Mae. Dar nu aveţi voie mai mult de o cupă fiecare. Mulţumesc, Jen.

— Mulţumim, Jen, strigară ele la unison şi o zbughiră afară.

— Mulţumesc şi eu, spuse Cynthia. Mai ai treabă

azi?

— Da. Mai am o întâlnire şi apoi vreau să ajung la librărie să văd dacă găsesc *Clopotul de sticlă.* Nici măcar nu m-am apucat de citit pentru următoarea noastră întâlnire.

— Succes. Secretara mea nu a găsit-o în librării. A trebuit să o comande de pe Amazon. Nu ştiu de ce am fost atât de nerăbdătoare să o citesc. M-a deprimat rău. Cynthia se întoarse pe călcâie să iasă din birou, dar se opri dintr-odată. Ţi s-a părut că se simt bine fetele, nu-i aşa? Fac faţă situaţiei cu brio, nu crezi?

Jen ezită.

— Par a se descurca, spuse ea în cele din urmă. Dar cred că le e destul de greu.

Nu avea de gând să mintă şi nici nu ştia adevărul.

Cynthia ridică din sprâncene. Nu era răspunsul pe care îl aştepta. Nu era răspunsul pe care dorea să-l audă.

— Da, spuse ea rece. Nu munci prea mult, Jen.

— O să încerc.

Dar muncise mult în acea seară, grăbindu-se la întâlnirea cu un art-director al unei agenţii de publicitate, care avea nevoie urgent ca Jen să refacă macheta unui produs. Era foarte târziu când păşi prin întunericul de cobalt al serii de iarnă spre Tenth Street unde se afla librăria Ştrand. Bucuroasă că se află printre rafturile cu cărţi, se plimbă prin magazinul aglomerat, reamintindu-şi titlurile cărţilor pe care le citise şi îi plăcuseră, răsfoind câte o carte până ce găsi un volum jerpelit din *Clopotul de sticlă.* Lângă el era aşezat jurnalul lui Plath, cu paginile încă netăiate,

şi de pe coperta căruia zâmbea scriitoarea dintr-o poză ciudată, în care mâna unui admirator nevăzut îi oferea un trandafir. Jen stătu pe gânduri dacă să cumpere ambele cărţi. Zece dolari era o sumă considerabilă pentru ea, ţinând cont că avea iar probleme cu banii. Excursia ei în Mexic, deşi cu buget redus, fusese o extravaganţă, şi suma facturilor pentru azilul mamei sale creştea din ce în ce mai mult. Totuşi, îşi dorea jurnalul. Expoziţia lui Ian urma să aibă loc aproape sigur în acea primăvară şi nu avea nicio îndoială că lucrările mari aveau să se vândă foarte repede. În orice caz, când va termina de pictat toate tablourile, va începe să predea din nou la Ligă şi vor conta astfel pe un venit constant. Îi promisese acest lucru şi, în ultimul timp, părea să se ţină de cuvânt.

— La naiba, îmi permit şi eu să dau zece dolari pe cărţi, mormăi ea aşezându-se la coadă.

Fata cu coadă de cal şi cu obrajii roşii de frig care stătea alături de ea ţinând în mână un exemplar din *Arta bucătăriei franceze* se uită la cărţile alese de Jen şi apoi privi jenată în altă parte.

— O să discutăm la clubul nostru de carte despre Sylvia Plath, spuse Jen şi se întrebă de ce se simţise datoare să dea această explicaţie.

Nu însemna că suferă de depresie doar pentru că o citea pe Sylvia Plath. Dar ea era mereu dornică să ofere explicaţii şi să evite confuziile, chiar şi în contactele pe care le avea cu necunoscuţii.

— Aha. Grozav. Am cumpărat asta pentru că vreau să învăţ să gătesc, spuse fata, arătând către cartea aleasă de ea. Prietenul meu a studiat un an

la Paris şi îi place mult bucătăria franţuzească.

— E o alegere potrivită, spuse Jen.

Încercă să îşi aducă aminte când fusese ultima dată când gătise ceva special pentru Ian sau când luaseră masa împreună ultima oară. Trecuseră săptămâni întregi de atunci, constată ea. Muncea în plus ca să îşi poată acoperi cheltuielile şi asta însemna că se întorcea târziu şi era mult prea obosită ca să mai gătească. Uneori, când se întorcea acasă, Ian nu mai era acolo, lăsând în urmă un bilet drept explicaţie. Trebuia să-l întâlnească pe proprietarul galeriei sau să participe la premiera unui film de artă. Din când în când, mergea să vadă expoziţiile altor artişti.

Deseori ea mototolea bileţelele enervată, dar apoi le întindea la loc şi le punea în spatele foilor cu banda ei desenată ca să se pedepsească. Nu era vina lui că dorea să iasă în oraş după ce îşi petrecuse toată ziua pictând şi recunoştea că erau bine-venite cele câteva ore de singurătate. Putea lucra sau citi în linişte, în timp ce îşi mânca cina din semipreparate.

Privind-o pe vânzătoare punând volumele lui Plath într-o sacoşă, îşi dădu seama că îşi dorea cumva ca Ian să fie plecat când ea va ajunge casă. Voia să taie atent paginile jurnalului, să adulmece mirosul hârtiei de calitate neatinsă de alţi cititori. Întotdeauna cărţile noi o făceau să anticipeze cu încântare plăcerea lecturii, îşi imagină lumina de chihlimbar a veiozei sale aruncându-şi razele pe paginile tipărite, în timp ce ea se afunda cu fiecare rând citit în viaţa tinerei poete care a sfârşit atât de tragic. Încercă să îşi aducă aminte câţi ani avea Sylvia Plath când se sinucisese, în acea noapte

geroasă, în Londra. Presupuse că avea cam aceeaşi vârstă ca membrele clubului.

Tresări şi decise că va începe să citească jurnalul chiar în noaptea aceea. Spera să îl termine foarte repede şi să i-l împrumute şi lui Elizabeth până la întâlnirea clubului de carte. Măcar aşa, toţi banii aceia cheltuiţi ar fi avut o justificare.

— Spor la gătit! îi strigă ea fetei în timp ce ieşeau amândouă din librărie.

Ian era plecat când ea ajunse acasă şi găsi pe frigider, prins cu un magnet, încă un bileţel de la el. „Sunt la o conferinţă despre impresionism la Cooper Union. Te-am aşteptat şi pe tine. M-am gândit că ai vrea şi tu să mergi.” Şi la sfârşit doar iniţiala lui. Fără urme de regret. Fără „te iubesc" sau „ar fi fost mai distractiv dacă ai fi fost şi tu”.

Se simţi îndreptăţită să fie furioasă. Un sentiment nefamiliar, dar foarte puternic. Întârziase pentru că lucrase ca să acopere chiria lor pentru luna următoare. Şi îi spusese despre asta de dimineaţă. Nu avea niciun drept să o învinovăţească. Furia aceea vehementă şi spontană o înspăimântă. Reciti bileţelul şi se mai linişti. Sună telefonul şi ridică receptorul cu degetele tremurânde, enervată de propria reacţie şi sperând că Ian este la celălalt capăt al firului.

— Jen.

Ca întotdeauna, Elizabeth era scurtă şi concisă. Un simplu „ce mai faci?” ar fi însemnat o pierdere de timp pentru ea.

— Bună, Elizabeth.

Încercă să pară calmă. Sora sa putea întotdeauna să perceapă şi cea mai mică urmă de

agitaţie sau iritare din vocea ei şi ar fi exploatat imediat orice urmă de vulnerabilitate. Surorile, îi explicase Trish, aveau un instinct aparte, o cunoaştere intimă a rănilor şi a slăbiciunilor care le afectaseră copilăria şi care le marcau inevitabil viaţa de adult. Nu avea de gând să îi spună lui Elizabeth despre biletul lui Ian. Nu ar face altceva decât să îi dea apă la moară lui Elizabeth, care nu-l plăcea pe Ian şi le condamna relaţia.

— Tocmai mă gândeam la tine, spuse ea un pic prea grăbită. Am cumpărat jurnalul Sylviei Plath şi voiam să ţi-l dau şi ţie după ce îl termin. S-ar putea să îţi dea nişte indicii pentru prezentarea pe care trebuie să o faci.

— L-am luat deja de la bibliotecă. Am citit aproape jumătate din el şi nu pot să spun că îmi e prea simpatică doamna poetă. Dar nu de asta te sunasem.

„Normal că nu”, se gândi Jen. Elizabeth nu suna niciodată dacă nu avea vreun interes. Nu spuse nimic şi începu să rupă încet, în bucăţele mici, biletul de la Ian.

— Te-au sunat de la azil? întrebă Elizabeth.

— Nu. S-a întâmplat ceva?

— Nu sunt siguri. Se pare că mama ar fi avut o serie de mici atacuri. E uşor incoerentă, şi Fanya, asistenta rusoaică…

— Ştiu cine e Fanya, o întrerupse Jen. Scriu cecurile pe numele ei în fiecare lună.

Elizabeth făcu o pauză scurtă, la fel de surprinsă de răbufnirea surorii ei ca şi Jen.

— Ce-a zis Fanya? întrebă Jen pe un ton mai blând.

— Fanya a zis că nu îşi poate coordona prea bine

partea dreaptă. Are probleme cu folosirea tacâmurilor, chestii din astea.

Jen îşi dădu seama că nu pronunţaseră numele mamei lor. Cel puţin la acest capitol se potriveau. Se simţeau îndatorate faţă de femeia care le născuse, dar nu se prefăceau că o iubesc. Nici ea nu manifestase niciun fel de iubire pentru ele. Îşi petrecuseră copilăria apărându-se de furia ei iraţională. Elizabeth, înarmată cu o tenacitate posacă, trântea uşa dormitorului ei, punându-se astfel la adăpost de crizele matinale ale mamei lor şi de certurile din fiecare seară. Jen, în schimb, accepta situaţia cu resemnare şi supunere. Şi amândouă se refugiau în cărţi, evadând astfel din realitate. Ar fi făcut orice să evite o criză din partea mamei lor sau o ceartă cu ea.

Fuseseră uluite de isteria de care fusese cuprinsă aceasta, de durerea pe care o manifestase când tatăl lor, bărbatul laş şi lipsit de iniţiativă de care le era milă, dar pe care nu îl respectaseră niciodată, murise brusc în urma unui infarct. Abia mai târziu înţeleseseră că mama lor jelea pentru ea însăşi, pentru că îi dispăruse motivul furiei.

Nemaiavând pe cine să îşi verse mânia şi amarul, se complăcuse în postura de pacientă suferind de bolile vârstei şi ale singurătăţii – hipertensiune, oboseală, anemie. Faţa i se ofilise, statura i se micşorase. Arunca mereu cu invective şi acuzaţii, le învinuia pe ele pentru bolile sale aşa cum îl învinuia pe tatăl lor pentru nefericirea sa. Cruda lor indiferenţă îi făcea tensiunea să crească, glicemia să o ia razna. Ţipetele sale iraţionale răsunau pe coridoarele azilului şi le

făceau pe asistente şi pe îngrijitoare să o privească mirate şi apoi să îşi întoarcă jenate privirea.

Amorţite de ani întregi de abuzuri, Elizabeth şi Jen nu mai încercau să înţeleagă sursa răcelii ei. Mai existase un bărbat, ştiau, înaintea tatălui lor. Nu era singura poveste de acest fel care bântuia mitologia întunecată a familiei. Şi tatăl, şi bunicul ei îşi trădaseră familia. Viaţa mamei lor fusese o serie de dezamăgiri. Dar asta, fiecare din ele ajunsese la aceeaşi concluzie, nu o scuza pentru suferinţa pe care le-o provocase.

Îndatorate, se ocupau de liniştea ei, îi rezolvau problemele administrative, interveneau în conflictele ei cu cei de la azilul de bătrâni şi o vizitau regulat. Nu le mulţumise niciodată. Iar ele, în schimb, erau recunoscătoare pentru acest lucru. Le scutise de obligaţia de a o iubi.

— Ce trebuie să facem? întrebă Jen.

— Presupun că una din noi trebuie să meargă să o vadă. Dar eu chiar nu pot să mă duc. E foarte mult de muncă la serviciu şi am primit un telefon de la terapeutul lui Adam. Vrea să discute cu noi. Este o parte importantă din noul program. Aşa că trebuie să te duci tu.

— Nu pot, spuse Jen fermă. Jonglez cu trei slujbe acum, plus colaborările mele obişnuite. Cynthia mi-a impus un termen pentru catalogul de vară. Uite cum văd eu situaţia, Elizabeth. Nu prea putem face nimic în legătura cu asta. Este bine îngrijită acolo. Ce importanţă ar avea pentru ea dacă am merge să o vizităm sau nu?

— Presupun că ai dreptate, fu de acord Elizabeth, iar în voce i se citea şi uşurarea, şi

ezitarea.

— O să sun la azil să le explic situaţia, spuse Jen. Lăsând asta la o parte, îţi place cum scrie Plath? Poeziile, jurnalul?

Era nerăbdătoare să schimbe subiectul. Să scape de umbra trecutului comun. Ca de obicei, cărţile reprezentau teritoriul lor sigur, discuţiile despre scriitori şi operele lor restabileau întotdeauna neutralitatea.

— Aşa şi aşa, spuse Elizabeth precaută. Multe dintre scrierile ei mi se par foarte tulburătoare. Nu doar *Clopotul de sticlă,* dar şi poeziile din *Ariei* şi modul în care o înfruntă pe mama sa în jurnal.

— Mamele sunt mereu sancţionate, spuse Jen senină, mizând pe complicitatea surorii sale. Cu excepţia mamei noastre. Ea o merită.

— După spusele lui Bert, mamele sunt sursa tuturor relelor, spuse Elizabeth dezgustată. Cel puţin, asta obişnuia să creadă. Acum, că ştim mai multe despre autism, şi-a schimbat refrenul. De fapt, cred că s-a schimbat în mai multe feluri.

Jen oftă. Ştia că Bert o învinuia pe Elizabeth pentru autismul lui Adam. O ataca mereu cu eseurile lui Bettelheim despre respingerea maternă şi căuta site-uri pe internet care vorbeau despre lichidul amniotic acid produs de mamele care nu-şi doreau copii. Ian îi spusese că Bert îl prevenise şi pe el despre pericolul de a face copii cu Jen.

„Mama lor şi-a bătut joc de ele. Elizabeth şi-a bătut joc de Adam. Nu cred că vrei să repeţi şi tu acelaşi lucru.” Ian îi redase cuvânt cu cuvânt vorbele lui Bert.

— Şi tu ce i-ai zis? întrebase Jen.

— I-am zis să îşi vadă dracului de treabă.

Jen simţise un val de mândrie. Ian era întotdeauna foarte direct. Puterea lui compensa slăbiciunea ei. Se echilibrau unul pe celălalt. Drept mulţumire, ea se ridicase pe vârfuri şi îl sărutase pe bărbie, bucurându-se de atingerea moale a pielii lui.

— Şi eu sunt treaba ta? întrebase ea.

— Normal că eşti, o asigurase el, trecându-şi degetele murdare de vopsea prin buclele ei negre.

— Ah, Bert, spuse Jen. Uneori se poartă ca un dobitoc.

Mototoli bucăţele rupte din biletul lui Ian, le făcu cocoloaşe şi le aruncă.

— Da, aşa e. Dar în ultima vreme se poartă mult mai bine decât înainte.

Jen era surprinsă. Elizabeth discuta rareori despre Bert cu ea, şi atunci când o făcea era mai degrabă defensivă, încercând să îi scuze comportamentul la fel cum probabil se scuza şi pe ea. Situaţia lui Adam, povara îngrijirii lui justificau furia amară care le afecta viaţa, resentimentul care se ivea din fiecare conversaţie cu ei.

— Mă gândeam să fac *fondue* cu brânză pentru cina clubului de carte, spuse Elizabet schimbând subiectul. Gătitul era un subiect şi mai sigur decât literatura. Ce părere ai?

— Foloseşte brânză englezească cheddar. E foarte potrivită şi pentru o discuţie despre Sylvia Plath, ţinând cont de obsesia ei pentru Regatul Unit. Şi de asemenea, Ted Hughes, soţul ei, a fost poetul laureat al Angliei, deci din nou e o alegere bună, spuse Jen.

Poate asta ar trebui să facem la anul. Să ne

coordonăm meniurile cu cărţile pe care le citim. De exemplu pentru cina cu Anna *Karenina* trebuia să pregătim blinele şi friptură de vită Stroganoff.

Gândul acesta o amuză şi o făcu să zâmbească.

— Asta foloseau pentru *fondue?* întrebă Elizabeth. Brânză englezească cheddar?

— Nu ştiu. Nu prea ni se servea *fondue* la masă când eram mici.

Cele două surori pufniră în râs relaxate, reuşind să se liniştească una pe cealaltă.

— O să verific, spuse Elizabeth. Noapte bună.

— Noapte bună. Şi nu îţi face griji pentru ea.

— Nu. Nu-mi fac.

Jen închise telefonul şi se gândi la mama ei zăcând neajutorată pe pat, încercând să îşi ridice mâna dreaptă, să îşi îndoaie degetele. Se strădui să îşi alunge indiferenţa, să simtă o undă de compasiune („Este bătrână. Este bolnavă. Este mama ta", îşi spuse ea cu asprime), dar tot ce putea simţi era o tristeţe grea şi nedefinită. Oftă şi scoase un castron cu spaghete din frigider, pe care le mâncă reci. Nu tăie paginile jurnalului în seara aceea. După ce făcu un duş fierbinte, se aşeză în pat şi deschise *Clopotul de sticlă.*

„Sylvia Plath, află ea din eseul introductiv, a scris acest roman folosind pseudonimul Victoria Lucas, ca să îşi protejeze mama."

Jen reciti propoziţia şi apoi îşi luă stiloul. „Să o protejeze pe mama ei de ce anume?" mâzgăli ea pe margine. Va ridica această întrebare la întâlnirea clubului de carte. Închise ochii şi se gândi la gemene, văzu din nou strălucirea din ochii lor verzi, auzi vocile lor care îndrugau minciuna despre faptul că vor îngheţată ca să o

protejeze pe mama lor de nevoia lor disperată de a şti ce se petrece în casa lor.

„De ce tati nu mai locuieşte aici? De ce?” Copiii Cynthiei, la fel ca prietenele sale, cereau o explicaţie care le era refuzată. „De ce şi iar de ce?” ascultase întrebarea lor ca pe un refren al unui duet trist cântat de cele două gemene cu părul strălucitor desfăcut, atârnându-le până la umeri. Cu acea imagine dansând în faţa ochilor se cufundă într-un somn liniştit şi se trezi doar când buzele lui Ian îi atinseră pleoapele şi mâna lui o mângâie blând pe păr.

— Îmi pare rău că am plecat fără tine, spuse el. Nu eşti supărată, nu-i aşa?

— Nu sunt supărată.

ÎI trase alături de ea, lăsând cartea să alunece pe podea.

— Au sunat cei de la azil, spuse el. Am uitat să îţi las un mesaj. Mama ta are nişte probleme.

— Ştiu.

— Totul o să fie bine.

— Ştiu.

Nu avea rost să mintă. El stinse veioza şi stătură întinşi în pat unul lângă celălalt, cuibăriţi în întuneric, mâna lui încă odihnindu-se pe capul ei.

Elizabeth nu se duse la muncă în ziua în care clubul de carte urma să se întâlnească la ea acasă. Sună la şcoală, le spuse că trebuie să lipsească şi dădu instrucţiuni ca absenţa ei să fie notată în condică la rublica „din motive personale”, se rezemă iarăşi cu capul de pernă şi îl privi pe Bert în timp ce îşi făcea bagajul pentru călătoria lui de o zi la Washington. Numără două perechi de ciorapi, două de boxeri, două maiouri, două

cămăşi, deşi urma să lipsească doar o zi. Dar întotdeauna el era pregătit pentru mici dezastre, un zbor amânat, o băutură vărsată din greşeală, o pată de mâncare, transpiraţia abundentă care i-ar fi udat cămaşa lăsându-i urme de transpiraţie sub braţ. Pesimismul său (pe care Trish îl considera cu răutate o adevărată fobie – nu îl plăcea pe Bert, niciuna dintre membrele clubului nu îl plăcea) era temperat de aceste măsuri de precauţie. Elizabeth îl privi cum îşi alege două batiste, apoi cum mai pune încă două în bagaj. Trebuie să fie extrem de tensionat azi, îşi dădu ea seama, dar nu spuse nimic. Învăţase, de-a lungul anilor, când trebuia să rămână tăcută.

— De ce îţi iei o zi liberă? întrebă el. Nu îţi păstrezi zilele acordate pentru probleme personale? S-ar putea să avem nevoie de ele.

— Merit şi eu o zi liberă, răspunse ea senină. Am strâns mai multe zile libere decât voi putea să folosesc vreodată. Azi trebuie să fac cumpărături şi să gătesc. Ştii doar că diseară am întâlnire cu clubul de carte.

— Ah. Clubul de carte. Marele club de carte. Trânti capacul valizei. Cel puţin, nu o să fiu prezent la întâlnirea asta. Presupun că e un fel de compensaţie pentru faptul că trebuie să merg la Washington. Urăsc călătoriile astea. Urăsc să caut nod în papură tuturor rapoartelor şi să mănânc singur în hotelurile alea nenorocite.

— Poate data viitoare merg cu tine, încercă ea să îl potolească.

— Ţi-ar plăcea să faci asta? întrebă el cu voce la fel de nesigură ca a ei.

Stingherit de propria uimire, se întoarse spre

oglindă şi îşi înnodă cravata scumpă, din lână albastră, cu reflexii verzi, pe care i-o cumpărase Elizabeth pentru că se gândise că se potriveşte cu ochii lui. Şi chiar se potrivea, văzu ea acum cu o plăcere ciudată. Ochii lui adânci îşi păstraseră culoarea, deşi părul de culoarea nisipului se subţiase, şi dezamăgirile îi făcuseră chipul să pară şi mai ascuţit.

Ea îşi amintea încă de modul în care o cucerise la prima lor întâlnire pe care le-o aranjase un coleg de liceu de la Hunster. Vocea îi era pătrunzătoare, mâinile sale mari ţineau volanul maşinii cu fermitate şi siguranţă. Câştigase decisiv o dispută cu chelnerul care le taxase ceva în plus pe nota de plată, iar ea, fiica unui bărbat laş şi plângăcios, îi admirase perseverenţa. Îşi făcuse deja multe planuri pe care i le împărtăşise chiar din acea primă noapte. Se pricepea la matematică, era un as în computere. Se gândise să îşi deschidă propria firmă de analiză a statisticilor corporaţiilor. Fusese încântată de ambiţiile lui. ÎI găsise atrăgător, îi plăcuse senzaţia mâinilor lui mari pe trupul ei. Peste trei luni, erau logodiţi. Peste alte şase, erau căsătoriţi. Evadase din căminul pe care îl ura, scăpase de părinţii care îi treziseră dispreţul. Din casa în care copilărise luă numai hainele ei şi o cutie cu cărţi. Îi lăsase veioza lui Jen. Căsătoria îi dăduse libertatea să citească oricând şi oriunde dorea.

În mai puţin de un an, îşi dăduse seama că făcuse o greşeală. Forţa lui Bert era mereu legată de nerăbdarea lui, perseverenţa pe care o admirase la el era agresivă şi obsesivă. Bert încerca să o controleze, îi urmărea fiecare

mişcare, emitea pretenţii asupra salariului ei, pompând banii în afacerea care refuza cu încăpăţânare să devină profitabilă. Certurile din căsătoria ei păreau o reluare mai vie a schimburilor furioase de cuvinte dintre părinţii ei.

Deşi era deja însărcinată cu Adam, se hotărâse să scape. Nu avea de gând să trăiască viaţa părinţilor săi. Îi explicase toate acestea lui Jen când îl părăsise pe Bert, pe un ton morocănos şi hotărât, ca întotdeauna. Nu luase în calcul că va naşte un copil cu probleme, că autismul profund al lui Adam va cere prezenţa şi îngrijirea ambilor părinţi, că cele două salarii vor fi necesare pentru a plăti mica armată de doctori şi bone care îl vegheau. Datoria – şi amândoi, ea şi Berth, erau conduşi de simţul datoriei, cel puţin lucrul acesta îl aveau în comun – le înrâurise toate celelalte alegeri.

Bert abandonase afacerea care promitea să aibă succes în viitorul apropiat şi îşi luă o slujbă la stat. Ea îşi abandonase visul de a fi independentă şi se întorsese la căsnicie. Adam, cu ochii săi frumoşi, dar atât de goi, cu degetele lui lungi şi delicate, care nu încetau niciodată să se mişte, le subjuga zilele, le bântuia nopţile, le otrăvea visurile şi viaţa. Trăiau într-o arenă a reproşurilor, aruncându-şi unul celuilalt acuzaţii şi contraacuzaţii, oprindu-se doar pentru scurt timp, atunci când o rază de speranţă – dată de un nou program, un nou medicament, o nouă intervenţie – le lumina viaţa pentru o secundă. Aşa cum se întâmpla acum. Iubirea pentru fiul lor, speranţa în viitorul lui, oricât de fragilă ar fi fost, îi readucea împreună şi îi făcea să fie uniţi.

— ÎI suni pe doctorul Theobald şi programezi altă întâlnire? întrebă Bert în timp ce îşi verifica servieta. Nu o să fii prea ocupată cu pregătirile pentru clubul de carte ca să faci asta, nu?

Ea îi ignoră sarcasmul. El nu le simpatiza pe femeile din clubul de carte, îl enerva faptul că îi băgau tot felul de idei în cap lui Elizabeth. Le numea batjocoritor „pseudointelectuale”.

El nu se întreba de ce Cynthia îl făcuse pe Eric să plece din casa lor. Era convins că ştie răspunsul.

„Pentru că ea este o egoistă nenorocită care manipulează pe toată lumea, spusese el. Este evident pentru toată lumea, mai puţin pentru prietenele tale care întorc orice lucru pe toate părţile şi nu ştiu decât să se autocompătimească.” Elizabeth nu încercase să îl contrazică. Nu avea niciun rost să facă asta. Repede, poate mult prea repede, Bert încercă atunci să îşi nuanţeze acuzaţiile. „Bineînţeles că tu nu faci parte din categoria lor”, spusese el şi apoi făcuse o pauză, de parcă ar fi vrut să mai spună ceva, dar ea îi întorsese spatele şi plecase.

— O să vorbesc cu Theobald, spuse ea. Deşi probabil este prea devreme, abia am vorbit cu el, nu cred că mai are noutăţi să ne spună.

În weekend călătoriseră până la New Jersey ca să îl viziteze pe Adam şi să îl întâlnească pe doctorul Theobald, care era creatorul acestui nou program. Deşi amândoi fuseseră de părere că Adam se schimbase în bine, doctorul nu le dăduse speranţe.

— Sentimentul meu şi al echipei este că, în cazul lui, tratamentul s-a aplicat prea târziu şi boala a

evoluat prea mult, le spusese el cu ochii plecaţi şi cu o voce aşa de joasă, încât făcură eforturi să îl audă.

Era un bărbat mărunţel al cărui costum greu de tweed părea prea larg pentru el, ca şi cum trupul i s-ar fi micşorat din cauza durerii celor din jur. Fire de păr argintii îi răsăriseră în barba neagră şi stufoasă şi în părul des şi rebel, deşi era foarte tânăr, avea doar patruzeci de ani conform prezentării pe care Bert o găsise pe internet. Elizabeth se gândi că albise prematur din cauză că avea şi el nu unul, ci doi copii autişti, un băiat şi o fată. Această informaţie o aflase dintr-un articol despre el, care avea la bază un interviu pe care îl acordase. Fusese furioasă să constate că astfel de informaţii foarte intime puteau fi citite pe ecranul computerului. Totuşi, era cumva liniştitor să afli că problemele propriilor copii îl făcuseră pe doctorul Theobald să dezvolte acel program pentru autişti. Era implicat personal în acest proiect. Se întrebă dacă şi copiii lui fuseseră ajutaţi de acest program, dar probabil că şi ei erau deja prea mari.

— Noi credem că Adam s-a schimbat puţin, protestase ea. Nu îşi mai mişca mâinile. Şi părea că priveşte spre noi.

— Voi doriţi ca el să fie schimbat, le răspunsese doctorul Theobald cu răbdare.

Nici mâinile lui nu erau mai liniştite. Îşi strângea degetele şi apoi le întindea neîncetat. Nu privea nici spre Elizabeth, nici spre Bert.

— Suntem siguri de ce-am văzut, spusese Bert pe acelaşi ton clar şi hotărât pe care îl folosise în disputa cu chelnerul la prima lor întâlnire.

Şi din nou ea simţise un val de admiraţie, revăzându-l pentru o secundă pe bărbatul pe care şi-l alesese drept soţ.

— Ştiu că înscrierea la acest program a reprezentat un sacrificiu financiar important pentru voi, spusese doctorul. Nu vreau să vă consumaţi banii în zadar.

— Asta este problema noastră, nu te priveşte pe dumneata, i se adresase Bert pe un ton şi mai dur.

— Trebuie să înţelegeţi că vă expuneţi unor riscuri. Îi vom scoate pe copiii care participă la program în afara spaţiului sigur al clinicii. Vrem să le lărgim orizontul. Plănuim să îi ducem în parcuri, chiar şi la mall. În etape, bineînţeles, şi vor fi însoţiţi întotdeauna de „umbrele" lor.

Elizabeth se simţise umilită. Ştia că îngrijitorii din echipa care lucra cu fiecare copil, urmărindu-l oră de oră, purtau numele de „umbre", dar se simţea ofensată de acest cuvânt. Ca şi cum Adam şi ceilalţi copii erau asemenea lui Peter Schlemiel, eroul legendar al unei povestiri folclorice germane, care era lipsit de umbră. Asta ar fi însemnat încă o deficienţă în plus în viaţa acestor copii cu dizabilităţi.

Fără legătură, îi apăruse în minte un vers al Sylviei Plath, pe care îl citise cu o seară în urmă: „Eu sunt o nimica toată, neroadă, decupată umbră…" Poemul se numea *Lalele,* îşi amintise ea deodată. Poate chiar şi ea se temea de pierderea umbrei, aşa cum se temuse de atâtea alte lucruri. Şi poate acea frică fusese în final cea care o copleşise şi o făcuse să se sinucidă. Deşi era foarte cald în cabinetul doctorului, Elizabeth începuse să tremure.

— Ce fel de riscuri? întrebase Bert.

— Adam poate să fie imprevizibil, uneori este surd la cele mai simple instrucţiuni.

— Dar uneori reacţionează?

Elizabeth vorbise pentru prima oară şi îl văzu pe Bert dând din cap în semn de aprobare.

— Uneori.

— Nu sunteţi absolut sigur că nu s-au înregistrat progrese, nu-i aşa? îl atacase Bert de data asta.

— În acest domeniu nu există certitudini absolute.

— Atunci, în ciuda lucrurilor pe care ni le-aţi spus, vrem ca Adam să continue terapia. Şi nu vă faceţi griji. Ne-aţi avertizat. Nu veţi fi tras la răspundere.

Bert se ridicase în picioare.

— Bert, protestase Elizabeth.

Violenţa tonului său, impoliteţea cuvintelor lui o jigniseră, şi totuşi îl admira pentru curajul lui, pentru grija lui faţă de Adam. Fiul lor. Erau legaţi, ea şi Bert, de complicitatea dragostei parentale.

Doctorul îşi aşezase mâna peste a ei dorind să o liniştească.

— Înţeleg frustrarea soţului dumneavoastră, doamnă Crawford. Şi i-o împărtăşesc. În regulă, atunci. O să continuăm pentru moment. Dar sunaţi-mă săptămâna viitoare. E important să ţinem legătura.

Îşi propuse să îl sune după ce se va întoarce de la cumpărături şi să discute cu el în timp ce gătea. Mirosul mâncării, gândul că o aştepta o seară plăcută în care va avea nişte discuţii interesante îi vor da calmul necesar pentru a purta acea discuţie. ÎI privi pe Bert verificându-şi biletele de

avion.

— Bine, atunci. Ne vedem mâine-seară.

— Bine. Şi, Bert…

— Ce?

— Călătorie plăcută şi succes la şedinţă!

O privi ca niciodată până atunci, cu ochi blânzi.

— Mulţumesc. Şi sper ca întâlnirea clubului tău de carte să iasă bine.

Şi apoi făcu un gest care îi surprinse pe amândoi. Se aplecă deasupra ei şi îi atinse obrazul cu degetele calde. Plecă apoi, cărând valiza într-o mână şi servieta în cealaltă. Uşa se închise încet în urma lui şi ea rămase singură.

Se ridică din pat şi stătu pentru o secundă în raza de lumină argintie care aluneca unduitoare pe podeaua dormitorului. Privi cum lumina ei scaldă teancul de cărţi pe care le răsfoise noaptea trecută

— *Clopotul de sticlă,* jurnalele lui Plath în ediţie completă, volumul de poezii. Caietul pe care îşi notase cu un scris înghesuit ideile pe care voia să le discute în seara aceea stătea deschis pe noptieră. Îl închise. Se va uita pe el după ce va termina cumpărăturile, gătitul, curăţenia în micul apartament, care, de fapt, era deja foarte curat. Dezordinea nu putea exista alături de nişte existenţe calculate. Totuşi, după ce spălă farfuriile de la micul dejun şi cana pe care Bert o lăsase în chiuvetă, şterse praful cu câteva mişcări energice. Abia după aceea îşi scose ediţia imaculată din *Bucuria de a găti* pe care o deschidea foarte rar pentru că prepararea mâncării pentru Bert nu îi adusese niciodată nici cea mai mică bucurie. Dădu paginile direct la reţeta de *fondue* de brânză, pe

care nu o încercase niciodată. Se simţea inspirată de discuţia animată a lui Plath despre mâncare, de entuziasmul cu care poeta mergea la cumpărături după ingrediente, plăcerea cu care pregătea totul. „Cât de mult îmi place să gătesc", scrisese Sylvia Plath la conacul din Spania, unde locuise cu Ted Hughes în timpul scurtei lor luni de miere idilice, înainte ca realitatea să le fi otrăvit căsnicia.

Elizabeth şi-o imaginase pe Plath, tânăra mireasă, amestecând în oala în care bolboroseau brânza şi vinul şi îşi amintise de setul de *fondue,* un cadou de nuntă din partea profesorilor de la şcoala ei, pe care nu îl folosise niciodată, şi pe care îl depozitase într-un dulap din bucătărie. Ea şi Bert nu erau genul de cuplu care îşi invitau prietenii la masă şi întindeau furculiţele lungi în mixtura aurie şi aromată. Nu deschisese nici măcar cutia, dar nici nu se gândise să dea setul altcuiva.

„De ce nu? se întrebă Elizabeth. De să nu încerc să prepar *fondue?*"

Abia aştepta să gătească şi anticipă plăcerea cu care membrele clubului de carte aveau să se bucure de îndrăzneala ei culinară şi aveau să o laude. Mâncarea, desigur, avea să fie delicioasă. De atâta lucru era şi ea sigură. Elizabeth făcea bine orice. Raporturile şefilor ei asupra activităţii sale arătau rezultate excelente an după an, şi chiar Bert, în momentele lui cele mai proaste, recunoştea acest lucru. Ea însăşi adăugase un amendament trist la această concluzie asupra ei: „Tot ce pot controla fac bine". Naşterea unui copil normal nu fusese ceva ce putuse controla.

Gândul acesta din urmă o îndemnă să îl sune pe

doctorul Theobald. Fu uşurată să afle că nu era disponibil şi că însoţea pacienţii într-o excursie în afara clinicii. Recunoscătoare pentru această veste, ieşi pe uşa apartamentului, entuziasmată de libertatea ei clandestină şi de aventura de a face cumpărături pentru un fel de mâncare nou şi diferit.

Trecu indiferentă pe lângă supermarketul mare de unde îşi făcea cumpărăturile de obicei şi se îndreptă spre magazinele mici cu aspect exotic răspândite prin Inwood, cartierul lor. Locuiau foarte departe de zona de nord, unde era mai ieftin decât în partea de jos a Manhattanului, dar existau nişte compensaţii pentru asta. Deşi nu ar fi recunoscut niciodată în faţa lui Bert, Elizabeth adora mirosul râului, copacii cu frunze dese care se aliniau de-a lungul colinelor ce dominau Hudsonul şi populaţiile de diferite etnii, fiecare având propriile restaurante şi pieţe alimentare. Străzile pulsau de energie. Femeile, purtând cărucioare pentru cumpărături, se salutau una pe alta în spaniolă, rusă sau portugheză. O tânără indiancă foarte graţioasă, purtând un sari roz aprins care se unduia deasupra gleznelor ei subţiri, cobora strada, ducând o cutie mare de pizza. Muncitorii se strigau unii pe alţii în limbi pe care nu le recunoştea.

Elizabeth îşi ferea ochii când întâlnea mame plimbându-şi bebeluşii în cărucioare sau ţinându-şi copiii de mână. Traversă strada ca să evite locul de joacă al cartierului, unde copilaşii care începuseră să meargă alunecau pe toboganele care sclipeau argintii în lumina soarelui, râsetele şi chiotele lor ridicându-se într-o dulce simfonie.

Adam se împotrivise până şi să între în spaţiul de joacă şi se prinsese atât de strâns cu mâinile de gardul care îl înconjura, încât Elizabeth trebuise să îi desfacă degetele cu forţa.

Se opri la un magazin cu brânză Gruyere (citise cu părere de rău *că fondue* nu se face cu brânză cheddar), gustă diferite mostre de brânză aşezate pe tejgheaua de marmură. Fără să stea pe gânduri, mai ceru un borcan de măsline niçoise şi unul de capere pe lângă brânza pe care o comandase. De la brutăria italiană cumpără pâine crocantă, încă fierbinte, şi de la magazinul micuţ care vindea vinuri ceru un Chablis sec. Sfidătoare, cumpără două sticle dintre cele mai scumpe. Se opri şi la bătrâna italiancă ale cărei mâini noduroase sortau fructele şi legumele, aruncând energic frunzele ofilite şi fructele deteriorate. Elizabeth îşi umplu plasa cu lăptuci şi rucola, din care urma să facă salată şi adăugă un pepene, amintindu-şi de desertul pe care îl pregătise Plath de ziua ei: „pepene verde cu miezul roşu… cu pulpa răcoritoare şi dulce ca mierea”. Memorase cuvintele şi se gândise să le facă o surpriză membrelor clubului, repetându-le în clipa când va servi pepenele.

Şi meniul ales avea să le surprindă, cu siguranţă, dar toate reuşiseră să se surprindă una pe alta începând cu seara aceea de toamnă în care Cynthia aruncase bomba. Anunţul ei, atât de misterios, atât de uimitor şi de neaşteptat, avusese impact asupra tuturor, făcând să se reaprindă temerile uitate, dând naştere unor noi dorinţe. Fragilitatea căsătoriei Cynthiei şi a lui Eric făcuse ca toate relaţiile lor să pară fragile şi

le purtase pe fiecare dintre ele spre tărâmuri necunoscute. Se gândi la modul în care ea şi Bert se despărţiseră în dimineaţa aceea, noua şi inexplicabila tandreţe dintre ei. S-ar putea să anunţe reîmpăcarea lor; s-ar putea să le anunţe despărţirea. „Către ce vreau să mă îndrept? se întrebă ea. Pe ce drum vreau să o pornesc? 11 Se gândi la Bert stând în avionul către Washington, recitindu-şi îngrijorat prezentarea, cu fruntea înaltă şi palidă plină deja de broboane de sudoare, şi simţi un val de compasiune pentru el.

Se scutură de această imagine şi adăugă o funie de usturoi. O va agăţa de un cârlig în bucătărie, aşa cum făcuse Plath în zorii căsătoriei sale, înainte să afle că iubirea ei se va destrăma asemenea bulbilor acoperiţi cu foi subţiri pe care îi considera aşa de frumoşi. Elizabeth nu putea pretinde că fusese la fel de inocentă. Părinţii ei fuseseră un exemplu grăitor.

Se grăbi către casă, ţinând strâns în braţe punga de cumpărături, cu faţa înroşită de frig şi cu părul, scurt şi închis la culoare, ciufulit de vânt. Avea două mesaje pe robotul telefonic şi inima începuse să îi bată cu putere în timp ce le derula. Sunetul telefonului era ca o presimţire rea., Adam. Dă Doamne ca Adam să fie bine.” Mantra sa repetată de atâtea ori îi reveni automat în minte. Spre uşurarea ei, auzi însă vocea lui Jen care îi spunea că vorbise cu sora medicală de gardă de la azil şi mama lor părea să fie în regulă. Cu şi mai mare uşurare ascultă vocea blândă a doctorului Theobald care o asigura că Adam părea să răspundă la programul terapeutic. Poate că fusese nevoie doar de mai mult timp în cazul lui. Vocea

doctorului părea vinovată. Îi părea rău că fusese atât de negativist la întâlnirea lor. Adam executa acum instrucţiunile primite. Făcea parte dintr-un grup care urma să plece într-o scurtă plimbare în afara clinicii în acea după-masă. Aveau să meargă la un loc de joacă aflat la câteva blocuri distanţă. Doctorul nu îşi mai făcea griji pentru el. Elizabeth simţi că respiră mai uşor. Mai ascultă mesajul o dată. Vocea sigură a doctorului o alină.

Brânza *fondue,* aşa cum promitea cartea de bucate, era simplu de preparat. Lucra încet, amestecând vinul, vişinata, adăugând mai mult usturoi decât cerea reţeta. „Când gătesc în linişte", scrisese Plath în poezia numită *Un cadou aniversar.*

— Gătesc în linişte, repetă Elizabeth versul cu voce tare în timp ce tăia pâinea, făcea salata şi aşeza masa.

Când termină, o sună pe Jen şi îi lăsă un mesaj pe robotul telefonic, mulţumindu-i că o sunase. Apoi îl sună pe Bert şi îi lăsă un mesaj la hotel, spunându-i despre noul diagnostic al doctorului Theobald. Era conştientă că ambele sale mesaje vor fi surprinzătoare. Sora ei, pe bună dreptate, nu se aştepta la mesajul de mulţumire. Soţul ei nu se aştepta la vestea cea bună.

Apoi se întinse pe pat, răsfoi caietul cu notiţe, deschise de câteva ori jurnalul lui Plath şi frunzări fără un scop anume volumul de poezii *Ariei,* dar nu se atinse de *Clopotul de sticlă.* Romanul nu era împrumutat de la bibliotecă, avea propria ediţie, o carte uzată, citită prima dată în casa părinţilor, în timp ce mama ei urla şi tatăl său se văicărea, şi recitită de-a lungul anilor în momentele de

nefericire. Era o poveste fictivă scrisă de autoarea adolescentă despre odiseea ei către nebunie, culminând cu tentativa ratată de sinucidere.

Pentru Elizabeth era ca o prevenire literară, ca un avertisment al pericolului iminent care o păştea dacă nu îşi controla emoţiile, dacă nu îşi ţinea în frâu disperarea care ameninţa deseori să o copleşească.

Îşi revizui notiţele, şterse câte o idee, adăugă alta în loc. Trebuia să fie atentă. Rina o studiase pe Plath de ani de zile şi ştia cu siguranţă mai multe lucruri decât Elizabeth. Dar Rina era cam distrată zilele acelea. Elizabeth se gândi la Rina şi la Ray. Era oare singura din grup care găsea ciudată relaţia lor? Ray fusese iubitul Donnei, şi Rina era prietena ei cea mai apropiată. Dar poate că Ray fusese doar un amant comod, potrivit pentru Donna, care nu voia să se implice sentimental. Regreta Donna pierderea lui? Ea ar regreta pierderea lui Bert dacă ar ajunge să se despartă de el? În mod normal, ar fi fost în stare să răspundă la această întrebare fără nicio ezitare, dar azi nu putea face asta. Şi Cynthia? Era ea măcinată de regrete? se gândea la Eric cu simpatie sau cu durere? întrebarea aceasta o intriga, dar nu o rănea.

Sună telefonul. Era Jen care voia să îi spună că avea să vină împreună cu Cynthia cu un taxi. Cynthia cumpărase *cannoli.* Oare mai avea nevoie de ceva?

— Nu. Am terminat pregătirile, spuse Elizabeth. Cred că Donna şi Trish vor veni împreună de la spital.

— Aşa cred. Nu ştiu nimic de Rina.

— Poate o aduce Ray cu maşina.

— Poate.

Lui Jen îi venea şi ei greu să se gândească la Rina şi Ray ca la un cuplu. Faptul că Donna acceptase această relaţie o surprinsese, dar erau multe lucruri la Donna care surprindeau sau erau învăluite de mister.

— Ne vedem în curând, spuse Jen. Ai primit mesajul meu despre diagnosticul de la azil?

— Da, te-am sunat să îţi mulţumesc.

— Serios?

Jen nu încercă să îşi ascundă mirarea.

— Mă bucur că este în regulă.

— Da, se pare că şi-a revenit.

Încă o dată nu pomeniseră numele mamei lor.

Elizabeth făcu un duş şi se îmbrăcă repede. Pantaloni negri cu dungă şi bluză neagră pe gât. Hainele preferate ale Sylviei şi probabil şi ale lui Elizabeth. Aşeză furculiţele, măslinele, paharele de vin şi tocmai aranja şerveţelele când cineva sună la uşă. Rina fu prima sosită. O salută scurt pe Elizabeth, fugi la fereastră şi făcu cu mâna. Elizabeth o urmă şi îl văzu pe Ray. Maşina sport, galbenă, cu care obişnuia să o aducă pe Donna la întâlnirile lor, era parcată în faţa blocului. Îi făcu şi el cu mâna şi apoi plecă. Rina zâmbi şi roşi, iar ochii îi erau strălucitori. Îşi desprinsese părul lung şi negru din coada în care îl purta în mod obişnuit şi acum îi sălta pe umerii. Îşi scoase paltonul.

— Îşi face griji, spuse ea. Trebuie să îi spun unde mă duc, când ajung acasă, să îl asigur că am ajuns cu bine la tine în apartament.

Râse. Grija lui o încânta şi îi dovedea iubirea faţă de ea.

— Crezi că îşi făcea griji în felul acesta şi pentru Donna? întrebă Elizabeth cu o răceală neaşteptată.

— Nu. El şi Donna aveau o altfel de relaţie.

— De unde ştii tu asta?

— Mi-a spus el.

Rina îşi puse paltonul în cuier.

— Şi Donna? Ţi-a spus şi Donna acelaşi lucru?

— O să discut cu Donna despre asta. Dar să ştii, Elizabeth, că nu este treaba ta.

Vorbi cu calm, încercând să îşi ţină în frâu furia care o cuprinsese când Elizabeth îi pusese întrebarea.

— Ai dreptate, îi spuse Elizabeth. Îmi pare rău.

Rina fu uimită de faptul că Elizabeth îşi ceruse scuze şi zâmbi trist.

— Cred că ne-am amestecat foarte mult una în viaţa celeilalte anul acesta, spuse Rina. Fiecare dintre noi. A fost o harababură. Presupun că e din cauza Cynthiei şi a lui Eric.

— Da. Acum câteva ore mă gândeam cum ne-a afectat lucrul acesta, încuviinţă Elizabeth.

Îşi privi ceasul. Bert îşi terminase deja prezentarea. Probabil că acum stătea singur în cafeneaua hotelului. I se strânse inima când se gândi cum studiază meniul indiferent, cum singurătatea îi taie pofta de mâncare. Fu uşurată când auzi soneria.

Donna şi Trish intrară, încă râzând pe seama unui comentariu făcut de şoferul taxiului.

— Ne-a spus că suntem nişte fete drăguţe, se entuziasmă Trish. Noi. Fete drăguţe. E cel mai frumos lucru pe care mi l-a zis cineva pe ziua de azi. Un pacient mi-a zis că sunt o ticăloasă în halat

alb. Altul a zis că sunt o babă acră. Propria fiică mi-a spus că sunt o mamă rea pentru că nu vin acasă la cină. Dar el m-a văzut aşa cum sunt cu adevărat, o fată drăguţă.

— Cred că voia un bacşiş mare, atâta tot, spuse Donna pe un ton potolit. Elizabeth, îmi miroase a *fondue*.? Rina, arăţi grozav. Nu te-am mai văzut cu părul desfăcut de ani de zile.

Rina făcu o reverenţă şi scutură din cap, dându-şi părul într-o parte şi în alta. Zâmbind, o sărută pe Donna pe obraz. Donna îi surâse şi ea, cuprinse cu mâinile părul prietenei ei şi apoi lăsă şuviţele lungi şi negre să îi alunece printre degete.

Cynthia şi Jen dădură buzna fără să sune la uşă. Şi ele râdeau. Avuseseră probleme în a-l convinge pe şoferul taxiului să le aducă până acolo şi le fusese şi mai greu să îi explice cum să se întoarcă pe autostradă.

— Ne tot spunea: „Nu, nu, voi, doamnelor, nu vreţi să mergem acolo”.

Jen se schimonosea în timp ce imita accentul şoferului.

— Era foarte convins că nu trebuie să venim aici. Mai convins decât sunt eu de majoritatea lucrurilor din viaţa mea, spuse Cynthia şi îi dădu lui Elizabeth cutia cu prăjituri. Granulele de zahăr se rostogoleau ca nişte mici diamante, lovindu-se de cartonul alb.

— Pentru desert şi pentru discuţii. O să avem nevoie de ceva dulce şi cremos ca să ţinem piept amărăciunii Sylviei. De ce,

Elizabeth, de ce ai ales-o tocmai pe ea? întrebă Cynthia pe un ton plângăreţ.

— Exagerezi. Vorbim despre femeia de care

depinde întreaga mea carieră academică, interveni Rina. Deşi am decis să iau o pauză – o pauză lungă.

Îşi băură vinul şi mâncară măslinele, în timp ce Elizabeth aduse salata, pâinea şi la final brânza *fondue* clocotind.

— Extraordinar.

— Delicios.

— O alegere foarte inspirată, spuse Rina. Cât se poate de plathiană, cum ar spune femeile de la seminarul meu. Ştiţi că a devenit eroina unei noi generaţii de feministe, a femeilor exploatate, a victimelor, a mamele artiste extenuate. Soţul ei Ted Hughes publica într-una în timp ce ea schimba scutecele.

— Haideţi să o compătimim după masă, spuse Donna. Mor de foame.

— Eu nu o compătimesc, spuse Elizabeth fermă în timp ce se aşezau în jurul mesei.

Înfipseră pâinea în furculiţele lungi şi o înmuiară în amestecul din brânză, luară înghiţituri repezi din vinul răcoros şi savurară mâncarea încet, cu feţele luminoase de încântare.

— Asta era unul dintre puţinele lucruri înălţătoare la Plath, spuse Donna. Îi plăcea mâncarea, era pasionată de gătit, dar, chiar şi la acest capitol, era obsedată ca totul să iasă perfect.

— Voi două aveţi lucrul ăsta în comun, observă Trish. Nu partea cu obsesia, ci pasiunea pentru mâncare şi gătit.

— Eu şi Sylvia avem o mulţime de lucruri în comun, nu doar ăsta, spuse Donna încet.

Se uită înspre Rina şi nu îşi retrase mâna când aceasta i-o acoperi cu a ei. Celelalte observară

gestul, dar nu spuseră nimic.

— Chiar şi când gătea se simţea ca într-o competiţie. Şi nu uita nici în acele clipe de ura faţă de mama ei. Când curăţa cartofii, îşi aducea întotdeauna aminte cum mama ei îi atrăgea atenţia că nu ţine cuţitul bine sau că nu îi curăţă cum trebuie. Presupun că e destul de greu să ierţi greşelile părinţilor, spuse Cynthia. Înţeleg lucrul ăsta, mai spuse ea şi îşi îndreptă atenţia spre salată.

Comentariul ei le surprinse. Cynthia vorbea foarte rar despre părinţii ei. Întotdeauna presupuseseră că perioada copilăriei fusese la fel de încântătoare ca viaţa ei de adult, asemenea unei prinţese care se transformă fără eforturi într-o regină a balului. *Până la un punct.* Acest adevăr nerostit le stăruia în gânduri.

— Nu este greu să înţelegi dacă ai avut o mamă furioasă şi rece, observă Elizabeth cu voce stinsă.

Ochii ei îi întâlniră pe ai lui Jen într-un scurt schimb de priviri.

Strânse farfuriile goale, le înlocui cu cele pentru desert şi aduse la masă pepenele decorat cu felii de lămâie.

— L-am luat pentru că mi-am amintit cum descrie Plath pepenele cumpărat din piaţa spaniolă, spuse Elizabeth.

Deschise jurnalul şi citi cu voce tare propoziţia pe care şi-o amintise mai devreme în acea zi.

— Un pic cam exagerat, ca tot ce-a scris ea, spuse Cynthia. Ştiu că fac un sacrilegiu, dar trebuie să vă mărturisesc că îmi aminteşte de un slogan publicitar – aş folosi o frază ca asta într-o reclamă pentru cremele de faţă.

— Şi ea ar fi fost în stare să îţi vândă drepturile de autor. Era obsedată de bani, voia să tipărească tot ce scria, nu conta ce anume era, spuse Rina.

— Rina, ea este subiectul tezei tale de doctorat, o mustră Donna.

— Dar asta nu înseamnă că trebuie să o plac, ripostă Rina şi îşi trecu degetele prin păr.

Îi plăcea să îl simtă răsfirat peste umeri, acoperindu-i spatele şi îi plăcea felul în care zâmbea Ray când o privea împletindu-şi părul şuviţă cu şuviţă, cu degetele prinse într-un dans care îi stârnea dorinţa.

— Haideţi, să trecem la treabă.

Trish îşi privi ceasul în timp ce se îndrepta spre camera de zi cu ceaşca de cafea în mână. Ştia că discuţia avea să se prelungească şi nu voia să întârzie foarte mult. Jason va rămâne treaz ca să o aştepte, nerăbdător să discute despre un nou apartament pe care îl văzuseră, nerăbdător să îi afle părerea, nerăbdător să îi ceară sfatul. Şi ea voia să îi povestească despre un pacient foarte interesant pe care îl internase în acea zi. Ea şi Jason reuşiseră să depăşească acea prăpastie emoţională care îi despărţise atâta timp. Îşi dădu seama că acest lucru cerea un efort conştient din partea lor, dar efortul dăduse rezultate. Dacă odinioară obişnuia să se bucure de timpul petrecut departe de el, acum punea mare preţ pe timpul petrecut împreună.

Ca de obicei, după ce masa se termină, se aşezară în cerc. Cynthia şi Trish îşi traseră fotoliile mai aproape una de cealaltă. Jen se cocoţă pe sofaua bej împreună cu Rina şi Donna, care stăteau una lângă alta. Îşi puseră cărţile la

îndemână, în poală sau la picioare. Toate, mai puţin Elizabeth, purtau pantaloni subţiri şi deschişi la culoare şi pulovere în culorile pastelate ale primelor flori de primăvară, ca şi cum îşi doreau să grăbească venirea noului anotimp.

— Suntem într-o dispoziţie primăvăratică, observă Cynthia încântată, aruncându-şi jacheta de culoarea genţianei pe scaun şi aranjându-şi helanca de aceeaşi culoare.

Culorile delicate ale îmbrăcămintei lor scoteau în evidenţă austeritatea camerei în care lumina veiozelor era prea slabă şi ferestrele erau prea înguste, astfel încât, chiar şi în timpul zilei, pătrundea foarte puţină lumină prin ele. Jen ajunsese demult la concluzia că lui Elizabeth şi lui Bert li se potrivea să trăiască în beznă, de parcă şi-ar fi dorit să rezoneze cu întunericul misterios în care era învăluită viaţa sufletească a fiului lor.

Elizabeth se aşeză pe un scaun de lemn, cu caietul deschis în poală, şi îşi puse cărţile lui Plath pe măsuţa de cafea. Tot acolo Cynthia aşezase prăjiturile, de pe care se prelingea încet crema dulce cu brânză ricotta, şi un set de farfurii şi furculiţe din gama de accesorii pentru petreceri de la Nightingale's.

— Cynthia face totul ca la carte, spuse Rina întinzându-se după o farfurie.

Îşi aminti de castroanele de unică folosinţă pentru supă pe care le adusese pentru supa cu tăieţei. Bietul Eric. Nu e uşor să fii căsătorit cu o femeie care face toate lucrurile perfect. Pe faţă îi apăru un zâmbet fugar când îşi aduse aminte de cum se amuza Ray pe seama faptului că ea este foarte aiurită. Se uită spre Donna, apoi îşi întoarse

privirea. *Ray.*

Elizabeth se uită peste notiţe şi începu discuţia cu un scurt rezumat al vieţii lui Plath.

— Publicase poeme în *Seventeen* şi C*hristian Science Monitor* înainte chiar de a intra la Colegiul Smith.

— Era o fată grăbită, spuse Trish. Probabil că ştia încă de pe atunci că nu avea să trăiască foarte mult, că nu vrea să trăiască foarte mult. Simt asta la mulţi pacienţi sinucigaşi. Mă îngrijorează mai mult cei care sunt obsedaţi să realizeze cât mai multe lucruri decât cei pasivi.

— Nici când era la Smith nu rata nicio activitate – cursuri, cluburi, revista facultăţii, weekenduri la Yale sau oriunde se întâmpla să meargă celelalte fete de la facultatea ei, continuă Elizabeth. Una dintre prietenele ei spunea despre ea că se purta „de parcă nu ar fi avut răbdare cu viaţa… voia să grăbească lucrurile", citi Elizabeth cu voce monotonă.

Ea înţelegea graba lui Plath, urgenţa care îi guverna acţiunile. Căsătoria ei cu Bert era rezultatul propriei nerăbdări, al dorinţei de a scăpa din casa părinţilor ei, de furia lor. Ea însăşi nu putuse aştepta ca viaţa să îşi urmeze cursul.

— S-a grăbit chiar şi atunci când şi-a început relaţia cu Ted Hughes. Viaţa se derula cu multă repeziciune pentru Plath, adăugă ea.

— Dar în tot răstimpul acesta flirta cu moartea, insistă Trish cu voce joasă. Eroina ei din *Clopotul de sticlă,* Esther Greenwood, şi Sylvia cea reală îşi jucau amândouă rolul. După ce fusese la New York, să se vadă cu cei de la M*ademoiselle,* Sylvia a scris în jurnalul ei că unul dintre scriitorii pe

care îşi dorea foarte mult să îi întâlnească era Shirley Jackson? Asta spune multe. Fata care se vede pe sine ca pe o permanentă victimă îşi doreşte să o întâlnească pe cea care a scris *Loteria,* povestea clasică a victimizării.

Trish era incitată de subiect, vorbea repede şi ideile i se legau în minte la fel de repede. Celelalte o ascultau atente, animate de interpretarea ei, de analiza bazată pe cunoştinţele sale profesionale. Ca de obicei, discuţiile clubului de carte le ofereau noi perspective, schimbul de idei şi de sentimente le însufleţea.

— A scris un editorial pentru M*ademoiselle,* continuă Trish, în care folosea cuvinte precum „privitori la stele" şi „atmosfera albastră a înserării". Cynthia avea mare dreptate – se pricepea să scrie sloganuri publicitare. Şi apoi, după câteva săptămâni, uită complet de treaba cu privitul stelelor, cade într-o depresie severă şi o invită pe mama ei să moară alături de ea. Dacă ar fi să îi pun un diagnostic, aş spune că nu mai putea suporta povara vieţii ei duble. Sinuciderea era calea ei de scăpare, modul ei egoist de a pune capăt greutăţilor.

Trish îşi termină discursul, se relaxa şi înfipse furculiţa într-un *cannoli.* ÎI mâncă încet, lingându-şi de pe buze crema fină.

— Crezi că toate sinuciderile sunt egoiste? întrebă Donna încet.

— Poate că nu toate, dar marea lor majoritate, spuse Trish. Cel puţin asta am învăţat eu din experienţa mea profesională. Sinuciderea este un act narcisist. Majoritatea sinucigaşilor se gândesc cum să îşi curme propria suferinţă. Nu se gândesc

la durerea pe care le-o provoacă celor rămaşi în viaţă.

— Din experienţa mea, am înţeles altceva. Donna vorbi încet, cu privirea plecată. Doar Rina ştia asta, mama mea s-a sinucis. A înghiţit pastile în timp ce asculta o casetă cu poemele lui Dickinson. Cred că a făcut-o pentru că era epuizată. Şi cred că gestul ei a însemnat tocmai opusul egoismului. A făcut-o pentru mine. Voia ca eu să fiu liberă. Să îmi trăiesc viaţa fără obstacole, fără să fiu prizoniera sentimentelor. Nu voia ca eu să trăiesc aşa cum o făcuse ea, ascultând poeziile şi poveştile altora în timp ce gătea pentru nişte străini. O înspăimânta ideea că singurătatea ei, tristeţea ei m-ar fi putut ţine în loc. Mi-a lăsat un bilet în care îmi spunea să trăiesc viaţa pe care ea nu a putut-o trăi din cauza bolii tatălui meu. Voia să fiu liberă, neîmpovărată de obligaţii. E posibil ca şi Plath să se fi sinucis ca să îi scutească pe copiii ei de povara propriei tristeţi, îşi dăduse seama că este bolnavă şi că tratamentul psihiatric nu o putea ajuta. Acest lucru face ca sinuciderea ei să nu fie una egoistă, la fel ca a mamei mele.

Ochii albaştri şi limpezi ai Donnei luceau din cauza lacrimilor care i se prelingeau pe obraji, lacrimi pe care nu se grăbi să le şteargă.

Şocul le înmărmuri pentru câteva secunde. Întotdeauna o consideraseră pe Donna cea mai puternică din grupul lor pentru că era calmă, competentă şi sigură pe sine. O admirau pentru că era întotdeauna în armonie cu bărbaţii din viaţa ei, se înţelegea foarte bine cu Ray, se înţelegea foarte bine cu Tim, acceptase chiar şi noua relaţie dintre Rina şi Ray. Făcea întotdeauna ce îşi dorea,

era mereu tolerantă şi calmă, iar viaţa ei era foarte bine împărţită. Nu bănuiseră niciodată că moartea mamei ei avusese influenţe atât de adânci şi că ceea ce percepeau a fi calmul de netulburat al Donnei era, de fapt, un fel de amorţire, o supunere ciudată faţă de învăţătura melancolică lăsată de mama sa pe patul de moarte. Nu voia să fie prinsă în capcană. Fusese avertizată de mama ei, care îşi trăise toată viaţa ca o prizonieră.

— Of, Donna.

Tristeţea se citea în vocile lor. Mâinile le tremurau. Rina se aplecă spre ea şi îi atinse uşor obrajii cu batista, ştergându-i lacrimile. Avea grijă de prietena ei care o sprijinise fără încetare.

Se strânseră în jurul ei, îngenunchează în faţa ei, o înconjurară cu afecţiunea lor. Trish îşi puse mâna pe umărul Donnei.

— Draga mea, îmi pare atât de rău. Ar fi trebuit să îmi dau seama. Ar fi trebuit să ştiu.

Vocea îi era marcată de regret şi de ruşine. Bineînţeles că ar fi trebuit să ştie, toate ar fi trebuit. Le dăduse suficiente indicii.

Donna îşi scutură capul.

— E în regulă. Mă simt bine. Haideţi să continuăm.

Li zâmbi Rinei şi îşi luă cartea în mână.

Elizabeth îşi privi notiţele, apoi începu să vorbească plină de aplomb despre *Clopotul de sticlă.*

— Plath şi-a bazat, în mod cert, romanul pe experienţa personală, dar eroina ei, Esther Greenwood, nu avea ceea ce eu cred că este unul dintre ingredientele-cheie ale alcătuirii sufleteşti a Sylviei.

— Şi care ar fi acesta? întrebă Rina sarcastică. Le-am studiat pe Plath şi opera ei ani de zile şi încă nu am găsit ceea ce tu numeşti ingredientul-cheie.

Jen îi aruncă o privire furioasă. Simţi deodată nevoia să îşi protejeze sora. Dar Elizabeth nu se dădea bătută cu una, cu două.

— Invidia, spuse ea. Acesta era lucrul care o impulsiona pe Sylvia Plath, dar Esther Greenwood nu a fost construită după acest tipar.

— Invidia, rostiră cuvântul la unison, ca şi cum adevărul conţinut de el ar fi devenit dintr-odată evident pentru fiecare dintre ele.

— O spune chiar ea în jurnal, spuse Elizabeth. Admitea că era geloasă pe oricine care gândea mai profund, scria mai bine, trăia mai bine decât ea. Era invidioasă pe orice femeie mai drăguţă ca ea, era, cred, invidioasă pe Ted Hughes, propriul soţ. Mărturisirea ei era destul de clară în această privinţă.

— De fapt, mi-am subliniat şi eu cuvintele acestea.

Cynthia le arătă paginile din carte subliniate cu cerneală violet, culoarea ei preferată. Dar citind mai departe – îmi petrec multe nopţi citind, în ultima vreme – vedem cum aproape nouă ani mai târziu vorbeşte despre înfrângerea invidiei prin acceptarea bucuriei. Deci recunoscuse primejdia invidiei şi încerca să lupte împotriva ei.

— Dar nu a reuşit să câştige bătălia. Dacă ar fi reuşit, azi ar fi fost în viaţă şi mişcarea feministă şi-ar fi pierdut efigia literară, spuse Rina. Elizabeth are dreptate. Invidia stă la baza vieţii ei, a muncit ei. Acum mi se pare totul foarte clar. A

otrăvit-o, a transformat-o într-o infirmă. Mă bucur că ai adus acest lucru în discuţie, Elizabeth.

Elizabeth zâmbi timid. Generozitatea Rinei în a recunoaşte meritele intelectuale ale altcuiva era neaşteptată – influenţa lui Ray îşi spunea cuvântul, presupuse ea.

— Nu cred că este chiar o efigie pentru feministele de astăzi. Donna îşi revenise şi vorbea pe tonul acela sigur pe care toate îl considerau foarte liniştitor. Dar găsesc că e destul de greu să lupţi cu invidia şi, deşi aceasta nu otrăveşte vieţile tuturor în aceeaşi măsură în care a otrăvit-o pe a ei, nu cred că există cineva care să nu fie afectat. Dacă vom lua drept martore persoanele din această încăpere şi dacă vom răspunde sincer, fiecare vom găsi în noi un sâmbure de invidie pe care ne va fi dificil să îl negăm.

— Hai să încercăm, spuse Cynthia. Şi din moment ce ai propus jocul acesta, tu o să începi, Donna. Ce sau pe cine invidiezi?

— Nu suntem prea mari ca să mai jucăm „adevăr sau provocare”? întrebă Elizabeth iritată.

Îşi privi notiţele. Mai avea multe lucruri de împărtăşit. Dar prietenele ei erau deja prinse în acest joc şi se aplecaseră spre Donna, gata să o asculte.

— Cynthia are dreptate. O să fie interesant, spuse Rina.

Donna îşi făcea de lucru amestecând în cafea. Încă ezita.

— Bine, spuse în cele din urmă. Dar vom fi sincere, sper.

Se întoarse spre Rina, care deveni dintr-odată palidă. Donna o privea insistent, dar ea îşi plecă

privirea.

— Nu-ţi fie teamă, Rina, spuse Donna blând. Nu te invidiez pentru Ray. Invidiez sentimentele tale pentru el, capacitatea ta de a te implica emoţional. Eu dezvolt aceste relaţii numai până la un punct, şi cu Ray, şi cu Tim, şi cu alţi bărbaţi cu care am fost. Am fost întotdeauna prea atentă, mi-a fost întotdeauna prea frică să mă implic mai mult, ca să nu devin prizoniera unei vieţi pe care nu mi-o doream. Am privit viaţa mamei mele ca pe un exemplu şi i-am urmat sfaturile – „Trăieşte, fii liberă, ţine la independenţa ta", pentru că ea nu a putut niciodată să-şi trăiască viaţa, nu a fost niciodată liberă şi independentă. Te-am invidiat când ai avut curajul să îl naşti pe

Jeremy, deşi erai singură, fară să îţi faci griji pentru independenţa ta, şi acum te invidiez pentru că eşti liberă să accepţi dragostea lui Ray şi să i-o oferi pe a ta. M-ai învăţat ceva. De fapt, tot anul acesta, tot ce s-a întâmplat, discuţiile noastre, cărţile noastre, m-au făcut să înţeleg că trebuie să îmi iau viaţa în mâini, nu mai pot aştepta ca vreun eveniment din afară să mă forţeze să iau o decizie.

Îşi mută privirea dinspre Rina spre Cynthia, care fusese nevoită să ia o decizie, forţată de anumite împrejurări.

Încet, rupse şerveţelul de hârtie şi lăsă fâşiile lungi şi subţiri să se prindă de lâna moale şi galbenă a puloverului ei. Donna nu le spuse cum avea de gând să îşi schimbe viaţa, şi nici ele nu o întrebară. Expresia feţelor le deveni gravă. Erau conştiente că propriile mărturisiri ar fi trebuit să se ridice la nivelul celei pline de candoare şi durere pe care o făcuse Donna.

— Elizabeth, îşi împreună Cynthia mâinile, folosindu-şi abilităţile de director care împarte sarcinile, pentru a conduce jocul care se transformase în ceva mult mai serios.

Elizabeth vorbi încet, fiecare cuvânt fiind rostit cu multă grijă şi durere.

— Le invidiez pe toate mamele care au un copil normal. Le invidiez pe mamele care vin să se consulte cu mine despre facultatea pe care ar trebui să o urmeze copiii lor. Care mă întreabă dacă aceştia au nevoie de ajutor la matematică sau ce pot face pentru că aceştia întârzie acasă, spunându-mi că nu au încredere în ei sau că au probleme cu consumul de marijuana. Le invidiez pe mamele din spaţiile de joacă, chiar şi pe cele care ţipă într-una la copiii lor. De ce dracu' ţipă în halul ăla? Nu îşi dau seama ce fericite ar trebui să fie pentru că puştii lor nu sunt ca Adam al meu.

Era foarte palidă, şi Jen, pentru prima oară, observă fragilitatea surorii sale. Privi camera de zi a lui Elizabeth, fără nicio poză de familie, nici măcar o fotografie de la nuntă sau una cu Adam. Mobila şi draperiile erau în culori şterse, maro şi bej, pe pereţi atârnau fotografii alb-negru cu păduri sau plaje pustii bătute de vânt. Văzu viaţa lui Elizabeth şi pe Elizabeth însăşi dintr-o nouă perspectivă. Sora sa îşi construise casa cât mai neutru, la fel cum încercase, încă din copilărie, să îşi neutralizeze sentimentele şi să le transforme într-o carapace dură care să o apere. De aceea era distantă şi brutală, întotdeauna Jen percepuse cinismul taciturn al surorii ei ca pe un act de respingere. Dar în timp ce Jen încerca să evadeze, supunându-se fără împotrivire lucrurilor,

Elizabeth se retrăsese pur şi simplu. Mai întâi din calea tristeţii părinţilor ei, şi apoi din nefericirea propriei căsnicii, din tragedia fiului ei. Distanţa emoţională o proteja şi o făcea să îşi păstreze sănătatea mintală. Dar în seara asta, chiar şi în lunile trecute, dădea semne că începea să se schimbe. Râdea mai uşor, era mai caldă, mai deschisă.

— Îmi pare rău, spuse Trish. E greu pentru tine, foarte greu, Elizabeth.

O aprobară, dând din cap, toate îi înţelegeau durerea şi o simţeau ca pe o durere proprie. De când se alăturase clubului de carte, o toleraseră pe Elizabeth în primul rând pentru că era sora lui Jen şi apoi pentru că analizele ei eclectice şi cunoştinţele ei îmbogăţeau discuţiile grupului. Dar în seara aceea, toleranţa aceea se transformase în afecţiune duioasă. Cynthia fu cea care întinse mâna şi o mângâie uşor pe cap pe Elizabeth.

— Şi mai invidiez şi alte lucruri la fel de tare, spuse Elizabeth străduindu-se să îşi recapete tonul normal. Îi invidiez pe cei care nu sunt aşa de stângaci ca mine. Mereu cad sau mă ciocnesc de ceva, mă ard sau mă tai. Câteodată, când mă bag în pat, descopăr câte o vânătaie care nu ştiu de unde a apărut. Deci am putea să spunem că îi invidiez pe cei graţioşi.”

Jen îşi aduse aminte deodată cum mama ei obişnuia să ironizeze stângăcia lui Elizabeth, efortul ei lipsit de orice şansă de reuşită de a învăţa dansurile de societate. Fiecare critică a mamei ei o făcea pe Elizabeth să se simtă tot mai nesigură, până ce aceasta abandonă orice încercare de a-şi ascunde stângăcia.

Donna şi Trish se priviră, amintindu-şi de câte ori observaseră vânătăile de pe corpul ei şi îl învinuiseră în tăcere pe Bert pentru semnul de pe braţul ei sau pentru o rană de la picior. Vorbiseră despre asta pe tonuri îngrijorate în timpul prânzului la cantina spitalului, se gândiseră îndelung să discute problema cu ea sau măcar cu Jen. Răsuflară uşurate aflând că se înşelaseră şi nu spuseră nimic despre asta.

Rina întinse mâna după un *cannoli,* dar îl puse la loc atunci când o auzi pe Cynthia rostindu-i numele. Avea să îl păstreze pentru mai târziu, ca pe un fond de garanţie, ca pe o recompensă pentru mărturiile ei stânjenitoare.

— Trebuie să vă mărturisesc că mă regăsesc în gelozia profundă a lui Plath. Şi mi-am dat seama acum că poate de aceea am ales-o pe ea drept subiect pentru teza mea. Plath zice undeva că „vreau să trăiesc mai multe vieţi”.

— O spune peste tot, o întrerupse Trish pe un ton sec.

— Ei bine, şi eu la fel. Am vrut să ştiu cum e să fii sărac şi m-am prefăcut că nu am bani. Am fost singurul copil la părinţi, aşa că mi-am inventat o familie cu mulţi fraţi şi surori. De fapt, am tot continuat să mă inventez şi să mă reinventez, am făcut-o pe misterioasa, am inventat poveşti – o femeie care fură din magazine, un iubit care m-a părăsit. Într-o lună eram dedicată total religiei iudaice, în cealaltă eram total indiferentă la orice avea legătură cu religia. Mi-am imaginat că am părinţi mult mai interesanţi decât ai mei. Şi apoi, când au fost ucişi în accident, am invidiat pe oricine avea părinţi, interesanţi ori ba. Nu am

putut să suport gândul că sunt singură pe lume, singurul copil al unor părinţi care, la rândul lor, nu au avut fraţi sau surori, fără nicio legătură biologică. I-am invidiat pe oamenii cu familie, iar Jeremy a devenit familia mea, şi abia atunci am început să fiu invidioasă cu adevărat. Le invidiam pe femeile care aveau soţi, pe femeile care aveau bani, pe cele care nu trebuiau să cerşească dragoste sau resturi de mâncare, îi invidiam pe profesorii care reuşeau să îşi termine doctoratele pentru că aveau pe cineva care să le poarte de grijă, lor şi copiilor lor. Şi aşa ajunsesem să invidiez pe oricine. Nu sunt mândră de asta, dar aşa stăteau lucrurile.

— *Stăteau?* întrebă Trish pe tonul cu care îşi chestiona pacienţii.

— Stăteau, spuse Rina sigură pe sine. Acum nu mai e aşa. Pentru că sunt cu Ray şi mă simt protejată. Iubită, protejată şi indispensabilă pentru cineva. Şi mai mult decât atât. Iubesc, protejez şi sunt legată de acel cineva, la rândul meu. ÎI am pe Ray, îl am pe Jeremy, o am pe Donna şi vă am pe voi. Mă simt ruşinată de propriul noroc. Probabil că nu merit toate astea.

— Ba le meriţi. Donna îşi privi prietena şi îi zâmbi. Ai fost foarte curajoasă, Rina. De fapt, când am spus că te invidiez pentru sentimentele tale pentru Ray, ar fi trebuit să îţi spun că îmi amintesc cum stăteam la spital, în noaptea în care s-a născut Jeremy, şi mă gândeam cât de curajoasă eşti că faci acest copil şi eşti gata să îl creşti singură. Sunt fericită pentru voi, sunt fericită pentru mine şi pentru noi. Este minunat că putem fi atât de sincere una cu cealaltă.

— E rândul tău, Jen. Pe cine invidiezi? Ce invidiezi? întrebă Cynthia blând.

Se purtau delicat cu Jen, prietena lor mignonă, cu trăsături de elf, care acum îşi trecea degetele prin buclele de păr negru care îi încadrau chipul şi se juca cu gulerul puloverului ei verde pal.

— E foarte simplu. Invidiez talentul lui Ian, spuse ea încet.

— Dar şi tu eşti la fel de talentată, protestă Cynthia. Eşti cea mai talentată artistă cu care am lucrat la Nightingale's.

— Am un fel de talent minor. Sunt pricepută, competentă şi bună pe ceea ce fac. Dar Ian este un artist. Unul adevărat. Aş vrea să îmi pot folosi pensula aşa cum o face el, dar nu pot, şi sunt conştientă de asta. Nu aş putea niciodată să mă compar cu el aşa cum Plath se compara cu Ted Hughes. Ea credea că este o poetă la fel de bună ca el, şi poate că era sau ar fi putut fi. Sunt realistă. Văd lucrările lui Ian şi le văd pe ale mele, ştiu că din punct de vedere creator ne aflăm în două lumi diferite. De cele mai multe ori sunt bucuroasă că pot să îl ajut să ajungă acolo unde îi este locul, că îl ajut să îşi facă expoziţia, să devină mai bun. Dar nu tot timpul, bineînţeles. Nu sunt o sfântă. Câteodată sunt foarte furioasă că îl întreţin, că uneori nu se deranjează nici să îşi strângă lenjeria murdară, că ocupă aproape tot spaţiul de lucru din mansardă. Şi am început să mă lupt cu asta. Să mă plâng şi să îi cer diverse lucruri. Îi spun lui Ian ce simt şi el chiar mă ia în seamă. Începe să se schimbe. Lucrurile merg mai bine între noi acum. Eu nu sunt Sylvia Plath. Ea pretindea că e o sfântă, soţie care se sacrifica,

mamă care se sacrifica. Hughes o părăsise ca să stea cu amanta, şi ea locuia într-un apartament lipsit de încălzire cu doi copii mici şi se plângea tuturor de situaţia asta, mai puţin lui. Ceea ce nu putea ierta era lipsa lui de sinceritate. Chiar aşa s-a exprimat. Nu părea deranjată atât de faptul că îşi făcea de cap cu altcineva, cât de faptul că o minţea.

— Dar lipsa de sinceritate într-o căsnicie este foarte greu de iertat, aproape imposibil, spuse Cynthia încet, răsfoind paginile jurnalului. Chiar Plath spune că nu există iubire fără încredere, înţeleg ce vrea să spună. Când încrederea moare într-o căsnicie, căsnicia se sfârşeşte şi ea. Doar o minune ar putea să o mai salveze, spuse, şi vocea începu să îi tremure.

Închise cartea, o deschise din nou şi privi fără să poată vedea pagina cu prefaţa.

Se priviră una pe alta, dorindu-şi foarte mult ca ea să continue – să vorbească despre minciunile lui Eric, despre secretul sau secretele pe care le ascunsese atâta vreme. Ce făcuse el ca să îi trădeze încrederea, să transforme iubirea ei şi pe a lui într-o minciună? Speculaţiile lor construite lună de lună le stăruiau acum în minte. Se gândiră că Trish îl văzuse într-o cafenea cu un bărbat foarte tânăr, că Jen spusese că mirosea a alcool. Acum poate era momentul în care Cynthia avea să le mărturisească de ce trăieşte singură în casa aceea frumoasă şi citeşte până târziu în noapte jurnalul angoasat al unei poete. Dar Cynthia închise ochii şi rămase tăcută.

Jen aşteptă câteva clipe, oftă şi aduse conversaţia înapoi la Sylvia Plath.

— Plath nu era foarte diferită de Shirley Jackson, dacă stai bine să te gândeşti, spuse ea. Jackson câştiga bani din scris ca să îşi plătească facturile, gătea, cocea, prăjituri, avea grijă de copii, în timp ce soţul ei flirta cu studentele de la Bennington. Plath era o reîncarnare a lui Jackson, o altă victimă a loteriei. Şi apropo de asta, am o veste bună. Zâmbi timidă. Mi-am vândut banda desenată pentru *Loteria.* Am aici scrisoarea de la ei. Se pare că benzile desenate bazate pe un text literar sunt foarte în vogă acum.

Încântarea i se citea pe faţa zâmbitoare cu trăsături de spiriduş.

— Jen, ce veste grozavă!

— Minunat!

— Aşa te vreau!

Îşi manifestară toate iubirea, entuziasmul, generozitatea prieteniei faţă de ea. O îmbrăţişară, o sărutară pe obraji, o înconjurară într-un cerc al prieteniei.

— De ce ţi-a luat atât de mult timp să ne spui? întrebă Elizabeth.

— Voiam să termin mai întâi cu mărturisirea despre ce invidiez eu. Sau, de fapt, voiam să terminaţi voi mai întâi, ca să nu spuneţi după aceea că mă invidiaţi pe mine.

Începură să râdă.

— Cine a mai rămas? întrebă Rina. Nu trebuie să se eschiveze nimeni.

— Eu. Şi Cynthia, îşi ridică Trish privirea de pe foaie.

Bifase numele celor care vorbiseră ca un medic profesionist.

— Şi o să încep eu.

Se înroşi şi vorbi foarte rar, privind-o fix pe Cynthia.

— Este mărturisirea unei invidii trecute. Te-am invidiat pe tine, Cynthia. Am invidiat viaţa ta, modul în care te organizai şi primeai ajutor, felul în care te înconjurai în permanenţă de frumuseţe, invidiam slujba ta antrenantă. Am continuat să te invidiez chiar şi atunci când ştiam că probabil îmi permiteam să fac tot ceea ce făceai şi tu – sau aproape tot –, chiar dacă îmi consideram munca importantă şi ştiam că pot să o fac bine.

Evită privirea Cynthiei.

— Şi mariajul meu? Ai invidiat şi mariajul meu? întrebă Cynthia.

— Cred că fiecare dintre noi a făcut-o, răspunse Jen cu o voce nesigură. Aveai tot ce îţi puteai dori. Viaţa perfectă.

— Aşa am crezut şi eu. Privind înapoi, îmi invidiez propria viaţă, râse trist Cynthia. Era grozavă, mai mult decât grozavă. Mă trezeam zâmbind. Abia aşteptam începutul fiecărei zile. Acum abia aştept ca fiecare zi să se termine. Şi ăsta este răspunsul meu la întrebarea pe cine sau ce invidiez. Invidiez viaţa mea din trecut.

— Atunci de ce…? întrebarea îngheţă pe buzele lui Jen.

Nu avea să primească un răspuns. Cynthia tăcuse, pe chip i se citea în acelaşi timp durerea şi furia.

— Am ieşit din joc, spuse ea. Adevăr şi provocare. Am acceptat provocarea. Am spus adevărul. S-a terminat.

Jen percepu răceala din vocea ei, care nu mai lăsa loc altor discuţii. Era modul în care Cynthia

punea capăt unei întâlniri când îşi pierdea răbdarea cu o prezentare, când voia să termine un proiect.

— Bine. Cynthia a terminat. Am terminat jocul.

Rina cea nouă şi fericită, care scăpase de mărturisirile propriilor invidii, îşi dorea ca jocul să se termine. Jocul ajunsese la final. Trish dezvăluise invidia ce le era comună tuturor, invidia lor pentru Cynthia, care acum luase sfârşit. Ştiau de ce. Pur şi simplu pentru că viaţa Cynthiei încetase să mai fie de invidiat. Era singură şi nesigură, iar invidia lor se transformase în compătimire. Nu înţelegeau ce i se întâmpla ei şi lui Eric. Întrebarea le obseda încă, dar ea căpătase multe nuanţe noi în timpul lunilor şi săptămânilor de speculaţii. Le dezvăluise propriile dorinţe ascunse, le modificase planurile şi modelele pe care le urmau în propria viaţă.

Elizabeth se ridică şi se duse la fereastră. Privi în jos, către stradă, unde o femeie mergea singură prin întunericul serii, uitându-se spre luminile aprinse de la ferestrele altora. La fereastra de vizavi văzu o mamă stând alături de fiul ei în raza de lumină pe care o arunca o singură veioză aprinsă pe noptieră. Îi mai privise şi înainte. Băiatul roşcat era cam de vârsta lui Adam, poate cu un an mai mult sau mai puţin. A *dam.* Gândul la fiul ei era ca o săgeată ţintită direct în inimă. Cu siguranţă se întorsese înapoi în clinică de la locul de joacă. Se întrebă câte străzi traversase şi dacă îngrijitorul plătit cu mulţi bani, pe care îl numeau „umbră”, îi fusese alături în tot acest timp, veghindu-l la fiecare pas. Închise ochii şi o ascultă pe Trish care, pe un ton mai senin, enumera alte

lucruri mai bizare pe care le invidia.

— O invidiez pe Natasha Richardson pentru că se culcă cu Liam Neeson. Şi le invidiez pe femeile cu talia mai subţire ori pe cele care au un păr frumos, pe femeile care sunt nişte mame mai răbdătoare decât mine. Invidiez pe oricine are o familie mare şi pe oricine ştie să facă un tort bun, termină Trish mărturisirea, roşie ca racul din cauza stânjenelii.

— Noi suntem familia ta mare, spuse Donna. Poţi să ne inviţi pe noi de Ziua Recunoştinţei, de Ziua Mamei, de Crăciun.

— S-a făcut, spuse Trish râzând. Invitaţia a fost făcută.

Dădură toate din cap şi zâmbiră, fericite că acest experiment luase sfârşit, că îşi împărtăşiseră gândurile şi durerile, şi acestea păreau acum mai uşor de suportat. Erau, în acelaşi timp, mândre şi uimite de sinceritatea cu care îşi vorbiseră. Simţeau că relaţia dintre ele câştigase ceva, escaladaseră un zid emoţional, dar nu erau încă pregătite să exploreze noua realitate ce li se deschisese.

— Ce citim data viitoare?

— Vrei să spui pe cine citim data viitoare? răspunse Rina. Cred că dăm mai mare atenţie vieţii autorilor decât cărţilor lor. Dar nu e nimic rău în asta, adăugă ea împăciuitoare.

— Al cui e rândul?

— Al Cynthei. Prima întâlnire la Cynthia. Ultima, tot la ea.

Trish era cea care ţinea evidenţa.

— Atunci, Cynthia trebuie să aleagă.

— Fără autori sinucigaşi. Fără victime. Avem

nevoie de un final fericit. Am luat cina cu Anna Karenina. Trebuie să ne regăsim inocenţa. Cynthia ezită. Ce-aţi spune dacă ne-am întoarce la lecturile noastre din trecut? Ce părere aveţi despre *Micuţele doamne?*

Aplaudară pline de entuziasm.

— Louisa May. Minunata noastră Louisa May.

— Perfect!

— Minunat!

— Abia aştept!

Nu ne mai încăpeam în piele de bucurie. Ideea le încântă foarte mult. Îşi amintiră de copilărie, când citiseră despre viaţa fetelor March, eroinele din saga lui Alcott. Enumerară cu bucurie numele eroinelor.

— Jo! Meg! Sărmana Beth! Amy!

— Ah, Amy. Întotdeauna mi-am dorit să fiu Amy, spuse Cynthia gânditoare.

Izbucniră în râs. Alegerea ei nu le surprindea. Amy iubea hainele şi luxul, florile şi mobila. La fel ca Cynthia, Amy se căsătorise şi avusese o viaţă prosperă şi palpitantă. Dar Amy, spre deosebire de Cynthia, fusese fericită până la adânci bătrâneţi.

Îşi scoaseră calendarele şi PDA-urile. Îşi notară ziua de întâlnire. Elizabeth se oferi să le prezinte *Ovăzul transcedent* şi *Extrase din jurnalul din Fruitlands,* în care Louisa încerca să explice eforturile tatălui său, Bronson Alcott, de a crea o aşezare transcedental-utopică sub numele de Fruitlands. Elizabeth, ale cărei lecturi erau foarte eclectice, găsise un exemplar din jurnal într-o librărie.

— Am putea învăţa multe lucruri din scrierile

acelea, le spuse ea, fiind parcă hotărâtă să imprime din nou un minimum de seriozitate întâlnirii.

Dar veselia lor regăsită nu putea fi redusă la tăcere. Râzând, îşi umplură din nou cănile cu cafea şi luară câte un *cannoli.* Linseră crema rulourilor cu vârful limbii, muşcară aluatul lăsând crema să iasă la suprafaţă, în timp ce discutau despre desert cu acea complezenţă tipică femeilor care se mândresc cu talentele lor culinare.

— Sunt mai bune decât cele pe care le-am cumpărat din Little Italy, spuse Trish.

— Au prea multă scorţişoară, observă Rina.

— Au prea puţină, o contrazise Donna.

Jen întinse mâna să ia ultimul *cannoli* şi deodată, toate întinseră mâinile spre platou, încercând jucăuş să apuce ruloul, chicotind când o turtiră şi degetele li se murdăriră de crema dulce. Lacome, şi-o linseră de pe degete, râzând strengăreşte, aşa cum fac fetiţele la o petrecere când nu sunt cuminţi.

Telefonul sună în timp ce Elizabeth le împărţea şerveţele. Ezită să răspundă.

— Probabil e Bert, spuse ea. Vrea să ştie ce face Adam. Ştie că am vorbit cu terapeutul azi.

— Ce e cu Adam? întrebă Jen grăbită.

Simţea o apropiere specială faţă de nepotul ei. ÎI ţinuse strâns în braţe când era bebeluş şi chiar şi atunci simţise rigiditatea nefirească a corpului său micuţ, felul în care îi respingea afecţiunea. Îi era milă de el atunci, la fel ca şi acum. Se apropie de sora ei care strângea receptorul cu atâta putere, încât i se albiseră degetele, iar buzele i se mişcau fără să poată să rostească vreun cuvânt.

— E Adam? întrebă Jen temătoare. A păţit ceva?

Dar Elizabeth nu răspunse nimic. Se legăna de parcă urma să cadă secerată de propria durere. Inima lui Jen se făcu cât un purice. Se întâmplase ceva, se întâmplase ceva îngrozitor.

— Când? întrebă Elizabeth, vorbind atât de încet, încât Jen abia îi auzea vocea. Sunteţi sigură, absolut sigură? A fost şi doctorul?

— Elizabeth, ce este, ce s-a întâmplat?

Jen îngenunche lângă ea. Îi apucă mâna şi Elizabeth îi strânse degetele cu putere în timp ce continua să vorbească la telefon cu o voce lipsită de orice inflexiune.

— Soţul meu nu este în oraş. O să încerc să îl sun. Dar sora mea e aici. O să vedem cum vom proceda. O să ne ocupăm de toate cele necesare. O să vă sun înapoi. Mulţumesc.

Cu mişcări mult prea încete, puse receptorul în furcă şi rămase nemişcată.

— Elizabeth, spune-mi! strigă Jen cu durere.

Ochii îi erau deja plini de lacrimi, durerea i se citea pe faţa ei de spiriduş.

— A păţit ceva Adam?

Elizabeth scutură capul în semn că nu.

— Nu. Mulţumesc lui Dumnezeu, Adam e bine. Ea, mama noastră. Era de la azil, sora-şefă. A murit. S-a dus. Sora de gardă a zis că s-a întâmplat foarte repede. Nu au putut face nimic. Ea, Mama, s-a împins din căruţ şi a căzut. Era deja moartă când au ridicat-o. Le pare rău. Aşa a spus femeia care a sunat. „Ne pare rău.” Vai, Jen, de parcă şi-ar fi dorit să moară.

Clătina din cap ca şi cum nu ar fi putut să creadă cele auzite. Îşi deschise braţele şi Jen se

lăsă moale la pieptul ei. Cele două surori plânseră, copleşite de durere, pentru femeia care nu le iubise, pentru toate lucrurile dureroase din copilăria lor tristă, până în seara aceea de iarnă, când mama lor alesese să moară, şi moartea ei părea încă un gest de pedeapsă amară, la fel ca tot ce făcuse în viaţa ei.

Prietenele lor se strânseră în jurul lor, murmurându-şi condoleanţele şi asigurându-le de ajutorul lor. Trish îl sună pe Ian, Cynthia găsi o sticlă de coniac şi îi dădu să bea fiecăreia din lichidul auriu care le arse gâtul şi le domoli durerea. Când sună telefonul, Trish fu cea care răspunse şi vorbi cu Bert pe un ton calm şi măsurat, povestindu-i ce s-a întâmplat şi apoi relatându-i conversaţia lui Elizabeth. Urma să ia primul zbor a doua zi dimineaţa şi să sune el la azil. Avea să se ocupe el de tot. Reacţia lui le surprinse, dar aşa cum aveau să spună mai târziu, toate lucrurile din acea seară le surprinseseră.

Ştiau că, pătrunzând în lumea lui Plath, păşeau pe un tărâm înşelător, dar nu se aşteptau ca această experienţă să le apropie aşa de profund. Mai întâi confesiunea Donnei, apoi jocul lor ciudat, şi în final moartea bătrânei, mama lui Elizabeth şi a lui Jen, cea care nu fusese iubită şi nu iubise niciodată. Inexplicabil, fetele ei se simţeau foarte îndurerate. Sau poate că nu era chiar atât de inexplicabil. Nu fusese o mamă bună, dar fusese totuşi mama lor. Moartea ei, moartea pe care ea şi-o dorise, refuzând orice formă de reconciliere, le lăsase părăsite pe o insulă a durerii.

Le surprinsese că Bert, un bărbat pe care nu îl plăcuseră niciodată, un bărbat de care se temeau

chiar, îşi asumase dintr-odată un nou rol. Singur într-o cameră de hotel, într-un oraş îndepărtat, se ocupa de toate cele necesare, îşi asuma responsabilităţi, scutindu-le pe Elizabeth şi pe Jen de sarcina dureroasă a pregătirilor de înmormântare. Sau poate, admiseră nu foarte convinse, că nu era un nou rol. ÎI văzură pentru prima oară cu adevărat pe bărbatul cu care se căsătorise Elizabeth – un bărbat hotărât şi ferm. Era, acceptară ele de voie, de nevoie, un bărbat care nu îşi abandonase nici fiul, nici nevasta, ci care mai degrabă se abandonase pe sine. Era un bărbat care ştia întotdeauna care îi sunt îndatoririle. Elizabeth cea tristă şi acră recunoscuse întotdeauna lucrul acesta. Aveau să se uite la el cu alţi ochi după acea noapte.

Tăcute, strânseră resturile de mâncare şi spălară vasele, păşind desculţe prin cameră. Îşi strânseră cărţile, îşi murmurară din nou condoleanţele, o îmbrăţişară pe Jen, strânseră mâna lui Elizabeth şi plecară. Mai rămase doar Trish.

— Jen, vrei să rămâi aici cu Elizabeth în seara asta? întrebă ea blând. Dacă nu, te duc eu acasă. Jason trimite o maşină să ne ia.

Jen o privi pe sora ei.

— Mă descurc, Jen, spuse Elizabeth. Şi cred că vrei să fii cu Ian. O să aibă grijă de tine.

Jen dădu din cap. Nu fu mirată că sora ei ştia acel lucru. Elizabeth, cu o intuiţie de soră, o înţelegea poate chiar mai bine decât se înţelegea ea însăşi. Recunoscătoare, o îmbrăţişă, îşi strânse lucrurile şi o urmă pe Trish în întunericul nopţii.

Capitolul opt

Un sunet neplăcut o trezi din somn în dimineaţa următoare.

— Jen, îmi pare rău, foarte rău. Pot să te ajut cu ceva?

Încă somnoroasă, Jen recunoscu vocea lui Eric. Îşi aminti ţârâitul insistent al telefonului, dar nu ştia cum ajunsese să răspundă. Presupuse că era din cauza micii pastile roz pe care Trish i-o dăduse lui Ian, iar acesta i-o strecurase în gură şi îi dăduse un pahar cu apă foarte rece ca să o înghită. Trish era doctor. Purta mereu la ea antidoturi împotriva durerii.

— Nu, nu cred, dar mulţumesc, îi spuse lui Eric şi se uită la ceas. Observă că îi tremura mâna. Crezuse că nu va putea dormi deloc, şi acum era aproape ora prânzului. Se întrebă absentă de ce sunase atât de copilăros răspunsul ei la întrebarea lui Eric. Poate era efectul faptului că rămăsese orfană de curând, se gândi ea. *Orfană.* Cuvântul o intriga. Când era copil visa mereu să devină orfană, să fie adoptată de Daddy Long Leg", sau de un tată indulgent ca Daddy Warbucks". Astfel de taţi grijulii ar fi scăpat-o de căminul ei nefericit, ar fi alintat-o şi ar fi răsfăţat-o. Se aşeză pe pat şi zâmbi aducându-şi aminte de aceste lucruri. Se întrebă apoi dacă Ian fusese cel care o îmbrăcase cu cămaşa de noapte albă sau o alesese Trish, care o condusese acasă. Nu conta.

— Ştiu că vor fi multe lucruri de făcut, insistă Eric amabil.

Cynthia vorbise cu admiraţie, în zilele de aur ale

căsătoriei lor, despre perseverenţa lui Eric., Aşa obţine finanţarea documentarelor, participarea subiecţilor. Nimeni nu îl poate refuza pe Eric, declarase ea mândră."

— Vreau să te ajut, Jen.

Nu accepta să fie dat la o parte.

Se întrebă, maliţioasă, dacă voia mai mult decât atât. Să fie aproape de Jen ar fi însemnat să fie aproape de Cynthia. Regretă gândul acesta imediat. Eric fusese întotdeauna generos, gata să îi ofere sprijinul lui. Ştia că simte pentru ea ceva special, aşa cum şi ea simţea pentru el. Intre ei se legase o prietenie spontană şi naturală, fară legătură cu Cynthia sau cu Ian. Râdeau la aceleaşi lucruri, îşi înţelegeau gândurile şi sentimentele, la petrecerile pline de veselie la care se aflau reuşeau să creeze între ei o atmosferă de intimitate. Şi tot la Jen a apelat Eric atunci când a simţit nevoia de nestăpânit de a vorbi despre Cynthia. Bineînţeles că nu avea niciun motiv ascuns să o ajute.

— E foarte drăguţ din partea ta, Eric, spuse ea încet. Dar Bert şi Ian se ocupă de toate cele necesare. Sau cel puţin aşa cred.

Îşi aminti vag cum Ian îi spusese că se întâlneşte cu Bert pentru a rezolva problemele legate de înmormântare. Era pe jumătate adormită când el se pregătea de plecare, mişcându-se prin mansardă în lumina lăptoasă a dimineţii. Îşi aminti acum că sunase Elizabeth şi că Ian vorbise cu ea în timp ce îşi odihnea mâna pe părul ei. Chiar şi aşa, pe jumătate adormită, fusese surprinsă de conversaţia lor. Ian şi Elizabeth îşi vorbeau rareori, însă acum se purtau cu totul altfel.

Vecinătatea morţii îl afectase pe fiecare dintre ei, schimbându-le perspectivele. Elizabeth, Bert, Jen şi Ian aveau acum o cauză comună.

Acum, în lumina strălucitoare a zilei, părea un gest rezonabil faptul că Ian decisese să se implice, că Elizabeth apelase la el, iar el, la rândul său, hotărâse să îl ajute pe Bert. Aveau de organizat o înmormântare, trebuiau să semneze acte şi să dea telefoane. Era o problemă de familie, şi Ian era familia ei, la fel cum Bert era familia lui Elizabeth. Abia moartea mamei lor o făcuse pe sora ei să recunoască acest lucru.

Cum putea Eric, care de curând rămăsese văduvit de propria familie, să îi ajute?

Privi neajutorată receptorul, gândindu-se cum l-ar putea refuza, şi observă un bilet cu scrisul mare a lui Ian pe noptieră.

— Scuză-mă un minut, Eric.

ÎI citi repede. Ian se întâlnea cu Bert la azil. Directorul dorise să se întâlnească cu familia, să îi asigure, presupusese el, că azilul nu se făcea vinovat de niciun fel de neglijenţă. Avea să o sune când afla mai multe. „Odihneşte-te, iubito. Te iubesc.”

În loc de semnătură desenase o floarea-soarelui cu tulpina lungă şi cu petalele ondulate, simbolul lor secret de iubire. Citi biletul din nou şi îl băgă în buzunarul cămăşii de noapte.

— Bert şi Ian sunt la azil, Eric. ÎI aştept pe Ian să mă sune. Şi apoi poate ne întâlnim.

— Te sun mai târziu, atunci. Te simţi bine?

— Da, da. Mă simt bine. De unde ştii despre mama mea?

— M-a sunat Cynthia şi mi-a spus.

— Cynthia?

Nu îşi putu ascunde surprinderea.

— Da. Ştie cât de mult ţin la tine. Ştie că suntem prieteni, prieteni buni. A vrut să mă anunţe. S-a gândit că s-ar putea să îţi fiu de ajutor. Să fac ceva pentru tine. Jonglerii. Să stau în cap, să te fac să râzi. Să te scot la un restaurant scump la prânz.

— Frumos din partea ei.

— Cynthia este un om bun, spuse el. Ştiu asta. Am ştiut asta întotdeauna. Ar fi trebuit să mă încred în bunătatea ei.

Simţi regretul din vocea lui şi se temu că va începe să plângă din nou şi că lacrimile lui o vor face şi pe ea pe izbucnească în plâns.

— Voi doi ar trebui să staţi de vorbă, tu şi Cynthia, spuse ea precaut. Crezi că aţi putea să vă împăcaţi?

Ştia că nu avea dreptul să pună această întrebare. Nu fu surprinsă că el nu îi răspunse.

— Te sun înapoi, Jen, spuse el blând. Ar trebui să mănânci ceva. Hai să ne întâlnim la prânz.

— Poate. Mai vedem.

Dar ştiu, chiar în clipa în care închise telefonul, că aveau să se întâlnească. Era lucrul cel mai potrivit ca ea să îi accepte ajutorul.

Formă numărul lui Elizabeth. Nu răspunse nimeni. Sora sa, fu sigură de asta, se dusese la serviciu. Aşa era felul ei de a fi. Lui Elizabeth îi era mai uşor să facă faţă durerii personale într-un spaţiu public, se simţea apărată în spatele maldărelor de dosare, tăcerea pe care o cerea doliul era alungată de zbârnâitul telefoanelor urgente. Actele pe care trebuia să le rezolve, întâlnirile şi admiraţia colegilor ei. „E de admirat

că ai reuşit să vii la serviciu când ai suferit o astfel de pierdere. Cât profesionalism!”

Jen nu voia să muncească în acea zi. Catalogul de vară de la Nightingale’s putea să mai aştepte o zi, două, o săptămână, o eternitate.

Făcu un duş, îşi puse un halat şi îşi făcu o cafea. Nu avea pâine. Untul era rânced. Ian îi promisese că va face cumpărături, dar uitase. Merse până la şevaletul lui şi studie pictura pe care o terminase probabil seara trecută. Un cer de iarnă târzie deasupra unui peisaj urban. Norii gri se ciocneau violent, fulgerele care îi străbăteau loveau rezervoarele cilindrice de pe acoperişul clădirilor uriaşe. Era minunat. O făcu să privească spre cer. ÎI iertă pentru că nu fusese la cumpărături. Nu, nu uitase. Fusese absorbit de pictura sa. Nu putea să se oprească din lucru pentru a se duce să cumpere pâine şi unt. Atinse pânza. Pictura se uscase.

Sună telefonul. Era Ian. Vocea sa blândă era plină de îngrijorare.

— Eşti bine? Păreai leşinată când am plecat.

— Din cauza pastilei lui Trish. Sunt bine. Ce s-a mai întâmplat?

— Vor să facă o autopsie. Spun că ar fi necesară. Eşti de acord?

— Da. Elizabeth e de acord?

— Bert nu crede că o să fie împotrivă. E la serviciu. Tocmai o sună la şcoală. E o fire foarte rece sora ta, de poate să meargă la lucru într-o astfel de situaţie.

— Nu. Nu e rece. E modul ei de a reacţiona la lucruri de genul ăsta.

Îi va povesti despre modul în care o percepea acum pe Elizabeth, dar nu atunci, nu la telefon.

— Bine. Cum spui tu. Mă întorc acasă în două, trei ore. Trebuie să împachetăm lucrurile mamei tale, să mergem la spital, să semnăm actele.

— Ian, mulţumesc. Şi îmi place foarte mult pictura ta.

— Ah, pictura mea. Da. A ieşit bine. De fapt, cred că a ieşit mai mult decât bine.

Simţi mândria din vocea lui şi ştiu că, în acel moment, zâmbea şi îşi trecea mâna prin părul deschis la culoare. Terminase o lucrare dificilă, depăşise încă un obstacol.

— Ies la prânz cu Eric.

— Cu Eric?

— Nu avem nimic de mâncare acasă. M-a sunat. Voia să ne ajute şi el cu ceva. Şi mi-e foame.

— Poftă bună, atunci.

Părea mai degrabă amuzat decât nervos.

— Şi floarea-soarelui e minunată.

— Şi tu eşti minunată şi te iubesc.

Închise. Pe urmă sună Eric, iar ea îi mulţumi şi îl întrebă când şi unde aveau să se întâlnească.

— La Bryant Park Grill, spuse el. La douăsprezece şi jumătate. Trebuie să mă întâlnesc cu cineva acolo înainte de prânz. Termin întâlnirea până atunci. E bine aşa?

— E bine, încuviinţă ea.

Tocmai când voia să iasă pe uşă, o sună Cynthia. Voia să-i trimită lui Jen un costum negru care fusese folosit pentru o şedinţă foto pentru catalog.

— O să ai nevoie de el, spuse Cynthia. Pentru…

— Da, pentru înmormântare, o aprobă Jen.

Cuvântul nu o speria. Mama ei murise şi urma să o înmormânteze. De toate acestea se ocupa Bert, şi Ian îl ajuta.

Nu fu surprinsă nici de gestul Cynthiei. Cynthia se ocupa mereu de astfel de lucruri, cum ar fi hainele, atenţia pentru detalii. O pregătea pe Jen pentru înmormântare aşa cum le pregătea şi pe fetele ei pentru şcoală în fiecare zi, dându-le şosete asortate cu tricourile. Şi aşa cum, ani de-a rândul, îi umpluse sertarele lui Eric cu cămăşi pastelate şi cravate din lână. Îi îmbrăca pe toţi în uniforma iubirii ei. La asta se pricepea cel mai bine şi îi plăcea foarte mult acest rol. Jen ştia asta şi îi era recunoscătoare.

— Mulţumesc că te-ai ocupat de asta, Cynthia, îi spuse, surprinsă să constate că vocea îi era emoţionată.

Bunătatea prietenilor ei, a Cynthiei şi a lui Eric, deopotrivă, reuşiseră să o tulbure.

— Să caut ceva şi pentru Elizabeth? întrebă Cynthia. Mă gândeam la o rochie simplă, dreaptă.

— Nu, nu cred că e nevoie.

Elizabeth nu ar fi apreciat un dar de la Cynthia, l-ar vedea probabil ca pe o indiscreţie, un gest prin care îşi exercita controlul.

— Ştii cum e Elizabeth, adăugă ea drept scuză. Dar îţi mulţumesc că te-ai gândit la ea, Cynthia. Mulţumesc că te-ai gândit la amândouă.

Jen se gândi, în timp ce păşea în lumina soarelui palid de sfârşit de iarnă, că nu îi spusese Cynthiei că urma să-l întâlnească pe Eric. O omisiune nevinovată, dar gândul acesta nu îi dădea pace, în timp ce îşi croia drum pe străzile aglomerate din Bryant Park.

Deşi era încă răcoare, parcul era plin de oameni. Jucătorii de şah, aplecaţi peste tablele de şah aşezate pe mese înguste, mutau piesele cu mâini

înmănuşate. Cititorii urbani, cu plasele de pânză pline de cărţi, stăteau pe bănci întorcând paginile cărţilor. Tinerele mame, cu fularele colorate atârnându-le lejer la gât, împingeau cărucioarele şi îi strigau pe copilaşii lor care fugeau înaintea lor înfofoliţi în geci voluminoase. Îşi ridicau feţele către sfera de platină a soarelui ce încerca să străpungă ceaţa înşelătoare a norilor subţiri.

Jen zări un artist cu care fusese la un curs de pictură, cocoţat pe un scaun, cu un bloc de desen deschis în poală. Voia să vadă ce desenează, dar se grăbi să treacă pe lângă el înainte ca acesta să o recunoască. Nu voia ca el să o întrebe ce mai face. Ce i-ar fi putut spune? „Mă simt tristă azi pentru că mama mea a murit aseară şi nu ştiu cum să o jelesc.” îşi imaginã uimirea lui, râsul lui stingherit.

Se îndreptă grăbită spre restaurantul unde, în ciuda vremii, mesele fuseseră aşezate pe terasă pentru câţiva antreprenori curajoşi. Trei femei înfofolite în haine de blană studiau meniul în timp ce îşi sorbeau cafeaua, dând paginile cu mâinile înmănuşate. Zări cu coada ochiului o femeie şi un bărbat în vârstă care stăteau unul lângă celălalt. Soarele le sclipea în părul alb şi îşi zâmbeau în timp ce amestecau în cănile cu ciocolată caldă. „Oare mama şi tatăl ei îşi zâmbiseră vreodată, se bucuraseră ei de o oră de leneveală într-o dimineaţă de iarnă?” Gândul acesta o întristă şi îşi întoarse privirea spre colţul din nord al terasei, unde stăteau doi bărbaţi. Masa lor era scăldată de un petic de soare, şi ei stăteau cu spatele.

— Nota, te rog.

Unul din bărbaţi era Eric. Îi recunoscu vocea

înainte de a se întoarce şi de a-i zări profilul. Fără să o poată vedea, îl privi cum face semn chelnerului şi îşi ia servieta. Cel care îl însoţea se ridică în picioare. Era un bărbat foarte tânăr, un băiat de fapt, blond şi cu trăsături la fel de frumoase ca ale lui Eric. Se îmbrăcase ca un proaspăt absolvent – blugi tociţi, un pulover gri cu petice de piele la coate, care părea uzat, dar scump. Chelnerul îi dădu nota lui Eric în timp ce băiatul să chinuia să îşi pună rucsacul în spate. Împovărat de greutatea lui, se aplecă şi îl sărută pe Eric pe obraz. Eric scotoci după cartea de credit, scoase câteva bancnote din portofel şi le îndesă în mâna băiatului, obligându-l să le accepte, deşi el opuse rezistenţă. Se îmbrăţişară apoi foarte strâns, într-o împletire ciudată de braţe şi umeri.

Jen intră în restaurant cu inima palpitând şi cu faţa roşie, încercă să îşi aducă aminte cum îl descrisese Trish pe tânărul cu care ea şi Jason îl văzuseră pe Eric în East Village. Blond, spusese ea. Suplu şi semănând în mod ciudat cu Eric. Descrierea se potrivea.

— Cu ce pot să vă ajut, doamnă?

Femeia tânără de la recepţie se aplecă spre ea, dar Eric, care apăru deodată în spatele ei, fu cel care îi răspunse.

— Avem o rezervare. Eric Anders.

Cuprinse mâna lui Jen şi o strânse cu prietenie şi compasiune.

— Da. Bineînţeles, domnule Anders.

Fură conduşi la o masă care se afla chiar vizavi de masa de pe terasă, pe care el abia o părăsise. Jen se uită la ceaşca de cafea pe care Eric o lăsase

în urmă şi la şerveţelul care flutura în vânt. Un creion galben uitat de tânărul care îl sărutase pe Eric la despărţire se afla încă pe masă.

Deschise meniul. Nu îşi dăduse seama cât de foame îi era. Comandă repede o omletă şi croasanţi.

— Şi eu vreau acelaşi lucru, spuse el.

Îşi umplu cana cu cafea şi dădu să facă acelaşi lucru cu a lui Eric.

— Nu, mulţumesc, spuse el. Tocmai am băut una.

— Ah, da. Te-am văzut împreună cu prietenul tău. Tocmai pleca când am ajuns eu. Cine era – vreun colaborator? Faci cercetări pentru un nou film? întrebă ea, urându-se pentru ipocrizia din vocea ei.

Eric nu merita să fie tratat astfel. El o privi mijindu-şi ochii.

— A fost o întâlnire de afaceri, Jen, spuse el scurt, şi ea fu uşurată şi ruşinată pentru că el nu minţise. Se întinse peste masă şi îi cuprinse mâna într-a lui. Ştiu că este o zi foarte grea pentru tine.

Vocea îi devenise mai blândă, uitase de scurta sa iritare. El era cel care se oferise să o consoleze în prima ei zi de doliu.

Jen dădu din cap.

— E greu pentru că a fost atât de neaşteptat. Era bătrână şi nu se simţea bine, dar nu am crezut niciodată că este atât de bolnavă. A fost un şoc. Mama mea a fost o femeie dificilă şi nu ne-am înţeles niciodată bine, dar sunt tristă, foarte tristă. Sunt tristă pentru că viaţa ei a fost plină de amărăciune. Pentru că nu a ştiut să iubească. Cred că nu atât moartea ei mă îndurerează, cât

viaţa ei.

Ochii i se umplură de lacrimi. Eric îi ţinu mâna strâns. O alina aşa cum şi ea îl alinase pe el. Compasiunea lui o linişti, îi dădu puterea să vorbească. Întotdeauna fusese relaţia asta specială între ei doi.

— Ştii, spuse ea, nu am auzit-o niciodată râzând. Nici pe ea şi nici pe tata. Nu e îngrozitor să trăieşti într-o casă în care mama şi tatăl tău nu râd niciodată?

— Îngrozitor şi trist, o aprobă el şi tăcu pentru că le sosise mâncarea şi chelnerul aranja cu mare grijă farfuriile în faţa lor.

— Îngrozitor şi trist pentru părinţi. Îngrozitor şi trist pentru copiii lor, repetă el în timp ce chelnerul le aduse un coş cu pâine şi apoi se făcu nevăzut.

— Se spune că divorţul îi afectează pe copii într-un mod profund. Dar cred că este mult mai rău pentru nişte copii să trăiască într-o casă unde există atâta ură între părinţii lor, încât ajung să se teamă tot timpul. Eu şi Elizabeth obişnuiam să ne încuiem în dormitoarele noastre ca să nu îi mai auzim ţipând. Ne îngropam în cărţi. Cuvintele de acolo deveneau o barieră împotriva cuvintelor pe care părinţii noştri şi le aruncau unul celuilalt, insultele lui, acuzaţiile ci. Obişnuiam să mă rog ca ei doi să se despartă, să nu mai locuiască niciodată în aceeaşi casă şi eu să plec departe şi să uit de amândoi. Divorţul şi despărţirile nu sunt mai îngrozitoare decât să-ţi trăieşti copilăria în mijlocul unui război.

Palid, Eric îşi aşeză jos furculiţa.

— Presupun că nu, spuse el atât de încet, încât

ea trebui să se încordeze ca să îl audă.

— Ah, Eric, îmi pare rău. Vocea îi era plină de regret. Am fost o proastă să îţi vorbesc despre asta. Am uitat prin ce treceţi tu şi Cynthia.

Rosti cuvintele cu greutate. Nu dorise să îl facă să sufere.

— E în regulă, Jen. Ce ai spus nu are legătură cu mine şi cu Cynthia, vorbi el încet, dar calm. Nu ne-am certat niciodată. Julie şi Liza nu s-au temut niciodată că vom izbucni în crize de furie. Nu am ţipat niciodată. Nu am urlat în gura mare. E ciudat că spun asta acum, după tot ce s-a întâmplat, dar am fost o familie foarte fericită. Asta e ironia. Şi de aceea presupun că despărţirea noastră este atât de şocantă, atât de greu de crezut pentru oricine ne cunoaşte. Ştii că de fapt încă nu-mi vine să cred. Mă trezesc în apartamentul meu amărât şi trebuie să îmi reamintesc că sunt singur, că viaţa mea s-a schimbat, că în altă parte a oraşului fetiţele mele se piaptănă, că soţia mea, frumoasa mea soţie, se îmbracă. Îmi place să le privesc când îşi piaptănă părul. Îmi place să o privesc pe Cynthia când îşi alege hainele.

Rupse o chiflă şi mâncă firimiturile, una câte una. Ca şi cum fiecare fărâmă ar fi fost o amintire ce trebuia savurată.

— Toată lumea v-a crezut foarte fericiţi. Eraţi cuplul perfect. Trăiaţi viaţa ideală. La întâlnirea clubului de seara trecută am vorbit despre invidie şi am admis că o invidiam pe Cynthia. Invidiam fericirea ei şi a familiei ei. Nu aş putea niciodată să compar căsătoria părinţilor mei cu ceea ce vi s-a întâmplat vouă. Nu am vrut să sugerez asta. Dar ar fi trebuit să fiu mai atentă atunci când am

vorbit despre copii şi divorţ. Te-am supărat şi îmi pare rău.

Jen roşi. Vorbise prea mult şi fără folos.

Eric dădu din cap. I se adresă încet şi cu ochii plecaţi de parcă s-ar fi temut de privirea ei.

— Ceea ce ai spus m-a întristat pentru că relaţia părinţilor tăi seamănă cu relaţia pe care am avut-o cu cineva pe când eram foarte tânăr. Înainte să o cunosc pe Cynthia. A fost un moment nefericit din viaţa mea. Eram fără minte şi neglijent, şi am făcut mult rău. De fapt amândoi am făcut rău, femeia cu care am fost şi cu mine. Cel mai rău lucru este că nu i-am spus niciodată Cynthiei despre asta. Şi dacă Cynthia nu suportă ceva, aceea este dezamăgirea. Nu ştiu dacă Cynthia ţi-a spus că tatăl ei a dezamăgit-o pe mama sa. A pretins că sunt idealul de familie americană fericită şi, în tot acest răstimp ducea în secret o viaţă dublă, mai avea o familie în Philly. A trebuit să facă faţă acestei situaţii când era copil. Trăise dezamăgirea minciunii şi îşi promisese că mariajul ei va fi diferit, că nu va exista nici cea mai mică minciună. Nu voia ca Liza şi Julie să fie nevoite să treacă prin aceeaşi suferinţă ca şi ea. Nu voia ca ele să aibă un tată care minte şi are secrete. Şi sunt de acord cu ea. Am asigurat-o că nu va fi aşa. Şi în tot acest timp am avut un secret. Un secret pe care nu am avut curajul să i-l mărturisesc.

Vocea îi era sfârşită şi privirea sa îi trăda durerea.

— Şi a descoperit secretul tău? întrebă Jen.

Jen îşi aminti despre reacţia Cynthiei atunci când au discutat despre însemnarea Sylviei Plath din jurnalul său depresiv, când a aflat că soţul ei,

Ted Hughes, o minte. „Ceea ce nu pot ierta este minciuna”, scrisese poeta. Cynthia îi citase cuvintele şi fusese întru totul de acord cu ea. Minciuna era un păcat de neiertat.

— Nu. Nu l-a descoperit. Venise timpul să i-l mărturisesc. Jen, aş trăda-o dacă ţi-aş spune mai multe. Am decis, eu şi Cynthia, să rezolvăm problema asta doar noi doi. Înţelegi, da? întrebă el rugător.

— Înţeleg. Ezită un moment şi apoi întrebă: Eric, cu cine erai în dimineaţa asta? Cine era tânărul cu care te-am văzut?

— Paul, spuse el şi un zâmbet îi apăru în colţul buzelor. ÎI cheamă Paul. Jen, nu e ce crezi tu.

— Nu contează, nu contează ce cred eu.

Întinse mâna spre grămada lui de firimituri şi le împrăştie pe faţa de masă albă.

— Tu eşti prietenul meu. Bunul şi dragul meu prieten. Şi Cynthia este prietena mea. Şi sunt norocoasă să vă am pe amândoi. Mai ales azi.

Lacrimile începură să îi curgă pe obraz fără ca ea să încerce să le oprească şi el aşteptă până ce durerea ei se domoli, ţinând-o de mână. Îi oferi o batistă de mătase care fusese cu siguranţă un cadou din partea Cynthiei.

— Vii la înmormântare? întrebă ea în timp ce părăseau restaurantul.

— Da, o să fiu acolo, îi promise el şi se aplecă să o sărute pe obraz, cu buzele lui moi şi calde.

Înmormântarea avu loc la un mic cimitir în New Jersey, nu departe de vuietul râului Hudson, care aproape că ieşise din matcă din cauza ploilor venite din nord, ce vesteau începutul primăverii. Jen, cu faţa ei palidă de spiriduş, cu buclele

ascunse sub bereta pe care i-o trimisese tot Cynthia împreună cu rochia elegantă, dar simplă, şi cu pelerina neagră, stătea alături de Ian. El purta un blazer nou şi pantaloni kaki, şi îşi strânsese părul de culoarea morcovului sub o şapcă de tweed. Prin atitudinea sa, Jen credea că îşi afirma noul statut, trecerea într-o nouă etapă a vieţii, una în care trebuia să îşi asume responsabilităţi. El şi Bert se ocupaseră de toate pregătirile pentru înmormântare. Sunase rude de-ale lui Jen pe care nu le întâlnise niciodată, vorbind pe un ton calm cu străinii aceia, chiar şi atunci când Guy Maestrato, proprietarul galeriei care arătase de multă vreme interes pentru lucrările lui, stătea aplecat în mansarda lor şi îi studia cu încântare noile pânze. Menţionase ceva despre un contract, despre posibili colecţionari, despre procente.

Ian urma să aibă o expoziţie individuală. Urma să se întâlnească cu critici şi cu colecţionari, să adune bani în bancă şi să scrie cecuri. Se îndrepta cu paşi mici spre un nou început. Jen fusese cea care îl motivase, îi arătase propria valoare, făcându-l să vadă toate lucrurile pe care le-ar fi putut face, toate lucrurile pe care trebuia să le facă, pentru el însuşi şi pentru viaţa lor împreună. Dar în final realizarea îi aparţinea doar lui. El era cel care se simţea mândru şi încrezător în propriile forţe.

— Vreau să am grijă de tine, îi spusese lui Jen după ce plecase Maestrato. Mă laşi să am grijă de tine?

Fără să poată rosti vreun cuvânt, îşi arătă aprobarea dând din cap. Bineînţeles că îl lăsa. Şi

ea urma să aibă grijă de el, la rândul ei, aşa cum avusese în tot acel răstimp pe care îl petrecuseră împreună. Dar acum avea să fie ceva mutual, reciproc. Relaţia lor evolua, vieţile lor se împleteau, fiecare din ei era dependent de celălalt, nu mai aveau secrete şi nu se mai temeau că vor fi trădaţi. Nu aveau să facă greşelile celorlalţi. Nu se vor despărţi, făcându-i pe ceilalţi să comenteze în şoaptă, surprinşi.

O pală de vânt rece veni dinspre cimitir şi Jen începu să tremure. Ian îi luă o mână şi apoi pe cealaltă între palmele lui mari şi îi încălzi degetele.

Elizabeth şi Bert stăteau în faţa ei, iar mâna lui Bert se odihnea pe umărul soţiei sale. Amândoi purtau costume gri-închis şi cămăşi albe. Elizabeth îl ţinea de mână pe Adam. Băiatul arătos, cu părul lui negru, cu faţa lipsită de expresie, cu ochii săi întunecaţi, măriţi de uimire, se legăna ritmic de pe un picior pe altul ca şi cum, prin mişcarea aceea uniformă, ar fi putut ţine sub control haosul care îl bântuia.

Discutaseră mult dacă ar trebui sau nu să îl aducă la înmormântare. Cea care murise era totuşi bunica sa, deşi el o văzuse rareori, iar ea uita de cele mai multe ori să întrebe de el. Şi totuşi, când strânseseră lucrurile de pe noptiera bătrânei, găsiseră în sertar o fotografie înrămată a lui Adam a cărei suprafaţă era pătată de urmele degetelor ei. Studiase deseori, îşi dăduseră ei seama, fotografia nepotului a cărui viaţă reală părea să o ignore. Bert crezuse de cuviinţă că Adam ar trebui să meargă cu ei la înmormântare şi îl consultase pe doctorul Theobald în respectiva

privinţă. Acesta, în mod surprinzător, fusese de acord.

— S-ar putea să-l pătrundă, spusese doctorul obosit. Şi, aşa cum spui şi tu, e vorba de bunica lui.

Să *păi rundă.* Un nou cuvânt codat, se gândi Elizabeth cu amărăciune, dar, când îi strânse mâna lui Adam, acesta reacţionă şi făcu şi el acelaşi lucru. Iar când Jen se ridică pe vârfuri să îl sărute, îşi aplecă fruntea.

— Eşti scundă, îi spuse el mătuşii sale.

— Foarte scundă, îl aprobă ea.

Nu tresări nici când Ian îi pusese palma sa mare pe cap.

— Sunt unchiul tău, Ian, îi spuse el băiatului, care repetă cuvântul, trecându-şi greutatea de pe un picior pe altul.

— Unchi, rosti el cu chipul lipsit de expresie şi se uită absent în faţa lui, unde un alt cortegiu funerar se mişca încet pe aleea îngustă, trecând prin faţa mormântului proaspăt săpat în jurul căruia se strânseseră ei.

Rudele, câţiva veri îndepărtaţi cu feţe palide care abia le ascundeau resentimentul şi iritarea, stăteau într-un grup compact, îşi făcuseră datoria venind la înmormântare şi acum aruncau priviri furişe către ceasurile de la mână, şoptind încet ceva între ei. O femeie a cărei pălărie neagră uzată stătea într-un echilibru precar pe părul ei argintiu îşi strecură o pastilă sub limbă. Două bătrâne sprijinite în bastoane se uitau la groapa deschisă în faţa lor. Locuiau şi ele la azilul de bătrâni şi, le spuseseră lui Jen şi lui Elizabeth, jucaseră deseori canastă cu mama lor. Nu ştiau că

mama lor juca acest joc. Faptul că nu ştiau multe lucruri despre ea le adâncea durerea. Îşi ascunsese până şi cele mai mici plăceri faţă de ele.

Un grup de profesori de la şcoala lui Elizabeth se strânse lângă ea într-un gest de solidaritate profesională. Foşti vecini se apropiau şi le sărutau pe cele două surori, iar apoi se retrăgeau mai în spate de lângă grămada de pământ ce urma să acopere foarte curând sicriul. Jen se întrebă câţi dintre ei îşi aminteau ţipetele furioase care veneau dinspre casa lor. Însă mama lor avusese întotdeauna grijă să închidă ferestrele şi să tragă draperiile. Voise întotdeauna să păstreze aparenţele. Ura din casa lor fusese întotdeauna bine tăinuită.

Veniseră toate membrele clubului de carte. Cynthia şi Eric sosiseră în maşini separate, dar acum stăteau alături. El studia toată scena prin ochii regizorului de film, dându-şi la o parte de pe frunte şuviţa rebelă. Cynthia îşi prinsese părul strălucitor la spate cu o fundă din catifea neagră care se potrivea cu tivul costumului ei negru bine croit.

Rina şi Ray, cu Jeremy mergând între ei, se apropiau încet, arătând ca o familie nou închegată. Jeremy avea în mână doi trandafiri albi pe care îi ţinea cu multă grijă. Nu fură surprinşi să îl vadă acolo. Rina era genul de persoană care considera normal ca fiul ei să fie martor la experienţa morţii.

Trish se uită la Jason şi scutură din cap. Ei nu ar fi adus-o pe Amanda într-un cimitir, dar vieţile şi alegerile lor erau foarte diferite. Nu avea de gând

să îşi judece prietenele. Şi nici să răspundă la telefonul mobil, deşi ţârâitul lui insistent deranja liniştea aceea de rău augur. Sarcinile de serviciu nu o mai preocupau în acele clipe. Închise telefonul şi se întoarse să îi salute din cap pe Donna şi pe Tim.

Donna şi Tim se purtau firesc în preajma Rinei şi a lui Ray. Donna se aplecă să îl sărute pe Jeremy şi să îi îndrepte cravata. Ray o sărută pe obraz pe Donna, în timp ce Tim îşi scotea clarinetul din cutie.

Un preot foarte tânăr ţinu o cuvântare scurtă. Nu cunoscuse persoana decedată, dar aflase că viaţa ei nu fusese una fericită. Totuşi, fiicele ei, Jen şi Elizabeth (ezită înainte să pronunţe numele pe care le aflase abia în acea dimineaţă), îi purtaseră de grijă aşa cum se cuvine şi moartea fusese, din mila lui Dumnezeu, rapidă şi fără durere. Pentru toate acestea, îi îndemnă la recunoştinţă pe cei veniţi să îşi ia rămas-bun. Nu pomenise nimic despre iubire şi nici nu îşi ridicase ochii din notiţe.

Sicriul fu coborât în groapă, în timp ce razele de soare dansau pe suprafaţa palidă a lemnului. Preotul spuse o rugăciune scurtă şi se retrase atunci când cei prezenţi rostiră încet „amin”.

Tim îşi duse clarinetul la buze. O sonată tristă de Dvorak umplu atmosfera. Jen şi Elizabeth luară câte un bulgăre de pământ şi îl aruncară peste sicriu. Se priviră în ochi şi se îndreptară, ţinându-se de mână, către Adam, care nu încetase mişcarea aceea neobosită. Piciorul stâng. Piciorul drept. Piciorul stâng. Bert şi Ian aruncară pământ peste mormânt cu lopeţile şi apoi se dădură la o

parte pentru a-i lăsa pe ceilalţi să facă acelaşi lucru. Ultimul care se apropie de mormânt fu Jeremy, care păşi alături de Rina strângând în mână trandafirii albi. Se întoarse brusc către Adam şi îi întinse o floare.

— Poftim, spuse el. Pentru bunica ta.

Adam se uită fix la el, ezită, dar apoi luă floarea. Împreună, cei doi băieţi aruncară florile deasupra lemnului palid al sicriului. Petalele delicate şi albe se împrăştiară ca nişte lacrimi uriaşe peste stratul subţire de pământ negru şi gras. Adam se dădu un pas înapoi. O lacrimă începu să îi curgă pe obraz. Elizabeth şterse încet faţa fiului ei, recunoscătoare pentru acest dar.

Notele clarinetului se pierdură în palele de vânt în timp ce micul grup se îndrepta încet, încet spre ieşirea din cimitir. Trish observă că Cynthia mergea alături de Eric şi o ascultă în timp ce îi vorbea, deşi nu i se adresa direct, ci murmura ceva foarte încet, o odă închinată durerii, precum notele acelea care încă pluteau în aer.

— Doi copii, doi trandafiri, spuse ea.

Cuvintele, îşi aminti Trish, erau din poezia *Bunăvoinţă* a Sylviei Plath.

— Doi copii. Doi trandafiri, repetă Eric. Şi noi avem doi copii, Cynthia.

Cuvintele lui sunau ca o pledoarie.

Trish se întoarse ca să nu audă răspunsul şoptit al Cynthiei şi să nu vadă durerea care se ivise pe faţa îngustă a lui Eric. Nu observă că Eric făcuse semn şoferului care îl adusese la cimitir că era liber şi se urcase în limuzină alături de Cynthia.

Se întoarse şi îl cuprinse de braţ pe Jason, încântată că acesta îi acoperise palma cu a lui, ca

şi cum ar fi vrut să o salveze de sentimentul inevitabil de singurătate, ce apare de obicei în contact cu moartea. Nu aveau să se întoarcă la birouri după înmormântare. Se vor duce acasă şi vor sta strâns lipiţi unul de altul, palpitând de căldură, dragoste şi viaţă, închizând ochii ca să alunge imaginea acelor pietre de mormânt sculptate, monumente compacte ale morţii.

Vântul încetă şi căldura neobişnuită a primăverii îi făcu pe cei prezenţi la cimitir să îşi scoată hainele negre şi să îşi ridice feţele către strălucirea soarelui. Apoi se îndreptară toţi, un pic prea grăbiţi, spre maşinile care îi aşteptau.

Capitolul nouă

Lumina soarelui inundă ferestrele uriaşe din biroul Cynthiei, făcând să strălucească suprafaţa întinsă a mesei de lucru. Cynthia se încruntă şi trase draperiile.

— Asta nu pentru că mă deranjează soarele, îi spuse ea drept scuză lui Jen, care stătea în faţa ei. Doar că, atunci când văd tot soarele ăsta, îmi doresc să vină vara. Încep să mă gândesc la plajă, croaziere şi vacanţă, când ar trebui să îmi vină idei pentru catalogul de toamnă şi să programez întâlniri cu clienţii pentru a discuta despre vânzările de Crăciun.

— Uită de sărbătorile de iarnă. Azi am văzut prima narcisă pe anul ăsta, protestă Jen. E primăvară. De ce să nu te gândeşti la vară?

— Pentru că va fi greu să fac planuri pentru anul acesta. Trebuie să stau de vorbă cu Eric. De fapt, trebuie să discut cu Eric despre multe lucruri,

spuse ea cu tristeţe.

— Atunci de ce n-o faci? întrebă Jen îndrăzneaţă.

— Nu e momentul şi nici locul să discutăm despre asta, spuse Cynthia, schimbându-şi brusc tonul. Îşi trase scaunul mai în spate, ca şi cum ar fi vrut să pună un fel de distanţă între ele. Şi trebuie să mă gândesc la catalogul pentru noiembrie. Ştii strategia de piaţă de la Nightingale's – gândeşti în perspectivă, planifici din timp sau pierzi cursa. Ridică din umeri şi luă o invitaţie cu model în relief din micul teanc de corespondenţă. Despre asta voiam să vorbesc cu tine. Ai făcut vreodată schiţe pentru o prezentare de modă?

Îi întinse invitaţia şi Jen o studie. Un grup de tineri creatori de modă organizau împreună o prezentare la grădina botanică. Un demers îndrăzneţ şi scump, consideră Jen, deşi cunoştea unele dintre numele creatorilor. Erau tineri, abia intraţi pe scena strălucitoare a modei, câştigaseră ceva recunoaştere, dar erau departe de a fi ajuns în top. Cynthia era renumită în lumea modei pentru capacitatea ei de a găsi noi talente cu care semna contracte în exclusivitate pentru Nightingale's.

— Nu am făcut niciodată schiţe la o prezentare. Am creat imagini după fotografiile de la prezentări şi, sincer vorbind, cred că fotografia este mult mai potrivită pentru defilările pe podium, spuse Jen. Dacă aş fi în locul tău, aş merge pe varianta standard cu fotografiile.

— Devine plictisitor, şi modelele au parte de mai multă atenţie decât hainele propriu-zise. Eu mă gândesc la nişte schiţe ieşite din tipar şi fluide.

Făcute în creion şi cerneală. Şi poate nişte tuşe nervoase de penel. Cred că ai fi foarte potrivită să faci asta şi ar fi o nouă abordare pentru Nightingale's.

Jen ezită. Nu voia să refuze un angajament oferit de Cynthia, care se zbătuse de multe ori să îi găsească de lucru, dar era hotărâtă să nu mai cedeze aşa uşor. I se ceruse să mai adauge desene la ilustraţiile ei pentru romanul *Loteria* şi Ian voia să îi realizeze invitaţia la expoziţie şi să se ocupe de partea grafică pentru broşura de prezentare. Nevoia de a câştiga mai mulţi bani nu mai era aşa de presantă ca înainte. Nu mai avea de plătit pentru îngrijirea mamei sale, iar ea şi Elizabeth descoperiseră cu uimire că mama lor le lăsase o mică avere.

— Asta e lovitura ei de final, spusese Elizabeth atunci când aflase. Să ne ceară bani când, de fapt, nu avea nevoie. Chiar dacă ştia că ne este greu să facem rost de ei.

— Cred că a vrut să păstreze un fel de relaţie cu noi şi ăsta a fost modul ei de-a o face. A vrut să fie sigură că îi facem vizite la blestematul ăla de azil, ca să ne ocupăm de problemele financiare, fusese Jen de părere. A fost o şmecherie cam urâtă, dar nici ea nu prea semăna cu Marmee.

— Nici noi nu suntem tocmai nişte zâne, se arătase Elizabeth de acord şi izbucniseră în râs, amuzate de comparaţia grotescă.

Dar, asemenea celorlalte, fuseseră cucerite de idila domestică pe care o crease Alcott. După ce clubul de carte pătrunsese în lumea din *Micuţele doamne,* familia March devenise un punct de referinţă în conversaţiile membrelor. Povestea

celor patru surori, al căror tată făcea parte cu vitejie din Armata Unionistă şi a căror mamă era altruista şi buna Marmee, le captivase. Limbajul secret al zilelor glorioase de lectură din copilăria lor, stilul elegant şi arhaic al lui Alcott, care le încântase pe vremuri, era acum redescoperit în mod miraculos.

, Aiurea", îi mai spunea Rina Donnei în timpul vreuneia dintre conversaţiile lor telefonice nocturne.

„încetaţi cu balivernele", îşi mustra Cynthia fiicele atunci când încercau să o mintă.

„Vai de mine", murmura Trish către Jason, care se amuza auzindu-i exclamaţia când îi povestea despre o afacere nereuşită.

Chicoteau ori de câte ori foloseau aceste cuvinte şi zâmbeau pentru că regăsiseră codul secret al copilăriei lor.

— Mi-ar plăcea să fac asta, Cynthia, spuse Jen în cele din urmă. Dar mă simt cam supraîncărcată. Şi nu sunt extrem de convinsă că mă pricep foarte bine la aşa ceva.

— De ce nu mă laşi pe mine să hotărăsc asta? spuse Cynthia. E vorba de o singură după-masă. Am putea să mergem împreună la grădina botanică şi după aceea să luăm cina. A trecut mult timp de când noi două nu am mai stat de vorbă.

Vocea îi era aproape rugătoare. Munca era doar un pretext, îşi dădu seama Jen. Poate că îşi dorea şi acele desene, dar ceea ce îşi dorea Cynthia cu adevărat era să petreacă puţin timp doar cu Jen, să facă schimb de confidenţe, să aibă o oră de intimitate. Dar cerea această favoare în felul ei. Ea avea să aleagă momentul şi locul unei astfel de

întâlniri. Ea avea să aleagă subiectele de conversaţie şi să impună limitele. Despre ce voia oare să îi vorbească: Eric, copiii ei, o nouă oportunitate profesională? Jen nu ştia, dar nu putea să o refuze. Oftă.

— Bine, spuse ea. O fac şi pe asta.

Copie conştiincioasă ora şi data evenimentului în agenda ei.

— O să te iau cu maşina. Este frumos drumul până acolo. Şi grădina este frumoasă în perioada asta. Eric le-a dus acolo pe gemene duminica trecută.

Amintise cu nonşalanţă numele lui Eric, dar Jen evită o continuare a discuţiei.

— Ne vedem atunci.

Îşi luă mapa uriaşă de piele. Urma să se întâlnească cu Donna la cină, dar mai avea timp să meargă la tipografie şi să caute hârtie pentru invitaţia lui Ian, apoi să se ducă la Barnes Noble şi să ia biografia Louisei May Alcott pe care o comandase.

Donna ajunsese deja la Gino’s când Jen se grăbi să se aşeze la masa lor din colţ, cu respiraţia tăiată după cursa nebună pe care o făcuse prin oraş.

— Scuză-mă că am întârziat, spuse ea sprijinindu-şi mapa de podea. Am avut o întâlnire cu Cynthia şi s-a prelungit mai mult decât mă aşteptam.

— Am crezut că vrei să mai renunţi la unele dintre proiectele tale pentru Nightingale’s, spuse Donna.

— Sigur că vreau! Dar a insistat să accept angajamentul ăsta. Şi vrea să luăm cina după

aceea. A trecut mult timp de când nu m-am mai întâlnit cu ea în altă parte decât la Nightingale's. Vrea să vorbim.

— Deci te-a păcălit, rânji Donna. Dezvăluiri spectaculoase la orizont. Misterul va fi dezlegat. Toate întrebările noastre îşi vor găsi răspuns. Nu te condamn că ai acceptat.

Jen izbucni în râs.

— Mda. M-a păcălit! Deşi ar trebui să observi că anul ăsta m-am descurcat mult mai bine când a venit vorba să zic „nu". Am acceptat pentru că părea foarte important pentru ea şi, cumva, voiam să o fac şi eu. Şi da, sunt curioasă. Nu suntem toate?

— Nu suntem curioase. Suntem obsedate. Dar e în regulă. Nu trebuie să te justifici în faţa mea.

Donna îşi îndreptă atenţia spre meniu, iar Jen se aplecă să îşi îndrepte mapa care alunecase şi să găsească un loc potrivit pentru sacoşa cu cartea.

Reuşi să le aranjeze în cele din urmă şi îşi îndreptă atenţia către prietena ei. Era ceva schimbat în înfăţişarea Donnei. Îi luă câteva secunde să-şi dea seama care era acel lucru.

— Donna, părul tău! L-ai tuns, spuse ea surprinsă.

Donna, observaseră cu toatele acest lucru, îşi aranja părul în funcţie de împrejurarea în care se afla. La spital îl purta strâns în coc, de parcă ar fi făcut parte din uniforma ei, împreună cu halatul alb. După ce termina lucrul, îşi desfăcea părul, lăsându-l să îi cadă pe umeri în valuri strălucitoare, ca pe o invitaţie senzuală, ca pe o afirmare a libertăţii sale, ca pe un dar mătăsos oferit iubiţilor ei.

— Îţi place? Donna îşi trecu degetele prin şuviţele strălucitoare de păr auriu care îi încadrau chipul.

— Lasă-mă să te privesc.

Jen studie cu atenţie faţa prietenei sale. Tunsoarea aceea în scări îi definea mai bine trăsăturile delicate ale feţei. Observă pentru prima oară sprâncenele aurii şi arcuite ale Donnei, genele curbate, de culoarea ambrei, care îi adumbreau pomeţii.

— Îmi place, spuse ea în cele din urmă. Ţi se potriveşte!

Chelnerul se apropie şi aşteptă să se hotărască. Era un tânăr italian timid, abia trecut de vârsta adolescenţei, care vorbea poticnit engleza şi privea ţintă spre părul Donnei. Comandară rapid. Linguini, salată şi o carafă de Chianti. Zâmbetul chelnerului înainte de a se retrage îi era adresat Donnei.

— Ei, chelnerului nostru chiar îi place noua ta coafură, spuse Jen. Lui Tim cum i s-a părut?

Rupse o bucată de pâine cu usturoi şi se gândi că acum câteva luni ar fi întrebat-o şi despre reacţia lui Ray. Întotdeauna se întrebase cum de reuşea Donna să îşi împartă viaţa între Tim şi Ray, dar, desigur, toate acestea se schimbaseră între timp. Acum erau Rina şi Ray, o schimbare aparent fără mari implicaţii.

— Ah, Tim, râse Donna nepăsătoare. A spus că îi place. Dar nu ar fi contat foarte mult dacă nu i-ar fi plăcut. Nu e ca şi cum vieţile noastre ar depinde una de alta, aşa cum se întâmplă la tine şi la Ian.

Jen recunoscu adevărul vorbelor ei. Ea şi Ian erau în sfârşit legaţi unul de celălalt, împărţeau

totul, erau parteneri. Nu se mai simţea neglijată, eterna victimă împăciuitoare. Lucrurile mergeau bine între ei şi relaţia devenea din ce în ce mai solidă. Îi zâmbi Donnei, recunoscătoare că prietena ei observase schimbarea.

— Cum stau lucrurile între tine şi Tim? întrebă ea.

Nu o mai întrebase pe Donna acest lucru până acum.

— E la fel ca întotdeauna, răspunse Donna calmă. Confortabil. Plăcut. Ne potrivim unul cu celălalt. Nu avem nicio obligaţie. Nu punem întrebări. Nu trebuie să ne dăm explicaţii. Nu îl deranja că eram şi cu Ray. Şi nici pe mine, dacă se vede şi cu altă femeie. Suntem liberi. Relaţia asta seamănă cu viaţa mea. Confortabilă. Fără bătăi de cap. Toate fac parte din scenariu. *Donna Saunders şi minunata ei viaţă.* Un serial cu un singur personaj. Un apartament grozav. O slujbă bună la spital, care îmi asigură siguranţa financiară. Pot pleca oricând vreau într-o excursie în Europa sau câteva săptămâni în Caraibe. Şi din acest punct de vedere sunt liberă. Am pus în practică învăţăturile mamei. Nu sunt prinsă în cursă, ca ea. Trăiesc acea viaţă frumoasă pe care şi-o dorea. Citesc din plăcere, nu ca să evadez. Sunt propriul stăpân, aşa cum ea nu a putut să fie niciodată. Nu am obligaţii decât faţă de mine însămi. Îşi îngroşă vocea şi se aplecă spre Jen, conspirativ. Dar acum, toate astea nu îmi mai sunt de ajuns. Am nevoie de mai mult. De o provocare, de ceva în care să mă implic. Profesional. Personal. Vreau să o iau de la capăt – ceva ce mama mea nu a putut face niciodată. Cred că am prins curaj de la Nafisi şi de

la femeile din clubul de carte de la Teheran, de la Edith Wharton şi presupun că şi de la Cynthia. Dacă ele şi-au putut schimba viaţa, pot să o fac şi eu. Mi-am făcut nişte planuri.

— Ce fel de planuri?

— Am depus o aplicaţie pentru un grant la Institutul Naţional de Sănătate de la Washington. Aş vrea să încerc o abordare nouă pentru dieta cu un conţinut scăzut de carbohidraţi, asociată cu psihoterapie pentru bolnavii care au probleme de nutriţie. Ceva ce nu s-a pus în practică până acum. E un experiment şi s-ar putea să nu funcţioneze. Şi grantul este pentru un an, fără nicio garanţie de prelungire, dar sunt hotărâtă să îmi încerc şansa. Dar cred că anul acesta, noi, toate, ne-am încercat soarta. Sau, cel puţin, am făcut nişte schimbări.

— Sau am acceptat nişte schimbări, adăugă Jen.

Reconfigurarea ciudată a vieţilor lor, gândul la toate lucrurile pe care le câştigaseră şi pe care le pierduseră o făcură să ameţească. Cynthia fără Eric, Rina cu Ray, relaţia ei cu Ian mult mai fericită şi mai strânsă, moartea mamei ei, şi acum mutarea Donnei: schimbări peste schimbări, descriind suişuri şi coborâşuri fără sfârşit. Decizia Cynthiei le aruncase pe toate într-un labirint al schimbărilor, oferise fiecăreia o busolă care să le ajute să îşi clarifice trăirile.

— Asta înseamnă că te muţi în D.C.?

— Dacă obţin grantul. Dar sunt destul de convinsă că îl voi obţine. Trish mi-a făcut o scrisoare grozavă de recomandare, la fel şi alţi doctori din spital.

— Atunci, să înţeleg că pe Trish nu o deranjează că pleci?

— Ba cred că da. Suntem prietene bune şi lucrăm foarte bine împreună. Dar viaţa ei gravitează foarte mult în jurul lui Jason şi al Amandei în ultimul timp. Au găsit o casă de vacanţă în Berkshires şi e foarte încântată. E o schimbare în atitudinea ei. Pentru un timp, am crezut că se adânceşte într-un fel de plictiseală gen Emma Bovary şi Anna Karenina dinainte de Vronski. Dar acum nu mai e aşa. Lăsând asta la o parte, îmi susţine hotărârea.

Chelnerul aşează farfuriile cu mâncare dinaintea lor, le umplu paharele cu vin şi lăsă carafa de Chianti pe masă.

Jen ridică paharul.

— Pentru tine şi noua ta viaţă, spuse ea.

Ciocniră paharele.

— Pentru tine şi pentru Ian! Pentru expoziţia lui Ian. Pentru prietenia noastră. Washingtonul nu este la capătul lumii. O să iau avionul. O să vin cu trenul. O să vin să vă văd.

— Vom programa întâlnirile clubului în funcţie de venirile tale la New York, îi promise Jen fără să stea prea mult pe gânduri. Poate o să venim noi la Washington. Un maraton de weekend al clubului de carte. O să discutăm două cărţi, trei cărţi, o să ne uităm la filme. Aşa cum a zis Jo la nunta lui Meg: „Trăiască dorinţa ta!” Să bem pentru asta!

— Orice ar însemna asta, spuse Donna sorbind din vin. Trebuie să îţi mărturisesc, Jen, fiicele doctorului îmi par cam exagerate

— Toată acea cucernicie prefăcută şi acel spirit de sacrificiu…

— Oh, nu spune asta, Donna! E un sacrilegiu! Jen chicoti şi turnă vin în pahare. Dar ai dreptate.

Şi pun pariu că Cynthia va începe discuţia întrebându-ne care dintre fetele March ne-am fi dorit să fim.

— Mult mai puţin incitant decât jocul nostru despre invidie, spuse Donna. Poţi să o întrebi la cină. Dar nu despre asta cred că vrea să îţi vorbească.

— Nu cred că are ceva clar în minte, răspunse vag Jen.

Nu avea chef să vorbească despre Cynthia. Nu avea chef să se gândească la Cynthia şi la Eric. Noaptea, stând în pat alături de Ian, în timp ce mâna lui se odihnea pe creştetul ei, se gândea la tristeţea din privirea lui Eric, la vocea tremurată a Cynthiei. Necazul lor îi umbrea propria fericire de curând câştigată.

Îşi umplu paharul din nou şi o întrebă pe Donna ce părere avea despre ilustraţiile lui Smith din ediţia specială a cărţii scoase cu ocazia centenarului. Ea credea că semănau cu desenele pe care şi le dorea Cynthia pentru catalogul de sărbători.

— Nu mi se pare o ideea prea grozavă, răspunse Donna. Louisa May Alcott e un pic cam retro pentru tânăra generaţie. Nu cred că altcineva în afară de nişte cititoare nostalgice ca noi vor empatiza cu personajele. Chiar şi eu m-am cam săturat de ele.

— Ai ajuns acolo unde moare Beth? întrebă Jen.

— Nu încă.

— O să plângi. Oricât de mult te-ar fi enervat surorile March, o să începi să plângi. Tuturor damelor sofisticate ca noi li s-au umezit ochii la spectacolul de pe Broadway, pe care l-am văzut

acum ceva vreme.

— Probabil că da, încuviinţă Donna. O să îmi pregătesc un pachet de şerveţele.

Îşi zâmbiră şi, după ce terminară vinul, comandară lichior de anason pe care îl aduse imediat chelnerul cel arătos. „Băutura consumată după cină e din partea casei”, le spuse el. Jen observă că acesta atinse în treacăt părul Donnei când pusese tava pe masă.

Straturi de narcise, mişcându-şi capetele galbene în vântul primăvăratic, mărgineau covorul din catifea verde ce acoperea podiumul improvizat, aşezat în mijlocul grădinii. Fiecare model care defila pe scenă se apleca şi rupea o floare. Blonda mlădioasă a cărei rochie largă cu volane de culoarea mentei semăna cu spuma mării îşi duse floarea la nas şi îi adulmecă parfumul. Negresa foarte înaltă al cărei păr negru cu reflexii argintii îi încadra chipul îşi puse bobocul în decolteul rochiei sale de seară din mătase purpurie. Modelul asiatic care purta un costum galben cu pantaloni îşi strecură floarea printre şuviţele sclipitoare de păr brunet. Jen adăuga şi ea câte o floare fiecărei ţinute pe care o schiţa, mişcându-şi cărbunele cu repeziciune pe foaie. Fusese o idee deşteaptă, se gândi ea. Dădea coerenţă stilurilor foarte diferite ale colecţiei.

Cynthia stătea lângă ea şi studia fiecare desen după ce îşi nota impresiile în agenda ei elegantă îmbrăcată în piele. Ochelarii de soare fără rame îi ascundeau privirea, dar ea aproba desenele printr-o mişcare a capului.

Tinerii designeri se strânseseră laolaltă în spatele scenei şi priveau neliniştiţi către ea şi alţi

cumpărători ori directori de vânzări pe care îi invitaseră. Ţineau la piept mapele de presă decorate cu narcise, pe care le ofereau reporterilor care îi abordau. Aceasta era şansa lor de a face carieră sau de a rămâne pentru totdeauna în umbră, Jen ştia acest lucru, şi de aceea înfrumuseţa o rochie de seară banală, care nu îi plăcea, făcând-o să pară mult mai graţioasă în desenele ei.

Trecuse cu mult de amiază atunci când ultimul model defilă pe podium. Frumoasa cu părul roşcat, într-o rochie pentru gravide de culoarea cuprului, îşi prinse pliurile largi ale rochiei şi făcu o reverenţă elegantă. Aplauzele se stârniră imediat după acest gest care anunţa finalul, arătând atât admiraţia, cât şi nerăbdarea celor prezenţi ca spectacolul să se încheie. Ziua fusese mult prea caldă pentru acel anotimp, şi în grădină nu exista niciun pic de umbră. Broşurile de prezentare se transformaseră în evantaie, iar sticlele de apă erau golite cu discreţie.

Prezentarea fusese un succes. Publicul făcuse comenzi, pusese întrebări, dar acum era încântat că totul luase sfârşit. Cynthia, politicoasă şi graţioasă ca întotdeauna, acceptă un pahar cu şampanie, pe care însă nu îl bău. Se duse să îi felicite pe designeri, în timp ce Jen o aştepta purtând mapa cu desene într-o geantă de umăr împletită.

— Uite-o pe Cynthia Anderson, spuse o tânără care aduna mapele de presă abandonate către o alta, care ducea nişte formulare de comenzi.

Jen le recunoscu pe asistentele iritate de sarcinile umilitoare pe care erau nevoite să le

execute la prima lor slujbă, nerăbdătoare să urce primele trepte care, în cele din urmă, aveau să le poarte spre un birou cu geamuri largi ca al Cynthiei.

— Am dat un interviu cu ea când am terminat facultatea. Are o slujbă de vis, spuse prietena ei.

— O viaţă de vis!

Teancul de mape de presă îi alunecă din braţe şi se împrăştie pe jos. Fetei îi scăpă o înjurătură printre dinţi şi se aplecă să le adune, încă gândindu-se la Cynthia.

— Doamne, cât o invidiez!

„Nu e cazul, ar fi vrut Jen să spună. Viaţa Cynthiei Anderson nu este una de invidiat. Stă singură în patul ei mare, fără să poată dormi, înconjurată doar de cărţi. Şi plânge în timp ce le citeşte.”

Dar nu spuse nimic şi o privi pe Cynthia discutând cu un cumpărător de la Bergdorf's, apoi mergând să îi strângă mâna unui tânăr roşcat, subţire ca o trestie, purtând blugi decoloraţi, cu o claie de păr negru ca pana corbului care stătea ridicată spre vârful capului. El crease rochia de seară de culoarea cuprului, şi Jen o văzuse pe Cynthia desenând o stea mare lângă creaţia lui. În săptămânile ce vor urma, Cynthia îl va invita la masă, îi va analiza portofoliul şi va semna cu el un contract de exclusivitate şi cu foarte multe clauze. Asta era secretul succesului ei profesional.

În cele din urmă, Cynthia fu gata de plecare şi se strecurară în maşina de la Nightingale’s.

— City Island, îi spuse Cynthia şoferului şi se rezemă de spătarul banchetei. Mă simt de parcă aş chiuli de la şcoală, i se adresă ea lui Jen. Merg

la City Island în mijlocul săptămânii, când am biroul doldora de dosare şi Mae mă aşteaptă acasă să mi se plângă de tot felul de prostii administrative. Dar dă-le naibii pe toate, zâmbi ea şţrengăreşte.

— Şi gemenele? Nu te simţi vinovată că nu iei cina cu ele? întrebă Jen.

Cynthia încerca să îşi petreacă împreună cu ele cât mai mult timp posibil.

— Eric le-a luat după şcoală azi. Ies cu el la cină.

Zâmbetul îi dispăru de pe faţă când îi pronunţă numele şi nu mai adăugă nimic până ce maşina ajunse pe insulă.

Abia după ce intrară în restaurant şi se aşezară la o masă cu vedere spre apele liniştite ale Soundului, Cynthia păru un pic mai relaxată.

— A fost o prezentare reuşită, spuse ea. Şi îmi plac desenele tale. Instinctul meu a funcţionat corect, sunt mult mai interesante decât fotografiile.

— Instinctul tău funcţionează de obicei corect, spuse Jen.

— Cu excepţia momentelor când nu mă ajută deloc.

Râse nervoasă, îşi scoase telefonul, verifică dacă avea vreun mesaj şi îl vârî la loc în geantă.

Apăru chelnerul. Jen comandă un pahar de Chablis, aşteptându-se ca Cynthia să ceară, ca de obicei, vin roşu.

— Doar apă minerală, spuse Cynthia, şi Jen, care îşi ungea chifla cu unt, ridică surprinsă din sprâncene.

— Nu vrei vin? întrebă ea. Haide! Nu e prea plăcut să beau de una singură.

— Femeile însărcinate nu au voie să bea.

Cuţitul lui Jen căzu pe masă cu zgomot şi ea se uită mirată la prietena sa, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

— Cynthia, nu înţeleg, spuse ea rostind cuvintele cu greutate.

— Nici eu nu sunt sigură că înţeleg, dar aşa stau lucrurile, răspunse Cynthia calmă. O să am un copil. Iepuroaica[11] nu se înşală niciodată. Şi cele trei teste de sarcină spun acelaşi lucru. Am rămas grea, aşa cum ar spune prietena noastră Louisa May.

— Dar cu cine…

Jen îşi simţi obrajii arzând.

Cynthia o privi fix.

— Vrei să ştii cine este tatăl? Sunt încă măritată. Cine ar putea fi, în afară de Eric? întrebă calmă, pe un ton uşor amuzat.

Surprinsă, Jen îşi plecă privirea. Fu uimită să constate că mâinile Cynthiei nu tremurau pe meniu şi că ea asculta atentă detaliile chelnerului despre specialităţile restaurantului.

Comandară. Cynthia ceru cod. Jen se întrebă dacă femeile gravide aveau voie să consume fructe de mare. Ca să îi facă în ciudă, comandă homari şi apoi, după multe ezitări, se răzgândi şi ceru biban de mare. Nu conta prea mult. Oricum n-avea să simtă gustul mâncării.

— Eric, îi repetă ea numele şi luă o înghiţitură zdravănă de vin.

— Eşti surprinsă? o tachina Cynthia.

---

11 Iepuroaica, *The Rabbit,* este printre primele texte de sarcină inventate. Testul constă în injectarea unei cantităţi din urina femeii însărcinate într-o iepuroaica. Examinarea ovarelor animalului poate indica apoi dacă femeia este sau nu însărcinată.

— Sunt surprinsă, recunoscu ea. Sunt mai mult decât surprinsă.

Se gândi la Eric îmbrăţişându-l pe tânărul numit Paul. Cu siguranţă acelaşi tânăr cu care îl văzuseră Trish şi Jason la barul din Village, demult, în acea sâmbătă seară. Îşi aminti tristeţea lui, regretul care i se citea în privire. Ezită, dar până la urmă decise că trebuia să îi spună Cynthiei acele lucruri. Tăcerea ei ar fi însemnat o trădare, ar fi însemnat să o mintă, iar Cynthia, asemenea Sylviei Plath, nu tolera minciuna. Avea să o consoleze şi să aibă grijă de ea după ce îi va spune adevărul.

— Am luat masa cu Eric a doua zi după ce a murit mama. Am fost la Bryant GrilI. A fost foarte amabil. Voia să mă înveselească, să îmi ridice moralul, murmură ea.

— Ştiu, spuse Cynthia. Mi-a spus. M-am bucurat să aud. E foarte greu să îţi pierzi părintele, dar e şi mai greu când nu ai reuşit să faci pace cu el înainte de a muri. Ştiu cât de greu ţi-a fost, pentru că şi eu eram mânioasă pe tatăl meu când a murit. Şi, de fapt, încă mai sunt. Îmi vine greu să îl jelesc, chiar şi după atâţia ani. Mă bucur că Eric te-a ajutat să treci mai uşor peste asta.

— Într-adevăr. A fost şi este atât de atent şi de înţelegător! Jen ezită. Dar voiam să îţi spun altceva. Am ajuns la Grill mai devreme şi Eric era pe terasă.

Se opri, îşi răsuci şervetul, cuprinsă de îndoială. Dar apoi, adunându-şi curajul, continuă să îi vorbească. Nu era singur acolo.

— A, da?

— Era cu cineva. Cu un bărbat foarte tânăr.

Cynthia dădu din cap.

— Paul, îi rosti ea numele încet.

Deci îl cunoştea.

— Păreau foarte apropiaţi. El şi Eric.

Jen închise ochii, încercând să alunge amintirea panicii de care fusese cuprinsă atunci când îi văzuse împreună, îmbrăţişându-se. Stânjeneala ei când îl privise pe Eric dându-i bani lui Paul, ezitarea de a discuta despre asta cu el.

— Mi-a părut rău că i-am văzut, îi spuse ea Cynthiei foarte tristă. Mi-aş fi dorit să nu ştiu, să nu mă gândesc la ceea ce văzusem.

— Jen, ai crezut că Paul şi Eric sunt iubiţi? Ai crezut că Eric este homosexual?

Cynthiei nu îi venea să creadă. Obrajii îi erau roşii. Îşi puse paharul pe masă şi îi zâmbi absentă chelnerului care le adusese mâncarea şi care acum le presăra piperul proaspăt măcinat peste salate, pe care niciuna din ele nu îl ceruse.

— E ciudat că ai crezut lucrul ăsta, cunoscându-ne pe Eric şi pe mine de atâţia ani.

— Dar e adevărat, asta am crezut, admise Jen.

— Bineînţeles că Eric nu e homosexual. Paul este fiul lui. Copilul al cărui tată nu am ştiut niciodată că este.

Vocea ei nu mai era amuzată, ci se lupta să ţină în frâu durerea pe care reuşise să o mascheze în tot acest timp.

— Nu înţeleg.

— Nici eu nu am înţeles. Cel puţin, nu de la început. De fapt, nici acum, după atâtea luni. Deşi nu este atât de complicat. Când Eric era foarte tânăr, pe când era încă student, a avut o relaţie cu o colegă. O aventură, de fapt. Numele ei era Judy.

Era studentă în grupa lui la film. Au fost îndrăgostiţi, apoi s-au despărţit. „Eram nişte copii”, mi-a spus el, de parcă asta ar explica totul. Cynthia râse cu amărăciune. S-au despărţit, dar după câteva luni ea l-a căutat. Era însărcinată şi urma să aibă un copil. Acel copil este Paul. Eric i-a întreţinut pe ea şi pe copil, deşi Judy nu şi-a dorit ca Eric să facă parte din viaţa lor. Nu o deranja totuşi dacă el îşi vedea fiul din când în când. Se pare că totul era foarte amiabil. Judy s-a mutat pe coastă împreună cu Paul, şi Eric mergea să îi viziteze când se ducea în California. Eu, bineînţeles, nu am ştiut niciodată de existenţa lor. În cele din urmă, Judy s-a căsătorit, şi soţul ei l-a adoptat pe Paul. El şi Judy nu aveau alţi copii şi Eric a fost de acord cu adopţia, deşi au mai ţinut legătura, atât cât se putea, dată fiind situaţia. Paul ştia că Eric este tatăl lui biologic şi nu avea probleme cu asta. Cel puţin aşa pretinde Eric. A crescut în California şi presupun că mulţi copii de acolo aveau poveşti chiar mai ciudate decât asta. Soţul lui Judy a ştiut despre Eric, dar eu nu am aflat niciodată despre ea sau despre Paul. O mică scăpare. Luă o gură de apă şi privi prin geamul panoramic spre port, unde o ambarcaţiune cu pânzele colorate plutea către doc, apoi continuă să vorbească cu voce din ce în ce mai joasă. Eric a evitat să îmi spună pentru că, pretinde el, a crezut că nu pot face faţă acestei situaţii şi că existenţa lui Paul avea să rămână mereu separată de vieţile noastre. Îşi făcea griji pentru mine, chipurile. Îşi găsea tot felul de scuze ca să nu îmi spună. Nu voia ca eu să mi-l închipui împreună cu o altă femeie şi chiar a crezut că nu voi afla niciodată

despre asta. Şi ar fi putut avea dreptate. Dar toamna trecută, chiar înaintea întâlnirii clubului nostru de carte, Judy şi soţul ei au murit amândoi într-un accident de maşină. Singura rudă a lui Paul rămăsese Eric. Avea nevoie de un tată, unul care să îi fie alături. S-a transferat de la UCLA la New York University şi Eric i-a închiriat un apartament. Dar Paul avea nevoie de o familie. Era mult mai prezent în viaţa lui Eric acum. Şi Eric a fost nevoit să îmi spună despre asta.

— Atunci, de aia…

Jen îşi pierdu vocea încă o dată.

— De aia i-am cerut lui Eric să plece, continuă Cynthia să vorbească pe acelaşi ton fără inflexiuni. M-am simţit trădată. Era ca şi cum toată căsnicia noastră nu fusese decât o minciună. Nu existenţa lui Paul era cea care mă deranja. Nu îl cunoşteam, dar, gândindu-mă cât de singur trebuie să fie, îmi părea rău pentru el. Ceea ce mă deranja, ceea ce mă făcea să sufăr, era faptul că Eric nu îmi spusese niciodată despre asta. În toţii ani ăştia, de când eram căsătoriţi, el avusese o viaţă secretă, exact ca tatăl meu. Eric s-a purtat cu mine exact cum tatăl meu s-a purtat cu mama mea. M-a dezamăgit. Liza şi Julie aveau un frate vitreg despre care nu ştiuseră nimic, pe care nu îl cunoscuseră niciodată. Nu l-am putut ierta pentru că ne-a dezamăgit pe mine şi pe fiicele noastre. A transformat viaţa noastră, frumoasa noastră viaţă, într-un haos, fără să ne avertizeze în niciun fel. Am fost furioasă. Furioasă, dezamăgită şi rănită. Nu am mai suportat să trăiesc alături de el. După atâţia ani petrecuţi împreună, părea că nu ne mai cunoaştem unul pe celălalt. Nu puteam să îmi

împart patul cu un străin. Nu voiam ca acel străin să stea cu fetele noastre, să împărţim cu el casa şi viaţa noastră. Ochii ei verzi străluceau din cauza lacrimilor pe care nu încercă să le reţină. Of, Jen! Nu ştiu ce să fac. Spune-mi ce ar trebui să fac.

Vocea ei, de obicei atât de plină de autoritate, era acum tânguitoare, şi Jen simţi cum i se strânge inima încercând să înţeleagă tot ce îi spusese Cynthia.

— Dar eşti însărcinată, spuse ea în cele din urmă. Când? Cum? După tot ce mi-ai spus? După tot ce ai simţit? După ce nu l-ai putut ierta şi te-ai simţit atât de trădată?!

Vocea îi tremura din cauza confuziei. Se simţea copleşită de mărturisirea Cynthiei, îi era milă de ea şi încă nu îi venea să creadă tot ce auzise.

— Când?

— După înmormântarea mamei tale. Am plecat împreună de acolo. Amândoi ne simţeam atât de pierduţi şi de singuri! Moartea, sentimentul ăla că totul s-a terminat, ne-a făcut mereu să ne simţim aşa. Nu pot să explic foarte clar, dar orice contact cu moartea – o înmormântare, un necrolog al unui om pe care îl cunosc – mă face să fiu înfometată de viaţă. Eu şi Eric am discutat despre asta odată şi am hotărât ca, ori de câte ori mergem împreună la o înmormântare, să venim apoi acasă şi să facem dragoste. Ne afirmam astfel viaţa şi vitalitatea proprie. Sex şi moarte. Unul o elimină pe cealaltă. Ne-am privit atunci când Tim a început să cânte la clarinet şi am înţeles că ne gândeam la acelaşi lucru. Nu am vorbit deloc despre asta când am plecat de la cimitir. Trăiam doar clipa aceea împreună, prima după atâtea

luni. Eram împreună, într-o tăcere tristă şi duioasă. Ne-am ţinut de mână în maşină, când ne întorceam în oraş. Nu mă mai gândeam la lucrurile pe care mi le ascunsese. Nu simţeam umbra lui Paul între noi. Eram doar bucuroasă că sunt cu Eric. Ne-am dus la el în apartament, în apartamentul lui înghesuit de burlac, şi am făcut dragoste. Mi s-a părut că simt mirosul singurătăţii lui. Îmi părea atât de rău de el, atât de rău de mine, de fetele noastre, îmi părea rău chiar şi pentru

Paul. Dar, într-un fel, simţeam şi un soi de bucurie. Eram împreună cu Eric. Ne aflaserăm în preajma morţii, dar noi doi eram vii. L-am iubit în dimineaţa aia. Cred că l-am iubit mai mult ca niciodată.

Tăcu.

Jen dădu din cap.

— Cred că înţeleg, spuse ea.

Şi-i imagină ţinându-se de mână, intrând în apartamentul lui, lepădându-şi hainele de doliu, descoperindu-şi trupurile care clocoteau de viaţă. Sex… nu, nu era vorba despre sex, era dragoste… dragostea care învinge moartea.

— Asta a fost tot. Acele câteva ore. Şi apoi…

— Ai aflat că o să faci un copil.

— Da. E singurul lucru de care sunt sigură. O să fac acest copil. Cynthia îşi ridică bărbia şi zâmbi cu încredere. E singurul lucru de care sunt sigură în ultima vreme.

— Eric ştie despre copil? întrebă Jen.

— Nu. Nu i-am spus încă. Am nevoie de timp. Nu ştiu dacă pot să îl iert. Nu ştiu dacă voi mai putea să am încredere în el. E ca şi cum m-aş afla într-un

balansoar. Mă ridic şi mi se pare că totul va fi bine, că vom reuşi să trecem peste asta, că eu şi Eric vom trăi fericiţi până la adânci bătrâneţi, şi apoi, dintr-odată, mă aflu jos din nou şi mi se pare că nu voi putea trăi lângă un bărbat care m-a dezamăgit aşa cum a făcut-o el. Nu vreau să trăiesc viaţa mamei mele. Vreau să am ceea ce am crezut că trăiesc în toţi anii aceştia petrecuţi împreună cu el.

— Dar nu se compară cu viaţa mamei tale, protestă Jen. Nu a fost vorba despre o minciună permanentă.

— Paul are douăzeci de ani. Eu şi Eric suntem căsătoriţi de paisprezece ani. Şi m-a minţit în tot acest timp. Mai pot eu să trăiesc cu el ştiind asta? Tu ai putea?

— Cred că aş putea. Vocea lui Jen îi trăda ezitarea. Totul este relativ. Am făcut un fel de registru în ultimele luni, cu plusurile şi minusurile relaţiei mele cu Ian. O tâmpenie de fişă contabilă. Ce trebuia să schimb la relaţia asta, ce puteam să accept. Greşelile lui Ian. Greşelile mele. Cum aş putea să mi le îndrept, cum ar putea să o facă el. Vina lui. Vina mea. Am scris totul cu roşu şi negru.

— Nu e chiar o prostie, spuse Cynthia gânditoare.

— Bine, atunci! Hai să vedem dacă merge şi în cazul tău, hai să vedem dacă putem aduna greşelile lui Eric în registrul meu contabil. Cred că s-ar situa undeva în zona de gri. Eric era responsabil pentru fiul lui. L-a întreţinut şi a păstrat legătura cu el. Apoi, pe tine te iubea şi voia să te scutească de orice fel de durere. Nu voia ca tu să suferi pentru ceva care se întâmplase

cu mulţi ani înainte să vă întâlniţi. Aşa că nu ţi-a spus la început. Nu voia să rişte, să te sperie şi să te facă să pleci. Mai târziu, după ce v-aţi căsătorit, a înţeles că nu suporţi minciuna, că nu suporţi să fii dezamăgită, aşa că i-a fost teamă să îţi spună. Şi, cu cât aştepta mai mult, cu atât îi era mai greu să îţi spună. Sunt sigură că, în tot acest timp, s-a gândit că te protejează. Nu voia să vă pună căsătoria în pericol. Nu avea cum să se gândească dinainte că Paul va veni în Est, că va trebui să facă parte din familia voastră, din viaţa voastră. Nu şi-a dat seama cât de mult te va răni lucrul acesta. Of, Cynthia, de ce nu pot să accepţi lucrurile astea şi să îl ierţi?

— Nu ştiu. Mă gândesc la asta tot timpul. Câteodată cred că pot, şi câteodată, că nu pot. Balansoarul mă ridică şi mă coboară. Sus şi jos. Jen, te rog, nu povesti nimănui despre asta, o rugă Cynthia şi vocea i se stinse.

— Bineînţeles că nu voi spune nimănui. Nici lui Eric. Nici lui Ian. Nici grupului. Lucrurile o să se rezolve, ai să vezi.

— Eşti sigură? întrebă Cynthia.

Vocea îi era plângăcioasă ca a unui copil.

— Sunt sigură, răspunse Jen cu hotărâre, deşi mâinile îi tremurau şi inima îi bătea nebuneşte.

Tăcură apoi şi priviră soarele roşu scufundându-se încet în apele de cobalt, razele lui slabe de la apus dansând pe spuma mişcătoare a oceanului.

Capitolul zece

Florarul coreean de la colţul străzii Cynthiei îşi aranjase lalelele în vazele mari de ceramică din

faţa magazinului. Abia îmbobocite sau în floare, în nuanţe de roşu şi galben, roz şi portocaliu pal, florile graţioase cu tulpinile lungi se unduiau în vântul blând al serii. Trish se opri şi le cercetă. Nu se putea hotărî ce să-i cumpere Cynthiei. Un buchet de lalele roz sau unul amestecat de lalele galbene şi roz, decorat cu floarea miresei.

— Are deja flori, ştii bine! Cynthia are mereu flori. Ţii minte că i-ai adus cârciumăresele alea frumoase toamna trecută şi bineînţeles că avea deja pe masă o vază cu margarete.

Trish se întoarse şi îi zâmbi lui Jen, care se strecurase în spatele ei şi ducea în fiecare mână câte un ghiveci cu narcise.

— Nu am putut să rezist, îi explică Jen. Sunt pentru gemene, spuse ea. Pentru dormitorul lor.

Voia să îşi ceară astfel iertare pentru că nu le putea răspunde Lizei şi lui Julie la întrebarea care nu le dădea pace. Nu îi stătea în puteri să le explice de ce tatăl lor nu mai locuia împreună cu ele, dar le putea oferi florile galbene al căror parfum s-ar fi strecurat în visele lor.

— Ştiu că Cynthia are flori. Dar tot o să-i cumpăr. Nu poţi să ai niciodată prea multe flori. Cel puţin, asta ar spune Louisa May, zise

Trish încercând să se justifice. Ştii cum a explicat faptul că bătrâna doamnă Laurence, vecina familiei March, le trimitea întotdeauna flori: „Casa lor e plină cu flori şi nouă ne plac atât de mult”, vorbi ea pe un ton afectat. Sincer, pe la sfârşitul cărţii mă săturasem până peste cap de surorile March şi de florile lor. Toate buchetele alea pretenţioase pe care le făceau una pentru alta… pfui!

Trish se încruntă şi începu să aleagă lalelele, luându-le doar pe cele înflorite.

— Buchetul tău nu e deloc pretenţios, spuse Jen. Cred că e mai degrabă senzual.

— Da, arată foarte sexy! E datorită primăverii. Am avut o pacientă azi care mi-a povestit un vis erotic foarte lung. În loc de vagin avea un trandafir roşu ale cărui petale se desfăceau, lăsând loc unei ramuri în formă de falus, acoperită cu muşchi de pământ. Am fost foarte fericită că a expirat timpul înainte să termine de povestit toate detaliile.

Începu să râdă şi o făcu şi pe Jen să zâmbească.

— Foarte freudian. Le-ar fi şocat pe fiicele doctorului, dar Freud nu era nici măcar la orizont pe vremea Louisei May Alcott. Ceea ce e regretabil. Familia ei avea mare nevoie de terapie. I-ai citit biografia? întrebă Jen în timp ce nevasta florarului luă lalelele alese de Trish şi le înfăşură în hârtie albă, creponată.

— Am citit-o. Erau ceea ce am numi noi azi o familie disfuncţională – fiecare dintre ei ar fi avut nevoie de mai multe şedinţe. Tatăl ei, mama, surorile ei şi probabil Louisa însăşi, care considera că trebuie să facă totul perfect. Fiecare dintre ei erau nişte cazuri numai bune de studiat. Mă bucur că nu am ştiut nimic despre viaţa lui Alcott când eram mică. Le invidiam pe surorile March pentru că reuşeau să fie şi prietene, şi surori în acelaşi timp. Obişnuiam să mă prefac că fac parte din familia lor. În familia mea eram considerată un fel de extraterestru, o fată ciudată care citea cărţi, lua note mari şi avea visul nebunesc de a ajunge doctor. Era ca şi cum E.T. Ar fi aterizat în mijlocul

lor. Nu reuşeam deloc să comunicăm şi nu reuşim nici acum. Şi asta e trist, pentru că Amanda nu se poate bucura de o familie cu multe rude. Dar lucrurile ar putea fi şi mai rele. Cu mult mai rele.

Trish zâmbi trist şi se aplecă spre buchet ca să adulmece mireasma proaspătă a florilor.

Jen observă că altădată Trish obişnuia să vorbească cu amărăciune şi furie despre familia ei, cu care avea o relaţie foarte rece, ori despre copilăria ei singuratică. Acum, amărăciunea părea să fie înlocuită de regret şi de o urmă de tristeţe. Nu mai părea să fie legată de trecut. Viitorul era cel care o preocupa acum, viitorul şi prezentul. Şi căsătoria ei părea revitalizată; apropierea dintre ea şi jason făcea ca relaţia lor să devină în mod misterios foarte spontană. Izbucneau deseori în râs şi vorbeau cu entuziasm despre noua lor casă din Berkshires, unde aveau să atârne peisajul nocturn pe care îl cumpăraseră de la galeria Maestrato chiar înainte ca expoziţia lui Ian să se deschidă. Oare mărturisirea Cynthiei o făcuse şi pe Trish, la fel ca pe ea, mai atentă la relaţia ei cu Jason? Jen era curioasă să afle acest lucru, dar decise să nu întrebe nimic. Schimbă subiectul, aducând vorba de familia Alcott, retrăgându-se ca de fiecare dată pe tărâmul sigur al cărţilor şi al scriitorilor.

— De fapt, spuse ea în timp ce urcau scările casei, mi s-ar fi părut reconfortant să cunosc tensiunile din familia Alcott. Aş fi fost uşurată să aflu că familia mea nu deţinea monopolul nefericirii, că şi alte familii aveau probleme, că nu toată lumea se strângea fericită în jurul mesei şi spunea rugăciuni, ţinându-se de mână ca surorile

March. Mi-ar fi plăcut să citesc nişte cărţi despre familii nefericite. Aş fi putut să mă regăsesc în situaţiile de acolo.

— Familiile nefericite. Astea sunt domeniul lui Tolstoi. Îţi mai aduci aminte începutul apăsător din *Anna Karenina* – „Familiile fericite sunt toate la fel. Fiecare familie nefericită, e nefericită în felul ei", spuse Trish în timp ce ridica inelul greu de metal. Am discutat despre asta, ţii minte.7 În prima seară.

— Nu-mi vine să cred că a trecut aproape un an de când am citit Anna *Karenina,* murmură Jen.

— Aproape un an, da. Toamna, iarna, primăvara. Pare chiar mai mult, când te gândeşti la toate întâlnirile noastre, la toate cărţile pe care le-am citit, la tot ceea ce s-a întâmplat, răspunse Trish în timp ce uşa se deschidea şi Mae cea îmbufnată le lăsa să între fără să le salute.

— Ai un trening grozav, Mae! Şi tenişii sunt grozavi! spuse Jen senină.

Mae dădu din cap şi îşi aranja gulerul treningului purpuriu. Jen observă că avea până şi şosete purpurii. Trebuie să fi fost o provocare chiar şi pentru Cynthia, chiar dacă era un geniu al cumpărăturilor, să găsească tenişi şi ciorapi de culoarea aceea.

— Celelalte au sosit deja? întrebă ea.

— Sunt în camera de zi, spuse Mae scurt. Iau eu florile.

— Am vrea să i le dăm noi Cynthiei şi fetelor, zise Trish.

— Cum doriţi, spuse Mae ridicând din umeri.

Elizabeth şi Donna stăteau alături pe canapea, sorbind din paharele de vin alb. În faţa lor,

Cynthia era aşezată din nou pe fotoliul impunător, din piele. Liza şi Julie erau căţărate pe braţele lui. Aveau părul prins la spate cu panglici care se asortau cu pijamalele, verde-deschis pentru Julie şi galben pentru Liza. Cynthia purta şi ea o rochie vaporoasă din mătase cu ape, bătând în verde şi galben. Era una dintre ţinutele de la prezentarea de modă, creată de un talentat designer asiatic, îşi aminti Jen. Îi făcuse o schiţă în creion şi tuş, apoi adăugase culori. O cumpărase oare Cynthia, se întrebă Jen răutăcioasă, ca să se asorteze în această poză de familie cu fiicele ei? Dar alungă repede gândul acesta. Cynthia o alesese, îşi dădu ea seama, pentru croiala ei lejeră şi graţioasă, ideală pentru primele luni de sarcină, puţin vizibilă încă. Se întrebă dacă Cynthia cumpărase şi rochia de seară pentru gravide în culoarea aceea sclipitoare a cuprului.

— Cynthia, radiezi de bună dispoziţie, spuse Trish.

Îi întinse lalelele şi observă fără surprindere că toate vazele din cameră erau încărcate de crenguţe de forsiţia şi că ramuri înalte de salcie umpleau urnele de cupru de lângă şemineu. „Dar nu are nicio lalea”, se gândi ea plină de satisfacţie.

Cynthia zâmbi. Pielea ei avea o strălucire subtilă, în ochi i se citea o scânteie de fericire şi se îndreptă spre Trish, cu graţie de balerină, ca să îşi primească florile.

— Oh, Trish, sunt foarte frumoase!

Le mirosi şi apoi i le dădu lui Mae, care apăruse fără zgomot în spatele lor ţinând în mână o vază umplută deja cu apă.

Jen dădu narcisele gemenelor, care se

îmbujorară sfioase în momentul în care le primiră.

— Îmi plac mult florile, spuse Liza. Manii a spus că o să avem o grădină mare lângă casa unde o să mergem la vară, că o să plantez o mulţime de bulbi şi o să îi văd cum cresc.

— Prostuţo, spuse Julie. Trebuie să plantezi bulbii toamna, iar noi o să mergem la ţară abia în vară.

— Unii bulbi pot fi plantaţi mai târziu, o asigură Jen pe Liza. În iulie, chiar şi în august.

Jen nu întrebă unde era casa aceea unde urmau să meargă sau cine le va însoţi. Elizabeth şi Donna nu spuseră nici ele nimic. Nu aveau de gând să încalce teritoriul pe care Cynthia îl declarase ca fiind interzis.

— Rina nu a ajuns încă? întrebă Trish.

— A sunat şi a spus că s-ar putea să întârzie un pic. Nu poate să plece până nu vine Ray acasă, şi el a avut un caz urgent la spital, spuse Cynthia.

Aranjă din nou funda din părul Lizei şi masă delicat spatele lui Julie.

— Vine acasă? Elizabeth ridică din sprâncene. Nu ştiam că locuiesc împreună.

— Da. Ray s-a mutat la Rina. Donna fu cea care îi răspunse pe un ton calm, aproape amuzat. Deşi îmi închipui că vor căuta un apartament mai mare în curând. După nuntă, adăugă ea. Vor să se căsătorească în curând.

— Şi nu te descurajează deloc? întrebă Elizabeth, curiozitatea învingând pretinsa ei indiferenţă.

Jen îşi feri privirea, jenată. Sora ei era cea care punea mereu întrebările directe, deşi şi-ar fi dorit şi ele să afle acele lucruri.

— Nu mă deranjează deloc, răspunse Donna încet. Am trecut peste asta. La început mi-a fost greu, dar acum mă bucur pentru ei, mă bucur că s-au găsit unul pe celălalt. Într-un fel, am avut grijă de Rina de când eram colege de cameră. E grozav că acum îl are pe Ray să aibă grijă de ea. Este un bărbat minunat. Se poartă grozav cu Jeremy. Va fi un tată perfect şi un soţ perfect. El e îndrăgostit de povestea ei de viaţă, de fanteziile ei. O iubeşte pe Rina. Nu vreau să spun că nu mi-a fost greu când am aflat că au o relaţie serioasă. Nu sunt o sfântă şi noi doi am fost împreună destul de mult timp, deşi se subînţelegea că niciunul din noi nu era monogam. Nu am discutat niciodată despre o relaţie pe termen lung. Ştiam că nu suntem făcuţi unul pentru celălalt. Dar egoul meu a avut de suferit. Însă acum sunt bine. Asta înseamnă că îmi pot continua viaţa fără să mă simt vinovată. Donna îşi umplu paharul cu vin. Pentru o viaţă lipsită de vinovăţie! zâmbi ea în timp ce închină paharul.

— Pentru o viaţă lipsită de vinovăţie! spuseră ele la unison în momentul în care cineva bătu la uşă şi Mae se duse să deschidă.

Era Rina, cu obrajii roşii şi cu părul răvăşit de vânt, cu braţele încărcate de cărţi şi de sacoşe. Îşi scoase pardesiul portocaliu şi se scuză, cu respiraţia întretăiată. Ray întârziase, nu găsise niciun taxi şi fugise din staţia de autobuz până acolo. Căută în plasele ei mari, scoase două pachete înfăşurate în hârtii colorate şi le întinse gemenelor.

— De la Jeremy, spuse ea. Suporturi pentru cărţi. Le-a făcut la atelierul de tâmplărie. Şi aici

am un set pentru Adam.

Îi întinse al treilea pachet lui Elizabeth, care îl luă uimită. Nu era ceva obişnuit ca Adam să primească daruri. Degetele ei cercetară modelul în carouri al hârtiei de împachetat, nevenindu-i să creadă.

— Mulţumesc! Mulţumesc foarte mult! Şi mulţumeşte-i lui Jeremy, spuse ea.

Gemenele rupseră hârtia de împachetat şi scoaseră triunghiurile sculptate în lemn deschis la culoare şi lăcuite.

— Super! spuse Liza.

— Îmi plac la nebunie! se amestecă şi Julie.

— Mergeţi sus şi puneţi-le în camerele voastre. Luaţi şi narcisele minunate pe care vi le-a adus Jen. Apoi spălaţi-vă pe dinţi şi băgaţi-vă în pat. Dar, întâi, daţi-ne câte un sărut!

Cynthia era, ca de obicei, fermă şi blândă în acelaşi timp.

Fetele se bosumflară, însă apoi, ascultătoare, făcură turul camerei. Le sărutară pe prietenele mamei lor, şi după aceea, strângând cadourile le piept, ţâşniră pe scări spre camerele lor. Femeile le priviră urcând scările, admirând felul în care Cynthia ştia să se impună în faţa lor. Îi zâmbiră, fiecare dintre ele observând cât de relaxată părea, cu câtă graţie se ridică de pe scaun.

— Vă e foame? întrebă ea şi le conduse spre sufragerie.

Comandase un meniu de primăvară pentru ultima lor întâlnire din acel an. Castroane galbene cu supă de mazăre şi curry erau aşezate pe fiecare suport înflorat. Pe masă mai erau somon şi salată verde, orez cu şofran şi chimen. Ca de obicei,

mâncară cu poftă, acoperind zgomotul tacâmurilor şi clinchetul paharelor cu râsul şi cu sporovăiala lor veselă. Mae le luă castroanele goale de supă, apoi le umplu paharele de apă şi de vin, mişcându-se eficient, dar fără să îşi disimuleze dispreţul. Ca de obicei, îşi impuseră să nu discute despre cărţi şi autori în timpul mesei. Cina era momentul în care aflau noutăţile din vieţile lor. Se apropia vara. Îşi împărtăşiră planurile de vacanţă. Rina şi Ray voiau să meargă într-o călătorie în Pacific, în zona de nord-vest. Nu spuse nimic despre luna de miere, şi ele nu făcură nicio aluzie la asta.

Elizabeth şi Bert plecau în Franţa, în prima lor vacanţă peste hotare, prima lor vacanţă adevărată. Doctorul Theobald spusese că Adam va fi în siguranţă şi chiar ar putea fi benefic pentru el să îl lase singur o perioadă. Iar situaţia lor financiară era mai sigură acum.

— E un fel de experiment pentru noi, spuse ea fără ocolişuri. Vrem să vedem dacă putem să rezolvăm neînţelegerile dintre noi, dacă mai este posibil acest lucru şi, poate, să ne cunoaştem mai bine. Să o luăm de la capăt.

Se uită lung la mâncarea din faţa ei, de care abia se atinsese.

Dădură din cap, evitându-i privirea. Era greu de crezut că vor reuşi ceva, dar nu imposibil, presupuseră ele. Bert era cel care se ocupase de pregătirile necesare când mama ei murise şi stătuse tăcut alături de Adam la înmormântare. Orice era posibil şi se părea că Elizabeth făcea eforturi să îndrepte lucrurile, şi el, de asemenea. Lucrurile se schimbau. Relaţiile, la fel. Asta fusese lecţia din anul acela. Cynthia se uită spre

Elizabeth, dorind parcă să o întrebe ceva, dar rămase tăcută, frământându-şi mâinile.

Jen şi Ian îşi programaseră o călătorie în Mexic.

— Dacă expoziţia are succes, adăugă ea. Ian abia aşteaptă să picteze în Mexic şi eu voi putea lucra la desenele pentru *Loteria.*

— Dar sunt toate şansele ca expoziţia să meargă bine, spuse Trish. Când am cumpărat pictura, Maestrato ne-a spus că multe dintre lucrările din expoziţie erau deja rezervate.

Jen o aprobă dând din cap.

— Ştiu, dar am trăit prea mult pe muchie de cuţit ca să pot fi absolut sigură de ceva. Deşi am început să fim foarte siguri pe relaţia noastră, adăugă ea.

Acum vorbea cu multă uşurinţă despre nişte lucruri pe care, cu câteva luni în urmă, nici măcar nu le-ar fi adus în discuţie.

Trish le povesti despre casa pe care ea şi Jason o găsiseră în Berkshires.

— Doi acri de pământ şi verandă de jur împrejur, spuse ea fericită. Trebuie să veniţi la noi. O să mergem la Mount, să aducem omagiile noastre spiritului lui Edith Wharton. Haideţi să stabilim o dată. E bine în august?

Donna îşi puse cu grijă o porţie de orez în farfurie.

— Eu nu pot în august. O să fiu la Washington atunci. Am primit azi vestea că mi-a fost acceptată propunerea de grant şi o să încep să lucrez la Institutul Naţional pentru Sănătate.

O priviră surprinse.

— Nu ştiam că plănuieşti să te muţi în Washington! exclamă Cynthia. A fost o decizie de

moment?

— Nu. Îşi cântări bine vorbele înainte să continue. Mă gândesc la asta de un an de zile. Într-un fel, are legătură cu lecturile şi cu discuţiile noastre. Toate cărţile pe care le-am citit, toţi autorii despre care am discutat m-au făcut să înţeleg că trebuie să îmi schimb viaţa înainte ca viaţa să mă schimbe pe mine. S-ar fi putut ca peste cinci ani, peste zece ani să mă întreb de ce nu am făcut toate acele schimbări la care m-am gândit, de ce am rămas indiferentă când aş fi putut să merg mai departe. Ştiam că trebuie să fac o alegere. Nu o mai puteam lăsa pe mama să aleagă iar pentru mine. Mi-a rămas în minte o frază din cartea lui Nafisi. Ea spune acolo că „alegerile vieţii noastre ne aparţin doar nouă". Cred că anul acesta, încă de la prima noastră cină cu Anna Karenina, din tot felul de motive, a fost un an în care am luat decizii şi am făcut schimbări în vieţile noastre.

Rămaseră tăcute, amintindu-şi de această primă întâlnire, de aerul răcoros al toamnei, de plăcerea cu care se regăsiseră în frumoasa casă a Cynthiei după vacanţa de vară, ca apoi bucuria să le fie umbrită şi veselia curmată de cuvintele Cynthiei, atât de neaşteptate şi de devastatoare. Lumea ei perfectă, atât de frumoasă şi de bogată, construită cu multă atenţie şi grijă, se distrusese în mod misterios, unda aceea de şoc afectase structurile fragile ale propriilor relaţii, ale propriilor vieţi, care se dovediseră dintr-odată atât de vulnerabile.

Odată cu schimbarea grăbită a anotimpurilor, cu cărţile care le umpluseră viaţa şi le bântuiseră visele, îşi descoperiseră şi analizaseră

vulnerabilitatea.

Citeau ca şi cum ar fi fost nişte ţesătoare care întindeau fire subţiri, bucăţi de poveste, pe războiul imaginaţiei lor. Făcuseră schimb de modele şi variante de culori, îşi oferiseră una alteia tapiserii în culori variate fără să îşi dorească să sfârşească vreodată.

Dezbătuseră despre intrigă şi construcţia personajelor, despre simboluri şi motivaţii, discuţiile lor aprinse şi analizele neaşteptate dând viaţă ficţiunii. Citind până târziu în noapte, realitatea lor şi propriile dorinţe începeau să se amestece cu vieţile imaginare din cărţi, dar, în final, acest lucru se dovedise insuficient.

În acea seară de primăvară, stând în faţa mâncărurilor decorate cu pătrunjel proaspăt şi a lalelelor roz şi galbene aşezate în mijlocul mesei, acea întrebare încă le stăruia în minte. Împărtăşeau adevărul celor spuse de Donna. De-a lungul întregului an îşi puseseră întrebări despre Cynthia şi Eric, dar şi despre ele însele. Luaseră hotărâri şi făcuseră schimbări în propriile vieţi.

Pe fereastra deschisă pătrunse o adiere de primăvară. Florile înalte tremurară în vaze şi femeile zâmbiră.

Cynthia se ridică de la locul ei.

— E timpul pentru discuţia noastră despre *Micuţele doamne,* spuse ea şi le conduse în camera de zi.

Uşurate să scape din strânsoarea amintirilor apăsătoare, îşi luară cărţile şi se aşezară în cerc, ca de obicei. Aşteptară ca Mae să aducă prăjiturile, cafeaua şi fructele proaspete, şi să le aşeze pe măsuţa rotundă. Abia când ea părăsi

camera, îşi îndreptară atenţia spre Cynthia, care îşi deschise caietul splendid, legat în pânză albastră. Filele lui groase de culoarea fildeşului erau acoperite cu notiţele scrise cu inconfundabila cerneală violet.

— Trebuie să vă mărturisesc, spuse ea, că am făcut o alegere egoistă atunci când am propus să citim *Micuţele doamne.* Voiam să mă întorc în copilăria mea când am citit şi recitit de nenumărate ori cartea. Cred că ştiam pasaje din ea pe de rost. Rămâneam trează până târziu şi pretindeam că sunt o altă soră în fiecare noapte. Eram răsfăţata Amy, blânda Beth, curajoasa Jo sau Meg cea maternă. Fetele March trăiau viaţa pe care mi-o doream eu. Aveau un tată curajos, o mamă înţelegătoare şi cu spirit de sacrificiu, un cămin cald şi iubitor. Erau americanii ideali. Fiecare din familia aceea era exact ceea ce părea. Nu existau decepţii şi prefăcătorie în viaţa lor.

— Şi eu am simţit acelaşi lucru, interveni Donna. Mă imaginam în pielea fiecăreia dintre surori. Când Beth era pe moarte, mi-am imaginat că voi muri şi eu. Vorbeam cu voce slabă şi mi-am mânjit faţa cu pudră pentru bebeluşi ca să semăn cu Beth, care era palidă şi fără vlagă, prea slăbită ca să ridice măcar un ac. Mama obişnuia să râdă de mine şi să îmi spună că nu sunt chiar atât de slăbită încât să nu pot bate ouăle pentru sufleul comandat de cineva pentru un dineu. Dar mi-a mărturisit că plânsese şi ea atunci când citise despre moartea lui Beth şi cred că am scăpat de bătutul ouălor în ziua aia.

Dădură din cap. Toate plânseseră la moartea lui Beth. Erau mândre de asta. Durerea simţită le

făcea să fie cititoare în adevăratul sens al cuvântului. Fiecare dintre ele avea acum ADN-ul cărţii pe care o absorbise.

— Când mă gândesc la vremea aia, continuă ea, îmi dau seama că nu o îndrăgeam pe Beth atât de mult pe cât de intrigată eram de ideea de moarte. Trish cred că ar spune că este vorba despre romantismul vârstei preadolescente.

Râse melancolică, gândindu-se cu drag şi cu ironie la vremea aceea.

— Eu nu cred că viaţa Louisei May Alcott avea de-a face cu romantismul, spuse Cynthia. Îşi privi notiţele. Scria ca să câştige bani pentru a-şi întreţine familia. Familia aceea fictivă şi fericită pe care o invidiam nu semăna deloc cu familia reală a Louisei. Bronson Alcott, tatăl ei, era un om nebun, interesat în aşa măsură de evadarea din lumea reală, încât nu observa că familia îi murea de foame şi că soţia sa era în pragul unei crize de nervi. Era un administrator care împrumuta bani oricând şi de la oricine – de la familia soţiei sale, de la Ralph Waldo Emerson, de la Margaret Fuller. Şi-a mutat familia sărmană la Fruitlands, un fel de fermă colectivă lângă Concord, unde a început practic să-i înfometeze pe toţi. La micul dejun mâncau o gofră, o felie de măr şi beau o cană de apă rece, şi nici celelalte mese nu erau mai consistente. Erau cu toţii obligaţi să urmeze filosofia de viaţă a lui Charles Lane, mentorul lui, un englez ţăcănit, care le silea pe fete să facă duşuri cu apă rece ca gheaţa şi să poarte pantofi din pânză pentru că pielea era interzisă. Se pare că el considera viaţa animalelor mai importantă decât sănătatea copiilor lui. Şi bineînţeles că

situaţia se înrăutăţea pe zi ce trecea.

Oftă şi îşi înălţă privirea din caiet.

— Dacă ar fi trăit azi, ar fi fost anchetat de serviciul de protecţie a copilului, spuse Elizabeth cu voce sumbră.

Se aplecă şi luă de pe masă un miniecler şi apoi îşi puse zahăr în cafea. Jen o privi surprinsă. Elizabeth nu mânca niciodată prăjituri şi nu îşi îndulcea cafeaua. Dar, bineînţeles, anul acesta fusese unul al schimbărilor şi al deciziilor. Îi zâmbi surorii ei.

— Este interesant faptul că tatăl din roman are o prezenţă foarte discretă, spuse Rina pe un ton gânditor. Tatăl Sylviei Plath, care a murit când ea avea opt ani, este mereu prezent în poemele şi în jurnalele scriitoarei.

— Să o compari pe Plath cu Alcott e ca şi cum ai compara pere cu mere. Au trăit în perioade diferite. Sunt cu totul alte generaţii, spuse Elizabeth sfidător.

Respectau întotdeauna analizele literare ale Rinei. Ea era profesorul, ea era cea absorbită de teza de doctorat despre Plath, ea era cea care începuse chiar să scrie la un roman. Dar acum dădură din cap, aprobând-o pe Elizabeth. Rina continuă să vorbească însă, netulburată.

— Alcott era genul de scriitoare preocupată de propria viaţă, de propriile experienţe. Surorile ei apar în carte, reinventate, desigur, dar sunt cu siguranţă fetele familiei Alcott. În descrierea bătrânului domn Laurence apar referinţe la generozitatea şi umanitatea lui Emerson. Marmee reprezintă portretul idealizat al mamei sale, Abba Alcott. Dar nu aminteşte deloc despre Charles

Lane, care, oricât de crud şi de excentric era, ar fi fost un personaj grozav. Cred că nu voia să accepte adevărul. Refuza să accepte că, probabil, era o legătură de natură homosexuală între tatăl ei şi Charles Lane.

O priviră cu asprime, devenind dintr-odată tensionate. Încălcase o barieră invizibilă. Trish se înroşi furioasă. Era lipsit de delicateţe din partea Rinei să vorbească despre homosexualitate, având în vedere speculaţiile lor despre Eric. Se gândi la tânărul care stătea alături de el în acea cafenea şi îşi aminti afecţiunea cu care îl privea Eric. O surprinse faptul că Jen nu părea deranjată de comentariile Rinei şi continua să răsfoiască paginile biografiei Louisei scrisă de Edna Cheney, căutând un anumit citat. Trish se simţea ruşinată şi o compătimea pe Cynthia.

Dar Cynthia răspunse cu calm, aproape amuzată.

— Nu cred că exista măcar cuvântul „homosexual” în vocabularul familiei Alcott. Să nu uităm în ce epocă trăia. Poate că admiteau existenţa relaţiilor homosexuale, dar nu vorbeau niciodată despre asta, cel puţin nu în prezenţa femeilor şi a copiilor, indiferent cât de sofisticate ar fi fost acele femei. Şi cei din familia Alcott or fi fost ei intelectuali, dar erau departe de a fi diferiţi de ceilalţi. Este adevărat că Louisa, sora ei mai mare, Anna, şi mama lor erau îngrijorate de influenţa pe care Lane o avea asupra lui Bronson. Picătura care a umplut paharul a fost faptul că Lane a insistat ca Bronson să se rupă de familia lui, să părăsească Fruitlands şi să se alăture comunităţii de quakeri, unde toţi erau celibatari şi

urmau să trăiască nefericiţi până la adânci bătrâneţi.

— Dar acest lucru nu s-a întâmplat, spuse Jen. Găsise pasajele pe care le căutase în biografia lui Cheney şi le prezentă pe scurt. Se pare că a avut lor o întrunire de familie. Abba şi Bronson, Louisa şi Anna. I-au dat un ultimatum lui Bronson. Dacă s-ar fi alăturat comunităţii de quakeri, Abba ar fi divorţat de el.

— A fost ceea ce am putea numi, în limbajul terapeutic de azi, o intervenţie, spuse Trish pe un ton sec. Foarte traumatizantă pentru copii. Şi, desigur, ultimatumurile sunt destul de periculoase, chiar dacă dau rezultate. E normal oare să lupţi pentru o căsnicie care stă pe punctul de a exploda?

— Sunt căsătorii pentru care nu merită să lupţi încă de la început, spuse Donna. Şi există căsătorii doar cu numele. Mama mea a avut o căsnicie? Ah, era loială şi avea spirit de sacrificiu, toată lumea îi admira curajul, devotamentul cu care muncea, dar, de fapt, era un fel de asistentă, nu se putea numi soţie. Aşa stăteau lucrurile şi în cazul Abbei Alcott.

Se uită la fotografia lui Bronson Alcott din cartea ei şi suspină. Singura poză pe care o avea cu tatăl ei era cea din ziua nunţii lui, înainte ca ea să se fi născut, înainte de războiul din Coreea şi de boala lui.

— Înţeleg de ce mama mea a trăit în felul acela, dar cred că ar fi dat dovadă de mai mult curaj dacă ar fi decis să nu o facă. Ar fi trebuit să divorţeze de tatăl meu. Era un bolnav incurabil, şi tatăl Louisei era la fel. Era egoist, indiferent şi, la

fel ca tatăl meu, nu şi-a învins niciodată aceste probleme. Iar în cele din urmă şi-a înşelat şi soţia, ceea ce contrazice într-un fel teoria Rinei despre homosexualitatea lui. În orice caz, cu toată întrunirea aia de familie, eu cred că mama Louisei ar fi trebuit să îl părăsească şi să le ia pe fiicele ei cu ea.

Donna închise cartea şi luă o căpşună al cărei suc îi coloră buzele în roşu.

— Dar vorbim despre secolul al XIX-lea. Divorţul nu era o opţiune uşoară pe atunci, sublinie Rina.

— Şi nu este nici acum, încuviinţă Elizabeth. Să nu uităm de consecinţele economice. Un divorţ este foarte scump.

Îşi plecară privirea. Ştiau că Elizabeth se despărţise de Bert în timpul sarcinii, dar trebuiseră să se împace când aflaseră diagnosticul lui Adam. Fusese o necesitate de natură economică. Nu aveau bani pentru a întreţine două gospodării şi, în acelaşi timp, nu aveau posibilitatea să îi asigure lui Adam îngrijirea necesară. Nu ar fi putut să îi ofere toate condiţiile pentru a-i ameliora boala, oricât de lipsită de speranţă ar fi fost această perspectivă. Măcar asupra acestui lucru fuseseră amândoi de acord.

— Şi se întâmplă ca şi o căsnicie foarte proastă să înceapă să funcţioneze în timp. Elizabeth roşi şi apoi se grăbi să treacă la altă idee. Trebuie luat în calcul şi impactul asupra copiilor.

Vorbi mai puţin zorit acum, pentru că era pe tărâmul sigur al experienţei profesionale.

— Puştii care au părinţi despărţiţi şi vin la mine pentru consiliere sunt furioşi, măcinaţi de sentimentul de vinovăţie, nu au încredere în ei, nu

sunt capabili de realizări însemnate. Vin la mine când se apropie termenul să aplice la facultate şi au note foarte slabe. Câteodată se împart între cele două case, sunt confuzi în ceea ce priveşte sarcinile şcolare şi temele, fiecare părinte le impune reguli diferite, ceea ce înseamnă că de fapt ei nu respectă nicio regulă. Divorţul este foarte greu de suportat pentru copii.

— Dar la fel sunt şi căsniciile nereuşite, spuse Jen furioasă. Amândouă ştim asta foarte bine.

— Lucrurile stau altfel pentru fiecare situaţie în parte, spuse Cynthia cu voce tremurată. La fel cum fiecare căsnicie e diferită. Ştiţi treaba cu familiile fericite şi nefericite. Şi poate că fiecare divorţ e la fel de diferit.

Tăcu şi îşi roti privirea prin cameră, uitându-se la refugiul cald şi primitor pe care îl crease pentru familia ei şi pentru prieteni, covoarele moi şi pernele colorate, lampadarele cu lumină discretă, florile proaspete din vazele elegante pe care le adunase de-a lungul anilor din diverse călătorii. Ochii ei se opriră asupra fotografiei cu ramă de argint. Era împreună cu Eric pe un vas de croazieră. Le ţineau strâns pe Liza şi Julie, soarele strălucea deasupra lor, iar ei râdeau fericiţi. Prietenele ei o priviră închizând brusc caietul de notiţe şi apoi deschizându-l la loc.

Aşteptau să se întâmple ceva. Mae intră cu o ulcică de cafea proaspătă. Murmură ceva către Cynthia, care dădu din cap nerăbdătoare.

— Lasă totul pe dulap, spuse ea. O să mă ocup eu de asta. Zâmbi către prietenele ei, cerându-şi parcă scuze şi recăpătându-şi stăpânirea de sine. În regulă. Să ne întoarcem la familia Alcott. În

apărarea lui Bronson Alcott trebuie să spunem că, oricare ar fi fost greşelile lui, şi nu neg faptul că a făcut o mulţime, nu a încercat niciodată să le ascundă. A fost mereu sincer. I-a spus soţiei sale despre faptul că Lane insista să se alăture comunităţii de quakeri. I-a spus atunci când a pierdut bani. I-a spus când s-a îndrăgostit de o altă femeie. Nu era un om pe care să îl admiri, dar avea un fel de integritate morală prin felul onest în care se purta. Şi cinstea era o valoare pe care Louisa a încorporat-o în opera ei, era un lucru pe care îl preţuia. Ţineţi minte când are Amy probleme la şcoală cu lămâile murate…

— Ah, lămâile murate! strigară ele aproape la unison şi izbucniră în râs pentru că toate îşi aduceau aminte de acel episod.

Le plăcea foarte mult când se sincronizau, când aveau amintiri comune şi reacţionau în acelaşi fel. Toate aceste lucruri validau legătura lor de prietenie, potrivirea lor, comuniunea de idei şi de sentimente.

— Ce gust credeţi că aveau? întrebă Cynthia strâmbându-se. Dar ţineţi minte că, atunci când profesoara lui Amy îi cere explicaţii şi o întreabă dacă îi dăduse lui toate lămâile, ea răspunde în maniera aceea mândră a surorilor March: „Eu nu mint niciodată”? Jo îi spune lui Laurie adevărul, chiar dacă acesta este dureros, înainte să o ceară de nevastă. Şi, bineînţeles, sfânta de Beth nu a spus o minciună în viaţa ei. A fost sinceră chiar şi pe patul de moarte. Adevărul era un lucru esenţial pentru familia Alcott. Poate de aceea a fost în stare să îl ierte pe tatăl ei – pentru că nu a încercat niciodată să se ascundă, pentru că a fost

mereu sincer. Poate aici se aseamănă cu Sylvia Plath, care simţea că poate ierta infidelitatea soţului său, dar nu şi faptul că a minţit-o.

— Dar minciunile sunt materia primă a literaturii, spuse Donna. Emma Bovary înşală şi minte. La fel şi Anna Karenina. Crezi că Tolstoi şi Flaubert voiau să susţină ideea unei căsătorii în totalitate oneste?

— Există grade de sinceritate şi constrângeri care te împiedică să fii sincer şi te obligă să păstrezi ascuns un anumit lucru, protestă Jen. Dacă alegi să nu mărturiseşti un lucru, asta nu te face neapărat vinovat de minciună. Mai ales dacă persoana respectivă alege să tacă pentru a proteja pe cineva. Cynthia o privi cu asprime şi se duse la fereastră. Se aplecă peste pervaz şi privi prin întuneric, apoi se întoarse din nou spre ele.

Jen continuă să vorbească, dar cu mai puţină convingere.

— Trebuie să îţi mărturisesc că, deşi a fost amuzant să recitesc *Micuţele doamne,* povestea mi s-a părut un pic cam exagerată. Şi prea didactică. Toate personajele sunt mult prea drăguţe şi senine, mult prea bune şi gata să se sacrifice pentru orice cauză. Şi toată acţiunea este fixată în cadrele acelor vremuri. E ca şi cum te-ai întâlni cu un prieten împreună cu care ai crescut. Biografia familiei Alcott mi s-a părut mult mai interesantă. Cred că îmi place mai mult viaţa scriitorilor decât ce au scris ei, cel puţin în momentul ăsta. Vouă cum vi s-a părut? Au fost păreri şi pro, şi contra celor spuse de Jen. Răspunsurile lor se amestecau într-o conversaţie în care cuvintele erau rostite cu repeziciune. Erau

de acord că proza Louisei era naivă, că dezvoltarea personajelor era simplistă. Dar, cu toate acestea, citiseră cartea până la capăt şi se bucuraseră atunci când Jo se măritase cu profesorul german. Erau mulţumite că nu ştiuseră până atunci nimic despre viaţa scriitoarei. Nu ar mai fi pătruns în lumea creată de ea cu aceeaşi inocenţă.

Povestiră despre scenele lor preferate pe tonuri ridicate. Cynthiei îi plăcea scena nunţii lui Meg. Trish vorbi plină de vervă despre întâlnirea dintre Amy şi Laurie în Europa.

— Nu ţi s-a părut cam cusută cu aţă albă? întrebă Elizabeth caustică.

— Şi ce dacă, răspunse Trish şi izbucniră în râs.

Se întorseseră în timp, pe vremea când erau nişte fetiţe, când cititul avea ceva magic şi reuşeau să îşi alunge singurătatea dând paginile cu nerăbdare şi adâncindu-se din ce în ce mai mult în poveste. Îşi împărtăşiră iar istorii despre cum citeau până târziu în noapte, ignorând ameninţările părinţilor, aşezându-şi cărţile în aşa fel încât să poată zări literele luminate de raza ce se strecura prin uşa întredeschisă sau de felinarul palid din stradă care se reflecta în geam. Jen citea cu ajutorul unei lanterne, ascunsă în cortul pe care îl făcea din pături. Trish îşi ascundea cărţile sub pat ca să nu mai râdă de ea surorile ei. Rina crea pentru fiecare poveste un alt final fericit, notând totul în grabă pe caiete pe care le ascundea în sertarul cu lenjerie.

Acum erau femei mature şi independente. Puteau citi când aveau chef, până târziu în noapte sau la ivirea zorilor, constrânse doar de nevoile

familiilor sau de sarcinile de serviciu. Citiseră *Micuţele doamne* cu nostalgie, şi acum doreau să recitească şi celelalte cărţi preferate ale copilăriei lor. Voiau să reîntâlnească locurile acelea idilice, refugiile lor fantastice care le ţinuseră departe de problemele de familie, le apăraseră de reacţiile de respingere ale celorlalţi şi de inexplicabila tristeţe a adolescenţei. Chiar dacă acum acele cărţi nu mai reprezentau pentru ele nişte refugii, pentru că fiecare dintre ele îşi găsise o sursă de fericire în viaţa reală, acest lucru nu era important.

Şi pe atunci fuseseră dezamăgite de unele cărţi. Elizabeth urâse *Orfanii* când o citise prima oară şi i se păruse şi mai groaznică în momentul în care o recitise.

— Nu sunt sigură că Alcott îi înţelegea cu adevărat pe băieţi, observă Rina. Dar cine sunt eu să o judec? Nici eu nu sunt sigură că îl înţeleg pe Jeremy. În schimb, Ray e foarte apropiat de el.

Ezită o clipă şi apoi le spuse ceea ce ele aflaseră deja. Ea şi Ray aveau să se căsătorească în curând. Cam într-o lună. Sau poate două. Urmau să se întâlnească cu un rabin. Rina voia ca mariajul ei să-şi aibă rădăcina în tradiţie. „Rădăcină" era cuvântul-cheie, înţeleseseră toate acest lucru.

— Rina, este minunat!

— Grozav!

— Nemaipomenit!

Fură cuprinse de bucurie. Râsetele şi sporovăiala lor gălăgioasă le treziră pe gemene, care acum stăteau în pragul uşii, frecându-se somnoroase la ochi.

Cynthia se oferi să o ajute pe Rina să îşi

cumpere rochia de mireasă.

— Sau poate găsim ceva de pe la vreo şedinţă foto, spuse ea.

Începură să râdă închipuindu-şi-o pe boema de Rina, regina hoaţelor de magazin, purtând o rochie Nightingale's.

— Poţi să faci nunta la casa noastră din Berkshires, spuse Trish. Putem să găzduim cincizeci de persoane fără probleme.

— Păi, nu cunosc cincizeci de persoane, spuse Rina.

— Cine are nevoie de cincizeci de persoane? replică Jen.

Nu aveau nevoie de nimeni altcineva. Se aveau una pe alta.

— Eu fac tortul, se oferi Donna. Am mai făcut torturi de nuntă şi înainte. Sunt fată de bucătăreasă!

Jen se uită la ceas. Se făcuse târziu şi nu voia ca Ian să fie cuprins de griji în privinţa ei. Zâmbi, pentru că aceste lucruri erau noi pentru ea, pentru amândoi. Erau mult mai apropiaţi, simţeau nevoia să îşi audă vocile atunci când nu erau împreună, să ştie în permanenţă unde se afla celălalt.

Îşi luă telefonul şi se duse în hol, dar nu apucă să formeze tot numărul că auzi sunetul metalic al cheii în broască. Uşa principală se deschise, iar Eric şi Paul intrară, închizând uşa după ei. Eric îşi scutură umbrela şi o aşează în suportul de ceramică cu gesturile fireşti ale unui om care se întoarce acasă. Paul se dezbrăcă de geacă şi îşi trecu degetele prin şuviţa umedă de păr care îi cădea pe frunte, la fel ca lui Eric.

Mută de uimire, Jen privi cum Cynthia le ieşea în întâmpinare. Cynthia nu avea nevoie de discursul ei despre onestitate, înţelese Jen. Prietena ei luase deja o decizie cu zile sau cu săptămâni în urmă. Se simţi uşor enervată, dar apoi fu cuprinsă de un val de bucurie. Prietenii ei, Cynthia şi Eric, se împăcaseră şi asta era tot ce conta.

Eric se aplecă şi o sărută pe obraz pe soţia sa, trecându-şi fugar degetele pe gâtul ei. Liza şi Julia dădură buzna peste ei.

— Tati! Paul! strigară ele încântate şi îi traseră pe cei doi în camera de zi. Au venit tati şi Paul!

Femeile, pe jumătate ridicate de pe locurile lor, zâmbeau uimite. Cărţile alunecară din poală şi căzură fără zgomot pe covoarele groase.

— El este Paul, spuse Cynthia. Fiul lui Eric.

Dădură din cap în timp ce Paul le ridică în braţe pe gemene. Le zâmbi timid în timp ce Eric făcu turul camerei, strângându-le mâinile drept salut. Era din nou prietenul lor, gazda lor, soţul Cynthiei.

— Mae v-a lăsat mâncare pe bufet, îi spuse Cynthia.

Îi îndemnă să meargă în bucătărie, iar cei doi le zâmbiră membrelor clubului de carte şi plecară ascultători împreună cu gemenele care chicoteau, cu feţele luminoase de bucurie. Tatăl lor se întorsese acasă, aveau un frate apărut în mod misterios, care le va ajuta să planteze bulbi în grădina casei lor de vacanţă – şi nimeni nu le grăbea să se întoarcă în pat, la culcare. Cynthia îşi reluă locul în mijlocul prietenelor ei şi aşteptă întrebările lor. Donna fu cea care sparse tăcerea.

— Nu am ştiut că Eric are un fiu, spuse ea.

— Nici eu, spuse Cynthia încet. Nu până toamna trecută. Şi acum s-ar putea să aibă încă unul.

Îşi aşează mâinile pe umflătură discretă a abdomenului, abia perceptibilă printre faldurile rochiei verzi-aurii, care îi păstrase secretul bine ascuns până în acest moment, când îl împărtăşi cu bucurie prietenelor sale.

O priviră, la început mirate, şi apoi reconstruind încet bucăţile lipsă din acel puzzle.

— Cynthia, îi rostiră ele numele pline de afecţiune, îşi aşezară mâinile una peste cealaltă. Tăcură şi nu mai puseră nicio întrebare. Erau legate de o prietenie adevărată, sufletele lor erau înfrăţite. Zâmbind, ascultară zgomotul ploii liniştite de primăvară căzând peste iarba abia răsărită, şi apoi se aplecară să îşi ridice cărţile, strângându-le aproape de inimă, în timp ce râsetele şi sporovăială celor doi bărbaţi şi a fetiţelor ajungeau până la ele.

Sfârșit

Șase femei se reunesc într-un grup de lectură,
împărtășind aceeași pasiune pentru literatură.
Deși nu sunt prietene, fiecare nutrește
o profundă înțelegere pentru celelalte.
Sau cel puțin așa cred ele.
Într-una dintre nopțile în care s-au adunat
pentru a discuta despre cărți, află cu uimire
că tânăra cea mai invidiată din grup divorțează
de soțul ei cel perfect pentru un motiv pe care
nu vrea sub nici o formă să-l divulge celorlalte.
Faptul că o căsnicie ce părea idilică s-a dovedit
atât de vulnerabilă le uluiește, împingându-le să speculeze
asupra cauzelor și asupra motivului care ar constitui
trădarea absolută în propria relație.
De-a lungul unui an, în timpul unor discuții
despre romanele lor preferate, ele dezvăluie povara,
amărăciunea și adevărul dureros pe care le-au ținut ascunse,
și, făcând asta, încearcă să găsească curajul
de a deschide un nou capitol în viața lor.

rao
international
publishing
company

ISBN 978-973-54-0051-4

9 789735 400514

www.rao.ro
www.raobooks.com